Hertha

Udgivet af A.P. Liunge. [Bind 1]-8, 1827-28.

Der er ikke foretaget nogen efterbehandling eller korrekturlæsning af OCR-resultatet.

Udførlig indholdsfortegnelse på:

https://uforbederlig.dk/tidsskrifter/Hertha1827.htm

Skønlitterære bidrag indekseret på Dansk Forfatterleksikon:

https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p70087.htm

Udarbejdet 2024 af Niels Jensen

Carl Maria Webers Minde.

Den hulde Tone lyder og forstummer;
Hvor kom den fra, hvor veeg den atter hen?
Besøget er saa kort! Af tause Slummer
Dog vækker skiønne-Kunst den let igien.
Men gior os ædle Kunstner selv den Kummer
At gaae herfra — da har vi tabt en Ven,
Hvem Intet meer af dybe Slummer vækker,
Naar kolde Liigsteen tause Støv bedækker.

Naar Musachoret lærer Jordens Sønner
Og skiønne Døttre sine Harper slaae,
Guddommelig er Gaven! Aanden skiønner
Paa Lykken, som kun Aanden kan forstaae.
Men tit forfængelige Sværm belønner
En Kunst, der sendtes fra det Himmelblaa,
Med følesløse Lyst, til blot at høre
En Klang, der smigre kan et jordisk Øre.

Derfor, Apollo, sender du tilbage
En Yndling stundum, med dit Himmelblik,
Som bringer os igien de gamle Dage,
Da du som Hyrde med din Fløite gik;
Som tolker Sielens Glæder og dens Klage,
Og som den Almagt, Fader! af dig fik,
At bringe os, med Taaren i sit Øie,
Til Nattens Afgrund, Morgenrødens Høie.

Dig, Carl Maria Weber! var det givet,
At stemme Hiertet som det faldt dig ind.
Med dig beundred vi Zigeunerlivet,
I grønne Skov, i klare Maaneskin;
Den ømme Pige skiælved ræd, som Sivet,
For Ulvesvælget, hvor i Hvirvelvind,
Den vilde Samiel, sin Doms Forkynder,
Nedtordned stræng den skumle frække Synder.

Og hvilken Sødhed i din Harpetone,
I Preziosas sværmeriske Sang;
Og naar Agathe qvad om Skovens Krone,
Og tolked Kiærlighed i Engleklang!
Nu smiler selv du ned fra Herrens Throne,
Hvergang vi glædes ved din Mestersang;
Og som en Cherub venlig du nedstraaler
Til Krandsens smaae, taknemlige Violer.

Du vendte dig fra Sachsens mørke Bierge,
Hvor skumle Jette spøgte lumsk og stum;
Og lyse Alfer blev de sorte Dværge,
Og Oberon fortrængte Jetten grum.
Da bragte dig, paa Lethes lette Færge,
De milde Alfer til Elysium.
Din Harpes sidste Lyd var Engletone,
Og Engle viste dig din Stiernekrone.

Straal ned til os, fra Haydns, Mozarts Side,
Og send den yngre Kunstner Kraft og Smag!
Dit Navn i Skioldet staae som en Ægide,
Mod Smagløshed og sandseligt Bedrag.

Du var den stærke Sanger, som den blide.
Hvi skiænktes Verden du saa kort en Dag?
I dine Værker den dig evig eier.
Endt er din Kamp — og salig var din Seier!

A. Oehlenschläger.

Romanze.

Hvor Fieldets Graner lude
Ned mod Hardangerfjord,
Der vugger sig en Skude,
Og knager med sit Roer;
Som Kjøbmandsskildt der vajer
Paa Stang et prægtigt Skind,
Hvori de Store pleier
I Nord at svøbes ind.

Den unge Skipper sætter
Tungsindig Haand paa Kind,
Knap Øiet op han letter
At see til Byen ind;
Med Hatten paa sit Øre
Og Haanden i sin Barm
Han sorrigfuld mon høre
Paa Byens muntre Larm.

Da vækker ham en Stemme
Af Længselsdrømmens Magt:
„Hvor har du, Skipper! hjemme?
„Og hvad er vel din Fragt?

„Du ligger her alt længe,
„Og har ei solgt din Last?
„De norske Herrers Penge
„Maae sidde grumme fast!"

Den Skipper sprang paa Stranden
Med Hatten i sin Haand;
Men Ærefrygt for Manden
Fast bandt hans Tungebaand.
Ham stod paa Panden præget
Et stolt og mægtigt Sind,
Skjøndt al hans Pragt var Skjæget
Af Sølv omkring hans Kind.

„Hvor Hekla stolt sig løfter
„Mod Odins lyse Sahl,
„Og hvor i Bugten snøfter
„Den drabelige Hval;
„Hvor Maagehæren dukker
„Det sølverblanke Bryst,
„Mens hule Brænding sukker
„Omkring den steile Kyst;

„Paa Island stod min Vugge,
„Og der jeg voxed op;
„Der leged' med sin Dukke
„Saa fiin en Lilieknop;
„Men da den blev en Lilie,
„Og Dukken var itu,
„Da boied Freias Villie
„Til mig den Favres Hu.

„Lad Skaptaajökul prale
„Med solbestraalte Snee,

„Jeg kjender Høi og Dale,
„Hvor der var meer at see;
„Lad Heklas Flammer true,
„Det er saa grum en Ild;
„Jeg veed en anden Lue,
„Saa stærk, — men dog saa mild!

„I disse milde Flammer
„Et trofast Hjerte slaaer,
„Og i hvert Hjertekammer,
„Jeg veed, mit Billed staaér.
„Ung Astrid er min Glæde,
„Saa let som Slettens Raa,
„Stolt kan hun Væven træde,
„Og Harpen kan hun slaae.

„Men — Ørnen har sin Rede,
„Sølvkilden er dens Kruus,
„Dens Vildbrad gaaer paa Hede,
„Og jeg — har knap et Huus!
„Og derfor frygted længe
„Jeg hendes Faders Trods;
„Thi han har mange Penge!
„Han har saa meget Gods!

„Som Fjord af Sildestimen
„Af Sølv er Kisten fuld,
„Saa blank som Nordlysstrimen
„Er alt hans røde Guld;
„Hans Hjorder hvidne Marken,
„Og Havet bær hans Seil;
„Guldfisken gaaer i Parken,
„Og Huset er af Tegl.

„Han sad just i sin Stue
„Ved Kruus og Davrebord,
„Da jeg af Elskovslue
„Fremsøgde mine Ord.
„Dog han var from, den Gamle,
„Han bad mig sidde ned,
„Og da han saae mig famle,
„Hialp han mig selv paa Gled.

„Til Astrid vil du beile?
„Det har vel megen Hast?
„Først maa du Skuden seile,
„Og sælge mig en Last;
„Men har du solgt med Ære,
„Og bragt mig gyldne Tut,
„Skal hun din Huustroe være;
„Men ikke før, min Gut!"

„Jeg foer som Skyens Glente
„Ad Havets vaade Vei;
„Men Astrid faaer nok vente,
„Thi Hjalmar kommer ei!
„Nu længes hun ved Rokken,
„Og spørger Veir og Vind,
„Og seer paa Karvestokken
„Med Taarer paa sin Kind.

„Her har jeg ligget længe,
„Og har ei solgt min Last;
„De norske Herrers Penge
„Maae sidde grumme fast;
„Og Freias Barm er isnet
„Ret som en Vintersky;

„Thi alt mit Haab er visnet,
„Hun gav det intet Ly!"

Det sukked' han saa saare,
Han bandt sit Hattebaand,
Og tørrede sin Taare
Med Bagen af sin Haand;
Men Gubben, skjøndt han sendte
Ham et alvorligt Blik,
Med Trøst hans Mod optændte
Dog venligt, før han gik.

„Skjæld ei de høie Guder,
„De raade altid godt!
„Kuns ufrie Mand bebuder
„Ved Taarer sig og Spot.
„Bliv her indtil i Morgen!
„Tidt kommer Lykken brat,
„Og ender freidigt Sorgen,
„Som Dag den skumle Nat!"

Alt dybt bag Vestens Bølge
Sig fjæled Natten sort,
Og hendes Stjernefølge
Jog Odins Øie bort;
Da spidsed Hjalmar Øre;
Til Ludurhornets Klang
Sødt Fløiter lod sig høre
Saa Dal og Fjelde sang.

En Sværm til Havnen iler
Af Fruer og af Mænd,
Huldt Jomfrukinden smiler
Og strunk er hver en Svend.

Den stolte Skare kneiser;
Men som ek Spiir paa Slot
Frem udi Flokken reiser
Sit Hoved Norges Drot.

Ned ad hans Skuldre glider
Et kostbart Purpurskrud,
Paa Silkekoften skrider
Den norske Løve prud;
Den røde Krone hviler
Omkring hans tunge Hjelm,
Saa listeligt han smiler
I Skjæg, den gamle Skjelm.

Han hæver lydt sin Stemme
Med al sin Manddomsmagt:
„Hvor har du, Skipper! hjemme?
„Og hvad er vel din Fragt?
„Du ligger her alt længe,
„Og har ei solgt din Last,
„De norske Herrers Penge!
„Maae sidde grumme fast!"

Med Undren da sit Øie
Paa Drotten Hjalmar slaaer:
Normannakongen høie
Er Gubben fra i Gaar!
Af Fryd hans Hjerte hæves,
Han hilser ham med Tugt,
Og prøver, men forgjæves,
At sige noget smukt.

„En Kaabe gad jeg bære
„Af dine Graaværkskind!

„Den kan mit Skildt jo være,
„Jeg har et fredsomt Sind;
„Spring ned i din Kahytte,
„Og rør kun flink din Krop!
„Nu vil vi Kaaber bytte,
„Det gaaer vel lige op!"

Ung Hjalmar sprang paa Trappe,
Og iilde op med Hast;
Han bar en Graafelds Kappe
Med udsyet Bræm og Qvast.
Den var just af de ægte,
Med langstrakt Kongeslæb,
Ved Kraven var en Hægte
Af gyldne Ørnenæb.

Fra Drottens Skuldre svære
Ned Purpurfloden svandt;
Og Hjalmar den med Ære
Omkring den Herre vandt.
Men da den staalgraae Kappe,
Han prisde høit med Ord;
Hvor blev de Hovmænd rappe!
De fulgde strax hans Spor.

Heel mangen Bjørn begjærde
At tee sig fromt i Sind,
Og mangt et Ulvehjerte
Slog bag et Lammeskind;
Den fine Jomfruhage
Krøb i den bløde Uld;
Snart var ei meer tilbage,
Og Hjalmar — fik sit Guld.

Men da han næste Morgen
Vandt op sit hvide Seil,
Med Hiertet løst af Sorgen
Han skreeg fra Skudens Speil:
„Hver trofast Svend og Pige
„Og hver en Handelshavn
„Velsignet vør udsige
„Kong Harald Graafelds Navn!"

Christian Winther.

Jettehøien.

En Fortælling.*)

„Nei, Oluf! det er som jeg altid har sagt: Du er altfor hastig. Det mindste Ord bringer Dig flux i Harnisk, og Du maa dog betænke, at det er af Naade og Barmhjertighed, Dine Forældre have taget mig til sig, og at jeg i Grunden kun kan betragtes som deres Tyende."

„Deri stikker netop det Onde", udbrød Oluf med Heftighed, „det er just det, min Moder vil; men jeg taaler det ingenlunde; dertil er Du hende og hver Mand for god. Hvilket Huus at holde fordi det lumpne Stob ei var sat paa sin rette Hylde!"

„Men, kjære Oluf! deri havde Din Moder dog ei saa stor Uret. Orden bør der være i Alt; og den

*) Efter et Folkesagn, som Forfatteren har hørt i Skaane.

Glemsomhed vilde vist ei heller være gaaet mig over, hvis jeg ikke ude paa Engen var kommen i Tale med Dig, og saa falder det sig let, at jeg glemmer Noget. Slemme Oluf! hele Skylden var jo Din, og smukt var det ei heller af Dig, at Du, for den Sags Skyld, ei, som Du ellers pleier, vilde følge med Dine Forældre i Kirke."

„I Guds Huus maa man ikke komme med vred og harmfuld Hu. Kjære Astrid! Du kan ikke troe hvor det gik mig til Hjerte, da jeg hørte den klare Malmklokke døne hidover fra Domkirken med sine vældige Slag, ret som en Guds Ords Herold, medens min Moder, i sine Helligdagsklæder, med den sølvspændte Psalmebog under Armen, foer omkring som en Havgasse, og gav sin Galde frit Løb imod Dig. Nei, om det saa havde været nok saa stor Synd imod det fjerde Bud at tage til Orde, jeg havde ikke kunnet tvinge mig."

„Og troer Du da, iilsindige Ungersvend! at dette er Veien til at faae Dine Forældre paa vor Side? Du har saa tidt fortalt mig hvor meget Du holder af mig, og kaldet mig Din Fæstemøe, men nu troer jeg slet ikke, at det kan have været Dit Alvor."

„Saa stor en Vantroe fortjener Straf", udbrød Oluf smilende, i det han slyngede Armen om Pigens Midie, og trykkede et inderligt Kys paa hendes friske Læber.

„Ei! ei! her gaaer det jo kjærligt til, det maa jeg lide!" lød i det samme en skrallende huul Basrøst. Det var den tykke Mester Puke, Kannik i Lund,

der, ubemærket af de Unge, havde aabnet Døren, og, med lattermildt Ansigt, men dog med rynket Pande, blev staaende paa Tærskelen. Uden at komme ud af Fatning ved denne Overraskelse, der ei endda var saa uventet, eftersom det heelt ofte hændte sig, at den fromme Kannik kom hid i Besøg, helst naar han troede Pigen ene, søgte Astrid at skjule sin Rødme, ved at give sig Noget at sysle i Stuen, medens Oluf venlig traadte den Indtrædende imøde. Denne glattede sit brede Ansigts Folder, og vedblev, efterat have draget et andægtigt Suk, i det han med Velbehag skelede efter hver af den ranke Ungmøes Bevægelser: „Ja saaledes ere Verdens Børn! Istedetfor at gaae i Guds Huus, holder man sig inden Døre, og passer Tiden medens Faer og Moer ere ude, for at gantes og kysses. Dog, jo længere jeg seer paa Pigen, desmindre kan jeg i Grunden fortænke Jer deri. Fortjente nogen Synd at absolveres, saa maatte det vel være denne, hvor Fristelsen er saa stor. He, he, he!"

„Ei, Mester Puke!" afbrød Oluf ham, „I geistlige Mænd tænke altid paa Synd og Fristelser. Hvad angaaer Astrid, saa har jeg alt for Gud og i mit Hjerte lovet hende min Troe som Fæstemand, og dette Løfte er jeg tilsinds paa Stand at gjentage for mine Forældre, og aabenbart for vort ganske Sogn og Menighed."

„Nei, hvad siger I!" udbrød Mester Puke, i det han sank ned i Faderens bløde Bænkehynde ved Ovnen, til hvilken han under Talen langsomt havde nærmet sig, og, med begge Hænder holdende paa sin guldknappede

Stok, saae paa Oluf med opspilede Øine og halvaabnet Mund. Astrid, der netop vilde gaae ud af Døren, forblev staaende med Klinken i Haanden, og saae forventningsfuld hen paa Oluf. Denne vedblev, uden at lade sig forstyrre: „Ih nu, saa uhørt er vel ei den Sag! Baade Pigen og jeg have naaet Skjels-Aar og Alder; jeg er karsk og arbeidsvant, og hun vil heller ikke lægge Haand i Skjødet; ialtfald er den Arv, jeg har fra salig Faster, ikke reent at kimse af, og jeg har det faste Haab, at Gud nok sørger for Resten."

„Ja, hvis det er hans Villie, saa har I Ret;" argumenterede Kanniken, „men hvad siger Eders Forældre vel til den Sag?"

„Den jevner sig sagtens mellem dem og mig; hvis ei, saa er jeg myndig selv, og Herre over hvad mig med Lands Ret tilhører."

Mester Puke rystede vel paa Hovedet, og mumlede i Skjægget Et og Andet om Børns Ulydighed og Himlens Straf; men da Astrid i det samme bredte den spraglede Helligdagsdug paa Bordet, og efter vanlig Sæd satte et dygtigt Saltmadsfad, hjemmebrygget Øll og gammel Mjød paa Bordet, drog denne Syssel saa ganske den fromme Kanniks Tanker til sig, at han moxen taug, men hævede sig med Møie fra sit magelige Sæde, og vaklede, støttet ved sin Stok, med langsomme Skridt hen til Bordet, hvis Fylde af Himmelens Gaver han betragtede med foldede Hænder og et ufravendt, glad og kjærligt Blik.

Vi ville nu forlade den geistlige Herre og de tvende Elskende, der vel alle tre for en Stund kunne have

saa meget at skaffe med Næring for Legeme og Sind, at vi rolig kunne overlade dem til deres Dont og Tanker, saameget mere som disse sidste fra Prælatens Side kun yttredes ved enkelte Ord, der kunde slippe ud imellem de ivrigt sysselsatte Tænder, og af Oluf ved de korte Svar, som den udvortes Ærbødighed for Gjæsten bød ham. Læseren ønsker udentvivl hellere at kaste et Blik tilbage i Historiens Gang, og vi ville da her korteligen hidsætte hvad der til dens større Tydelighed vel maatte være ham fornødent at vide.

Olufs Fader, den gamle Arne, var en velhavende Skaaning, der eiede en Bondegaard med megen Bedrift i Nærheden af Lund. Da Arne overtog Gaarden efter sine Forældre, var han allerede over de Tredive, og eftersom den trængte til en dygtig Huusmoder, der kunde tage sig af Husets Væsen, troede han ei at burde tøve længe, men giftede sig med en riig Gaardmands Datter nogle Mile derfra. Gunhild var ikke fattigere paa Aar end sin Hosbond, og hverken deilig af Ansigt eller smuk af Legeme, men hun havde det Ord paa sig, at hun godt forstod at styre et Huus baade inden og uden, og kunde holde Tyendet i Ave, og derfor fæstede Arne hende. Det varede vel ikke længe før han mærkede Spor af hendes heftige Sind, men, som det pleier at gaae, han vænnede sig til det, og lagde snart ei længer Mærke til hvor vredladen og ustyrlig hun stundom var, ja hun vandt et saadant Herredom over ham, at han fandt godt hvad der tyktes hende at være saa, og i de fleste Ting holdt sig hendes Raad efterrettelig, da han vel saae, hvorledes hans Velstand trivedes og tiltog

derved. Med Børn var dette Pars Ægteskab ei rigt velsignet; Oluf var dets eneste Frugt.

Mange Aar vare henløbne, og den tiltagende Alders Mærker begyndte alt at kjendes paa dem Begge, da en Efterhøst et Pigebarn paa en 15 Aars Alder kom til deres Gaard, og meldte sig hos Arne som Datter af en af hans Slægt paa Mødrenesiden, der skrev sig fra Nærheden af Guldbrandsdalen og længe havde været bosat der. Ved begge Forældrenes Død, der indtraf kort efter hinanden, havde den unge Piges Frænker skiftet og deelt Alt imellem sig, og betydet den arme Astrid, hvem Ingen af dem vilde tage til sig, at hun, med en ringe Tærepenge, som de angav at være hendes Andeel af Arven, maatte begive sig paa Veien til Skaane, for at opsøge hendes Slægtning Arne, der, eftersom Rygtet gik, var en gavmild og velholden Mand. Hun maatte da friste sin Lykke ved at drage fra sit Hjem, og kom, efterat have døiet mangehaande Ondt paa sin Vandring, med en liden Byldt under Armen, virkelig til Arnes Gaard. Han tog ogsaa vel imod hende, og lovede af bedste Evne at holde hende skadesløs for hendes Frænders Haardhed, men nær var denne gode Udsigt for den arme Astrid igjen røget bort i Taage, thi da Gunhild, der var inde at røgte et Ærinde i Lund, kom tilbage, vilde hun flux have jaget den ukaldede Gjæst paa Porten. Dog, Arne havde engang givet sit Ord, og dette brød han ikke, saa at han, ihvorvel ugjerne, dennesinde saae sig i den Nødvendighed at maatte bruge sin Myndighed som Hosbond, og saaledes satte sin Villie igjennem. Fra denne Stund betragtede Gunhild

den Nykomne med onde Øine, og foer bestandig løs paa hende med Skjeldsord og haard Tale, naar mindste Leilighed dertil gaves. Den arme Astrid, der af Naturen var saa blid og god som hun tegnede fager, og ei i hendes Forældres Huus var vant til saadan Omgang, krympede sig vel, som den uskyldige Orm, der trædes i Støvet, men skikkede sig taalmodig i sin Skjæbne. Denne blev imidlertid ikke bedre derved, at Oluf, der imidlertid var voxet op til en rask Knøs, i hvem det friske Ungdomsblod begyndte at røre sig, tog sig af hendes Sag, og stundom prøvede paa at tale Moderen til Rette. Først skeete dette vel af Medlidenhed for den stakkels Pige, der saa haardt blev forurettet, men, som det saa ofte hænder sig: Medlidenheden veeg, alt som Astrid voxede mere ud til en fager Ungmøe, og gav snart Plads for en varmere Følelse, og inden Oluf selv vidste deraf, var den forfulgte fader- og moderløse Piges Skjæbne saa fast indsluttet i hans, at de vare uadskillelige. Et Øieblikś uventede Hændelse maatte ogsaa her aabenbare de Følelser, som længere Tid og Samlevnet umærkeligen havde fostret hos dem Begge.

Paa en af Markerne til Arnes Gaard, ud ad Veien til Lund, laae en høi Bakke, der, efter det i hele Egnen gjængse Sagn, at en Kjæmpe derinde laae begravet, førte Navn af Jettehøien. Sildig en Vinteraften, da Arne og Gunhild allerede havde lagt sig til Roe, listede Astrid sig sagte ud i Døren, for at see, om Oluf, der i Skumringen var gaaet ind til Byen i et Ærinde for sin Fader, men ei kommen tilbage, ikke var at opdage paa Hjemveien. Det var ganske stille, intet Menneske

var at see paa Veien, og intet Fodtrin hørtes at nærme sig. Den stjerneklare Nat lokkede Astrid længere ud, og hun besteeg Jettehøien, for derfra at overskue Veien ad Lund til. I det hun var kommen op paa Toppen af Bakken, vendte hun sig om, for at see tilbage, da i det samme en gnistrende Lysning i det Fjerne mødte hendes Blik. Hendes Gisning bedrog hende ikke: det var et Nordlys, der trak sin zittrende, glødende Stribe over den nordlige Horizont. Dette Syn, som hun ved Guldbrandsdalen saare ofte havde havt Leilighed til at betragte, havde hun ei seet siden hun forlod sit Fædrehuus. Tanken om Hjemmet vaktes pludselig, dobbelt levende, med mangfoldige Erindringer, i hendes Barm. Hun glemte ganske, hvorfor hun egentlig var gaaet op paa Høien, og stirrede ufravendt mod den bølgende Lysstribe, der forekom hende at være liig en venlig Lysalf, som bragte hende Budskab fra den kjære Klippedal, der havde seet hendes Barndoms Lege og Glæder. Mindet om den svundne Tid bragte hendes Barm til at banke stærkere og hendes Øine til at glindse af Taarer. Dobbelt trykkende vendte nu Tanken om hendes nærværende forladte Tilstand tilbage hos hende, og hine Taarer, der vare fremtraadte som ufrivillige Tegn paa en glad Henrykkelse, rullede i bevidstfuld bitter Qval ned over hendes Kinder. Fra denne overvældende Smerte skrækkedes hun pludselig ved Lyden af Fodtrin foran sig. Hun slog de taarefulde Øine i Veiret, og see! en Skikkelse af heelt sært og uvanligt Udseende vandrede langsomt forbi ved Foden af Bakken. Det var en meget gammel Mand, høi og bredskuldret, med langt, hvidguult Haar

og et tykt, rødt Skjæg. Paa hans brune, stærkt furede Ansigt laae Udtrykket af en Vildhed og Strænghed, der paa een og samme Tid maatte indjage Skræk og fremkalde Ærefrygt. Hans Klædedragt var heel forskjellig fra Landets almindelige, men stod i en synderlig Overeensstemmelse med hans øvrige Udseende. Over hans Skuldre hang en Kappe af lodden Gedeskind; paa Hovedet havde han en Skindhue, og om Livet et Læderbelte, hvori der sad en bred, rusten Kniv, men om sine Fødder havde han bundet et tykt Stykke Bark, istedetfor Skoe. I det Astrid med Forundring betragtede ham, alt som han gik forbi, dreiede han Hovedet, og kastede et saa skarpt og alvorsfuldt Blik paa hende, at hun ikke længer kunde udholde at see paa ham, men maatte slaae Oinene ned. Da hun atter vilde fæste Blikket paa ham, var han ei mere at see, og det var hende ikke muligt at opdage hvor han egentlig var bleven af. — Den flygtige Skræk, Astrid havde følt ved dette Syn, veeg imidlertid snart igjen for de qvalfulde Følelsers Magt, der saa ganske havde bemestret sig hendes hele Væsen. Ledende om Trøst i hendes Smerte, vaktes i hendes Barm Tanken om den Eneste, der deeltog i, og søgte at lindre hendes haarde Skjæbne, og Olufs Navn lød, under den stille Smertes Hulken, fra hendes Læber. I det samme hørte hun atter Nogen bevæge sig, men Lyden kom fra den anden Side af Bakken. En mandlig Skikkelse nærmede sig fra dens sydlige Skrænt. Det var Oluf. Om han havde hørt hvad hun saa sagte hvidskede? Skjøndt den Afstand, hvori han endnu var, gav hende Vished om, at det var umuligt, drev den blotte Tanke

og Frygten for at forraade sine Følelser, Blodet op i hendes Kinder. Oluf nærmede sig med raske Skridt. Fra Veien havde han seet hende paa den høie Bakke, og alt som han kom nærmere, overtydede den ranke, smekkre Figur og det lysgule, i Fletninger opsatte Haar, i Forening med det Eiendommelige i Klædedragten, som hun fra sit Hjem havde bibeholdt, ham om, at hans Ahnelse ikke havde skuffet ham. Men hvor overraskedes han ved at see hende, i det hun vendte sig og fik Øie paa ham, at bortvende sig med blussende Kinder, og med Forklædet at afviske Taarer, af hvilke hun søgte at dølge de kun altfor kjendelige Spor. Hvor naturligt, at Oluf, med uskrømtet Deeltagelse, ikke aflod at bestorme den arme Pige med Spørgsmaale, før hun havde aabenbaret ham Aarsagen til sin Kummer, og ei mindre let er det at gjætte, at den lønlige, inderlige Hengivenhed, der saa længe ubevidst havde hvilet i Begges Hjerter, ved den gjensidige Fortrolighed, modnedes til en Lidenskab, der flammede iveiret med Ungdomssindets hele Heftighed. Oluf sluttede den grædende Pige til sin Barm, lovede at være hendes Ven og Beskytter, og svor hende Troskab som Fæstemand, medens ogsaa hun villig hengav sig til Øieblikkets mægtige Indflydelse. Hun fortalte ham nu hiint besynderlige Syn, og Oluf hørte paa hende med spændt Opmærksomhed. Da hun nøiagtig havde beskrevet Skikkelsen, sagde Oluf smilende: „Du har seet Gubben fra Høien, som de her i Egnen kalde ham; men vær ved frit Mod! Dette Syn er sikkert intet ondt Forvarsel. Hans skarpe Blik maa ikke skrække Dig, saalænge han

viser sig for Dig i fredelig Hu; men hvis Du havde seet ham i sin Jernrustning og med Sværd i Belte, da vilde det visselig, efter hvad alle Folk her omkring troe, have havt ond Betydning. Troe mig, Astrid, saa længe vor Kjærlighed er reen og uskyldig, og ei fører nogen Svig i sit Skjold, som den i denne Stund er for Guds Aasyn og i vore Hjerter, vil ogsaa han være dens Forsvarer og Beskytter." — Begge betragtede sig fra dette Dieblik som trolovede Folk, men Oluf holdt det raadeligt, ei endnu at fortroe sine Forældre hvad der var foregaaet, da han bestandig haabede at træffe en Stund, hvor de Begge vare saaledes stemte, som han fandt det passende for sit Forsæt. Et saadant Dieblik syntes imidlertid ei saa snart at ville komme, da Gunhild fra Dag til Dag tiltog i Vrippenhed og Iilsindighed imod Astrid, og den Deeltagelse for denne, som Oluf nu mindre end tilforn var istand til at fordølge, tjente kun til at forøge Moderens Haardhed imod hende.

Saaledes hændte da ogsaa det Optrin, der i Begyndelsen af denne Fortælling er ommeldt, og som, hvor ubetydeligt det end i Grunden var, dog, i Forening med flere foregaaende, bestemte Oluf til, endelig at bryde Isen, og at tilkjendegive sine Forældre sit Forsæt og det Løfte, han havde givet Astrid, det koste saa hvad det vilde. Neppe kunde han ogsaa, naar han ei selv ligefrem vilde fremkomme dermed, have valgt et hurtigere Middel end at forraade det for den trædske Kannik, der, som boglærd og derhos verdsligsindet Mand, var en velkommen Gjæst hos den gamle Arne, og, som baade hans og Gunhilds Raad og Fortro-

lige i enhver Sag af Vigtighed, stadigen havde sin Gang i deres Huus.

Ved Forældrenes Hjemkomst fra deres Kirkegang kunde Arne paa Mester Pukes Mine og Væsen flux mærke, at der laae ham Et eller Andet paa Hjerte. Han sad endnu ved Dug og Disk, men havde taget saa fast til sig af Fadet, at han ikke aarkede mere. Efterat han, uden at reise sig, med bredmundet Venlighed, havde hilst paa de Indtrædende, som hvis huusvante Gjæst han nylig havde viist sig, rømmede han sig nogle Gange, skelede hen til Oluf, og saae dernæst paa Arne, med en saare betænkelig Mine, hvilken denne gjerne vilde have udlagt som en Hentydning paa hiin huuslige Tildragelse for Kirkegangen, saafremt den ei havde bebudet noget Vigtigere. Oluf forlod imidlertid snart Stuen, som det lod, ei uden den Hensigt at give Kaniken Leilighed til at skaffe sit betrængte Hjerte Luft, og da Astrid paa samme Tid havde at skaffe i Fadeburet, varede det ei heller mange Sekunder for han rykkede frem med Alt hvad der laae ham paa Sinde.

Hvad Virkning denne heelt uventede Forklaring maatte have paa de Gamle, vil man uden Vanskelighed kunne forestille sig. Efterat de en kort Stund ei havde kunnet komme til Mæle for den første Overraskelse, kastede Arne et Blik paa Gunhild, for, efter det Indtryk, hiin Begivenhed frembragte hos hende, at bedømme, paa hvilken Maade han egentlig selv skulde tage den. Gunhild var ei heller seendrægtig med at yttre sine Tanker, der allerede i Forveien tydeligt nok udtalte sig af hendes, ved enhver Lidenskabsvulkan saare

udtryksfulde Ansigt. Efter en Strøm af ilde veiede Ord, hvorved hun søgte at give sin første Harme Luft, og hvori Benævnelserne: Betlerske, Landløberske o. dsl. forekom til Overflod, henvendte hun Talen til Arne, der hidtil forgjæves, ved enkelte formildende Udbrud, havde søgt at standse den brusende Malstrøm, hvori hendes Tanker ligesom bevægede sig i et uafbrudt Kredsløb. Hun foreholdt ham, hvorlunde det stod til ham som Hosbond fyndigt at tage sig Sagen til Hjerte, og formeente, at den bedste Viis til flux at faae den jevnet, var, uden Betænkning at vise Landløbersken hjem igjen ad samme Vei, hvorfra hun var kommen. Mester Puke faldt hende bestyrkende i Talen, med det Tilføiende, at det i saa Fald ei torde være umuligt, at han jo kunde lade sig bevæge til at skaffe det vildfarende Faar Skjul og Tilhold etsteds længer inde i Landet hos en værdig geistlig Mand af hans Kjendskab. Men Arne, hvem Alt dette dog tyktes for broget, tog imidlertid Mod og Mands Hjerte til sig, og erklærede reentud, at han slet intet vilde høre om nogen Bortjagelse at sige; han havde engang gjort Astrid det Løfte at staae hende i Faders Sted, og det var han tilsinds at holde, hvad Ondt deraf endogsaa maatte flyde.

Da Gunhild mærkede, paa hvilket Punkt hendes Hosbond var kommen, og vel vidste, at det, naar han engang rev sig løs af Ledebaandet og satte sig Noget fast i Hovedet, ei var saa let at faae ham derfra, dreiede hun af i Tide, men stilede nu al sin Tunges Magt mod den Kant, hvor han ei endnu var bleven skudfri, og foreholdt ham, hvorlunde hans faderlige Myndighed

krævede, at han plat maatte forbyde sin Søn længere at vende sin Hu til Astrid, eftersom hans Valg af en saadan Betlerske var heelt usømmeligt, og han tilmed aldrig maatte vente sig hans Minde til denne Forbindelse. Dette Vilkaar tog Arne, der fandt altfor megen Stolthed og Husvalelse i den ene Seier, han havde vunden, til at han skulde prøve paa at tilkjæmpe sig flere, ei længe i Betænkning at indgaae, og da den geistlige Herre, hvis Raad i denne Sag ogsaa maatte æskes og ingenlunde lod sig foragte, ganske var af Moder Gunhilds Mening, vare alle Parter paa denne Side enige om Betingelserne for den huuslige Fred, og der stod nu blot tilbage at undersøge, hvorvidt ogsaa Modparten maatte være villig til at indgaae dem.

Men her viste sig Vanskeligheder, der ei saa let lode sig overvinde. Da Talen den næste Dag mellem Fader og Søn kom paa denne Gjenstand, gav Oluf, med den største Bestemthed, tilkjende, at han ligesaa lidet var villig til at frasige sig Astrid, som det var ham muligt at tabe hende af Sind og Tanker, og paastod, at det, med eller imod hans Forældres Villie, var hans faste Beslutning, for Gud og Menneskene at trolove sig med hende og tage hende til Hustru. Den gamle Arne rykkede mistrøstig sin Hue vel ti Gange frem og tilbage, men Sønnens Forsæt var han ei istand til at rykke en Haandsbred. Da denne tilmed, ei uden ungdommelig Trods, bragte sin Arv efter Fasteren paa Tale, og meldte, hvorlunde det var hans Agt at tage bort fra Forældrene, fæste sig et Huus, langt fra deres Hjem, og sætte Boe der med Astrid, rørte Tanken om at skilles fra den eneste Søn,

der allerede nu gik ham kraftigt tilhaande i hans Bedrift, og i Tiden skulde overtage Gaarden, den Gamle saa stærkt, at han med Mildhed fortrøstede Sønnen til endnu en Stund at see Tiden an og haabe til det Bedre, og foresatte sig at vove en ny Dyst med Gunhilds haarde og opbragte Sind.

Efterat han et fuldt Døgn havde grundet paa, hvorledes dette paa bedste Viis lod sig iværksætte, gav Gunhild ham selv næste Dag, som de efter Middagsbordet sade ene sammen, Leiligheden ihænde til at bringe Sagen paa Gleed, ved at spørge ham, om han da nu havde faaet Oluf til at falde til Føie og angre sin Daarlighed, eller hvorledes det egentlig stod til i saa Henseende. Arne, der hidindtil for hende havde fortiet sin Samtale med Oluf, samlede sig nu det bedste han mægtede, og betroede hende, hvorlunde Olufs Kjærlighed var saa stærk, at den ei lod sig tvinge, og at det syntes langt klogere, dog hellere at føie ham heri, end miste hans hjelpsomme Haand ved Gaardens Drift og Avling, til hvilken de dog begge i deres Alderdom høiligen kunde trænge. Gunhilds atter opbrusende Vrede vedblev han standhaftigen at møde med Indvendinger; ja han gik over til en Heftighed, der var heelt uvant; men det lykkedes ham ei meer at betvinge hende ved Grunde, end at vinde Bugt med hendes Tunges tappe Veltalenhed. Hendes bestandig gjentagne Hovedargument, at det vilde lægge hende i Graven at see den hovmodige Betlerqvinde løfte Hovedet kry i Veir, og boe under Tag, ja dele Husets Regimente med hende som hendes Svigerdatter, lod sig

ikke gjendrive ved nogen Fornuftgrund, og Arne greb endelig den eneste Udvei, der stod han tilbage, og fremkom med det Forslag, at der paa Gaardens Enemærker maatte opføres en særskilt Vaaning, hvori det unge Par kunde drage ind. — Gunhild studsede herved noget, som om hun betænkte sig, og gjensvarede, til Arnes Forundring, men med et skjult, underfundigt Smiil: „Nu vel, for at vise Dig, at jeg kan føie mig efter Dig, selv hvor Du er urimeligst, saa vil jeg paa denne Viis give mit Minde til at de komme sammen; dog under eet Vilkaar, som Du fast maa love mig, ubrødelig at ville holde ved Magt, at det nemlig maa staae til min Villie at bestemme paa hvilken Plet den nye Vaaning skal optømres — forstaaer sig, at jeg dertil vælger en fast og dygtig Grund, hvorpaa der trygt kan bygges.“ Glad over at see Striden paa denne Maade endt, til alle Parters Tilfredshed, var Arne ikke seen med paa det høitideligste at love hende Vilkaarets Opfyldelse, og han var neppe istand til at oppebie den Tid, da han kunde forkynde for de Unge denne lykkelige Vending i Sagens Gang, medens Gunhild i Stilhed ei mindre glædede sig over den Argelist, som hun lønlig havde gjemt i sit rænkefulde Sind.

Da Mester Puke den paafølgende Dag havde bunden sin gamle graa Hoppe i Stalden, og langsomt sluntede over Gaarden, hørte han indenfra en usædvanlig Bevægelse. Flere Stemmer talde høit og heftigt, og han kunde tydeligt skjelne Arnes og Olufs Røst, der af og til overbødes af Gunhilds snerrende Discant. Neppe var Kannikens trivelige Figur bleven synlig i

den halvaabne Dør, før Arne, med uvant Heftighed, kom ham imøde, og krævede hans Raad og Bistand i en Trætte, der havde reist sig i Huset. Gunhild vilde flux have faldet sin Hosbond i Talen; men da han med saamegen Strænghed bød hende at tie, at hun vel fornam, det var hans Alvor, blev Arne alene den Ordførende. Han fortalte nu Kanniken, der havde taget Sæde paa Bænken, og med megen Andagt hørte til, paa hvilken Viis han og hans Huustro vare komne overeens om at føie de Unge i deres Attraa; men hvorlunde Gunhild havde udlagt det Vilkaar, som han havde lovet at opfylde, saaledes, at de skulde reise deres Vaaning paa den over hele Egnen vanrygtede Høi; at hverken han eller Oluf, ved at forestille hende, at ingen Mand i Landet dristede sig til at bygge paa et saadant Sted, havde mægtet at bringe hende fra denne Paastand, og at det hele Paafund kun altfor klarligen viste, at det var hendes Agt, paa eet eller andet Sæt at afstedkomme Vanheld for de unge Folk, og bringe deres christelige Forsæt til at strande.

Efter taus at have ladet sig Alt foredrage, og kun tilkjendegivet sine Tanker ved en rynket Pande, et enkelt Hm! som nu og da undslap hans tykke Læber, og et Par spørgende Øiekast til Gunhild, som denne ei undlod at besvare med et ondskabsfuldt Smiil, rømmede Mester Puke sig lydeligt, og tog, med megen Salvelse, paa følgende Viis til Orde:

„Mennesket, siger Skriften, skal ei engang i sine Tanker friste Synden, og vi vide det kun altfor vel:

Helvedes Fyrste staaer paa Spring som en glubende Hyæne, og opspiler sine gloende Oine, for at faae Kloe i en christen Sjæl. Desaarsag har I feilet, Moder Gunhild, ved endogsaa kun paa Skrømt at sætte en conditionem, som kunde koste tvende unge Sjæle deres timelige og evige Fred. Men I har feilet af en god og priselig Hensigt, og derfor tør jeg tilsige Eder denne Eders Synds Forladelse. Det var Eders Agt, haandgribeligen at lægge disse unge Christne deres Skrøbelighed paa Hjerte, og heelt tydeligen at lade dem vide, at I ikke er tilsinds at falde til Føie for deres ubetænksomme Lyst og Attraa. Hvad der strider imod Fornuft, Skik og Sømmelighed, det strider ogsaa imod Ærbarhed og Dyd, og jeg kan ingenlunde betvivle, at jo Herrens Naade vil vende Eders Hosbonds Sind til det Rette, saa at han klart vil indsee, hvilken Daarlighed det vilde være, hvis han gav sit consensum, som jo dog under hiin conditione ei vilde være de Unge til Fromme, men kun til Sjæls og Legems yderste Fordærvelse, og en saadan Himmelens Straf vil jeg ydmygeligen bede, at Herren, af synderlig Naade for mig, Jöran Puke, hans Kirkes uværdige Tjener og Kannik udi Lund, miskundelig vil afvende fra os alle."

Kanniken tørrede her Sveden af sin Pande, og Moder Gunhild vilde strax have nyttet Leiligheden, til at bestyrke og forfølge den Seier, som hans Veltalenhed var paa Veie til at vinde over hendes Hosbonds Vankelmod; men Oluf tog rask til Gjenmæle, og formeldte, at han heelt vel indsaae hvad Udfald Sagen vilde faae, naar den fromme Klerk skulde have Ord

i Lauget; men at han saa lidet frygtede for Djævelen og al hans Gjerning, at det nu var hans fulde Agt, ikkun at holde sig til det Samtykke, som hans Forældre havde givet, og at opfylde den Betingelse, de havde paalagt ham. Et tillidsfuldt og kjærligt Blik af Astrid, der under den hele Forhandling modfalden havde staaet i en Krog i Stuen, og med sømmelig Ydmyghed afholdt sig fra at yttre mindste Ord, gav Ungersvendens Mod nyt Tønder, og saavel Mester Pukes kraftige Tale og Formaninger, som de venligste Forestillinger af Forældrene, der begge lige nødig vilde see det gjorte Vilkaar bragt i Opfyldelse, vare spildte paa hans faste Beslutning.

Den sidste Vintersnee var endnu ikke smeltet for Aprilsolens lune Straaler, da flere dygtige Hænder saaes i travlt Arbeide med at rydde og jevne Overfladen af Jettehoien; svære Bjelker, Bræder og Sparrer slæbtes op paa Bakken, og der tilførtes Leer paa Hjulbøre fra Leergraven hiinsides Gaarden. Fra Dag til Dag tiltog denne Travlhed, og Oluf var selv den rappeste til at tage Haand i, og paaskynde Værket. Skjøndt Dagene vare korte, og ingen Mand lod sig bevæge til at røre med en Finger ved Arbeidet fra det Øieblik Solen søgte sit Natteherberge bag Tycho Brahes Øe, saa fremmedes Bygningen dog kjendeligen, og det varede knap trende Uger inden Krandsen svang sig høit paa Stang over Rygningen, og de flinke Karle, hvis Hænders Magt var kommen Oluf saa vel tilgode, holdt det velfortjente Reisegilde paa Arnes Gaard.

Vel havde mangen af de gamle Bønder der i Egnen, ved at betragte det driftige Værk, rystet svart paa Hovedet, og mumlet i Skjægget, at saa gudsforgaaent et Forsæt visselig vilde tage en hæslig Ende; vel havde Arne ei været at formaae til selv at begive sig derhen, eller at see Bygningens Fremgang nærmere end fra sin Gaarddør, og Gunhild og Mester Puke havde med hinanden holdt mangen andægtig Bøn om at Sønnens Ugudelighed ei maatte komme over Forældrenes Hoved, og at den gamle Hednings Harm ei maatte ramme dem, saa lidet som Husets fromme Sjæleven. Men Oluf og Astrid vare ved freidigt Mod; de saae med glad Længsel den Stund imode, da de skulde drage ind i deres nye Bolig og sætte Fod under eget Bord, og om de endogsaa nu og da hørte mumle om, at En eller Anden vilde have seet den vilde Gubbe fra Høien, der havde skræmmet ham med en gram og truende Mine, saa forstyrrede dette dog ingenlunde den trygge Tillid og Fortrøstning, hvormed de saae den kommende Tid imode.

Endelig var Huset heelt optømret og færdigt; der var kommet Bænk og Bord i den hyggelige Stue, og Hylderne vare slagne op i Fadeburet, ja i Stegerset stode alt Potter og Gryder rede, og ventede paa Astrids huusvante Haand. — Men i Arnes Gaard var der en heelt uvanlig Færsel og Tummel; saavel fra Landeveien til Lund, som fra alle andre Kanter af Naboelauget, mylrede saa mange Mænd og Qvinder derind i deres bedste Klæder, som Gaarden vel kunde rumme, og Gunhild havde fuldtop at passe

med at faae Plads til al den Overflod af Mad og Drikkevarer, der skulde besætte Bryllupsbordet. Den tykke Mester Puke, der i sit Ansigts Sved var vandret med Arne fra Kirken, nærmest efter Brudeparret, vraltede med megen Omhu bestandig omkring Bruden, og havde saa meget at sige hende og hvidske hende i Øret, om hvad Landets Sæd og Sømmelighed krævede af hende ved en saa vigtig Leilighed, at Oluf, der imens maatte laane Øre til de unge Karles overgivne Skjemt, fra Tid til anden blev halv fortræden over knap at kunne komme til at sige Astrid mindste Ord, i hvor meget der vel kunde ligge ham paa Hjerte.

Man holdt ved med Sviir, Dands og Lystighed til langt ud paa Natten, og det var nærved atter at grye ad Dag, inden man endelig kom overeens om at følge Brudeparret hjem. Mester Puke, der havde taget vel til sig af Mjøden og det gamle Øl, havde ondt ved at komme op paa sin graa Krallik, og da den satte sig i Gang, trimlede han, til ikke ringe Gammen for de unge Karle og Piger, flere Gange af, før det vilde lykkes ham at komme ret i Sæde. Flere af de Gamle havde ogsaa seet for dybt i Kruset, og svinglede lystig omkring, da den friske Luft blæste dem koldt i Ansigtet. Gamle Arne havde drukket sig saa varm om Hjertet, at han ei vilde lade sig snakke fra at følge de Unge til deres nye Vaaning, som han for førstegang følte Mod til at tage i nærmere Betragtning. Kun Moder Gunhild havde bevaret den kolde Sindighed, hvormed hun under den hele Lystighed havde holdt gode Miner med hvad der ikke stod til at ændre, og tog sømmelig Afskeed med Bru-

deparret og Gjæsterne i Døren. — Det talrige Tog begav sig nu paa Veien ad Gangstien, der førte over Mark og Eng, og i Begyndelsen vare Alle heelt lystigt tilmode. Som man mere og mere nærmede sig Bakken, gjorde imidlertid den natlige Stilhed, Fuldmaanens blege Skin paa de nedenfor Bakken adspredte høie Popler, og Tanken om selve Tid og Sted og det unge Pars forvovne Gjerning, som, efter Menigmands Troe, maatte falde Enhver stærkt paa Sinde, et eget Indtryk paa den vandrende Skare, der blev alt mindre og mindre høiroſtet, og tilmed efterhaanden formindskedes, saa at tilsidst kun nogle enkelte unge Karle og Piger, der vare fulgte nærmest ved de Nygifte, standsede med dem paa Bakken udenfor Døren til deres Vaaning, hvorfra de nu saae Rækker af Tre, Fire i Forening, Arm i Arm, at slendre henover Marken. Paa den brede Landevei saae man Mester Pukes Hoppe i et sindigt Trav at vandre ene til Byes, efterat havde ladet sin Herre tilbage i en Grøft, hvori den lærde Kannik var falden, fordi han havde forsømt at bringe Ligevægtens Love i tilbørligt Anslag. Arne var, imellem sine Naboer, tvende aldrende Gaardmænd, allerede et godt Stykke ad Hjemveien; og de unge Folk, der havde ventet at tage Affkeed fra samtlige Bryllupsgjæster, maatte nu nøies med at lade sig sige Godnat af hine faa Tilbageblevne, som just ei heller tovede længe med at skynde sig bort, for endnu, om skee kunde, at indhente nogle af de Øvrige.

Ihvor lidet glædelig denne Begivenhed, der hos de Fleste vel ogsaa maatte gjelde for et ondt Forvar-

sel, end maatte være for det unge Par, saa fandt de dog i deres nye Vaaning ingenlunde Føie til i nogen Henseende at fortryde den Beslutning, som de med saa megen Standhaftighed havde sat igjennem. De havde i de første Dage saa meget at tage vare med deres huuslige Indretning, og de fandt saa megen Fryd i det uvante Held, det nu var dem forundt at nyde, at Timerne hensvandt saa hurtigt som vare de Minutter, og den Tanke end ikke faldt dem ind, at nogen Forstyrrelse af denne deres Lykke kunde være mulig. — Desværre skulde snart en Omstændighed indtræffe, der, paa en ligesaa forstyrrende som uventet Maade, maatte vække dem af denne stakkede Drøm.

Beboelsesværelserne i det nybyggede Bondehuus vare saaledes indrettede, at Dagligstuen var beliggende i Midten af Vaaningen, netop over Middelpunktet af Høien: paa høire Side af denne Stue var Stegerset og Fadeburet, samt Sengerum for et Tyende; men paa venstre Side en mindre Stue, som Ægteparret havde valgt til Sovekammer.

Allerede en af de første Nætter var det kommet Astrid før, som om hun midt om Natten hørte Noget røre sig, ja ligesom Fodtrin at træde indenfor i Dagligstuen; hun havde gjort Oluf opmærksom derpaa; men denne havde leende meent, at det ei var andet end Bygningstømmeret, der knagede, som det ofte høres i nye Vaaninger, og Begge havde derpaa ubekymrede slaget sig til Roe.

Det var en smuk Maidags-Aften, da Oluf, modig efter strængt Markarbeide, tidligere end sædvanligt lagde sig til Hvile. Astrid havde endnu endeel at skaffe i Huset, og følte sig saa oprømt, at hun en god Stund efter vedblev at sysle, saavel inde i Dagligstuen, som i Kjøkken og Fadebuur, og da deres eneste Tyende i Skumringen var gaaet ud til et Bondebryllup i Naboelauget, og Astrid saaledes var ene om hvad hun havde at varetage, hengleed Tiden saa umærkeligen for hende, at Taarnuhret i Lund allerede forlængst havde slaaet elleve, og det leed ad Midnat, inden det faldt hende ind, at det dog vel kunde være paa Tide at søge Roe. I Sengekammeret hørte hun sin Hosbond sove trygt; hun treen sagte derind, og, for ei at forstyrre ham ved Synet af Lys, hvis han skulde vækkes, slukte hun Talglampen, som hun havde i Haanden. Da det midlertid var Fuldmaane, saa oplyste Maaneskinnet Kammeret nok saa klart, som tilforn den dunkle Lampe, og Astrid kunde ikke bare sig for at liste sig hen og viske Duggen af en af de grønne Knopruder, for at see ud. Det var en saare deilig Nat; den blaae Himmel var fuldtbesat med tindrende Stjerner, og ei et Vindpust rørte sig. Hun støttede Albuen paa den smalle Karm, og blev saaledes staaende nogle Øieblikke, med Haand under Kind, i taus Betragtning. Det varede ei længe, førend hendes Tanker, som det tidt hændte i Eensomheden, droge bort fra Gjenstandene omkring hende, og brat fore hen, over det adskillende og forbindende Havs vide Udstrækning, til hendes kjære Norden. Her op-

taarnede de for hendes Blik uhyre Steenmasser, med stolte Graner paa de steile Toppe, og Fjeldstromme brusende i Dybet, og disse Syner bleve alt klarere og klarere, saa at hun, fra sin lille Bakke, med Øresundets, som et Sølverspeil blinkende, stille Bølger for Øie, tykte sig henflyttet paa Norriges høieste Fjeldpynt, og stirrende ud over et fjernt, ukjendt Hav. Halvdrømmende kom det hende for, som om Alt efterhaands blev dunklere omkring hende, og sælsommere Syner gjøglede nu for hendes Blik. Bølgerne syntes at rulle hende nærmere og nærmere, og hæslige Vanskabninger stak fra Tid til anden deres uhyre Hoveder truende iveiret. Sorte Skyer, af de synderligste Omrids og Former, kom tilsyne, og disse tyktes hende at danne sig til kjæmpemæssige Menneskeskikkelser, der med ildrøde Øine stirrede over paa hende. Disse Rædselsbilleder bleve alt mere og mere levende, og det var hende som om Alt omkring hende vilde oplive og forme sig til nye Skrækkesyner, der bestandig syntes at ville overtræffe hinanden i Afskyelighed. I Angst og Fortvivlelse over al den Rædsel, der omsluttede hende, som i en Trolddomskreds, vidste hun ei hvor hun skulde henflye, da pludselig et lysende Punkt, fjernt paa det oprørte Hav, med en vidunderlig Magt, drog al hendes Sind og Opmærksomhed til sig. Det kastedes paa Bølgerne alt nærmere og nærmere hen imod hende, og Lysstrømmen udvidede sig, og blev alt større og større. Endelig saae hun tydeligen, at det var en liden Baad, men af særegen let og luftig Dannelse, og i Baaden laae et sovende spædt Barn, og om

dette svævede hiin Lysning, for hvilken de sorte Skyer alt mere og mere opløste sig i Klarhed. Nu var Baaden ganske nær, da med eet en kjæmpemæssig Haand foer ud af en endnu overhængende kulsort Sky, som for at styrte Baaden og dens lette Byrde ned paa Havdybet. Men i det samme svævede et skinnende Kors, med blændende Klarhed, midt i Lysningen over Baaden, og Haanden og den sorte Sky forsvandt. Henreven af Glæde, vilde Astrid udstrække sine Arme imod Barnet, men i samme Dieblik havde hun nær udstødt et Skrig af Smerte; thi — hendes Arm gleed ned fra Karmen, og Hovedet berørte føleligt Vinduesrammen. Hun foer med Haanden til Dinene, og traadte et Skridt tilbage; men det var hende neppe muligt at samle sig, saa levende havde hiint Drømmesyn bemestret sig hendes Sind. Nu slog Taarnuhret atter — hun talte tolv lange, gjenlydende Slag. Astrid gneed sine Dine, og gik nogle Skridt hen i Kammeret — da forekom det hende, som om hun hørte den samme Lyd, som hun flere Gange tilforn havde troet at mærke i Stuen ved Siden af. Hun lyttede, og fornam tydeligen nogle haarde, ligesom afmaalte Fodtrin. Døren stod paa Klem. Skulde hun træde hen og see derind? Frygten jog hende Blodet op i Kinderne — nu lød atter hine Trin — nu standsede de — Astrid fattede Mod, og traadte skjælvende hen til Døren — hun bøiede sig, støttende sig med Haanden imod Væggen, og saae derind igjennem Aabningen — en høi, kraftig Oldings-Skikkelse, med furet Ansigt, et busket, rødt Skjæg, i fuld Jernrustning,

med en rusten Hjelm paa Hovedet, et skrammet Skjold for venstre Arm, og den hoire Haand støttet paa et stort Slagsværd, stod midt i Stuen, halv belyst af det klare Maaneskin. — I det hun, heftigt rystende af Skræk, saae hen paa ham, kastede han et vildt, truende Blik paa hende. Det var det samme strænge Aasyn, som hun havde seet hiin Aften. Nær var Astrid segnet til Jorden — det blev sort for hendes Øine, og halv bevidstløs holdt hun sig fast ved Dørklinken — endnu engang vovede hun at slaae Øinene iveiret — da var den frygtelige Skikkelse borte. Hun trak Veiret dybt, lukkede Døren, og traadte hen for Sengen. Oluf søv endnu haardere end tilforn; hun nænnede ei at vække ham, men søgte i Stilhed Hvile, og en qvægende Søvn styrkede hende snart efter den Sjæls- og Legems-Udmattelse, som denne skrækkelige Nat havde voldet hende.

Man vil let formode, at Astrid næste Morgen ei tøvede længe med at fortælle sin Hosbond det Syn, hun havde havt. Den Tryghed og Bestemthed, hvormed hun forsikkrede, virkelig at have seet, hvad Olufs ungdommelige Vantroe gjerne vilde have draget i Tvivl, bragte ham snart ud af Fatning. De fortaug Begge Sagen; men det varede ei mange Nætter, før Oluf fik fuld Føie til selv at overtyde sig om Sandheden af hans Huustroes Udsagn, i det han lysvaagen hørte hine gjenlydende Fodtrin. Han vilde springe op; men det var som en usynlig Kraft fængslede ham til Leiet, og holdt ham tilbage; han følte sig ingenlunde modløs eller forfærdet, men hiin Magt bandt ham bestan-

dig, hvergang han siden fornam den samme Lyd, og naar han endelig, med Anstrængelse af alle sine Kræfter, havde betvunget den, og det var lykkedes ham at springe op og aabne Døren, saa var der intet at see, og han vilde endnu have holdt det Hele for Blændværk, hvis hans Øren ei ofte nok tydeligen havde overbeviist ham om, at her intet sandseligt Bedrag fandt Sted.

Ihvorvel de Begge ei havde ladet forlyde mindste Ord om hvad der tildrog sig, til noget Menneske, saa rygtedes dog snart over den hele Egn, at det ei var rigtigt fat hos de unge Folk, og man talde snart overlydt om, at Gubben fra Høien færdedes hos dem ved Nattetide. Efter den Troe, som Menigmand iforveien havde, vilde man maaskee have sagt Saadant, om selv Intet yderligere havde foranlediget det; men det Tyende, som tjente hos dem, en Huusmandsdatter der fra Egnen, havde ogsaa fornummet hiin natlige Lyd, og det var ei undgaaet hendes Opmærksomhed, at der stundom om Morgenen lod sig spore en vis Ængstelighed og Hemmelighedsfuldhed paa de tvende Ægtefolks Ansigter, der syntes at forraade, at de skjulte en Løndom, som de frygtede for at aabenbare.

Hos Olufs Forældre var dette Rygte, der snart var kommet dem for Øre, en Bevæggrund mere til at skye de Unges Vaaning, hvori Ingen af dem endnu havde sat sin Fod, og som de nu undvege med langt større Ængstelighed end tilforn, saa at de stundom gik en lang Omvei, blot for ei at komme den nær. Gunhild saae i denne Begivenhed klarligen Himmelens Straffedom, som de Unge, med al Rette, havde nedkaldt over

deres Hoveder; men Arne, der, trods alt sit Vankelmod og sin Ængstelighed, dog endnu havde gjemt en Rest af Faderkjærligheden i sit Hjerte, søgte Raad hos Mester Puke, og gjorde Krav paa hans christelige Bistand, til at faae den lede Aand udjaget af Sønnens Huus. Den tykke Kannik, hvis Hjerte pikkede dobbelt hurtigt, hvergang at Talen faldt paa denne Sag, satte alle de Spidsfindigheder, han mægtede at opstille, mod den Gamles Bønner, og meente, at man sik at give Stunder, og see Tiden an, da Djævelen endnu var Ordets Tjener for stærk; naar Tiden kom, at han først stod til at tvinge, saa trøstede han sig til at binde an med ham, trods Nogen. Men denne Tid lod stedse til at ville blive borte, og Mester Puke forsømte aldrig den Forsigtighed, naar han paa Veien kom forbi de Unges Huus paa Bakken, at holde sig saa fjernt derfra som muligt, hvorhos han trykkede Sporen fast i Siden paa sin Krallik, og mumlede sit Ave og Credo med stor Andægtighed.

Paa denne Viis henlisted' een Maaned sig efter en anden; men den gamle Hedning drev sit Væsen alt værre og værre, saa de arme unge Folk fast ingen Nat havde Roe; og om Dagen plagedes de dobbelt, af Frygt og Ængstelse for hvad der alt var hændet, og hvad fremdeles maatte forestaae. — Astrid følte sig nu svanger, og denne Begivenhed, der under andre Omstændigheder vilde have voldet Oluf den største Glæde, blev ham en ny Kilde til Mismod, da han, ved at see hendes Forløsningsstund nærme sig, alt meer og meer frygtede for, at hiin onde Aand, der færdedes hos

dem, maatte attraae det spæde Fosters Fordærvelse. Denne Frygt deelte midlertid ei Astrid, der tvertimod, med freidig Liid til Forsynet, længselsfuld saae denne Stund imøde, ja vel endog nærede den Fortrøstning, at den uskyldige Spædes Komme vilde bringe hiint fredforstyrrende Væsen til at vige, og skjænke deres Sind Fred og Frelse. — Det ventede Øieblik kom, og Astrid bragte, i den kolde Glugmaaned og under Vandmandens Tegn, en karsk og velskabt Dreng til Verden, hvis første Skrig lod Forældrene glemme enhver Bekymring, og hvis Smiil fyldte deres Hjerter med en hidtil ukjendt Fryd.

Syv Dage vare endnu ei tilende, før der alt føiedes Anstalter til Barnets kirkelige Daab. I hele dette Tidsløb var Husets Rolighed kun bleven forstyrret af den nykomne Gjæsts Skrig og Ustyrlighed; og hiint ældre Huuskors, der fast skulde synes ei at være nogen Ven af slig Forstyrrelse, havde aldeles ikke ladet høre fra sig. Denne Omstændighed bidrog ogsaa sit til, at det endelig lykkedes Oluf at formaae den gamle Arne til, i Forening med hans geistlige Ven, den tykke Kannik, at deeltage i det Barsel- og Faddergilde, som Oluf var tilsinds at holde ved Barnets Daab, og hvortil han havde indbuden alle sine Frænder og Bekjendte. Da dette skulde gaae for sig tidlig paa Dagen, og der tilmed Natten iforveien var falden en jevn Snee, saa at der var et lystel[illegible] Slædefar[illegible]
kunde det ikke feile, at jo mange maa[illegible]
og Oluf saae, for første Gang, en [illegible]
Venner og Slægtninger samlede und[illegible]

gets Lystighed steeg, alt som der flittigen blev drukket rundt, først paa Drengens og Forældrenes Sundhed, og siden paa den fromme Kanniks Ønske, om en lignende Velsignelse ad Aare, og hvad flere Skaaler, Dagens Leilighed vel fremdeles maatte give. Det kunde ikke slaae feil, at Talen jo ogsaa maatte falde paa de saa vidt i Landet berygtede Hjemsøgelser af Gubben fra Høien, og de unge Karle flokkede sig om Ægteparret, og ønskede det til Lykke med, at den nykomne Ungersvend saa flux havde feiet den gamle Kjæmpe paa Dør. Mester Puke, og flere af de Gamle, rystede vel betænkeligen paa Hovedet over de Unges Raadhed; midlertid havde Olufs Gammeløl smagt Kanniken saa vel, at han tog Oluf hemmelig til Side, og i al Fortrolighed, med Haand og Mund, gav ham det Løfte, at læse for ham de kraftigste Sententser og Formularer, som vel skulde være mægtige, fremdeles at holde den lede Djævel borte; hvornæst han lystig dreiede sig paa Hæl, og med vældig Bas istemte en heelt verdslig Sang, der i Indhold lod sig ligne med hiin velkjendte gamle: „Frisk op, naar Djævelen gjør sig vred" 2c.; men hvis Omqvæd, der bød at tømme qvær

„Baade Kande og Kruus
For Bonden hiin gjæve og al hans Huus"

Gjæsterne ei lode sig sige omsonst.

Hvor lystigt det for øvrigt gik til ved dette Gilde, eller ei, saa kan det ingenlunde fordølges, at det neppe var begyndt at mørknes, før Mester Puke nærmede sig Arne, der sad i Mag paa Bænken, og skikkede sig heelt vel i sin Værdighed som Bedstefader, og

trak ham noget stærkt i Ærmet, efter hvilket Vink man snart saae, ei alene Arne, men hver Mand i Stuen at lave sig til at tage Afskeed. Det frugtede kun lidet, at Oluf fortrøstede sine Gjæster med, at det længer ud paa Aftenen blev et deiligt Maaneskin — Enhver blev enten ventet hjem, eller havde endnu Noget at varetage paa Hjemveien, og Ingen kunde tøve længer — saa at den lystige Sværm inden Maanen engang fik Stunder at staae op, i halvt Mørke, deels agende, deels vandrende, begav sig bort, og Oluf saalunde snart igjen fandt sig ene med sin Astrid og den tredie Mand, hvormed hun havde forøget hans Huusgesinde.

Oluf havde ondt ved at lægge Dølgsmaal paa det Mismod, hvori hans Gjæsters tidlige Bortgang havde sat ham; men Astrid, der den ganske Dag havde viist en sær Alvorlighed, som om Noget laae hende paa Sinde, bortkyssede flux med Ømhed hvert Spor af Vrantenhed fra hans Aasyn, saa at hans forrige Tilfredshed vel maatte vende tilbage. Som de nu sadde sammen i stille Fortrolighed, aabenbarede Astrid ham, at der længe havde ligget hende en Bøn paa Hjerte, som det laae hende Magt paa at see opfyldt; men at han først ubrødeligen maatte love hende, ei at hindre hendes Forsæt. Da hun havde erhvervet hans Løfte, hvilket i en saadan Stund just ei kunde falde hende vanskeligt, fremførte Astrid sin Begjæring, som ei gik ud paa mindre, end at han i den tilstundende Nat maatte tilstæde hende at rede Leie alene for sig og den nys christnede Dreng, inde i Daglig-

stuen, og at de To der maatte tilbringe Natten. Man kan tænke sig, at Oluf ei blev lidet forbauset og ængstelig tilmode ved dette synderlige Forlangende; men Astrid var ei at bringe derfra. Hun fortalte sin Hosbond hvilken Drøm hun havde havt kort efterat de vare komne sammen, og hvorlunde det var hendes faste Troe, at det nu stod til hende, at lade den gaae i Opfyldelse, og derved at frelse dem fra hiin natlige Fredsforstyrrer, og befrie deres Huus fra det Vanrygte, som var faldet derpaa. For Udfaldet bar hun ei mindste Frygt, da baade hun og Barnet, der jo idag var indlemmet blandt Christnes Tal, stod i Guds Haand, saa at dem intet Ondt kunde vederfares. Alle Olufs Indvendinger og indstændige Bønner, frugtede her intet; han saae sig nødt til at give efter, og fattede kun hos sig selv den Beslutning, at lade Døren staae paa Klem, og holde sig vaagen Natten igjennem, for at kunne være ved Haanden, hvis noget Ondt maatte være paa Færde.

Vel fandt Astrid sig heelt synderlig tilmode, da hun om Natten fandt sig ene med det spæde Barn i den rummelige Stue. Hun havde slukket sit Lys; udenfor var Himmelen overtrukken med sorte Skyer, og det var ganske mørkt i Værelset. Da Døren til Sovekammeret stod paa Klem, hørte hun, at hendes Hosbond sagte mumlede en Bøn. Ogsaa hun opløftede sine Tanker til Gud, og bad med Inderlighed, at han vilde tage hende og Barnet i sin Varetægt. Én Tidlang var Alt stille, og kun et dybt Suk, som hun hørte Oluf drage, afbrød Tausheden. Derpaa begyndte Drengen at røre

sig, og at græde heftigt. Astrid tog ham paa Armen, og det varede længe inden hun fik ham gynget og tysset i Søvn. Alt var igjen stille; men der begyndte snart at reise sig en Storm, som blæste med saamegen Voldsomhed, at Huset rystede derved, og Vinduesruderne uophørligt klirrede. Efter længe at have hørt paa denne Lyd, dyssede dens Eensformighed hende endelig i en let Slummer. Denne havde vel varet i en Times Tid, da en raslende Larm vakte hende. Hun saae iveiret, og hvo skildrer hendes Rædsel, da hiin høie, frygtelige Skikkelse stod for hende, ubevægeligen støttet paa sit Sværd, i den samme Rustning, som hun forrige Gang havde seet ham. En svag Straale af den gjennem Skyerne frembrydende Maane, faldt paa hans Aasyn, og de skarpe Øine stirrede, med ufravendt Blik, vredt og truende paa hende. Dette Blik var det hende umuligt at udholde; hun vilde skrige, men det var som om en Jernvægt hvilede paa hendes Bryst, der ei tillod mindste Lyd at fremtrænge; hun vilde røre sig, men hvert af hendes Ledemode forblev ubevægeligen, ligesom krampagtigen bundet til den Stilling, hvori hun laae. Endelig lykkedes det hende, ved en voldsom Kraftanspændelse, at udstrække Armene efter Barnet. Det slumrede sødt. Da raslede det lydeligere, og Skikkelsen bevægede sig et Skridt fremad. Hver Draabe Blod isnede i Moderens Aarer. Han standsede, og betragtede Barnet; det sjælløse Ansigt syntes at oplives, og Læben trak sig som til et Smiil. Atter raslede Rustningen; han vendte sig bort, og traadte nogle Skridt tilbage. Endnu engang vendte

han sig om, og saae opmærksom paa den slumrende Dreng, paa hvis Pande Maanens Straale i det samme spillede. Derpaa traadte han hen foran det lange Egebord, der stod for de tvende Fag af Vinduerne, og nu tog han Hjelmen af, og spændte Sværdet fra Siden, og lagde begge Dele paa Bordet. Derpaa løsnede han Rustningen, Brystpandser, Arm- og Beenskinner, og lagde Alt, Stykke for Stykke, ved Siden af Hjelm og Sværd. Astrid holdt sit Aandedræt tilbage, og betragtede den hele Færd med stum Forbauselse. I det samme borttog en Sky den smalle Stribe af Maanens Skin, der faldt i Stuen; Skikkelsen var i samme Dieblik forsvundet, og i Værelset var der mørkt og stille som tilforn.

Fuld af Forundring over Alt hvad hun havde seet, var Astrid i Tvivl om hun skulde kalde paa Oluf eller ei. Hun lyttede; men han var falden i en Slummer, og sov saa trygt, at hun ikke kunde føre det over sit Sind at vække ham. Selv var det hende umuligt at falde i Søvn; først henad Morgen til faldt hun i en let Slummer; men saasnart det begyndte at lysne, var hun igjen vaagen, og tøvede nu ei med at staae op. Oluf var allerede paa Færde, og kom ind, da han hørte hende røre sig. Hvor forundret blev han, ved af hendes Mund at erfare hvad der havde tildraget sig, og da de traadte hen til Bordet, for at søge om Kjæmpens Rustning, see! da laae hvert Stykke der endnu, nøiagtigen saaledes som han havde lagt det; kun var Alt forvandlet til Støv, og ene Formen viste endnu hvad hver Deel især havde været.

Fra denne Stund af, blev det unge Pars Vaaning aldrig oftere foruroliget af Jettens natlige Besøg; Arne og Gunhild undredes ved at høre den synderlige Fortælling; men da Tiden viste, at Gubben ei tiere lod sig tilsyne, og de unge Folks Drift og Gjerning tilmed havde Fremgang og Velsignelse, gav selv den Sidste efter for et saa mægtigt Beviis paa Skjæbnens Forsonlighed, og viste sig ei heller ubonhørlig; men Mester Puke tilskrev det Hele at være Virkning af de kraftige Formularer, som han samme Nat sagde at have læst for Ægteparrets timelige og evige Frelse, og gjorde sig ei lidet til af sin Magt som Djævlebesværger.

Hos Menigmand i Skaane er Sagnet om Jettehøien gaaet i Arv fra Slægt til Slægt, og den Dag i Dag fortæller man der om Kjæmpens til Støv forvandlede Rustning; men Nogle mene, at Jetten, der selv skal have været en ærlig Normannakjæmpe, ei vilde have været saa let at bevæge, hvis han ei, i den lyshaarede Spædes Ansigt, havde fundet Træk, der med Skjel lode slutte, at det var Spiren af hans egen Æt, han her saae for sig.

A. P. Liunge.

Huusalferne.

Romance.

(Helliget Hendes Majestæt Dronningen og Hendes Kongl. Høihed Kronprindsessen, paa Deres Fødselsdag.)

Vi smaae Huusalfer kiedes grumt
Paa dette øde Slot her hiemme;
Nu alting staaer saa taust og stumt,
Der toner ingen Lyd og Stemme;
Vi elske Menneskenes Røst,
Og smuk Musik vi gierne høre;
Men i den dunkle Efterhøst
Naaer ingen venlig Lyd vort Øre.

Vi elske Skioldungstammen troe,
Thi selv vi er fra Odins Dage;
Da Jetter veeg til Biergets Bo,
Vi Alfer bleve her tilbage.
Os skrækker Christendommen ei,
Vi er kun skielmske, men ei onde,
Og hilste tit paa Aftenvei
Den dierve Ridder, trætte Bonde.

Paa mangen Borg vi boede godt
Var tidlig, silde der paa Færde;
Helst paa det røde Ridderslot,
Som hused **Christian den Fierde.**
Men da den **Fierde Frederik**
Lod dette Huus paa Bakken bygge,
Til Fredriksberg vi gierne gik,
I Lindetræers svale Skygge.

Her traf vi vor Skioldunges Børn,
Og leged tit med dem i Vaaren;
Vi gav dem Roser uden Tiørn;
Os fryded Moder-Glædestaaren.
Naar Fader **Fredrik** steeg til Hest,
Men kyssed' først de kiære Piger,
Da var vor Dands, vor Jubel bedst;
Thi Alfen ei sin Konge sviger.

Da, **Christian, Din Frederik**
Sin **Vilhelmine** havde vundet,
Den bedste Krands hun dengang fik,
Den havde de smaae Alfer bundet.
Vel græmmed os, at Skiæbnen drev
Ham bort; at hun ham maatte savne;
Dog trøsted det, at her hun blev,
At hendes Fod vi kunde favne.

Da **Caroline**, elskelig,
Ved nye Lysthuus stod, ved Parken,
Og Tømmerfolket skyndte sig,
Som Noah skyndte sig med Arken,
Vi selv de friske Græstørv skar,
Og vanded dem med Dug i Mørke,
Vi Blomster did i Potter bar,
Og vogted dem for Sommertørke.

Nu — tænkte vi — nu bli'er hun vist,
Sin Fødselsdag hos os at feire!
Vi hented mangen Egeqvist
Alt fra den gamle Lund i Leire;
Vi haabed til en dobbelt Fest
At hilse hende med sin Moder;

Thi end var Flora Hangens Giæst
Og Frugten hang som Blomstens Broder.

Men ak! det nye Lysthuus staaer
Forladt naar Fødselsdagen kommer!
Hun bortsvandt, som den hulde Vaar,
Og seer os først igjen til Sommer.
Idag hun staaer i Festens Hal
Og fryder sig ved Folkets Stemme,
Et Jubelchor i Tusindtal —
Men kan hun sine Alfer glemme?

Og Du, vor **Dronning**! kunde Du
Saa reent os at forlade nænde?
Vi blev saa fro, saa fro i Hu,
Da røde Kudske kiørte Brænde:
Nu, tænkte vi, nu ei hun flyer,
Her skal ei Blæsten hende ramme!
Nu faae vi høre Eventyr,
Ved Kakkelovnens Aftenflamme!

Ak — ak — det var en herlig Tid,
Da Luerne, med glade Miner,
Med Luften førte lystig Strid,
I marmorkrandsede Kaminer.
Det var en Fest for Alfer smaae,
Nu har man ganske dem tilmuret;
Nu maae vi her i Kulden staae
Og see paa sorte Varmeburet.

Som saadan i den øde Hal
Vi stod, i vore Sørgetanker,
I Drømme mødte os en Skiald,
Som gierne der alene vanker.

Han træder ofte til os ind,
Naar stærke Vinterstorme brage,
Og mindes, med bevæget Sind,
De svundne unge, gamle Dage.

Hør! raabte vi: du skrive maa
For os en Sang, du Danedigter!
Saa lidt som gode Alfer smaae,
En ærlig Skiald Skioldungen svigter.
Betinget han det strax indgik:
En Tonekunstner skulde bringe
De skrevne Riim i smuk Musik,
Og hæve dem paa Sangens Vinge.

Nu er det skeet, som vi kan bedst.
Her sendes Visen, tag til Takke!
Marias, Carolinas Fest,
Lykønsket fra den grønne Bakke.
Og hvis det godt nok ei er skeet,
Sig Alf og Sangeren beklager.
Tidt ønsker man sig en Poet,
Og finder kun en Versemager!

A Oehlenschläger.

Det tilbageblevne Paradiis.

Hvad Tungemaal Herr Adam har
Med Eva talt i Eden
Derom forgiæves hidtil var
De største LærdesLeden.

Een Gisning for den anden veeg,
Men ingen kunde sige,
Paa hvilket Sprog først Adam skreeg:
„O Gud, er det en Pige!?"

Men heller ei det siger stort,
Om vi det aldrig lære;
Vi vide jo, hvad de har gjort
For lykk'lig der at være.
Det hvert et Barn os sige kan
I Troens Uskylds-Tone:
Der elsked' Eva troe sin Mand,
Og Adam ømt sin Kone.

Han læste Himlens Fred og Lyst
I sin Mandindes Blikke
Og sødere end hendes Røst,
Lød Engles Sang ham ikke;
Hans Vaagnen op af Intets Slum
Sig i hans Minde tabte,
Ved Tanken om Elysium,
Som hendes Favn ham skabte.

Ei trygg're ved en Moders Barm
Endnu et Barn har hvilet,
End Eva hang ved Adams Arm,
Af Edens Lyst omsmilet;
Og mere troe tog ingen end'
Sin Deel af Lykkens Gave,
End hun bar Sorgen med sin Ven,
Udviist af Edens Have.

Hvad Stammeparrets Held har skabt,
Er ikke reent forsvundet,

Skjøndt Uskyldsalderen er tabt
Og Støv til Synd er bundet:
Hver Mand og Viv til Elskovs Priis
Indvie Livets Dage,
Der staaer et lille Paradiis
Paa Jord endnu tilbage.

N. David.

Murats Død.*)

Blandt de mange romantiske Begivenheder, som Europas Historie i de sidste 35 Aar har at opvise, ere kun faa af en mere dramatisk Natur, end dem, der betegnede Murats Løbebane og Død. Fra Begyndelsen af sin militaire Bane, under Napoleon, viste han sig mere liig Helten i en opdigtet Begivenhed, end en Soldat i Krigens virkelige Farer og Strabadser. Hans Dragt, selv ved Leiligheder, da Menneskene have mindst Hang til at vise Opmærksomhed for Sligt, var glimrende og theatralsk. Hans Hat var bedækket med

*) Fra: „Memoires sur les événemens qui ont précédé la Mort de Joachim I, roi des Deux Siciles; par Franceschetti, Ex-General soirtant du service de Naples 8vo. Paris 1826", og det af dette Værk i „Monthly Review", Octbr. 1826, leverede kritiske Uddrag.

en hvid Fiederbusk, der altid saaes skinnende hvor Kampen var haardest. Buonapartes Blik var vant til at følge den paa Valpladsen; thi Murat syntes, uagtet al sin Tapperhed og Popularitet i Armeen, aldrig at vække sin Herskers Skinsyge. Ved sin Ankomst til Spanien viste han sig udsmykket med en orientalsk Fyrstes hele Glands, og hans Hof i Neapel var, om det end savnede sand Værdighed, i det mindste udmærket ved den ydre Pomp, der omgav det. — Under alle Omstændigheder synes hans Død, ihvorvel overensstemmende med Loven, en altfor vidt dreven Retfærdighed; den var sikkert unødvendig; men den stod paa samme Tid i en mærkelig Samklang med hans hele øvrige Liv, — den dannede Catastrophen i den Tragoedie, hvori han havde spilt en saa imposant Rolle.

Om denne Catastrophe og de Omstændigheder, der gik umiddelbart foran den og fulgte efter den, ere fra Tid til anden komne forskjellige Beretninger for Lyset, af hvilke ingen ere overeensstemmende. En meget almindelig Mening, som endnu torde være den herskende, er, at Murat blev et Offer for en Hob væbnede Bønder, der førte ham op paa en Bakke, strax efter at han var kommen paa Kysten af Calabrien, og skjød ham uden Ceremonie. Franceschetti's Memoires documentere, at denne Formening er urigtig, og meddele adskillige yderst interessante specielle Omstændigheder, betræffende Exkongens Forsøg paa at gjenerholde sin forrige Throne, der ei hidtil have været bekjendte for Publikum. — Forfatteren, General, eller rettere Oberst Franceschetti, er en indfødt Corsicaner,

der gik i Murats Tjeneste, efterat Napoleon i 1806 havde overdraget Corsica til sin Svoger, Kongen af Neapel. Han synes at have modtaget mange Tegn paa Murats Gunst, og at have erindret disse med hengiven Taknemmelighed, da hiin ulykkelige Eventyrer ikke længer havde Belonninger at bortgive. Det Vidnesbyrd, som meddeles af forskjellige Personer, der have staaet i Forbindelse med ham, i Henseende til hans Families Anseelse og hans egen almindelig agtede private Characteer, er allerede tilstrækkeligt til at erhverve ham Publikums Tillid, selv hvis de indre Data i hans Fortælling ikke beviste Authenticitet. Hans personlige Forbindelse med Murats Historie, synes kun at have ført ham Vanheld og Ødelæggelse imode; han tabte derved sin hele private Formue, og synes ikke at have erholdt nogen Skadeserstatning af Mad. Murat, eller nogen Anden af hendes Familie. Det er ikke usandsynligt, at den Bevæggrund, der har ledet ham til at udgive dette Værk i nærværende Dieblik, saa mange Aar efter den Hovedbegivenhed, det omhandler, var hans Attraa at underkaste denne Dames Forhold imod ham, den offentlige Menings Prøvelse og maaskee dens Daddel. Vi ville korteligen kaste et Blik paa denne Deel af hans Memoires, efterat vi have meddeelt Hovedindholdet af de vigtigere Begivenheder, de omhandle.

Han begynder sine Memoires med den Periode, da Armeens Frafald og Østerrigernes Nærmelse til Hovedstaden ikke lod Joachim andet Middel tilbage end at søge Flugten, ved at gaae ombord paa et Skib, der laae seilfærdigt for at afgaae til Frankrig. Murat ankom

til Kysten af Provence, omtrent i Slutningen af Mai 1815, og efter at have opholdt sig nogle Dage i Cannes, reiste han til Toulon, hvor han levede saa skjult som muligt indtil efter Slaget ved Waterloo. Han svævede fra den Tid af i bestandig Frygt for Forfølgelse, og synes at have ført et omflakkende Liv, i det han, saa godt han kunde, søgte at skjule sig blandt Bønderne i Provence, i hele Juli Maaned og den største Deel af August. Han blev modtaget med Gjæstfrihed, og behandlet med urokkelig Troskab, hvor han aabenbarede hvem han var. Engang, da et Detaschement Soldater forfulgte ham, var han nodt til at skjule sig i en Grovt, bedækket med Grene og Løv. En anden Gang, da man søgte ham i en Hytte, hvor han havde været skjult i nogle Dage, maatte han tye ind i et Udhuus, og undgik der, skjult imellem en stor Hønsekurv og Muren, sine Forfølgere. Udmattet af dette moisommelige Levnet, fragtede han endelig henimod Midten af August et Kjobmandsskib, ombord paa hvilket han lod indskibe Alt hvad han endnu havde tilbage af Eiendom, hvoriblandt ogsaa en Sum af 200,000 Franker, og som Alt blev sat under hans Adjutanteres Rosettis, Rocca-Romanas og Bonafoux's Opsyn. Skibet ventede ham i nogen Afstand fra Havnen; men neppe saae man ham nærme sig i en liden Baad, for det lettede Anker, og stak i Søen, og den ulykkelige Ex-Konge saae sig nodsaget til at vende tilbage til Strandbredden. Saaledes forladt af sine Fortrolige, maatte han igjen i nogle Dage vandre omkring i Landet, indtil han, ved Hjelp af tre Søofficie-

rer Blancard, Langlade og Donnadieu, blev sat istand til igjen at begive sig tilsøes i en lille Baad, i den Hensigt at oppebie Postpaquetten, der hver Torsdag afgik fra Toulon til Corsica. Han ledsagedes af disse Officierer, og efterat have bestaaet endeel Farer, lykkedes det dem endelig at komme til Paquetbaaden, hvor de bleve tagne ombord, og de landede saaledes i Sikkerhed paa deres Bestemmelsessted, den 25de August.

Kort efter Murats Ankomst til Frankrig, havde han anholdt hos de allierede Magter om et Pas, for at kunne reise til sin Kone og sin Familie, der fandt et sikkert Tilflugtsted i de østerrigske Lande. Han havde endnu ikke modtaget noget Svar herpaa; Franceschetti bemærker, at denne Forsømmelse haardt saarede Ex-Kongens Stolthed. Men han leed et endnu dybere Saar ved den fuldkomne Ligegyldighed, hvormed hans Ægtemage syntes at betragte hans Stilling. Dronningen, der allerede havde antaget Navn af Grevinde af Lipano, var underrettet om de Midler, hvorved hun kunde vedligeholde Forbindelse med ham; men lige fra det Øieblik han ankom til Frankrig og indtil hans Død, modtog han aldrig en eneste Linie fra hende, og havde ikke heller nogen Grund til at formode, at hun i mindste Maade interesserede sig for hans Skjæbne. Det er ikke usandsynligt, at hun blev bevæget til denne Ligegyldighed, ved den Andeel hendes Mand tog i Feldttoget 1814 — en Andeel, som, uden Tvivl, bidrog sit til hendes Broders Fald og derved til hendes Huus's fuldkomne Udslettelse. Hvad end Grunden dertil maatte være, saa kan hendes fuldkomne Ligegyldighed imod

hendes Mand, især under hans saa høist ulykkelige Forfatning, neppe undskyldes med en Søsters Følelser, og kan ikke andet end ansees for høist vanærende for Huustroen.

Ved sin Ankomst til Bastia, reiste Murat og hans trende Ledsagere til Vescovato, hvor, som de havde erfaret, Franceschetti opholdt sig. Denne sidste havde ledsaget Murat fra Italien til Provence, og efterat have været hos ham i nogle Dage, erholdt Tilladelse til at besøge sin Familie, der boede i Vescovato. Han sad rolig i sit Hjem, da man, omtrent ved Middagstid den 25de August, lod ham vide, at der var en Fremmed ved Døren, der gjorde Krav paa hans Gjæstfrihed. Han bad denne komme ind, og en Person lod sig see, indhyllet i en Kappe, Hovedet skiult i en Silkehætte; med et langt Skjæg, og ifort Beenklæder med Gramasker og Skoe, som en simpel Soldat; han var aldeles udmattet. Hvor stor var Franceschetti's Overraskelse, da han under dette Udvortes gjenkjendte sin forrige Souverain. Efterat have nydt nogen Hvile og Forfriskning, hvortil han høiligen trængte, fortalte han korteligen de Lidelser, han havde udstaaet, og talde derpaa om Dronningen.

„Jeg veed", sagde han, „at hun er kommen til Østerrig, ledsaget af mine Ministre og flere af mine Hoffolk, af hvilke adskillige vare mig særdeles hengivne, og at de ikke ere uvidende om de ulykkelige Dage, jeg har tilbragt i det sydlige Frankrig, udsat for Snigmorderes Dolke. Ved deres Ankomst til Østerrig skulde nogle af dem have bestræbt sig for at erholde Keiserens

Tilladelse til at reise over til mig, for at kunne bringe mig Efterretning om min Kone og mine Børn, skaffe sig Vished om den farlige og sorgelige Stilling, hvori jeg befandt mig, udfrie mig fra de Farer, der omgave mig, og bringe mig tilbage i min Families Skjød. Men jeg veed ikke hvilken ond Stjerne jeg skal tilskrive, at disse Personer, hvem jeg har beviist saa mange Velgjerninger, ganske synes at have forglemt mig."

Neppe havde Murat sat Foden paa corsicansk Grund, forend Rygtet gik, eller Øvrigheden i det mindste befrygtede, at han vilde gjore sig til Herre af Øen. Han saae sig derfor nodsaget til at tage alle mulige Forsigtighedsregler, for at bringe dem ud af denne Vildfarelse. Intet syntes at have været mere fjernet fra Murats Tanker, end en saadan Plan, og for at sætte sine Hensigter uden for al Mistanke, besluttede han fra Ajaccio at forlade Corsica. Man vil erindre, at dette er Buonapartes og hans Families Fodested. Ved hans Ankomst dertil den 23de September, samledes den hele Folkemængde omkring ham; han blev baaren i Triumph til sit Logis, som var en meget uanseelig Gjæstgivergaard. Denne Modtagelse gjorde et mægtigt Indtryk paa ham.

„Hvor dybt foler jeg ikke", udbrød han til Franceschetti, „den Maade, hvorpaa Indvaanerne af Ajaccio have modtaget mig! Store Gud! hvilke Erindringer har den vakt i min Sjæl! Neapel og mit Folk staae igjen for mig. Jeg har seet Mængden og dens Enthusiasme! jeg har hørt dens Glædesraab. Det var saa-

ledes jeg blev modtaget i min Hovedstad, hver Gang jeg vendte tilbage fra Storarmeen."

Nogle Taarer randt ned ad hans Kinder. Han greb Franceschetti's Hænder, trykkede dem med Varme, og tilføiede, med stor Bevægelse: „Det er afgjort — jeg har intet andet Ønske, end at leve eller døe iblandt mit Folk. Vi maae gjensee Neapel, lader os skynde os bort herfra!"

Franceschetti synes ei at have bifaldet denne Beslutning, og at have gjort Forestillinger derimod. Hvor pludselig den end var tilkjendegivet, var den dog ikke ganske ny for ham, da han var vidende om, at Murat omtrent en Maaned i Forveien havde sendt en paalidelig Person til Neapel, for at skaffe sig Underretning om Sagernes virkelige Stilling, i Særdeleshed om hvorledes den gjenindsatte Regjering var lidt af Folket. Franceschetti bønfaldt Murat gjentagne Gange om at oppebie dette Sendebuds Tilbagekomst, og det er sandsynligt, at han, hvis han havde fulgt dette Raad, aldrig vilde have gjort hiin sørgelige Landgang paa Kysten af Calabrien. Den omtalte Person kom tilbage til Corsica den 12te October, med de alvorligste Forestillinger fra Murats Venner i Neapel, om ei at forsøge nogen Tilbagekomst til hans forrige Kongerige, da den sikkert vilde ende med hans Undergang. Men hans Skjæbne var da allerede afgjort. Han havde været døv imod enhver Grund, der blev fremført imod hans Forehavende; hverken Forestillinger eller Bønner kunde bevæge ham til at vige fra sit Forsæt. Hans pecuniaire Midler til dets Udførelse

vare yderst usle. Franceschetti var næsten aldeles forarmet, derved at han havde været nød til at underholde Joachim og hans Suite, tilligemed hans talrige Besøgere i henved en Maaned: han havde allene 4000 Franker at laane ham, og de Summer, han desforuden saae sig istand til at tilveiebringe, overstege i alt ikke 4000 L. Sterling. Af dette usle Skatkammer skulde han bestride de Udgifter, der vare forbundne med at fragte 6 smaae Skibe til hans Tjeneste og at underholde 250 væbnede Mænd, der vare blevne bevægede til at gaae ombord med ham til denne latterlige Expedition.

Murat vilde netop forlade Ajaccio den 28de September, da Maceroni, der tilforn havde været Artillerie-Officeer i hans Tjeneste, ankom dertil, og overgav ham et Pas, der var undertegnet af Sir Charles Stuart, Fyrst Schwartzenberg og Fyrst Metternich, hvortil den sidste havde føiet Tilbud om et Tilflugtssted i Böhmen eller Ovre-Østerrig, under følgende Vilkaar: at Murat vilde give sit Æresord paa ikke at forlade de østerrigske Stater uden Keiserens Samtykke; at han vilde leve som en privat Mand af Anseelse; at han vilde antage Navnet Lipano, som Dronningen allerede havde valgt, og underkaste sig det østerrigske Keiserdommes Love. Efter at have læst dette Document, udbrød han med nogen Vrede: „Nei, — jeg skal aldrig med min gode Villie blive det østerrigske Huus en Gjenstand for Triumph, jeg afslaaer det Tilflugtssted, som man tilbyder mig under saadanne Vilkaar. Jeg vil aldrig see Dronningen mere, undtagen paa

Neapels Throne." — Samme Aften underskrev han et Document, hvorved han meddeelte Tilstaaelse for Modtagelsen af Passet, og bevidnede, at han vilde benytte sig deraf.

Dette Document var kjendeligen alene udstædt i den Hensigt for Dieblikket at dysse Mistanken i Slummer, da han ved Midnat skrev et Brev af en ganske modsat Tendents, som han lod blive tilbage, for Dagen efter hans Afreise at overleveres Maceroni. I dette Brev opregnede han de Lidelser, han allerede havde udstaaet, udviklede udførligen sine Prætensioner paa Neapels Throne, og forkastede i utvetydige Udtryk de Vilkaar, Maceroni var bemyndiget til at tilbyde ham. Et Sted i dette Brev er mærkeligt, da det indeholder Bekræftelse paa den Beskyldning, Buonapartes Venner fremforte imod ham, at han i 1814 havde spilt en Forræders Rolle imod sin Lykkes Stifter.

„De Betingelser," siger han, „som De er bemyndiget til at foreslaae mig, indeholde intet mindre end en fuldstændig Frasigelse, paa det eneste Vilkaar, at man vil tillade mig at leve i evigt Slaverie, og under en vilkaarlig og despotisk Regjerings Herredømme. Hvori ligger et saadant Vilkaars Maadehold og Retfærdighed? Hvor er det Hensyn, man skylder en ulykkelig Monark, der er formelig erkjendt af hele Europa, og som, i et kritisk Dieblik deciderede Felttoget i 1814, til Gunst for de samme Magter, som nu overvælde ham med den hele Vægt af deres Forfølgelser?"

Murat gaaer derpaa over til den Forsikkring, at

hans Bevægelse imod Østerrigerne, for at drive dem til Po-Floden, var Resultatet af en Intrigue, hvorved man havde faaet ham til at troe, at de havde i Sinde at angribe ham, som en Følge af Englands Mellemkomst. Hans ulykkelige Tilbagetog fra Po-Floden, tilskriver han Lord Bentincks Declaration, at han vilde see sig nødsaget til at komme Østerrigerne til Hjelp, hvis de skulde forlange det. Hans Hærs Adspredelse anseer han fornemmelig at være en Følge af Rygter, man med Flid udspredte om hans Død, og Englændernes Landgang ved Neapel.

„Der existerer i dette Øieblik," siger han, smigrende sig selv, „ikke et eneste Individ i denne Armee, der ikke har angret sin Vildfarelse. Jeg iler at forene mig med dem igjen; thi det er deres høieste Ønske at see mig i deres Spidse. De have alle, indtil een Mand, bevaret deres Kjærlighed for mig, og det samme er Tilfældet med alle andre Klásser af mine elskede Undersaatter. Jeg har ikke frasagt mig Kronen, jeg har Ret til at gjenvinde den, hvis Gud giver mig Styrke og Midler til at fuldføre det. Min Besiddelse af Neapels Throne kan ikke mere give Aarsag til nogen Frygt, da man ikke længere kan have mig mistænkt for at staae i hemmelig Forstaaelse med Napoleon, der er paa St. Helena."

Efter at have skrevet dette Brev, begav Murat sig fra Ajaccio, i Midnatten den 27de September. Foruden det Skib, hvorpaa han selv befandt sig, og som stod under Capitain Barbaras Commando, ledsagedes han af fem andre, der vare fragtede til

denne Expedition. Ingen af dem kunde godt holde Søen; dog havde de 250 væbnede Mænd ombord. En vis General Ottavij, der sluttede sig til Murat i Ajaccio, svoer, at han aldrig vilde forlade Hans Majestæt under disse kritiske Omstændigheder. Han forsvandt Aftenen før man gik ombord. Den næste Nat adspredte en stærk Kuling Flotillen og drev Exkongen til Kysten af Sardinien. De samledes igjen ved den ubeboede Øe Tavolara, og den 30te fortsatte de deres Cours. Aftenen den 6te October vare de i 3 franske Miles Afstand fra Paola, paa Kysten af Calabrien; men en ny Kuling drev dem ud i rum Søe, og den lille Flaade var igjen adspredt. Den 7de ved Daggry løb Barbara ind paa Rheden ved St. Lucido, hvor man fandt et af de Skibe, der hørte til Expeditionen. Murat sendte to af sine Ledsagere i Land, for at speide. De bleve begge arresterede. Et tredie Skib, under Commando af en Bataillonschef, ved Navn Courrand, blev seet længer op ad Dagen, og beordret at slutte sig til dem. Da man adspurgte ham om de andre Skibe, erklærede han, ikke at have seet dem siden den sidste Kuling. Murat fik imidlertid Underretning om, at Courrand havde indladt sig i Forbindelse med disse Skibe, og at de havde besluttet at holde sig saa langt som muligt fra Kysten af Calabrien, for at undgaae den projecterede Landgang. Barbara fik Ordre at tage Courrands Skib paa Slæbetoug. Det havde 50 Veteraner ombord, paa hvilke Murat fornemmelig stolede. Ved Midnat kappede Courrand Touget og

seilede bort. Murat var i Fortvivlelse. Franceschetti fornyede sine Forestillinger imod Landgangen, og syntes at have overtalt ham; thi da Joachim saae, at Flotillen var adspredt og han kun havde en Haandfuld Folk tilbage, erklærede han, at hans Foretagende ikke længer var fornuftigt, at han vilde gaae til Triest og modtage det Tilflugtssted, som den østerrigske Regjering havde tilbudt ham. Herimod indvendte Barbara, at Skibet ikke var i den Tilstand, at det kunde foretage saa lang en Reise; at det var for lidet til at vove sig igjennem det adriatiske Hav, og at det desuden ikke havde tilstrækkelig Proviant. Han foreslog, at de skulde gaae ombord paa det eneste Skib, der nu ledsagede dem, og gaae i Land ved Pizzo, hvor han var kjendt og vilde være istand til at erholde Proviant og fragte et Skib, hvorpaa han da kunde fortsætte Reisen. Murat samtykkede denne Forestilling, og en Sæk, der indeholdt 500 Exempl. af en Proclamation til Neapolitanerne, blev begravet i Søen. Netop som Barbara var ifærd med at gaae ombord paa det andet Skib, forlangte han, at Murat skulde give ham det Pas, som han havde modtaget fra de allierede Magter, for, som han sagde, at undgaae Uleilighed af Stedets Øvrighed. Overrasket ved dette Forlangende afslog Murat det. Barbara erklærede, at han ikke vilde gaae i Land, med mindre at han fik Passet. Murat var rasende; han kaldte paa Franceschetti, og sagde med lydelig Røst: „Man nægter mig Lydighed; siden Nødvendighed altsaa tvinger mig til at gaae i Land, har

jeg intet Alternativ; De vil ledsage mig, mit Navn kan ikke ganske være glemt i Kongeriget Neapel; jeg har gjort vel imod dets Indbyggere, de ville ikke nægte mig deres Bistand." — Videre Forestillinger vare frugtesløse, Murat og hans Officerer toge deres bedste Uniformer paa, Skibet nærmede sig Pizzo, og den 8de Octbr. i Middagsstunden var Joachim den første, der sprang i Land, og han fulgtes af adskillige, Sergeanter og Soldater, ialt 28 i Tallet, tilligemed 3 Domestiquer. Franceschetti beskriver saaledes deres Modtagelse:

„En Hob Mennesker, drevne derhen af Nysgjerrighed, samlede sig i Hast omkring Kongen, da han kom i Land. Nogle Matroser, der havde gjenkjendt ham, raabte: „Længe leve Kong Joachim!" Nogle Bønder deeltoge i dette Raab. Kongen gik, med hurtige Skridt, i Spidsen for sin lille Skare, hen mod det store Torv, hvor han kunde sees fra Citadellet og de omliggende Huse. Efterretningen om hans Komme havde allerede bragt endeel af Folkemængden paa Benene. 15 Artillerister, som dannede endeel af Kystvagten, nærmede sig, bevæbnede og iførte Kong Joachims Uniform. Da Hans Majestæt fik Øie paa dem, sagde han høit: „Det er af mine Soldater" og han fremstillede sig for dem. „Hylder Eders Konge" sagde han. Fem af dem svarede, at de hyldede ham, og tilbøde ham, saavel deres som deres Kameraters Tjeneste. Adskillige Indvaanere af Pizzo, der vare Vidner til denne Scene, betragtede os med Ansigter, der paa eengang forraa-

dede Forbauselse og Harme; i et Øieblik forsvandt de. To unge Mænd, uden Tvivl fra Omegnen af Monteleone, sagde ivrigt til Kongen: „Sire! bliv ikke længer i Pizzo! De er omgiven af Fiender, spild ikke et Øieblik; De er nu paa Veien til Monteleone, vi ville være Deres Ledsagere; De er i Sikkerhed, hvis De slipper lykkelig fra dette Sted."

„Kongen befalede Artilleristerne at følge ham. Vi forlode Pizzo, og gik møisommeligen op ad et Bjerg hen ad Landeveien til Monteleone; vi gik saa hurtigt, at Hans Majestæt, der i 12 Dage ikke havde gaaet, og var bleven stiv i Kroppen ombord, neppe kunde røre sine Lemmer. Han følte sig syg, og standsede, for at trække Veiret."

„I det vi hvilede, indhentede to af Artilleristerne os. Kongen spurgte dem, hvor deres Kammerater vare, og fik til Svar, at de fulgte efter dem. Herpaa forlod han Landeveien, og gik ind i en Oliven-Plantage, hvorfra han kunde see hele Veien til Pizzo. Han bemærkede, at de øvrige Artillerister bestege Bjerget; men meget langsomt. Han kaldte mig hen, for at vise mig dette, og sagde, at han vilde vente paa dem. Jeg bemærkede, at jeg saae adskillige væbnede Bønder, som søgte at komme foran dem, og at andre fulgte efter disse. — Vore tvende Veivisere sagde, at Indvaanerne i Pizzo vilde vinde Tid til at indhente os, hvis vi opholdt os længere; de bade Kongen om at gaae videre og fortsætte Veien til Monteleone, hvor han vilde finde hengivne Undersaatter."

„Kongen vedblev sin Beslutning at oppebie Artilleristerne, i den Overbeviisning, at de vilde forene sig med hans Trop. Man gjorde ham endnu flere Forestillinger, hvorpaa han svarede, at han ønskede Lydighed. Neppe havde han yttret disse Ord, forend vi paa den anden Side af Veien saae endeel Bønder, der nærmede sig med hurtige Skridt. Vi bønfaldt atter Kongen om ikke at tøve længer; Veiviserne truede med at forlade os, hvis vi ikke fulgte deres Raad. Kongen, der alene laante Øre til Modets Røst, forlod os, og ilede Bønderne imøde."

„Mine Børn," sagde han til dem, „væbner eder ikke imod eders Souverain. Jeg er ikke gaaet i Land her, for at gjøre eder noget Ondt, jeg er alene kommen til at anholde om Bistand hos Øvrigheden i Monteleone for at fortsætte min Reise til Triest, hvorfra jeg agter at tage til min Familie; hvis I havde givet mig Tid til at forklare mig paa Torvet i Pizzo, vilde I have faaet at vide, at jeg er i Besiddelse af Pas, som Kong Ferdinand selv maa agte."

Det er ikke let at bemærke Modets Røst i denne Tiltale. Han overgav sig derved paa eengang til Bøndernes Naade, og fremførte desuden en directe Modsigelse af sine egne Ord til Artilleristerne i Pizzo, da han forlangte deres Hylding og Tjeneste. Men Joachim syntes virkelig ikke selv at vide hvad han vilde. Han var vexelviis en Konge eller Reisende, uden i det Hele at skjelne imellem, naar det maatte være til Nytte for ham at antage eller aflægge een af disse Characterer. I dette kritiske

Øieblik ankom Trenta Capilli, der, under det Oprør, som udbrød i begge Calabrierne imod Joachims Regjering, var vel bekjendt, som en virksom og driftig Hevding for Insurgenterne. General Manes, der førte Commandoen over hine Provindser, lod hænge ikke færre end trende af Capillis Brødre, og det er let at formode, at han ansaae sig særdeles lykkelig, ved saaledes uventet at faae Midler ihænde til at hævne sine Brødres Død og sin Families Skjændsel. Han var aldeles klædt som en Oberst af Joachims Gendarmerie, og dette ledede denne til at formode, at han var stødt paa en af sine forrige Officierer. Det kostede ham ikke megen Overtalelse at faae Kongen til atter at begive sig ud paa Veien, og han tilbød at føre ham til Monteleone.

„Vi forsøgte," vedbliver Franceschetti, „at holde ham tilbage, af Frygt for, at han enten vilde blive dræbt paa Stedet, eller taget til Fange. Men han svarede, at en Oberst af hans Armee ikke var istand til nogen Handling, der stred imod Æren. Han forlod os uden Frygt, og lod os tilbage, i Fortvivlelse over at see, at hans Tillid var saa ubegrændset, skjøndt han var omringet af Fjender. Det farlige Skridt var gjort, og der var intet Middel til Frelse tilbage. General Natali, Armand, Hans Majestæts Kammertjener og jeg fulgte med Kongen; de andre Officierer og Soldater forbleve hvor de vare, paa Toppen af Bakken, for at holde Folkene fra Pizzo tilbage, der lavede sig til at fyre paa os. Jeg ansaae det unyttigt, at Kongen talde

videre til Bonderne; men gik hen til Trenta Capilli, og opfordrede ham til at erklære hvem han var. „Jeg er,“ gav han til Svar, „Capitain af Gendarmeriet, Trenta Capilli,“ og, tilføiede han, „Kongen og De skal følge med mig til Pizzo.“

„Kongen opdagede endelig, men for sildig, at han havde taget feil. Uden at spilde et Øieblik, stillede jeg mig foran ham, hævede, i det jeg bedækkede ham med min Person, en ladt Pistol, og truede, i det faste Forsæt at affyre den mod Trenta Capillis Hoved, med at skyde ham ned, hvis han ikke paa Øieblikket satte Kongen i Frihed. Trenta Capilli var nødt til at give efter. Hans Folk, der havde omringet Kongen, forlode ham strax, for at angribe mig; Kongen benyttede sig af denne Leilighed til at undslippe, og vendte tilbage til sin lille Skare. Jeg kunde have berøvet Trenta Capilli Livet, men i dette Tilfælde vilde Kongen være bleven myrdet paa Stedet. Jeg forsvarede mig saa godt som jeg kunde imod den Hob, der omgav mig, og var heldig nok til igjen at kunne slutte mig til Kongen. Han var endnu i Uvished om, hvad han skulde gjøre. Jeg foreslog at angribe Bønderne fra Pizzo, og søge at bane os Vei op paa Bjerget, eller at falde med Vaabenet i Haanden. Kongen, hvis Mod aldrig forlod ham, og som følte Blodet koge i sig, forbød mig at affyre et eneste Skud. „Jeg ønsker ikke,“ sagde han til mig, „at min Ankomst her skulde koste nogen af mine Undersaatter Livet.“ — Men de fyrede allerede paa os fra alle Sider. Da vi ikke vare istand til at

forsvare os, bleve vi omringede. Kongen var igjen nær ved at falde i sine Fjenders Hænder. I dette Øieblik ilede alle Officiererne til, for at befrie ham; det lykkedes os at rive ham ud af Hænderne paa dem, der vilde føre ham afsted; vi sloge os igjennem, trods alle de Farer, der omgave os, og lode vore Soldater tilbage som Fanger blandt Bønderne. Alt maatte vige for os, og uagtet Hoben vedblev at fyre, lykkedes det os at naae Stranden. Her satte vi os i Besiddelse af en Baad, som vi hændelsesviis fandt ved Strandbredden, og efterat have faaet Kongen ud i den, bestræbte vi os, skjøndt uden Virkning, for at stikke i Søen. Vore Forfølgere vare allerede nær ved os, og ifærd med at overvælde os; vi gjorde Alt hvad der stod i vor Magt for at beskytte Murat for de mangfoldige Sorter af Vaaben, der vare stilede imod ham. Medens Morderne søgte at slaae ham ned, raabte han: „Mine Venner! opgiv eders svage Bestræbelser for at forsvare mig.“ — Han rakte derpaa sine Fjender sit Sværd, og sagde: „Pizzos Beboere, tag dette Sværd, som har viist sig med Hæder i Feldten, og som har stridt for eders Fædreland, jeg giver Eder det; men skaan disse brave Mænds Liv, der omgive mig.“

Saaledes endte den 4de Act af dette Drama. To af Murats Ledsagere bleve dræbte ved hans Side, og Franceschetti og adskillige andre haardt saarede. De bleve alle tagne tilfange og førte til Pizzo. Murat blev berøvet Alt hvad han havde hos sig af Trenta Capilli, der, foruden nogle Penge

og Juveler, ogsaa fandt hos ham et Exemplar af Proclamationen, som ulykkeligviis laae iblandt hans Papirer og øieblikkelig blev sendt til Politiministeren. Dette Document alene var tilstrækkeligt til at fælde ham. Det var meget langt og meget declamatorisk, og ledsagedes af et Udkast til en ny repræsentativ Constitution, hvorved han havde besluttet, at betegne sin Gjenindsættelse paa Thronen. Øvrigheds = Personerne i Pizzo gjorde hans Arrest der saa ydmygende som muelig. Da Nunziante, Gouverneuren over begge Calabrierne, ankom dertil, blev Murats Stilling forbedret. Han forblev i det almindelige Fængsel fra Aftenen den 8de Octbr., da han blev arresteret og indtil den 10de, da han fik et særskilt og beqvemt Værelse, hvor Franceschetti og Natali fik Tilladelse til at være hos ham. Den 11te spurgte han dem, hvor stor en Sum Penge de havde tilbage, og da han fandt, at det var omtrent 4000 Franker, havde han den Daarskab at skrive til en Person i Monteleone, ved Navn Gegliardi, paa hvem han troede at kunde stole, om 2000 Franker. Han bad Nunziante besorge Brevet. Denne tog det, og sagde: „Gegliardi vil ikke sende noget; en Person, der er styrtet i Ulykke, kan kun gjøre Regning paa meget faa Venner, men jeg skal forsyne Deres Majestæt med alle de Penge De kan behøve." Opad Dagen bragte Nunziante med megen Bevægelse Kongen det Budskab, at han havde modtaget en vigtig Efterretning: „en Telegraph = Depesche" sagde han, „underretter mig om, at De skal stilles for en

— her var Depeschen ulæselig, sandsynligviis paa Grund af tyk Luft. Hemmeligheden opklaredes Natten den 12te. Nunziante modtog med Stafet Ordre til Udnævnelsen af en militair Commission, ikke for at forhøre, men for at domfælde General Murat; der tilstædtes ham kun en halv Time efter Dommen til at forberede sig til Evigheden. Morgenen den 13de blev han underrettet om, at han skulde møde for Commissionen, der havde Sæde i et tilstødende Værelse; han afslog dette, med de Ord, at han som Konge kun skyldte Gud Regnskab for sine Handlinger. Commissionens Actuar traadte ind i Værelset, og gjorde ham de sædvanlige Spørgsmaale angaaende hans Navn, Alder, Fødested rc. „Jeg er,“ sagde han, „Joachim Napoleon, Konge af begge Sicilierne; gaae, min Herre!“ Følelsen af hans nærværende Stilling syntes imidlertid strax efter at nedtrykke ham, og, i Overværelse af nogle sicilianske Officierer, gav han sine Følelser frit Løb. Commissionen bestod af Officierer, der alle, kun med Undtagelse af Actuaren, skyldte Murat deres Befordring — et frappant Exempel paa Lykkens Vægelsind og Menneskenes Utaknemmelighed. Man oplæste for ham hans Dødsdom, og sagde ham, at han kun havde en halv Time til at berede sig til Døden. Han hørte sin Dom med Kulde og Foragt, modtog derpaa en Skriftefader, og nedskrev følgende Ord:

„Jeg erklærer, at jeg har gjort saa meget Godt, som der stod i min Magt: jeg har kun gjort Ondt imod dem, der fortjente det. Jeg døer i den catholske

Religions Skjød." — Han skrev følgende Brev til sin Huustroe og sine Børn:

„Min dyrebare Caroline! — min sidste Time er for Haanden; om faa Øieblikke har jeg ophørt at være til. Jeg beder Dig, at Du aldrig vil forglemme mig; mit Liv har ikke været besmittet af nogen Uretfærdighed. Farvel min Achilles! Farvel min Lætitca! Farvel min Lucian! Farvel min Louise! viser for Verden, at I ere mig værdige. Jeg forlader Eder uden Kongerige og uden Eiendomme, omringede af Eders Fjender. Værer bestandig forenede; viser at I have Magt over Ulykken; tænker paa, hvad I ere og hvad I have været, og Gud vil velsigne Eder. Forbander ikke Erindringen om mig. Værer forsikkrede om, at det er min største Qval i disse mit Livs sidste Øieblikke, at døe fjernet fra mine Børn. Modtager min faderlige Velsignelse, modtager mine Favnetag og mine Taarer, lader Mindet om Eders ulykkelige Fader altid leve i Eders Erindring!"

Vi ville meddele Slutningsscenen med Forfatterens Ord.

„Efterat Kongen havde endt sit Brev, skar han nogle Lokker af sit Haar, og lagde dem deri; han bad derpaa, at man sikkert vilde besørge det til hans Familie, saavelsom Signetet ved hans Uhr, som man vilde finde i hans høire Haand efter hans Død, (det var en Carneol, hvori Dronningens Portrait var graveret) han bad, at man vilde give hans Kammertjener Armand hans Uhr til Erindring. Han ønskede derpaa at see mig og Natali; men fik til Svar,

at dette ikke kunde skee. „Tøv da ikke længere", sagde han til Actuaren, „jeg er beredt til at gaae Døden imøde." Kongen blev derpaa ført udenfor sit Værelse; han skulde nemlig kun træde uden for Døren, hvor han fandt en Commando af 12 Soldater, der ventede paa ham. Han fremstillede sig for dem, med sikkre Skridt og en smilende Mine. „Soldater!" sagde han, „lader mig ikke martres længe; selv Pladsens Sneverhed vil nødsage Eder til at sætte Mundingerne af Eders Geværer paa mit Hjerte." Han pegede derefter paa Hjertet, og kastede sit Blik paa Signetet, som han holdt i sin høire Haand. Han sank for Musketkuglerne den 13de October Kl. 4 om Eftermiddagen, i Pizzos Fæstning. Hans Liig, der var lemlæstet ved Voldsomheden af Kuglerne, som havde truffet ham i en saa kort Afstand, blev lagt i en Kiste, og jordet i en Hvælving under Cathedral-Kirken i Pizzo."

Saaledes endte den ulykkelige Murat; dette var det sørgelige Udfald af en Expedition, der var begyndt i Daarskab, udførtes med Raskhed og Haardnakkenhed, blev vanærende ved de Omstændigheder, der ledsagede den, og endte med Skjændsel. Det er mærkeligt, at Murat ikke kunde have udvalgt en Plet i sit hele forrige Rige, hvor han mindre kunde vente en venskabelig Modtagelse end Pizzo. Mange af denne Stads og Omegns Beboere havde mistet Fædre, Sønner eller Brødre under Calabriernes Opror. Manes, hvem Murat havde sendt, for at dæmpe Oproret, var umættelig i Blodtørstighed, og, efter en

meget naturlig Maade at dømme paa, regnede man Herren Tjenerens Grusomhed til Last. Heraf kom det at i Pizzo Joachims Navn kun blev nævnet med den yderste Afskye. Besynderlige Skjæbne! at Pizzo netop skulde være Skuepladsen for hans Skjændsels-død, og Gjemmestedet for hans lemlæstede jordiske Levninger.

Om Murats Ledsagere er der kun at tilføie, at de, efterat have været fængslede nogen Tid, af Kong Ferdinand bleve sätte i Frihed. Franceschetti blev, ved sin Tilbagekomst til Frankrig, paa ny holdt i Fængsel, under forskjellige Paaskud, indtil Jan. 1817, da han fik Tilladelse til at vende tilbage til sin Familie.

Ved sin Hjemkomst til Corsica, fandt han sine Formues-Omstændigheder i den usleste Forfatning. Han aabnede derpaa en Brevvexling med Mad. Murat, i den Hensigt af hende at erholde nogen Skadeserstatning for de betydelige Tab, han havde lidt, ved at følge med hendes Mand. Hun svarede ham først med mange Udtryk af Deeltagelse og Løvter om Hjelp, saasnart hendes Omstændigheder vilde tillade det. Disse Løvter gjentoges af hende Tid efter anden, saavel som af Marschal Macdonald, der syntes at have Overbestyrelsen af hendes Huusvæsen. Hun fandt Midler til at kjøbe et meget betydeligt Gods i Østerrig; men hun tilkjendegav ham endelig, at de Pligter, hun skyldte sine Børn, og de Udgivter, hendes Huus medførte, hindrede hende fra at gjøre noget for Franceschetti. Denne Brevvexling vedvarede til 1823, og

afgiver et nyt Bidrag til de mange Exempler, man allerede har, paa at ingen Tjeneste, intet Offer er stort nok for at sikkre Taknemmelighed hos dem, der fra Barnsbeen have indaaadet Hofluften. Den franske Regjering havde endeligen den Humanitet, at sætte Franceschetti paa halv Sold, som afskediget Oberst, og dette er det eneste, hvorved hans store Familie nu subsisterer. Udentvivl fortjener han Dadel for den Uklogskab, han har viist, ved at sætte deres ringe Eiendom i Vove paa saa ubesindigt et Eventyr.

Guldbryllupssang,

i Hyllested Præstegaard.*)

I Jubelpræstens gamle Bolig
Er Liv og Sang og Lyst;
Ved Høibord lytter Gubben rolig
Til glade Venners Rost;
Ved Siden smiler, stille, fro,
Den Hustru, klog og tro.

Fra gamle Muur i gyldne Ramme
Et Brudepar nedseer:

*) Affjunget ved Hr. Pastor Galskjøts Guldbryllup, den 10de Julii 1826. De deri omtalte Billeder af det gamle Brudepar, som de saae ud i deres Ungdom, hang oplyste Bryllupsgiæsterne for Øie under Sangen.

I Brudgomsøiets muntre Flamme
Den livsfro Ungdom leer;
Om Brudens Barm og sorte Haar
I Udspring Rosen staaer.

Hvis var hiin Ynglings Blik, som funkle
Med Lyst, saa sjælemild?
Hvo var hiin Brud, med Lokker dunkle,
Med sorte Øines Ild?
Her sidder han, her sidder hun
I rolig Aftenstund.

Halvhundred Somre saae de sammen,
Og Vinter kom paa Vaar!
End Hjertet gjemmer Ungdomsflammen;
Dog graaned sorte Haar.
Sank Brudekrandsens Blomst i Muld?
Nei, Rosen blev til Guld.

Nu Børn og Børnebørn sig klynge
Om gamle Brudepar;
Dem Barnets Sang og Smiil forynge
I Aftnen, stille klar;
De tænke paa den svundne Tid
Og Ungdomslivets Iid.

Velsignet være Ungdomsmindet
I hædret Alders Fred!
End lever tro i Oldingssindet
Den gamle Kjærlighed;
Meer skjøn for Gud, end selv i Vaar,
Guldbryllups-Bruden staaer.

Velsignet, hædret skal du være,
Du gamle Brudepar!
Velsignet gyldne Krands du bære
I Aftnen, stille klar!
Til lys forklares Troskabs Krands
Engang i Morgenglands.

B. S. Ingemann.

Kopisten paa Vandring.

(1826.)

Bag støvede Bøger, ved blækkede Pult,
Prosaisk den Skriver maa svede;
Vel har han sit Hoved af Tanker fuldt,
Ei tør han i Hjernen dem frede;
Thi Skjæbnen har sat ham kun til Kopist,
Og Andres Tanker, med stakket Frist,
Maa han, tankeløst-tænkende, male.

Og Vaaren den heiser sit lysgrønne Flag,
Med spraglede Farver i Bunden;
Varm brænder den klare Sommerdag,
Men løvfuld og sval vifter Lunden.
Kopisten han sidder i Skriverbuur,
Taus skotter han til den grønne Natur,
Fra de hvide, bemalede Blade.

Ak! vel var det bedre fra By og til By
At vandre med Byldt paa sin Nakke,
End gaae paa Contoir hver Morgen paa ny

I den deiligste Sommerfrakke. —
Fra Pulten han seer paa et eensomt Træ,
Der staaer ved Muren forladt, i Læ —
O sad som en Fugl jeg i Toppen!

Da fløi jeg i Hast over Voldbakken ud
Mod de susende svale Lunde,
Til den mørke Nat fra Morgenens Brud,
Og sang som med Næbbet jeg kunde. —
Saa tænkte poetisk han alt som han sad,
Da fløi der fra Vinduet et vissent Blad,
Og faldt for ham ned paa Papiret.

Natur! Du mig varsler! Nu er det Høst —
Før den Vinter lang vil fremskride,
Dog een Gang hos Dig maa jeg hente Trøst,
Skal mod Skjæbnen med Kraft jeg stride. —
Han Orlov vinder, taer Vandringsstav;
Augustus sin friske Luftning ham gav,
September sin Stjernehimmel.

Til Afskeed han kysser sin trofaste Brud:
Kunde Du med Vandreren drage!
Saa gaaer han i Skov og paa Stubmarken ud,
Og Sangen tør frit ham ledsage.
Som Fugl han nu flagrer og synger forvist,
Og bringer i Næbbet **Erindrings** Qvist
Som Oljeblad med sig tilbage.

A. P. Liunge.

Frankrigs Lucretia.

Historisk-romantisk Skizze.*)

Slottet Argenteuil, hvor den ædle Frue af Carongne boede, var en stor og anseelig Bygning; her levede hun længe i sin Ungdoms Glands, som en dydig Huustroe mod sin brave Herre, og var agtet og elsket af sine Undergivne og sit talrige Tyende. Ridderen af Carongne havde i nogen Tid været fraværende, paa et Tog hinsides Havet, til sin Æres Befordring. Ak! det syntes ikke, i Ordets egentlige Betydning, at have været til Befordring for den brave Ridders Ære, at han var reist fra sit Slot, paa Grændserne af Perche, og fra sin smukke og sorrigfulde Frue. Tiden til hans Hjemkomst nærmede sig, og Fru Aline havde faaet Underretning om, at hun kunde vente ham. — Der var et høit smalt Taarn, som hævede sig fra Slottets Facade, og var høiere end den gamle Bygnings høieste Tag. — Paa Spidsen af dette Taarn, pleiede den ædle Frue at staae i hele Timer, og vente paa sin Herres Komme, og med længselsfulde Øine at stirre langt, langt ud i det fjerne Landskab. Som et skjønt Syn fra en høiere Sphære, stod hun der alene, i rolig og alvorlig Værdighed, og var flere Minutter uden Bevægelse; hendes Blik var træt af den frugtesløse Higen efter at opdage den dyrebare Gjen-

*) Fra „The Human Heart, by the Author of „As yon like it,“ London 1824.“

stand for hendes jordiske Kjærlighed, og hendes Tanker fjernede sig fra Alt hvad der omgav hende; hun stod der liig en Marmorstøtte, naar den friske Kuling for et Dieblik holdt op at vifte, og ei legede med hendes lange Haar, eller flagrede i Folderne af hendes hvide Klædebon. Men naar hun i det Fjerne opdagede en Figur, der lignede ham, hun søgte, og ved dens Nærmelse troede at finde en nærmere Liighed med hiin elskede Gjenstand, hvor hurtigt afbrødes da hendes ubevægelige Stilhed, hvor pludseligt vaagnede da det livligste Udtryk i hvert af hendes Træk, i hvert af hendes Ledemode, medens Glædens Flamme tændtes, liig en Soelstraale, i hendes Blik, og det bevægede Blod i hendes Aarer farvede hendes blege Kinder, og glødede paa hendes halv aabnede Læber. Hun lagde sin blode, hvide Arm paa det haarde Rækværk, og hendes Hjerte bankede voldsomt og henryksfuldt mod den kolde Steen.

Saaledes var det; men den Tid skulde komme, da Ridderen af Carongne, i det han sporede sin Hest paa Hjemveien, forgjæves søgte at opdage sin Huustroes velbekjendte Skikkelse. Ængstelig anstrængte han sit Syn for at see hende, men hun stod ikke, som sædvanligt, paa det høie Taarn. Aline havde modtaget det Sendebud, der meldte hans Hjemkomst; men hun forlod ikke Hallen, før hendes Herre kom. Med langsomme og skjælvende Skridt, gik hun frem og tilbage i den øverste Ende af den, og undertiden standsede hun, og lænede sig mod Muren, hensjunken i Tanker og overvældet af sin Sorg. Der var intet Spor

af Farve paa hendes blege Kinder, som kun laante det flygtige Gjenskin, der nu og da faldt fra de malede Ruder mod Vesten, og hun opløftede sjeldent sine Øine fra de tunge Øienlaages Slør. Tyendets Glædesraab forkyndte hende, at Ridderen var kommen, og Fru Aline ilede ham imøde. Den glade Ridder vilde slutte hende i sine Arme; men hun sank stum tilbage fra hans Favnetag, og da han med Ømhed løftede hende op fra Gulvet, syntes Livsgnisten at have forladt hendes svage Legemsbygning. Han bar hende ud i den friske Luft, og hun kom gradviis igjen til Live. „Du er ikke vel, min kjære, dyrebare Huustroe", sagde Ridderen, og trykkede hende kjærligt til sit Bryst. Endnu modsatte den Arme sig, med rolig Blidhed, det heftige Udtryk af hendes Mands Kjærlighed. — „Du har Ret, mit Hjerte er sygt", svarede hun, „jeg er ikke vel — tilgiv mig min Svaghed, og vær overbeviist om, at det glæder mig at see Dig. Ja", gjentog hun sørgmodig, „det glæder mig ret meget, omendskjøndt jeg græder." — „Og jeg vil bortkysse disse Taarer", svarede Ridderen, i det han saae Taarerne trille ned over sin Huustroes Ansigt; men Aline løsrev sig blidt af hans Favnetag, og sagde: „Ikke endnu, min Gemal, ikke endnu. Jeg har aflagt en hellig Eed. Spørg mig ikke i dette Øieblik om mere. Du var altid kjærlig, om og eftergivende mod Din Huustroe, bær nu ogsaa over med hendes tilsyneladende Kulde; kom, lader os igjen gaae ind i Hallen — Du trænger til Forfriskning — og lad mig støtte mig paa Din Arm, i det jeg følger

ind med Dig." Der var samme Dag Gjæster paa Slottet, som vare komne for at hilse paa Ridderen af Carongne, og Fru Aline stræbte at fremtvinge noget af sin vante Værdighed, da hun sad ved sin Gemals Side ved Gjæstebordet. Dog saae hun snarere ud som En, der omgjøgles af en frygtelig Drøm, og et medynksomt Smiil spillede paa hendes Læber ved den livlige Samtale, der herskede imellem hendes Gemal og hans Venner, og da hun tog det Bæger, som Alle paa hendes Sundhed havde kysset førend de drak deraf.

Ridderens og hans ædle Dames Sovekammer stødte til et lidet Kapel, hvor det unge og gudsfrygtige Par bestandig pleiede at knæle ved hinandens Side, førend de lagde sig til Hvile, og at opsende en from og taknemmelig Bøn til deres Skaber. Da Ridderen hiin Aften gik op paa sit Sovekammer, fandt han ikke sin Huustro; hun knælede i Kapellet, ogsaa han traadte derind, for at knæle ved hendes Side, og reiste sig, efter en taus Bøn. Han blev endnu et Øieblik staaende, og betragtede sin Huustro; men endnu vare hendes blege Hænder opløftede, og hendes Læber bevægede sig sagte i de inderligste Bønner. Ridderen forlod Kapellet, og gik til Hvile, men ofte reiste han sit Hoved fra Puden, for at see om ei hans Huustro kom. Hun kom ikke førend han flere Gange med Mildhed havde kaldet paa hende, og Aline traadte nu langsomt ind, med Lampen i sin skjælvende Haand, satte denne paa en Stoel, og knælede ved sin Hosbonds Side. Ridderen foer i Veiret, da den første Lyd af hendes

Stemme traf hans Øre; der laae saa dyb en Sorg i dens Tone. „Lad mig knæle her", sagde hun, „jeg er ikke vant til at knæle for nogen Anden, end min Herre og Skaber; ogsaa nu knæler jeg kun for ham, og anraaber ham til Vidne paa Sandheden af hvert Ord jeg taler. Min Hosbond, søg ikke at løfte mig i Veiret; bortvend Dine Øine fra mig, og lad Dine Øren kun agte paa hvad jeg har at sige Dig. Nei, berør mig ikke", tilføiede hun, i det han udstrakte sine Arme imod hende. „O min Elskede! jeg vil ikke have Styrke til at tale, hvis Du gjør det. Jeg trænger til mere end en Qvindesjæls Styrke; Du vil selv snart komme til at erkjende det. — Det er kun fem Dage siden denne Stund, at jeg sad i min Løvhytte; det var i den rolige Aftentid, og jeg havde ladet mine Piger forlade mig, paa det at jeg desbedre kunde overlade mig til mine Tanker; disse vare salige; thi jeg tænkte paa min dyrebare Hosbond, og de vare sorgmodige, thi Du var fraværende. Du veed, at der er en lav Muur, som omgiver den lille grønne Plads, hvortil mine Værelser vende ud; skjøndt denne Muur er lav paa den Side, der vender ind mod Pladsen, hæver den sig dog høit over Gaarden, der omgiver Slottet, saa at jeg uden Frygt til alle Tider, har siddet i min Løvhytte, og spadseret paa hiin Terrasse. Solen dalede langsomt, og Skyggerne faldt mørkere og mørkere; men jeg blev siddende ubekymret, indtil det forekom mig, at jeg saae en mandlig Skikkelse stige over Muren; jeg rørte mig ikke af Stedet; men fæstede mit Blik alvorligt paa den Kommende. Han saae sig

engang frygtsom omkring, og gik derpaa hurtig hen til det Sted hvor jeg sad. „Jeg er i Fare, jeg bliver forfulgt", udbrød han, med en forfærdet og dæmpet Røst; „jeg maa tale med Dig alene." — „Jeg er alene", var mit Svar. — „Jeg vilde for al Verden ikke, at man skulde opdage mig her", sagde han; „ædle Frænde, mit Liv er i Fare, vil Du frelse mig? Jeg veed, at Ridderen af Carongne er fraværende; men vil Du støde mig fra Dig?" — Hele Tiden, medens han bønfaldt mig, krøb Junker Jaques le Grys (thi ham var det) næsten for mine Fødder, og søgte at gribe mine Hænder, som for at bønfalde mig om sit Livs Frelse. Jeg vidste ikke hvad jeg skulde gjøre, men betragtede ham taus og forvirret ved dette overraskende Syn. Det kom mig for, at hans Øine engang blinkede ved mit ufravendte Blik; men Øieblikket efter bønfaldt han mig endnu heftigere. — „Hvad vil Du da vel, at jeg skal gjøre? hvor skal jeg skjule Dig?" udbrød jeg endelig, i det jeg knap vidste hvad jeg selv sagde. Han greb mig om Foden, saae mig stivt i Ansigtet, og mumlede, med en Røst, der endnu toner for mit Øre: „Fangetaarnet!" — Han gik foran mig, traadte med forsigtige Trin, og standsede lyttende ved ethvert af sine Skridt — intet Øre hørte os, intet Øie saae os" — — Aline skjælvede, i det hun talde, hun støttede sig ved Sengen, og beed med Magt i sin Underlæbe, der bævede ved hendes Sjælequal; derpaa vendte hun sit Ansigt endnu mere bort fra Ridderens Blik, og talde, som om hvert Aandedræt af hendes Røst med Vold blev udrevet af

hendes Barm. Endelig aabenbarede hun ham sin Elendighed, og endelig forstod hendes Gemal hendes rædselfulde Ord. „Der er en Fortælling, som Du har læst for mig", sagde hun, „Historien om en ung og ædel Dames Lidelser. Hun var en dydig Matrone, og berømt i det gamle Rom, hun var, ligesom jeg, en trofast Huustro, trofast og lykkelig, men ikke altid — Du skjændte ikke paa mig, da jeg græd over hendes skrækkelige Skjæbne." Hun standsede atter; men da hendes Gemal ikke afbrød hendes Taushed, sagde hun: „Du venter paa at høre hiin romerske Dames Navn, hvis Lidelser lignede mine: naar Du har erfaret hendes Navn, vil Du altfor vel erfare min Skjændsel — det var Lucretia, Collatinus's Huustro."

Fruen af Carongne sagte intet mere; men sænkede sit Hoved over Barmen, og en høi Rødme udbredte sig hurtigt over hendes Ansigt og Hals. — Ikke heller svarede Ridderen paa hendes smertelige Ord; men han laae, uden Aandedræt, som det syntes, hensjunken i stille Harme. Da Aline bemærkede dette, og frygtede for, at en Afmagt skulde have bemestret sig ham, reiste hun sig, med skjælvende Hast, bøiede sig over Sengen, og saae ham i Ansigtet. Hans Øine vare vidt aabne; men han stirrede paa hende, som et Menneske, der er bunden af en frygtelig Drøms mægtige Trolddrom. De kolde Sveeddraaber perlede paa hans Pande, og hans arme Huustro borttørrede dem, medens hendes Taarer faldt ned paa hans Ansigt. I det hun lod sin Haand glide ned over hans brede

Pande, kunde hun ikke føre det over sit Hjerte at vende sig bort fra ham; og hun stod saaledes ved hans Side, og strøg med sine Fingre hans tykke Haar tilbage, og trykkede af og til sin blode, kolde Haand paa hans brændende Tindinger. Endelig begyndte hans Bryst at hæve sig voldsomt; dybe, lange Suk frembrøde, og store Taarer hang i hans Øine. Han reiste sig i Veiret, og trykkede sin arme, vanærede Huustro til sin Barm, medens hun uvilkaarlig gav efter for sin qvindelige Sjæleqvals Svaghed. Men hendes Smertes Magt udrev hende af hendes Bedøvelse, og hun reiste sig, lyttede til hendes Hosbonds Spørgsmaal, og besvarede dem med en Rolighed, der overraskede hende selv.

Det var Daggrye, inden deres Samtale var til Ende; og da laae den arme Huustro, der med Bestemthed og Rolighed havde afslaaet at hvile ved sin Hosbonds Side, ved hans Fødder, og sov, ja sov som et uskyldigt Barn ved sin Moders Bryst. Ridderen frygtede for at forstyrre hendes rolige Slummer; han kunde ikke sove; men aldrig dvælede han med mere beundrende Ømhed ved Beskuelsen af hendes elskværdige Ansigt, end da han nu betragtede det, og følte sig en sønderknust og vanæret Ægtemand. — Det var Middag, før Fruen af Carongne vaagnede, og skjøndt de meest qvælende Tanker med den vakte Erindring gjennemfore hendes Sjæl, kjæmpede hun i sine Bønner, for at vinde Herredømmet over sin Elendighed, og Guds Naade gav hende Kraft til at seire. Hun havde tilstaaet sin Skjændsel for sin Hosbond,

og nu skrækkedes hun ikke for den hele Verdens Dom. Medynk og Daddel vare blevne hende ligegyldige. For at afviske Pletten paa hans Ære, besluttede hun at give sig selv til Priis for Vanære og offentlig Skjændsel. Hemmelig havde hendes Æreskrænkelse været, men den havde bortrevet hende fra Gjenstanden for hendes Ungdoms Kjærlighed; og hun ansaae det for Pligt, overalt at kundgjøre Historien om hendes Vanære, og den Uslings Navn, der havde været hendes Æres Krænker. „Sammenkald", sagde hun til Ridderen af Carongne, „i Hast mine Venner og Frænder, og før mig med dem for Greven af Alençon, Eders Lehnsherre. Siig ham hvad jeg har lidt, og lad ham, hvis det er hans Villie, kalde mig for sig. Lad ham sammenstille mig med den Elendige, hvis Aasyn det vilde være mit Ønske aldrig at gjensee. Da skal Du høre hiin Usling ydmygt at bekjende sin Brøde, og da vil han bønfalde om den Naade, som han ikke fortjener, men som jeg veed, at Du vil skjænke ham. Vor Skilsmisse-Act skal derpaa oprettes, og en anden Frue af Carongne, af uplettet Reenhed, og troe, som jeg har været, skal Du bringe tilbage til dette Slot. Jeg skal da ikke søge nogen anden Mage end Erindringen om Dig, og mit Haab til Himmelen, og jeg vil bede for Dig indtil jeg igjen møder Dig hisset, hvor intet jordisk Baand mere skal forene os."

Ridderen af Carongne og Junker Jaques le Grys, hørte begge til Greven af Alençons Land og Hofstat, og Junkeren var bestandig om Greven sin Her=

res Person, og vel-lidt af ham. Ridderen vidste hvor stor en Indflydelse Junkeren havde vunden over hans Lehnsherre, og han besluttede ikke at spilde nogen Tid med at følge hiin Deel af hans Frues Raad, som han bifaldt; han begav sig derfor til Grevens Slot; men han lod Fru Aline blive tilbage, under Beskyttelse af hendes egne Frænder, hvilke han, efter hendes Ønske, havde ladet sammenkalde. Ledsaget af nogle faa af sine egne og nærmeste Venner, fik Ridderen Audience hos sin Lehnsherre; men han syntes at tale forgjæves, da han foredrog Greven Fortællingen om sin Huustroes Vanære: saa stor var hans Herres Hengivenhed og Tillid til Junker Jaques, at han ikke vilde fæste nogen Tiltro til hvad han hørte. Han befalede, at Fruen selv skulde møde i egen Person, for, hvis hun fordristede sig dertil, at anklage hans elskelige Junker.

Som jeg alt ovenfor har berettet, havde den unge Frue af Carongne siden hiin Nat, da hun aabenbarede sin Skjændsel, aflagt al qvindelig Frygtsomhed, og var ved Guds Magt bleven Herre over sig selv, med vidunderlig Fatning i Mine og Adfærd. Den Vanære, hendes Legeme havde lidt, og Qvindens Svaghed, vare forglemte blandt de dybe og mere høitidelige Følelser, som nu beskæftigede hendes Sjæl. Hun traadte frem for Greven af Alençon, ledsaget, men ikke understøttet af sin gamle Fader, og hun satte sig med rolig Værdighed, som En, der snarere var hidkommen for at befale, end for at blive forhørt og dømt. Saasnart hun havde løftet Sløret fra sit skjønne

sorrigfulde Ansigt, rørte det blide, rene Udtryk, som gav hendes elskværdige Træk deres høiste Smykke, og den yndefulde Qvindelighed, der udtalte sig af alle hendes Bevægelser, Enhvers Hjerte, der saae hende, saa at mange undrede sig ved sig selv, og ei vilde troe, at en saa reen og qvindelig Huustro virkelig kunde være en vanæret, skjøndt uvillig Ægteskabsforbryderske. Da Greven af Alençon opfordrede hende til at tale, reiste hun sig, og en svag Rødme fløi over hendes Ansigt, men forsvandt igjen i samme Øieblik. „Det er ikke min egen Vanære", sagde hun, med langsom klar Røst, „som har bragt mig hid. Hvad mig selv angaaer, saa tilgiver jeg ham, som jeg haaber at blive tilgivet af min Gud; men jeg har en Hosbond, hvis Ære hidtil ikke har baaret nogen Plet, og for hvis Skyld jeg træder frem fra den Dunkelhed, hvori jeg gjerne vilde skjule mig selv og min Skjændsel for evig, for i Mænds Overværelse og under Guds Øine, at erklære mig selv for en Ægteskabsforbryderske, der har besmittet min Hosbonds Leie, der har vanæret hans Huus og hans Navn, og Alt dette ved Junker Jaques le Grys's brutale Vold. Jeg anklager ham ved Navn, som den, der har krænket min svage og uvillige Person. Her staaer jeg, i Overværelse af Herren af Alençon og denne ædle Forsamling, for offentlig at erklære Tiden og Maaden hvorpaa denne skjændige Gjerning er skeet, og, hvis det skulde gjøres fornødent, at opregne enhver Omstændighed ved hans høist skjændige Færd. Lad Jaques le Grys blive kaldet, at han kan svare for sig, thi

jeg seer ham ikke her", vedblev hun, efter at hun havde seet sig omkring i Salen. — „Lad Jaques le Grys komme ind", sagde Greven af Alençon til en af hans Undergivne. Hoist uliig en anklaget Forbryder, viste Jaques le Grys sig, i det han indtraadte i Hallen, og med munter Skjødesløshed hilste Alle, undtagen Greven af Alençon og Fruen af Carongne, for hvilke han bukkede dybt med ethvert Udtryk af levende Ærefrygt, og blev derpaa staaende beskeden, men med mandig Værdighed for Greven, som om han ventede hans Befalinger. Alle taug i nogle Sekunder, og da Ridderen af Carongne vilde afbryde den herskende Taushed, forekom Junkeren ham, ved at adspørge En, der stod i Nærheden af ham, i hvilken Hensigt saa Mange vare forsamlede, hvorhos han, med et smilende Blik, bemærkede, at det kun var en Time siden at han var kommen tilbage fra en Reise, og at man ikke havde omtalt et saadant Møde før hans Bortreise. „Du kan maaskee underrette mig derom", sagde han til Ridderen af Carongne; „det kom mig for som om Du netop vilde til at tale, og jeg beder Dig om Forladelse, fordi jeg kom Dig i Forkjøbet; men naar jeg husker mig ret om, har Du jo siden vi sidst saae hinanden, været paa hin Side Havet — gode Ridder af Carongne, tillad mig at byde Dig hjertelig velkommen tilbage. Ah! ah! det er maaskee for at festligholde Din Hjemkomst, at vor ædle Herre har ladet sammenkalde dette hæderlige Selskab! Jeg skammer mig ved, at jeg saa sildig kommer for at bringe Dig min Hilsen. — Skjønne Frue af

Carongne, jeg maa vende mig til Eder." — „Tie! tie! — befaler jeg, skjændige Nidding!" raabte den rasende Ridder, i det han traadte frem i Midten af Salen, med blussende Ansigt og funklende Blik. „Min Herre af Alençon! jeg beder, at I vil standse Strømmen af denne ædle Junkers Tale. Jeg vil fortælle den unge Herre, hvorfor vi ere forsamlede her — jeg vil fortælle ham om min Huustroes Vanære, og hendes Hosbonds Hævn — jeg vil erindre ham om den Tid, som han saa beleiligt lader til at have glemt." Taushed blev igjen paabuden, men af Greven af Alençon selv, der alvorlig bebreidede Ridderen hans upassende Heftighed; og opfordrede derpaa Fruen af Carongne til at fremføre sin Anklage imod Junker Jaques le Grys.

Ved det første Syn af sin Æres Krænker, havde den arme Frue følt en Dødsgysen gjennemfare sig; en trykkende Mathed syntes at underkue alle hendes Sjælskræfter. Hun sad taus og uden Bevægelse, og hun nærede end ikke det Ønske, at forsøge paa at skjule sine Følelser, thi deres Strøm syntes isnet i hendes Barm; men da Junkeren henvendte sig til hende, og navnligen tiltalde hende, syntes ikke alene hver Evne, men hvert Haab om at gjenvinde fornyet Kraft, at forlade hende, og hun var tilmode, som om hun virkelig var den Skyldige, synkende under Vægten af den Straf, der havde indhentet hende. Hendes Mands Heftighed vakte hende af denne Bedøvelse; og da hendes Herredømme over sig selv vendte tilbage, smilede hun over sin egen Svaghed. Med et

Blik, der udtalde uforfærdet Fatning, løftede hun Vinene i Veiret, og strøg Haaret tilside fra sin Pande, og Sandhedens og Dydens ægte Veltalenhed lød fra hendes Læber. Men Junkeren lod sig ikke bringe i Forvirring; han anstillede sig vexelviis som om han blev overrasket, harmfuld, ja som om Besynderlighe af den Beskyldning, han maatte høre, morede ham. Med tilsyneladende Opmærksomhed, lyttede han derfor til de nærmere Omstændigheder, som Borgfruen var nødt til at meddele; men han lyttede ikke længe; thi tilsidst syntes han ikke længere istand til at styre sin Harme. „Dette maa ikke gaae videre", sagde han omsider. „Min ædle Lehnsherre", tilføiede han, „jeg beder Eder, at I vil standse denne Frækhed. Jeg skulde ansee denne Beskyldning med den Foragt, den fortjener, hvis den alene angik min egen Characteer; men de Forhold, hvori jeg staaer til Eder, den Post jeg beklæder saa nær Eders Person, opfordre mig til at træde frem, og at kræve den strængeste Undersøgelse i Henseende til dette særdeles tappre Eventyr, man tillægger mig. Min ædle Herre af Alençon, der er et Spørgsmaal, jeg maa bede Eder at besvare: kan I erindre hvilken Dag det var, da Eders ædle Fætter og hans Brud festligen bleve beværtede paa dette Slot." — Greven af Alençon tænkte sig om, og nævnte den 4de April. — „Og paa hiin Dag" vedblev Junkeren, „skulde jeg have været paa Slottet Argenteuil? Saaledes vil man i det mindste fortælle os. Lad mig spørge videre — hvem havde Opvartning om Eders Person den 4de April?" — Greven

svarede, uden at betænke sig: „Det havde Du, Jaques, derom er ingen Tvivl; og nu erindrer jeg mig, Du var ved min Side den hele Dag, undtagen maaskee i omtrent tre Timer. Var det ikke Tilfældet? omtrent i tre Timer?“ — „Saaledes var det, min ædle Herre!“ svarede Junker Jaques. — „Du behøver da blot at gjøre Regnskab for den Maade, hvorpaa disse tre Timer bleve anvendte, og Sagen vil da let opklares.“ — Junkeren rødmede stærkt, i det han bukkede, og bad derpaa, at man vilde fritage ham fra at besvare dette Spørgsmaal; men han gjorde opmærksom paa, at Frastanden fra Grevens Slot til Slottet Argenteuil var over 23 franske Mile. Han forlangte at vide om hans Ankomst til Ridderens Slot var bleven bemærket af Nogen, da han dog skulde mene, at i det mindste nogen af Tyendet maatte have seet ham under hans Ophold paa Argenteuil. Der var ingen, som havde seet ham der, uden Borgfruen selv; og der var ingen Vidner, som kunde stadfæste hendes Forsikkring. Fruen af Carongne erindrede nu Greven rolig om det Spørgsmaal, han havde forelagt Junkeren: paa hvad Maade han havde tilbragt disse tre Timer? — Endnu stærkere var den Rødme, som farvede Jaques le Grys's Ansigt. Han gik nærmere hen til Greven, sin Herre, og mumlede nogle faa Ord i en lav Tone. Greven standsede et Dieblik, og sagde derpaa: „Ja, det vil være den sikkreste Maade til at faae Sandheden opdaget. Een Intrigue kan maaskee opløse den anden.“ Han befalede tre af de ædle Herrer, der vare tilstæde, at gaae hen til Be-

lina Lunaros Logis, og strax at føre hende for ham. De vendte tilbage inden en Times Forløb, ledsagede af den vellystige Italienerinde, og hun bekjendte, med en paatagen Tilbageholdenhed, at Junker Jaques le Grys den 4de April havde tilbragt tre Timer i hendes Selskab. Skulde man have kunnet troe, at Greven af Alençon, efter kun lidet videre at have indladt sig paa Sagens Undersøgelse, og uden andet Vidnesbyrd, end det, der var aflagt af Belina Lunaro, en italiensk Phryne, erklærede Junkeren uskyldig i den Forbrydelse, hvorfor han var anklaget? Han sagde til Borgfruen, at hun maatte have drømt det, og at han vilde indestaae for, at Junkeren var uskyldig.

Fruen af Carongne havde ikke talt, saalænge Italienerinden var inde i Salen. Hun ventede indtil Greven havde fældet sin Dom, og reiste sig derpaa, med den samme Fatning, som tilforn havde udmærket hende, henvendte sig til Forsamlingen, og talde: „Det var for at søge Retfærdighed, jeg kom hid, og jeg vil nu forlade dette Sted, thi jeg søger den her forgjæves. Min ædle Herre af Alençon, laan Øre til disse mine Ord, thi jeg vil tale frit, som jeg tænker, selv I Eders Nærværelse. I har ikke handlet retfærdigt imod mig, og dette vil Eders eget Hjerte sige Eder, naar I adspørger det med Samvittighedens Røst. Forend jeg forlader Eder, vil jeg tilbagekalde nogle Kjendsgjerninger i Eders Erindring. I selv har havt mig og mit Forhold for Øie siden min tidlige Ungdom, min Faders Navn har altid været agtet, og saalænge jeg levede hos ham og hos min Mo-

der, var jeg uden Daddel af Eder og mine Forældres mange Venner. Min hædrede Fader er kommen herhid, og har hidført sit Barn ved sin egen Haand. Vilde han have gjort dette, hvis jeg var den lastværdige, skamløse Qvinde, I troer mig at være? Jeg har levet lykkelig, og i den ømmeste Kjærlighed og Hjertesfortrolighed med min Hosbond; jeg har aldrig bedraget ham, og jeg kunde ikke være mindre skyldfri end tilforn, da jeg første Gang traadte ham imøde som en vanæret Huustroe. I veed, af hvad I har hørt om Hemmeligheden af hiin falske Junkers Planer, at jeg, hvis det havde været min Agt at synes saa, nu kunde have syntes at være en ukrænket Huustro; han vilde maaskee have bevaret sin Hemmelighed ligesaa troe som han nu bevarer den. Men her staaer jeg, og erklærer aabenlyst min Skjændsel. Her frasiger jeg mig min Hosbond og mit Hjem; og her gjentager jeg høitideligen, at Junker Jaques le Grys i Sandhed har krænket dette svage Legeme. Den Tid vil komme, da I vil fæste Liid til disse mine Ord. Men det tykkes mig dog næsten alt for haardt imod mig, skjøndt jeg er en falden Qvinde, at lade hiin frække Italienerinde optræde i min Nærværelse, og at høre hende som et mere paalideligt Vidne end mig. Dette var en slet Retfærdighed: det var haardt, hjerteløst at troe hiin usle Skjøge frem for Huustroen, frem for denne brave Ridders, Eders troe Tjeners ærlige og hengivne Huustro."

Da Fruen havde talt saaledes, vendte hun sig bort, og oppebiede intet Svar. Vel maatte hun være

varslet af det ligegyldige Blik, som dvælede paa Greven af Alençons Ansigt. I det hun gik, standsede hun nogle Gange, og klyngede sig tættere til sin gamle Faders Arm, og en Gang bøiede hun sit Ansigt over hans Skulder, og man hørte et krampagtigt Suk; hendes Slør skjulte hendes Ansigt; fra dette Dieblik af forraadte hun intet Tegn paa Bevægelse; men med faste Skridt og med megen Værdighed, forlod hun, i Ledtog med sin Mand og sine Frænder, Greven af Alençon's Slot.

Ridderen af Carongne blev, skjøndt saaledes afærdiget af Greven sin Herre, ikke bragt til at tie. Han fæstede Lid til sin Huustro, og tøvede derfor ikke med at drage til Paris, og forelægge Sagen for det derværende Parlament; og han lod der indstævne Jaques le Grys, der indfandt sig og svarede for sig.

Rygtet gik, at Greven af Alençon var høist misfornøiet over den brave Ridders raske Fremfærd, og mere end een Gang vilde han have havt ham ihjelslaaet, hvis ei Sagen havde været for Parlamentet. Men Ridderen af Carongne var en Mand af meget Mod, han paastod at ville drive Sagen til del Yderste, og at een af dem maatte falde; og da Borgfruen ikke kunde frembringe noget andet Beviis imod Jaques le Grys end hendes egne Ord, saa fældte Parlamentet den Dom, at Sagen skulde afgjøres i Paris ved en Kamp paa Liv og Død imellem Ridderen og Junkeren; og det blev kjendt for Ret, at Ridderen af Carongne, hvis han skulde

blive overvunden i denne Kamp, og dog forblive i Live, da skulde hænges, og Borgfruen, hans Huustro, blev i dette Tilfælde dømt til, uden Naade, at brændes.

Det var paa en Plads, kaldet St. Catharine Temple i Paris, at Tvekampen skulde holdes. Og didhen drog Kongen, med sine Onkler og Hertugen af Burgundien og hans fornemste Hofmænd og mange Folk, saa mange, at det var et vidunderligt Syn at see dem. Derpaa traadte de tvende Kjæmpere ud i Kredsen, rustede fra Top til Taa. Greven af St. Poule ledsagede Ridderen af Carougne, og Greven af Alençon fulgte med Jaques le Grys. Der herskede en almindelig Taushed, og Ridderen gik hen til den Side af Pladsen, hvor hans Frue sad, i en Stoel, beklædt med Sort. Han talde til hende saaledes, med lydelig Røst: „Dame, formedelst Eders Anklage og i Eders Sag, vover jeg mit Liv i en Kamp med Jaques le Grys — I veed, om denne Sag er ærlig og retfærdig.“ — Den arme Frues Ansigt var dødblegt, og hele hendes Legemsbygning, der var hentæret af den vedvarende Sorg, som nagede paa hendes Hjerte, skjælvede ved hine Øieblikkes Sjælequal. Men hun reiste sig strax da hendes Hosbond havde hørt op at tale, og en ny og mægtig Aand syntes at understøtte hende, i det hun med høi Røst udbrød: „Herre, det er som jeg har sagt, hvorfore I kan kjæmpe trøstig — Sagen er god og retfærdig.“ — Saa tydeligt lød hendes klare Røst, at hendes Ord bleve hørte over den gan-

ske Plads; og da hun havde udtalt, havde ogsaa hendes Sjæls Frygt forladt hende. Hun sank paa sine Knæe, og syntes da liig en anden Skabning, og hun oploftede sine foldede Hænder imod Himmelens Hvælving, og, uden at lægge Mærke til Mængden, der omgav hende, bad hun høit for sin Hosbonds Liv og om Seier for hans gode Sag. Ridderen knælede ligeledes ved hendes Side, og syntes at deeltage i hendes Bonner, og da han reiste sig, kyssede han hendes Pande, tog hende ved Haanden og løftede hende op, velsignede hende og sig selv, og betraadte dernæst Kamppladsen.

Borgfruens høie og uforfærdede Aand forlod hende ikke; men da Kampen rasede foran hende, sad hun stille i sin sorte Stoel, saae op til Himmelen og bad ydmygt hele Tiden. Det var en frygtelig Prøvelse for hende, da hun hørte den vilde Hestetrampen, Spydenes mægtige Stød mod Rustningerne og Sværdenes lydelige, rasende Klirren. Engang kom der en Minuts Pause. Fruen saae ikke derned, skjøndt mange af de Omkringsiddendes dybe Suk gjennemborede hendes Hjerte. Hun saae ikke, at hendes Hosbond var saaret, og de Kjæmpende fortsatte igien Kampen med fornyet Raserie. Deres Vaabens hyppige Blinken i Sollyset, foer ofte liig Lynglimt forbi hendes Oine og blændede dem indtil Taarer. Derpaa rasede Kampen umiddelbart under den Plads hvor hun sad, og det syntes hende som om Jorden rystede under hendes Fødder, eller at hun maatte fare tilbage for de hurtige Slag, i den Tanke at de

vilde klove selve Luften, der viftede over hendes Ansigt. Dog, uagtet denne skrækkelige Følelse af Kampens Raserie, sluttede alle hendes Sjæls Kræfter sig med inderlig Tillid til et stolt vinkende Haab, og dette Haab sveeg hende ikke.

Der indtraf en ny Pause; men den var ikke taus, som den forrige; en almindelig Bevægelse lød igjennem den hele Menneskevrimmel, og Stemmer hævede sig fra alle Sider, nogle med lydelige Glædesraab.

Aline vidste, at hendes Hosbonds Skjæbne var afgjort, enten ved Seier eller Døden. Alle hendes qvindelige Følelser strømmede tilbage og overvældede hendes Hjerte; hun vovede ikke at see i Veiret, men tillukkede langsomt sine Øine og sank derpaa tilbage, greben af en Afmagt. Omendskjøndt de fleste Personers Opmærksomhed ganske var henvendt paa de Kjæmpende, vare der dog Nogle, som lagde Mærke til den arme Aline; og ved deres Hjelp vaagnede hun af den Afmagt, der havde bemestret sig hende. Det første, der mødte hendes Blik, var hendes Hosbond, men ikke bedækket med Saar, ikke udstrakt paa Jorden uden Liv og Aande. Han stod karsk og rank for sin Konge, og hun saae, at Kongen smilede til ham — Jaques le Grys var ihjelslagen, og hans Liig laae endnu hvor han faldt — han havde bekjendt sin Brøde.

En anden Prøve ventede nu Aline af Carongne, og denne heltemodige Dame skrækkedes ikke for den. Hun havde med sin Hosbond begivet sig fra Kamp-

pladsen hen til vor Frues Kirke i Paris og de havde der paa deres Knæe ydmygt og inderligen frembaaren deres Tak og Priis for Naadens Throne. De havde nu reist sig, og Aline støttede sig til sin Hosbonds Barm og gav sine Taarer frit Løb. Hun havde endnu ikke ophørt at græde, da han førte hende hen til en lille Dør, som fra en af Sidebuerne nær ved Høialteret førte ned til det tilstødende Kloster. Ofte sluttede Ridderen sin unge og grædende Huustroe i sine Arme, og ofte kyssede han med sine skjælvende Læber hendes Pande, og hendes Læber, hendes blege Kind og hendes bløde spæde Haand, der hvilede paa hans Skulder. Endelig løftede hun Hovedet i Veiret, og et Smiil spillede paa hendes Læber, skjøndt dette Udtryk ikke oplivede hendes store sorrigfulde Øine. Endnu een Gang sank hun til hans Barm, og deres Læber mødtes til det sidste Kys. Derpaa tillod han hende at opløfte Hovedet fra hans Barm, og at drage hendes Haand ud af hans, og hans Øine alene fulgte med deres alvorlige Blik, den hulde Skikkelse, der forsvandt for hans Syn for evig. Ridderen af Carongne seilede som Pilgrim til den hellige Stad Jerusalem; og da han efter tvende Aars Forløb kom tilbage til Paris, viste man ham der hans trofaste Huustroes Grav. Faa Maaneder efter lagde de hans Liig under samme Steen i vor Frues Kirke i Paris.

Sang.

(I Anledning af Lector Povel Møllers Bortreise.)

Endnu en Skaal for den fagre Møe,
Den Glemmigei fra de danske Dale,
Som, naar han er borte vag salten Søe,
Skal fylde hans Haab og hans Savn husvale!
Vi Andre alle
Maa fra ham falde,
Men hun vil ham følge og være ham Alle!
Den Piges Skaal!

Engang naar hun Vuggen skal træde med Sang,
Vil Glutten dog høre den danske Vise,
Og bliver da, Povel! din Aande lidt trang,
Vil hun i sit Bryst dig din Dannevang vise;
Og Glutten skal lære
Af Mod'ren, det kjære,
Det elskede Danmark at holde i Ære!
Thi leve hun!

Og naar Povel Møller om Vintren i Quel
Fortæller sin Viv om de danske Venner,
Som sang ham til Afskeed et kjærligt Levvel
Og hilste hans Betty, som ikke de kjender,
Da vil hun lære
Sin Elsktes Kjære
Ukjendte at kjende og holde i Ære!
Din Bettys Skaal!

J. Thiele.

Brev fra Hertugen af Suffolk til Sir John Harington af Kelston.

Et historisk Curiosum, fra Jacob den 1stes Regjeringstid. *)

Min gode og trofaste Ridder; hvis I har god Villie og god Helbred til at sætte i Værk, hvad jeg her vil have Eder anbefalet, kan I begive Eder til Hove, naarsomhelst det maatte falde Eder selv beleiligt. Kongen har ofte spurgt om Eder, og vilde gjerne see og tale med den „lystige Krabat", som han ofte har kaldet Eder, siden I var her. Jeg vil nu foreløbigen sige Eder visse Ting, som I vel maa lægge Mærke til, hvis det er Eders Agt at vinde vor Fyrstes Hengivenhed. — Det lyster ham besynderlig gjerne at høre lærd Discours, hvormed I kan forsyne ham i Mængde: han holder meget af smukke Moder i Klædedragt, jeg beder Eder, at I nøie vil lægge Mærke hertil. Mennesket falder ofte paa forunderlige Tilbøieligheder; En tager meest Hensyn til indvortes Gaver, som Kløgt, Tapperhed eller Dyd; en Anden har maaskee en synderlig Tilbøielighed for udvortes Ting, som Klædedragt, Anstand og et fagert Udseende. Jeg vil ønske, at I sørger for at være vel udstafferet; at I skaffer Eder en ny Jakke, vel

---

*) Fra: „The Progresses of King James the First &c. by John Nichols, Part IX. London 1826."

baldyret, og ikke alt for kort; Kongen siger, at han lider det flagrende Klædebon; sørg for, at ikke Alt bliver af een Sort, men af forskjellig Farve; Kraven maa falde noget ned, og Eders Halskrave maa være vel stivet, tyk og kruset. Vi have nylig havt mange galante Hofmænd, der have havt slet Gavn af deres Beilen til Fyrstens Gunst, fordi de have forsømt, skyldigen at iagttage disse Sager. Kongen lægger paa det nøiagtigste Mærke til slige Ting, og holder paa et godt Udseende og en smuk Udrustning. Atten Tjenere bleve nylig afskedigede, og mange flere ville faae deres Løbepas, der ikke staae ham an i denne Henseende. Jeg ønsker, at I vil følge min Veiledning, da det er mit Hjertes Ønske, at I skal erholde Alt hvad I maatte attraae. Robert Car er nu paa Veie til at vinde Fyrstens Naade, og dette er lykkedes ham forunderligt vel i en kort Tid. Kongen læner sig paa hans Arm, kniber ham i Kinden, glatter hans foldede Klædebon, og seer paa Car, i det han taler med forskjellige Andre. Denne unge Mand studerer tilgavns al Kunst og Opfindsomhed. Han har mangfoldige Gange skiftet Skræddere og Pyntefolk, og Alt Fyrsten til Behag, der leer ad enhver Mode, som varer længe hos vore unge Hofmænd, og hver Dag ønsker Forandring. I maa see Car førend I gaaer til Kongen, da han har været hos ham som Dreng i Skotland, og kjender hans Smag og hvad der staaer ham an. I Eders Discours maa I ikke dvæle for længe ved een Gjenstand, og kun let berøre Religion. Siig ikke af Eder selv: „det er godt eller slet", men

„hvis det maatte behage Eders Majestæt at være af den Mening, skulde jeg tænke saa og saa.“ — Gjør ikke flere Spørgsmaale, end hvad der kan tjene til at erfare Fyrstens Tanker. I privat Samtale taler Kongen sjelden om nogen Mands Characteer, Discretion eller gode Egenskaber; bland Eder derfor ikke i deslige Ting, men see til, at I kan udfinde en Ledetraad, der kan føre Eder til Majestætens Hjerte, og til den Gjenstand, hvori hans Sind finder størst Behag. Jeg vil raade Eder en Ting: den rodskimlede, spanske Hest, som Kongen rider hver Dag, maa I ikke forglemme at rose, og det smukke Ridetøi frem for Alt; thi Forsømmelsen heraf, har forleden Dag voldet en stor Mand megen Fortred. En Adelsmand kom, for at søge om en Betjening, og saae Kongen i det han besteeg Skimmelen; han overleverede ham sit Andragende, hvilket blev bemærket og læst; men han bekom intet Svar. Adelsmanden anbefalede sig, og kom næste Dag igjen til Hove; men fik atter intet Svar. Man fik nu Skatkammercantsleren til at bringe Ansøgningen paa Bane, for at forhøre om Kongens Tanker desangaaende. Da han bad Kongen om Resolution, sagde denne, med nogen Vrede: „Skal en Konge lægge Mærke til et snaus Papiir, naar en Betler ei engang bemærker hans forgyldte Stigbøiler?“ — Nu kom det for Dagen, at Kongen netop havde nyt Ridetøi da Adelsmanden saae ham i Hofgaarden; men han var fuld af Forvirring, og undlod at beundre Hestens Eqvipering. Saaledes, gode Ridder, gik vor Adelsmand Glip af Betjenin-

gen. Jeg kunde fortælle og meddele Eder endnu flere Bemærkninger om denne Materie, men Taushed og Discretion bør altid være ægteskabeligen forenede; thi kun en saadan Forbindelse avler Sikkerhed, — jeg er vis paa, at det i dette Tilfælde vil vise sig saaledes. J har levet og seet Stadsen i gamle Dage, og hvorledes det gik til i Dronningens Tid. Disse Ting ere ikke mere de samme. Eders Dronning talde om hendes Undersaatters Kjærlighed og Hengivenhed, og sandeligen, det Maal hun havde for Øie, var godt; vor Konge taler om sine Undersaatters Frygt og Underdanighed, og heri tænker jeg, at han ogsaa gjør vel, saalænge som det vil holde ved. Car nyder, som jeg alt har sagt Eder, al hans Gunst; Kongen lærer ham Latin hver Morgen, og jeg tænker, at det ei vilde være saa galt, om Nogen ogsaa vilde lære ham Engelsk; thi eftersom han er en Skotlænder, trænger han vel til et bedre Sprog. Kongen længes meget efter hans Nærværelse; Damerne staae heller ikke tilbage med deres Beundring; thi jeg siger Eder, gode Ridder, denne Ungersvend er vel voxen, og af Naturen høit begavet med brede Skuldre og et glat Ansigt, hvori der baade viser sig Kløgt og Beskedenhed, omendskjøndt Gud skal vide, at han meget godt veed naar han skal vise sin Uforskammenhed. J er ikke ung, J er heller ikke smuk, hverken af Ansigt eller Lemmer, og dog vil J komme til Hove, og tænke der at komme i Gunst! Vist nok, jeg gjentager, gode Ridder, at Eders Lærdom kan gjøre Eder noget værdig dertil; Eders Latin og Eders Græsk, Eders italienske og spanske Tungemaal,

Eders Kløgt og Discretion, kan vække Opmærksomhed for en Stund, som fremmede paa et saadant Sted; men disse ere ikke de Ting, hvorved Mennesker holde sig i Veiret nutildags. Vil I sige, at Maanen skinner den ganske Sommer igjennem? At Stjernerne ere klare Juveler, der vilde tage sig godt ud i Cars Øren? At den røde Skimmel overtræffer Bucephalus? At dens Øine ere Ild, dens Hale Berenices Lokker, og flere deslige Phantasier, som ere værd at skrives bag Øret? Eders Huustroe er dydig, og en god Huusmoder; hun har ogsaa i sin Tid levet ved Hoffet, og jeg troer at I nok tør vove hende frem igjen; men jeg kjender dem, der ikke rolig vilde see til, om Car vilde smidske til deres Koner, som Andre, der ei alene see det, men ovenikjøbet gjerne vilde have, at de saaledes blive bemærkede. Hvis man skulde ønske noget Vanheld over sig selv, saa skulde det være at brække et Been i Kongens Nærværelse; thi benævnte Person skylder saadan Ulykke, sin hele Lykke; jeg skulde mene, at han har langt mere Grund til at rose sin egen Hest end Kongens røde Skimmel. Vi ere næsten trætte af vore Anstrængelser, for at holde Skridt med ham i hans Flid og Møie for at vinde Gunstbeviisninger; men Alt er forgjæves; hvilken Ende det vil tage, kan jeg ikke gjætte, men Talen gaaer, at den ene Æresbeviisning venter ham efter den anden. Jeg sender Eder dette Brev med min egen Søn, paa det at vore frie Yttringer ei skulle afstedkomme nogen Fare. Hvis I kommer her, saa give Gud, at Eders Ploug maa gaae godt ved Hove! — Jeg veed, det gaaer kun smaat hjemme. Lev

nu vel, min gode Ridder! og jeg vil altid under-
skrive mig Eders trofaste, hengivne gamle Ven.

T. Howard.

Fragment af Wilhelm Müllers „Reise fra Wunsiedel til Bayreuth." *)

Ved Maaneskin toge vi ind i Værtshuset Solen, og overnattede der. Da vi om Morgenen fra Vinduerne af vort lille Solhotel saae ud i Jordens store Solherberg, havde Bayreuth aflagt sin Dødningemaske, og udbredte sig nedenunder os, som en reenlig og regelmæssig Bye, beboet af reenlige Mennesker. Endnu lystigere tilsmilede det os, i det vi, i den deiligste Morgenstund, paa Veien til Eremitagen, vendte os om, og nu saae det ligge for os, i sin rige grønne Omgivelse. Skjøndt det ei fremviser noget betydningsfuldt Physiognomie, afgiver det dog med dets Omgivelse, et skjønt Billede. Velbehageligt hviler det i sin grønne Løvkrands; i brogede Bølgelinier, slynge Haugerne og Markerne, paa dets efterhaanden opad skraanende Slette sig om det, og kredsformet indsluttes det af et hist og her

---

*) Uddraget af: „Zeitung für die elegante Welt", Octbr. 1826.

brudt Bælte af middelmaadigt høie skovkrandste Bjerge. En skyggefuld Allee fører til Eremitagen. Men paa Halvveien, der, hvor den danner et skarpt Hjørne, og dreier af til Venstre, gjøre vi Holdt ved et lidet bruunligt Værtshuus, udenfor hvis Dør en gammelagtig, trind lille Kone, med et klogt og veltalende Ansigt, i en halv bymæssig, halv landlig Dragt, hilser paa os som kjære Bekjendtere, og byder os ind til sig. Gode Gamle, hvoraf har Du paa os Fremmede kunnet see, at vi ei træde ind i Din Kroe, for at smage Dit Øl og din Viin? Du spørger ikke, hvad vi ville spise, eller hvad vor Torst længes efter, hemmelighedsfuldt fører Du os op ad Trappen, aabner en lille Dør, og siger til os, med Taarer i Øinene, og en stolt Glæde paa Dine Læber: Denne Stue er det! Her har Jean Paul i tyve Aar næsten dagligt siddet og skrevet; her ved dette Bord har han arbeidet, arbeidet meget, ak Gud, han har arbeidet sig tildøde. Jeg har tit sagt det til ham: Herr Legationsraad, De arbeider Dem tildøde! Skaan Dem selv! De holder det ikke længe ud saadan! — Naar jeg mangengang Klokken to var færdig med Maden, og bankede paa og spurgte: Herr Legationsraad, befaler De at spise? saa sad han der, med Øinene store og røde ud af Hovedet, og saae længe paa mig, uden at han kunde besinde sig. Gode Moer Rollwenzel, sagde han saa, endnu blot en lille Time. Og efter en lille Times Forløb kom jeg atter, men Aanden lod ham endnu ikke komme til sig selv, og naar han omsider stod

op, og kom ned ad Trappen, saa vaklede han hid og did, og jeg gik, uden at han mærkede det, foran ham, at han ei skulde komme til Skade. Ak Gud, da tænkte de onde Mennesker, som ikke kjendte ham, at han havde drukket for meget. Men, saa sandt Gud hjelpe mig til Salighed, det var ikke saa i selv. En lille Flaske Roussillon den hele Dag, om Aftenen mangengang et Kruus Øl, mere har han ikke taget til sig hos Moer Rollwenzel, en Hædersdag maaskee undtagen, naar han var her med et Par gode Venner. Ja, thi Ingen kunde gjøre ham det saadan ret tilpas,' som den gamle Rollwenzel, og han har holdt meget, ret meget af mig. Men jeg har ogsaa pleiet ham; som en Gud paa Jorden har jeg betragtet ham, og om han havde været min Konge og min Fader og min Mand og min Søn paa eengang, jeg havde ei kunnet elske og høiagte ham mere. Ak, det var en Mand! Og, skjøndt jeg ikke har læst hans Skrifter, thi han vilde ikke have det, har jeg dog altid været saa lykkelig, naar jeg hørte, hvorledes de vidt og bredt bleve læste og berømte, som om jeg selv havde været med at skrive paa dem. Og de Fremmede, som kom hertil, dem maatte man høre, naar man vilde lære at skatte Herr Legationsraaden. Thi her i Bayreuth har de slet ikke vidst at estimere ham. Men i Berlin, der har de feiret hans Fødselsdag i en prægtig Sal, lutter store og lærde Folk, og der har de ogsaa drukket min Skaal, det har Herr Legationsraaden selv læst mig fore af Brevet fra Berlin. Og han havde ogsaa lovet mig, at jeg skulde

forekomme i Enden af hans nye Bog. Ak Gud, levede han blot endnu, jeg vilde saamænd slet ikke gjøre mindste Fordring paa den Ære, han havde tiltænkt mig."

Vi benyttede en Pause i den Gamles Hjertes Udgydelser, for at betragte det lille Kammer. Hvor lavt og snevert og uanseeligt! Et bruunt, lakeret Bord, paa Væggene et Par smaae brogede Billeder, usymmetrisk ophængte! Og i dette lille Kammer har Du, forklarede Aand, fundet Rum til at opbygge Dit Indres uendelige, underfulde Verden, som naaer fra Gravens Dyb op til Stjernerne, og stiller disse som Liigfakler om Forkrænkelighedens gyselige Mørke! Vi aabnede de smaae Vinduer, fra hvilke der bag Huset udstrakte sig en viid blomstrende Udsigt for vore Øine. Enge med Ellebække, nedenunder os, saa Agre og Landsbyer, der leire sig op ad de skovkrandste Høie, en Landevei, der i lige Retning gjennemskjærer Maleriet, og peger hen mod et Kirketaarn, der kroner den nærliggende Bjergryg. Tæt bagved titter en eneste rund Bjergtinde frem, der falder i Øinene ved sin betydningsfulde Form, og bebuder en stor Natur i det Fjerne.

„Paa dette Bjerg ligger Neustadt", sagde den Gamle, „vi kalde det Neustadt am Kulm, og der har Herr Legationsraadens Bedstefader boet, der var Rektor, og der er hans Fader født."

Der er en venlig Udsigt til den Høi, paa hvilken den fromme, fattige Bedstefader har bedet. „Man veed intet om Denne", fortæller Jean Paul, „uden at han var fattig og from i høieste Grad. Kommer En

af hans endnu levende Sønnesønner til Neustadt, modtages han der med taknemmelig Glæde og Kjærlighed. Gamle Folk fortælle, hvor samvittighedsfuldt og strængt hans Levnet og hans Underviisning havde været, og dog, hvor livlig! Endnu fremviser man i Neustadt en lille Bænk bag Orgelet, hvor han hver Søndag knælende havde bedet, og en Hule, som han selv havde gjort sig i den saakaldte Kulm, til at bede i. Aftendæmringen var en daglig Høsttid for ham, i hvilken han, mens han i nogle mørke Timer gik op og ned i den usle Skolestue, under Bønner gjorde et Overslag over den henrundne Dags Høst og Udsæden til den næste. Hans Skolehuus var et Fængsel, vel ikke paa Vand og Brød, men dog paa Øl og Brød; thi meget meer end disse tvende Dele — og allenfals den frommeste Tilfredshed til — kastede et Rektorat ikke af sig, der, skjøndt forenet med Kantor- og Organisttjenesten, dog, dette Løveselskab af trende Embeder uagtet, ikke ansloges til mere end 150 Gylden aarlig. Ved denne sædvanlige bayreuthske Hungerskilde for Skolemænd, stod denne Mand i 35 Aar og øste. Men det traf sig omsider i Aaret 1763 — netop i mit Fødselsaar — at han den 6te August, sandsynligen ved at stige op i høiere Connexioner, fik en af de vigtigste Pladser, for hvilken det rigtignok var let at give Slip paa Rektoratet og Byen og Kulmbjerget, og han talte netop først lige 76 Aar, 4 Maaneder og 8 Dage, da han virkelig erholdt den omtalte Plads paa Neustadts Kirkegaard; men hans Huustroe var allerede for 20 Aar siden gaaet forud

for ham, og havde faaet en Plads ved Siden af den, han nu fik. Mine Forældre vare reiste med mig, som fem Maanedes gammelt Barn, til hans Dødsleie. Han droges med Døden, da en Geistlig — som min Fader gjentagne Gange fortalte mig — sagde til mine Forældre: „Lad dog den gamle Jakob lægge Haanden paa Barnet og velsigne det.“ Jeg blev rakt ind i den Døendes Seng, og han lagde Haanden paa mit Hoved. Fromme Bedstefader! ofte har jeg tænkt paa Din Haand, der velsignede mig, medens Dødens Kulde udbredte sig i den, naar Skjæbnen førte mig fra mørke Timer i ind lysere, og jeg tør allerede holde fast ved Troen paa Din Velsignelse i denne af Undere og Aander gjennemtrængte, regjerede og besjælede Verden!“

Og hver Gang han skuede ud, den Velsignede, til den blaae, runde Bjergtinde, nedsænkede sig Velsignelsen fra den fromme Bedstefader, der nu stod deroppe som en forklaret Aand, over hans Hoved og hans Hjerte.

Den gamle Rollwenzel afbrød vore stille Betragtninger, der bevægede sig omkring Kulmen, og kaldte os tilbage i den lille Stue. „Ak Gud, naar jeg betænker, hvor meget Herr Legationsraaden har skrevet her, her paa dette Sted! Og dersom han skulde have skrevet sig ud! Halvtredsindstyve Aar endnu havde han havt at skrive, det har han selv ofte sagt mig, naar jeg bad ham, at skaane sig, og ei at lade Maden blive kold. Nei, nei! saadant et Menneske bliver der ikke født meer. Han var ikke af

denne Verden. Jeg har ofte saadan tænkt derover, og saa sagde jeg ham engang: Herr Legationsraad, De maa ikke lee den gamle Rollwenzel ud, jeg har forestilt mig Dem saaledes som en Komet, lutter Lys, og man veed ikke, hvorfra den er kommen, og hvor den bliver af. Og en anden Gang, da han feirede sin Fødselsdag her, da tænkte jeg: Rollwenzel! Du maa dog ogsaa engang hitte paa Noget til Legationsraaden. Saa lod jeg skrive paa et stort, smukt Blad Papiir: Paa denne Dag saae han Lyset og han blev Lys. Da han nu satte sig tilbords, laae der under hans Tallerken mange Digte og Lykønskninger, trykte og skrevne. Og han begyndte at blade i dem, og som han fik mit Papiir i Hænderne, saa smilte hans hele Ansigt af Glæde, og han gav mig Haanden og sagde: Det er af min gode Rollwenzel. Gud gjøre ham salig! Han var det allerede her. En Blomst kunde gjøre ham overvættes salig, eller en lille Fugl, og hver Gang han kom, stode der Blomster paa hans Bord, og hver Dag stak jeg ham en Bouquet i Knaphullet. Det er nu vel et Aar siden, da blev han borte, og kom ikke igjen. Jeg besøgte ham derinde i Byen, endnu et Par Uger før hans Død; jeg maatte da sætte mig ved Sengen hos ham, og han spurgte mig, hvorledes det gik mig. Slet, Herr Legationsraad, svarede jeg, til De igjen gjør mig den Ære at komme. Men jeg vidste det nok, at han ei kom igjen, og da jeg hørte, at hans Kanarifugle vare døde, saa tænkte jeg: han følger snart bag efter. Hans Pudel overlever ham heller ikke

længe, jeg har nylig seet den, det Dyr er ikke til at kjende igjen."

„Gud, nu har Du ham hos Dig! Men en Begravelse har han faaet, som en Markgreve, med Fakler og Vogne, og et Tog af Mennesker bagefter, det lader sig ikke fortælle. Jeg var gaaen i Forveien ud paa Kirkegaarden, og som jeg saaledes stod alene ved den Grav, han skulde ned i, saa tænkte jeg ved mig selv: Og der skal Du ned, Jean Paul? — Nei, tænkte jeg, det er ikke Jean Paul, som kommer derned. Og som Kisten stod foran mig, da tænkte jeg atter saa: Og der ligger Du inde, Jean Paul? — Nei, det er ikke Dig, Jean Paul. — De har ogsaa holdt en smuk Liigprædiken, og de gav mig en Stoel tæt ved Graven, jeg maatte sidde paa den, som om jeg hørte med til dem, og da Alt var tilende, trykkede de mine Hænder, Familien og Herr Otto og mange andre store Herrer."

Taarer qvalte den gode Gamles Tale, og vi trykkede hendes Haand, ligesom de Sørgende ved Graven. Hvad ere alle Berømmelses-Skrifter og Lovtaler over den store Aand imod Din tilbedende Hengivenheds stille Offerlue! Gid Dit lille Huus maa vorde ombannet til et Mindesmærke for ham! Det hele Huus maatte da blive uforandret, Stuen ligesaa, men, som et Reliquieskriin, vorde en Triumphbue bygget derover, og Buen overtrukken med syvfarvede Blomsterbælter, er den himmelske Velsigners Bue!

Vi vandrede til Eremitagen, saa ganske med Jean Paul i vore Tanker, at han syntes at gaae imellem os, lige-

som Frelseren mellem Vandringsmændene til Emaus. Og i Eremitagens Have stod han ogsaa atter ved vor Side. Vandbækkenerne med de springende Straaler, Nympherne og Tritonerne med deres sprudlende Horn, Taarepilene nedhængende over dem i Vandspeilet, det glimrende Soltempels broyede Feeherlighed, hertil Udsigterne derigjennem til Kirkerne fra Nabohøiene, de lange skyggefulde Buegange med det klare Ekko, er det ikke gamle Bekjendtere fra den usynlige Loge, Titan og andre af hans Aands underfulde Værker? Han pleiede ikke sjeldent at besøge Eremitagen, hørte vi fortælle, mangen Gang som den der om Sommeren boende Hertug Pius's Gjæst, til hvis Taffel han blev buden. Dog maatte hans Pudel altid være indbuden med, forsikrede man os, ellers havde han ikke sat sig til nogen Keisers Taffel; en genial Synderlighed, hvori Hertugen gjerne føiede sig.

Saaledes var vor Morgen en Vandring igjennem Jean Pauls Liv. I Aftendæmringen gjorde vi en Valfart til hans Grav. Der ligger Du inde, Jean Paul? Saaledes havde den gode Gamle spurgt, og vi svarede med hende: Nei, det er ikke Dig, Jean Paul! Og dog leirer Veemodens Gysen sig om enhver frisk Grav, om der end slumrede en Gud i den, og drager vort Hjerte ned med den faldende Taare, hvor meget det end kæmper, for at svinge sig iveiret. Med ganske andre Følelser staae vi paa de Grave, over hvilke allerede Aarhundreder ere skredne hen, bedækkende dem med Hæderskrandse, eller indhyl-

lende dem med Forglemmelsens Slør. I dem er intet meer af Dødens og Opløsningens jordiske Betingelser at opfylde, ved dem hænger ingen Efterladtes Taare, under dem hviler intet henraadnende Liig, men kun Støv i Støvet.

Jean Paul slumrer tæt ved Siden af sin elskede Søn, der er gangen faa Aar før ham forud til det høiere Liv, begge under een Høi. En Akazie hænger derover, sandsynligviis saa gammel som Sønnens Død. En rund Græsforhøining betegner det hellige Sted; rundt om staae Soelsikker og indeslutte et Beed, paa hvilket nogle Rosenbuske synes at savne en pleiende Haand. Et Monument var under Arbeide fortalte Graveren os. Jeg søgte efter Blomster. Et Blomsterbjerg skulde man opdynge over ham, den Blomsterelsker! Han har jo dog opkastet et Himalaya-Bjerg af Blomster over Jordens Grav, hvis Spidser blomstre ind i Evighedens Himmel. Ave pia anima!

(Oversat af W.)

Om Ewalds brutale Klappere.

Efter Forelæsningerne over Fædrelandets Literatur under Christian den Syvende.

Den mig personlig, endog af Navn, aldeles ubekiendte, smagfulde, grundige, upartiske, uafhængige Dramaturg, N. 3. af særdeles Høiagtelse tilegnet.

Held Manden, som tør sige ligefrem
Sin Mening, ak! der er saa faa af dem.

P. A. Heiberg.

Eier vor Litteratur noget Digterværk, som man med Føie kan tillægge den Hædersbenævnelse, merum sal, der af Addison tillagdes Popes sindrige Lokkeran, torde ubentvivl dette ewaldske Stykke have nærmest Adkomst dertil. Ogsaa have de competenteste Dommere været enige i, at erkiende dets Værd. „Under alle Ewalds Lidelser, siger Oehlenschläger i Ewalds Levnet (Athene November 1813) forlod hans Vittighed og Munterhed ham ikke. Han søgte, at opmuntre sig, og skrive nogle Stykker for Theatret; blandt disse havde hans brutale Klappere en personlig Anledning. Borgermester Bredahl, som var Theaterdirecteur, havde forfærdiget et Syngespil, Thronfølgeren i Sidon. Dette slette Stykke havde den dramatiske Journalist, Rosenstand Goiske, medrette nedrevet i sit Blad. Nu skrev Borgermesteren atter en dramatisk Paskil, som han kaldte den dramatiske Journal. Under Udpibningen var der adskillige af Borgermesterens gode Venner, som med Stok og Næver toge hans Parti. Dette gav Digteren Anledning til sit herlige Stykke, hvilket han i sin Sygdom skrev paa et Bræt for Sengen. Han opløste saaledes den hele Grovhed

i Satire, viste den fra sin latterlige Side, og tvang Daarerne til at skamme sig over sig selv."

Saa ubetinget jeg i det Hele er enig med Ewalds nærmeste Aandspaarørende i det, han har sagt til Stykkets Berømmelse — kun at jeg tillader mig i det følgende at commentere lidet over eet Ord deri — frygter jeg dog, at han har giort om ikke Ewald, dog Daarerne formegen Ære ved at antage, at Ewalds Skildring af Daarskabens latterlige Side, tvang disse til at skamme sig over sig selv. Rigtigere siger udentvivl en anden af Ewalds ægte Aandsfrænder

Søg aldrig paa en Nar at lære!
Han svoer en Eed i Tugt og Ære,
Den holder han, og bliver dum.

Og er det udentvivl saa langtfra, at de, der, som Langebek i sine Skialdedigte siger:

Paa sidste Heltedaad i de Dramaterkrige
Indtoge Scenen ved at hyde og at skrige,

skammede dem, og bedredes, at man end har Føie at antage, at Dramaterhelten, som Skialdedigtet kaldte ham, neppe har læst, eller maaskee kunnet læse dem; og at Klaphanserne og Rechtbruderne den Dag i Dag ere maaskee vel saa slemme, som den Tid; hvilket imidlertid tildeels kan undskyldes paa den Grund, at det i Henseende til mange af dem er i det mindste uafgiort, om de virkelig kunne læse saameget danskt, som der udkræves til at læse Ewald, hvis de ellers vide, at han er til.

Ewalds Ven, Abrahamson har i fierde Deel af Digterens Skrifter forved Stykket sat følgende Forerindring, som jeg her troer at burde meddele, da det med Føie er at befrygte, at Ewalds Værker ikke ere saa meget i Hænde, som de høilig fortiente, og da det desuden til den dramatiske Kunsts og Smags Historie heri Danmark er et vigtigt Actstykke: „Vinterens Begyndelse — siger han da —

eller, for at være endmere nøiagtig, den 7de October, 1771, er een af de vigtigste Epoker i den danske Skuepladses Historie. Al Bestræbelse efter at fordærve den dramatiske Smag, og al Bestræbelse for at forbedre den, datere sig fra den Dag. Sal. Borgemester Bredahl var*), Himlen veed, hvorfor, bleven Directeur for Skuepladsen; han, der dog ved sin Gram og Signe havde aflagt saa kiendelig Prøve paa den maadeligste Smag. Han gav strax en ny Prøve paa det Samme, da han troede, at et Theater ei kunde bestaae uden Syngestykker. Han skrev flux Thronfølgeren i Sidon, og lod Skuepladsen aabne med den; og fra den Tid er det, at der har haglet Syngestykker ned paa vort Theater, og nedslaaet hvert Spor af sund Smag ligesaa fast den pippede frem. Samme Tid havde en ung Mand af megen Aand i Stilhed dannet sin Smag og sit Øie, og udgav nu ugentligt den dramatiske Journal, den første Dramaturgie i Danmark. Han maatte naturligviis begynde sit Blad med denne Thronfølges Bedømmelse, og følgeligen vise, at det var et saare fattigt Stykke. Forbittret derover skrev Directeuren en Ting, der skulde være et Skuespil, kaldet den dramatiske Journal, som skulde gjøre Dramaturgen latterlig. Han begik tillige den ublue Uforsigtighed at lade det opføre. At han blev

---

*) Naar man erindrer, at hans ovenmældte Gram og Signe var skrevet til sartisk Musik, og at bemældte Overcapelmester Sarti, paa Ansøgning af en udansksindet Maitre de Plaisirs, havde paa tydsk faaet Theatret i Forlehning, skiøndt han forstod saa lidt dansk, at Skuespilleren Musted maatte lønnes for at være Tolk mellem Theaterpersonalet og ham, samt at — som vor Schwartz saa træffende udtrykker sig — „under denne musikalske Entrepreneur alle skulde synge, skiøndt hans Underhavende vare mere stemte til at græde", løse ovenstaaende Gaader dem selv.

udøben, det forstaaer sig, men han stolede paa et mægtigt Parti, bestaaende af hans egne Venner og Bekiendtere, dem han, som en bon Compagnon, havde mange af, og af de af Dramaturgen lastede Skuespilleres og Skuespillerinders respective Clienter, Venner og Tilbedere. Disse havde igien hvervet Andre, ganske uvedkommende, og blandt dette Parti var en Deel Folk, som ved deres Stand skulde være over Pøbelen, men ved deres Adfærd satte sig ganske i Pøbelclassen. Disse forulæmpede dem, der gave deres Mishag tilkiende, tillode sig endog Voldsmandsgjerning.*) Hvert tænkende Menneske i Publikum opbragtes mod denne Uregelmæssighed, og det saameget mere, som det var notorisk, at den største Deel af dem, der just paa det voldsomste forfægtede Borgemesterens Sag, forstode ei et Ord af Critik, eller det Allermindste, som der behøves til at bedømme enten Poesie eller Prosa, hvilket ogsaa Nogle ganske naivt tilstode."

„Fra denne saa usigeligen latterligen Side betragtede vor Digter det ellers uanstændige Optrin, og skrev dette aameget skiønne Stykke. Han daterede det ogsaa af

---

*) At dette bogstavelig forholdte sig saa, derpaa har man, foruden de mange fra den Tid ved mundtlig Overantvordelse bevarede Anecdoter, ogsaa god Hiemmel i, hvad Dr. Høst i sin Struensee beretter: at ovenomtalte Dramaterhelt havde blandet sig i Klapper-Striden paa en saa ubesindig Maade, at Justitsraad Struensee skal have sagt til ham „at han, i Tilfælde af Klage fra Nogen, blev afskediget." Om dette maaskee medvirkede til, at han saa kort derpaa fandtes redebon at deeltage i 17de Januars Katastrophe? Vist er det, at der endnu i mine første Studenterdage hvilede en synderlig Almeenugunst paa ham.

25de November 1771, ret, som det var Forspil til Bredahls Efterstykke!"

Det er, ved at omtale førnævnte Syngespil selv erindret, at, skiøndt det var saare langtfra at være, hvad den fine Smags Dragoner den Tid vilde giøre det til, maatte det dog for vor Skueplads være høilig at ønske, at aldrig noget slettere var kommet, eller kom derpaa; som og, at Mentor Abrahamson i sin Iver mod Syngespillene synes reent at have glemt, jeg vil ikke sige, Balders Død, thi for dette Mesterværk havde det vel været at ønske, det aldrig var blevet noget Syngespil, men Fiskerne, men Høstgildet — om han end den Gang ikke kunde kiænde Peters Bryllup — men Cora, og flere deslige kostelige Arbeider, hvor Poesie og Musik have viist dem, som værdige kiærlige Søstre,

Hvor Euterpes Ven med Skjalden sig forener,

Ewald og Hartman, Thaarup og Schultz, Baggesen og Kunzen, Oehlenschläger og Weyse,

ret, som naar tvende Strømme
Forenes i sit Løb, og Marken oversvømme;
De rykke Træer op, de rulle Stene frem,
Og den forbauste Dal kan neppe rumme dem.

Dog Kunstdommeren har her vel egenligst og nærmest havt i Tanke, hvad han fandt at fortiene at betegnes med det af ham prægede Ord syngestykkisk — Buffaen — og hvorpaa han den Gang kun havde altfor mange Exempler.

Dog vort Emne kalder os til nøiere det vedkommende Betragtninger, og ville vi da gaae over til den Recension af Stykket, vor nysanførte Aristarch i de lærde Efterretninger 1791, No. 49 har meddeelt.

Efter at have med megen sindig Billighed taget Pebersvendenes Forsvar mod den altfor haarde Dom, Stykket i Almindelighed har været underkastet, siger han: „Men kan

man endskiøndt synes, at Pebersvendene ikke ganske svare til den store Forventning, man har om Alt, som var Ewalds Arbeide, saa findes Digteren fuldelig igien i de brutale Klappere. Den hæslige Anledning til dette Stykke er kortelig foran det fortalt, og vel ogsaa endnu bekiendt nok saa man ikke behøver at gientage den paa dette Blad. Stykket selv er ligesaa bekiændt. Et Oplag af tusende Exemplarer er saa aldeles udsolgt (1791) at ikke et eneste er at faae. Indholdet, kan da her forudsættes, at hver Læser veed. Saa have ogsaa i disse 20 Aar, alle, der kunne forstaae et Digterarbeids Værd overhovedet, og et Dramas især, for længe siden afgiort, at dette lille Skuespil er et mesterligt Arbeid. Det har sin Plan. De fire Dumhoveder ville med Vold forsvare det slette Stykke, og lade, som de vare væbnede mod Alt, hvad Fornuft og Anstændighed kaldes kan. De opmuntre hverandre dertil, og have den drukne Værts, den eenfoldige Værtindes, og den tossede Kjelderpiges Bifald. En fornuftig Mand kommer iblandt dem, fremfører Alt, hvad Menneskeforstand kan sige; men da Menneforstand ikke er deres Sag, saa svare de med Dumheder, og tilsidst med Prygl, og gaae da, at udføre deres personlige Forsæt. Knuden, som giver Stykket Interesse, ligger just i disse fornuftige Forestillinger, dem man troer, maatte afbringe de fire Brutale fra deres Foretagende, indtil man seer, disse stokdumme Mennesker er ugiennemtrængelige af Alt, hvad kun kan kaldes Fornuft. Characterene ere allesammen meget markerede, saa vidt det var passende i dette lille Værk. Bister har Vildhed og Mod, Bürgerschreck kun Vildhed, kun mod Ubevæbnede er han kiæk; Klaphans er en Tosse, og Rechtbruder et Klokkefaar. Værten er en Sanssouci, som er glad over Alting, naar han kan sælge brav, og drikke brav, endog Værtinden og Kiælderpigen, som Begge er eenfoldige Tingester, ere nuancerede, saa hiin dog har endnu lidt Menneske-

forstand frem for denne, der er et Fiog. Erast er Manden af Indsigt, Smag og Levemaade, med et stærkt Anstrøg af sarkastisk Lune."

„Med synderlig Kunst er næsten hvert Ord afpasset til disse Characterer, saa de blive umiskiendelige, og det uden al Tvang. Ogsaa Situationer har Stykket, smaa, som det bør sig i saadant lille Værk, saasom Bürgerschrecks, da Bister bliver vreed; Vartens, da han kommer for Skade, og erklærer sig for Piben; Bisters, da han siger sig jævnlig imod i Samtalen med Erast, o. s. v. Endog Episoder har Digteren vidst at anbringe. Vartinden, og Kiælderpigen, og for en Deel Varten med, ere saadanne episodiske Personer, uden hvilke Stykket gierne kunde gaae sin Gang (?) men med hvilke alligevel Hovedhensigten naaes ydermere, da de hverves til at være med blandt de Klappende, og de Brutales abjecte Tænkemaade sættes i stærkere Lys, ved det, at de ikke undsee sig ved at gjøre Gemeenskab med disse Mennesker, hvis Adfærd viser, at de høre til den laveste Pøbel. Tager man nu tillige den store Konst i Betragtning, som Alt det, der kunde siges for og imod Sagen, er indført, og omdeelt med til Interlocuteurene, seer man fremdeles paa den megen Vittighed og Lune, paa den skarpe og vel udførte Satire, og endelig paa den flinke Dialog og de skiønne Vers, saa maa man nok tilstaae, at alt dette tilsammen giør dette lille Drama til et sandt Mesterstykke, værdigt, at en Lærer i de skiønne Videnskaber engang læste et offentligt Collegium derover."

Om dette sidste — for at bruge en baggesensk Vending —

Spaadomsviis forstaaes allerbedst;

og om jeg virkelig — maaskee endog i Følge denne Spaadom, som vel saameget opfyldes, just fordi det spaaedes — i sin Tid har holdt Forelæsninger over dette Stykke, som over de fleste øvrige af Fædrelandets Mesterværker, drister jeg mig efter saa lang Tid ikke at afgiøre; men at det

i høi Grad fortiente det, og at jeg sikkerlig ikke fandtes uvillig dertil, naar det af mig begiæredes, kan ingen Tvivl være undergivet.

Jeg har allerede ved at anføre Oehlenschlägers Hæders-vidnesbyrd om dette Lystspil, nævnet, at der var kun eet Ord deri, der efter min Overtydning behøvede, eller fortiente en Kommentar; og dette Ord er, hvor Stykket nævnes blandt dem, Digteren skrev for Theatret. At det af ham skulde nogensinde være paatænkt, at det kunde bringes paa den offentlige Skueplads, hvis daværende Bestyrer deri fik sin Text saa tilbørlig læst, lader sig vel med Føie benægte; og Privattheatre kunde der saameget mindre være tænkt paa, som her den Tid — et lidet Huustheater hos Jfr. Biehl undtaget, hvor det efter den Andeel,*) hun sagdes at have taget i den bredahlske Paskils Fremme, sikkerlig neppe heller havde synderlig Udsigt, at blive forestilt — aldeles intet Privattheater existerede. Men — tillader sig den selvbudne Kommentator at spørge — siger da ovenanførte Sted virkelig, at Stykket er skrevet i saadan Hensigt? det er skrevet, hedder det, for Skuepladsen, men ikke til Skuepladsen; for dens Fremtarv og Hæder, men ikke til, at fremstilles derpaa; og at det i nysanførte Betydning er skrevet for Skuepladsen, erkiender Undertegnede saa fuldt og fast, at han mere end eengang har været fristet, at erklære det for et ligesaa mesterligt Læredigt i dramatisk

*) Af den critiske Journal for 1773 No. 28 sees, at en af den dramatiske Journals Antagonister maa, som en Grund, hvorfor denne havde roest Ewalds Pebersvende, have anført, at Jfr. Biehl havde været tilstede ved Prøven af Bredahls Efterstykke, hvilket imidlertid Rec. anseer for utroligt. Jeg kiender, eller i det mindste erindrer, ikke det bedømte Stridsskrift, og fatter ikke ret Sammenhængen mellem hendes Overværelse ved bemeldte Prøve, og Pebersven-

Form over Skuepladsens Pligter og Rettigheder, som Nathan den Vise af Engel erkiendes for at være over de store Sandheder, det har til Gienstand; og er det frem for alle fra denne Side, jeg med Abrahamson erkiender det for overordenligt passende og værdigt til at være Gienstand for en Forelæsning, saameget mere, som det giver saa idelig Anledning at pege paa, hvorledes den sande Digter veed at blande utile dulci; hvorledes han i det Øieblik, han synes at staae Fare for at tabe sig i det Underviisende, med eet ved en uventet Vending veed at bringe os Thalias Huulspeil for Øie, og lade os deri see en Giækkefigur eller Gruppe, som midlertid langt fra at bortgøgle Indtrykket af, hvad nys saa forstandigen blev os indpræget, meget hellere trykker saa at sige Indseglet derpaa. Saaledes naar Erast saa mesterlig i sin yderligere Erklæring over det berygtede Efterstykke, hvori han først saa træffende vedgaaer, han fandt slet Intet, — har fremført de gyldne Ord, der ikke nok kunne indskiærpes alle Vedkommende:

At Skuepladsen ei er Plads for lærde Krige,
At hvor vi haabe meer, og blot dramatisk Digt,
Det bedste Stridsskrift selv er mat, og væmmeligt,
At det er altfor stolt, naar een vil forudsætte
At alle tage Deel i hans private Trætte,
Og skiøndt de nok saa godt kan læses af enhver,
Betale villige hans Forelæsninger;
At al Acteurens Kunst, hans Vink, og Smiil, og Raaben
Er her kun mordiske, og utilladte Vaaben,
Hvoraf ei nogen kan betiene sig igien,
Som Skiæbnen kun gav Smag, Forstand, og Blæk og Pen,

---

denes Roes; imidlertid synes det anførte noksom at vise, hvad Sindelag man i denne Sag tillagde hende.

At man ei fandt saa let Destoucher, Molierer,
Der kan opløfte sligt med stærke Characterer,

og man nu i det høieste venter, at en af de Herrer Brutale skal oplive Samtalen ved en af deres sædvanlige Taabeligheder, falder Bister med eet ind med sit ubetalelige:

Halt, Cartouche! hvad! og denne Røverknægt
Ham ligner du med vor . . .

allerede denne ubetalelige Sottise af en Theaterdommer vilde med eet sat os tilbage i Lystspillets Enemærker, men nu lader Digteren i Følge Boileaus berømte Sandsagn:

Narren traf
Bestandig større Nar, som han beundres af,

den ærlige dumme Rechtbruder sætte en Trumf i for Erast paa Bisters Dumhed, og sige:

Mein Seel! der Herr hat Recht!

Da nu dette, som Ewald andetsteds udtrykker sig

Er meer end Mennesker kan taale,

taber Erast Tid og Lyst at spøge, og forbeholder til Vedkommendes Undersøgelse i Stilhed:

Om Sidons Helt, den ny dramatiske Journal
Er væbnet, som den bør, og fægter, hvor den skal.

Kun kan han ikke nægte sig endnu et Par Ord for lovlig Meningsfrihed, og, da hans Blod er i Kaag, siger han, med Alvor og Kraft, hvad, eet eneste Ord fraregnet, forekommer mig Skuespilgiængernes Bill of Rigths:

Til Svages Forsvar kiæk, endskiøndt til Vold for tapper,
Min Herre, møder De formodentlig, og klapper;
De ynder Stykket, vel, hvor billigt er det da!
Hvo er vel ublu nok, at hindre Dem derfra?
Jeg og enhver af os er — thi det bør erindres,
At ex officio vor Frihed ei forhindres,

Er Christians Undersaat, og tro, og dansk, og fri,
Vi ynde Stykket ei, og derfor pibe vi.

Andensteds fra vil man vide, at det næstsidste Ord er det eneste, hvorimod jeg har Indvending; at jeg, saa nidkiær en Talsmand jeg stedse var, er, og bliver for den fuldkomneste Meningsfrihed, ikke billiger hin Yttringsmaade, da Piben er mig et forsætligt Angrebsvaaben, der synes at røbe animum lædendi, medens Trampen, Hyssen, o. s. v. blot ere de naturlige Udbrud af en Utilfredshed, som jeg er beføiet at give tilkiænde, hvor jeg har erhvervet mig Stemmeret; og forekommer derfor at udhysset Stykke mig lovlig falder paa sine Gierninger, medens det udpeebne kan være Offeret for en Cabale, der maaskee peeb paa Commando. Dog igien til vor Ewald, for at see, hvor mesterlig han har vidst, hvad Horats kalder

Os midt ind i Handlingen rive,

De Brutale vide ikke at besvare dette uden med haandfast Beviis, Grast ragber Vold, man stimler til, og Stykket er ude.

Men — vil man maaskee indvende — har ikke i Ovenstaaende, og overalt i Stykket, hvor Digteren, efter en ikke ugunstig Dommers Yttring, saaledes har behandlet den dramatiske Journalists Modparti, at end den hævngiærrigste Aand intet skulde savne — Ewald overtraad sin egen Lære:

At Skuepladsen ei er Plads til lærde Krige

er ikke hans Stykke øiensynligt et Stridskrift? jo! men skiøndt et Digt i dramatisk Form, dog derfor — som nys er erindret — intet Stykke til at opføres paa Skuepladsen. Ved Læsningen ere Bister, Bürgerschreck, Rechtbruder, Klaphans, kun Repræsentanter for fire Narreclasser, der endnu talrige findes iblandt os; bragte paa Skuepladsen, vilde de

Ved Acteurens Kunst og Smiil, og Vink og Raaben,

ja blot ved den saa høilovede Maskering og Kostumering

saare let blive, eller antages for at være Individuer. Af mere end eet Oievidne fra den Tid har jeg hørt, hvad og de ovenanførte Yttringer om Jfr. Biehls Overværelse ved Efterstykkets Prøver*) syntes at pege paa, at Fremstilleren af Hr. Journal tillod sig den Utilgivelighed at bringe Ugebladets Forfatter personlig paa Skuepladsen; at Skuespilleren var forbittret, og i hans Tanker fornærmet eller dog forulæmpet nok dertil, er vist; heller ikke kunde det efter hans meget moderne Begreb om Kunsten, være ham negen stor Synd derimod, ligesom og Efterstykkets Forfatter gav ham Anledning nok dertil. Men just dette er jo, hvad Ewald med saa megen Føie paaanker, just derfor er det, han saa bestemt angiver Grændserne imellem Skuespillet, og Stridsskriftet, en Materie, der iøvrigt af en Forfatter, hvis Ord vel i saa Henseende maa have særdeles Vægt, P. A. Heiberg i Fortalen til hans Mikkel og Malene, er paa det fuldkomneste sat i Lys. End eet Hovedsted, der hiemler dette Stykke Navn af et Læredigt over dramatisk Kunst, er Erasts Forelæsning over Bifald og Mishag, hvoraf jeg midlertid her maa indskrænke mig til at anføre de gyldne Ord om Mishagets Anvendelse:

At Digter, at Acteur selv kunde findes slet,
Tilstod De; men hvordan tilkiændegive det?
Ved Sladder sover man istedetfor at høre!
Men Ord, som skurre stærkt i Ærbarhedens Øre,
Sting af en giftig Dolk, Sting i en følsom Siæl,
Ved dem kan pibes godt, men ikke soves vel.
Den Forudsættelse af en forvoven Digter,
At grov Tvetydighed, som spotter Dyd og Pligter,

*) Thi hvad Synd kunde heri vel været, naar hun ikke ved Anviisning og Instruering, der overalt var hendes Lyst, havde medvirket til, hvad hun ikke som en dannet Dame vel kunde være bekiendt?

At ublu Pøbelskiemt kan finde vort Behag,
Den er fornærmelig for meer end for vor Smag.
Bør den, som offentlig, og fræk, og ublu viser
Ved Raadhed eller Gist, ved Grovhed og Sottiser,
Hvad Tanker han om os, og om vort Hierte har,
Bør han behandles saa lemfældig som en Nar?

Dog jeg maa afbryde, indtil jeg maaskee engang torde opfordres, efter Abrahamsons Ønske, at giøre dette indholdsrige Stykke til Gjenstand for en egen Forelæsning. Naar den dramatiske Journalist i Anledning af dette Stykke yttrer, at, „dersom Holberg skal faae en Efterligner, som i det sande comiske skal naae ham, bliver dette neppe Andre end Ewald, en Mand, som med sine Mesterstykker giør vort Fædreland saa stor Ære," udsætter jeg herom at udlade mig videre, indtil Raden i disse Forelæsninger kommer til denne Mesters Harlekin Patriot, der i mine Øine maaskee endnu noget mere end hans brutale Klappere opfylder Journalistens Spaadom. Og vil jeg da nu slutte med Storms ypperlige Characteristik, af vor hedengangne Mesterdigter, som Comiker:

Hans Musa overlod en lavere Forfatter *),
Med misbrugt Parodie at vække Daarens Latter,
Hans Digterævne var til større Maal bestemt,
End med Ureenheds Aand, og mat, tvetydigt Skiemt
At smitte Læserens Indbildningskraft. Han brugte
Vel Svøben nu og da, sin Alders Feil at tugte,
Men ærbar, som en Mand, han uden Raadhed slog,
Og ikkun Daarlighed, ei Dyden, Skræk indjog.
Satiren raser tit. Naar den vil Lasten ramme,

*) At disse to Linier, om de end maaskee giælde Wessel, ikke ramme ham, vil af Forelæsningerne over Kiærlighed uden Strømper i sin Tid erfares.

Faaer ved dens vilde Slag tit Dyd en blodig Skramme."
Bort, bort med Riset, naar Anstændighed, og Ret,
Og Klogskab styrer ei den Haand, som bruger det!
Bort med Satiren, naar en lystig Geist ei skaaner
Hvad helligt være bør, Navn, Rygte og Personer.

November, 1826.

K. L. Rahbek.

Om Forskjelligheden i Dommene over musikalske Værker.*)

Ingen Kunsts Frembringelser blive af saa Mange, og saa forskjelligt bedømte, som Tone= og Skuespilkunstens. Det er naturligt. Frembringelserne i disse Kunstfag ere saa høist forskjellige, at Enhver iblandt dem kan finde noget for sig; de blive overalt offentlig udstillede, og al Verden gaaer hen for at gjøre sig bekjendt med dem; med Antallet af de i en Ting Deeltagende, voxer ogsaa Antallet af de Dømmende, da meget faa afholde sig fra al Dom; med deres og deres Ønskers Forskjellighed voxer deres Dommes Forskjellighed. Ved Musiken — thi ved den alene opholde vi os her — kommer endnu den Omstændighed til, at den ikke i den ydre Verden har noget Forbillede, som paa nogen Maade kunde tjene de Dømmende til Støttepunkt og Foreningspunkt. Hvor forskjel-

*) Oversat fra Friederich Rochlitz's Bog: „Für Freunde der Tonkunst," 1 B. — Anmærkningerne af Oversætteren.

lig ogsaa Dommen over f. Ex.: en malet Rosengreen, maatte falde ud, vilde de dog alle træffe sammen i eet Hovedpunkt; thi Enhver har seet naturlige Roser, sammenligner de malede med de naturlige, og fælder han da sin Dom, kan denne vel vidne om, at han ei er Kunstner, dog kan den umulig være ganske falsk. Nu læser man ofte nok: „Musiken har sit Forbillede i det følende Menneskebrysts indre Verden,“ men, have vi ogsaa foreløbig — indtil en næsten afskrækkende Mængde af nødvendige nærmere Bestemmelser — indrømmet dette: saa maa dog Mennesket først kjende alle de Forandringer i dets Tilstand, som vi kalde Følelser, maa kunne, ogsaa i det Øieblik han dømmer, være sig dem fuldkommen bevidst, maa besidde den vanskelige Færdighed, at fatte dem og udsige dem i Ord, dersom han vil dømme om det, som frembragte dem; men at dette ikke er, eller kan være Enhvers Sag: det behøver neppe at nævnes. „Hvo der ikke kan det, skal ikke dømme.“ Vel sandt, men han gjør det dog. Ja, i Følge Menneskets altfor bekjendte Svaghed, dømme de Fleste ikke hellere, ikke hurtigere om noget, end om hvad de ikke forstaae; thi ved det de forstaae, kjende de det Vanskelige, saavel i at frembringe, som i at bedømme. — „Nu saa følge da Enhver frit og modigt sin indre Drift, uden at bryde sig om den ukyndige Mængdes Dom!“ Saaledes siger Du, min Ven, som kun er tyve Aar eller lidt derover: naar Du bliver fyrgetyve, taler Du anderledes, og er Du først tredsindstyve, saa smiler Du over, eller endog fortryder, at Du nogensinde har talt saaledes. — Imidlertid er det nu ikke vor Hensigt at opholde os ved den store Hobs Domme. Den lade vi skjøtte sig selv, og, for ikke at forlade saa stort et Selskab uden Afskeedsord, gjentage vi det ikke ubekjendte: Et Kunstværk, der aldeles ikke virker paa en Forsamling af Mennesker, der — hvorledes det endogsaa ellers staaer sig

med deres Forhold til Kunst — ere istand til at føle, et vist ikke godt, endskjøndt derfor ikke slet; et, der virker paa den, vist ikke slet, skjøndt derfor ikke godt; et, som strax fuldkommen tilfredsstiller den, i det mindste ikke fortræffeligt.

Vi vende os til deres Domme, som man indbefatter under Navn af Tonekunstnere og Musikere, Kjendere og Liebhabere af Tonekunsten, ligeledes til deres, der have Følelse, ikke blot i Almindelighed, men i Særdeleshed ogsaa for Musik, som have gjort flere eller færre Erfaringer om dens Virkninger paa dem selv, og have mere eller mindre Kundskab til de Midler, hvorved denne Kunst frembringer sine Virkninger. Af disse skulde man vel vente nogen Overeensstemmelse i Dommene over musikalske Værker, i det mindste over det Væsentlige ved dem? Erfaringen lærer det Modsatte; og finder man ogsaa Overeensstemmelse i Dommene over det Væsentlige ved faa af de fortræffeligste Værker, da er denne Overeensstemmelse ligesom fremtvunget efter en lang Tids Forløb.*) Dette Tilfælde er saa almindeligt og bekjendt, at det ei engang gjøres nødigt at anføre Exempler til Beviis. Og hvo der dog forlanger disse, tænke blot paa Gluck og Mozart.**)

---

*) Efter en lang Tids Forløv, hvori nemlig Værket har staaet sin Prøve.

**) Compositioner af stor Originalitet og Dybde vinde sjelden strax et almindeligt Bifald; Publikum maa først ved Gjentagelse lære at forstaae dem. Saaledes gjorde Figaro og Don Juan i Begyndelsen liden Lykke; om den første sagde man: Musikken er for en comisk Opera for svær og langtrukken; om den anden: Musiken er for en romantisk Opera for lærd, for fuldproppet af kunstig udarbeidede Harmonier; — just det samme, som Nogle, vel meest

Hvoraf kommer nu denne Forskjellighed i Dommene endog i hine Kredse? Hvoraf ellers, end igjen af deres Forskjellighed, som danne dem?

Sterne (i sin Reise) deler de Reisende, og efter ham, Jean Paul (i sin unsichtbare Loge) Spadseregjængerne i fire Klasser. I den første løbe de Jammerligste, som gjøre det af Forfængelighed og Mode; i den anden de Lærde, for at gjøre dem en Motion, og ikke saa meget for at nyde, som for at fordøie, hvad de allerede have nydt. I den tredie see vi dem, der vandre med Landskabsmalerens Øine; i den fjerde dem, der betragte Skabningen ei alene med et kunstforstandigt, men med et helligt Blik, og som forene denne blomstrende Verden med den anden, og Skaberen med Skabningen. Paa samme Maade kunne vi ordne de Musik-Hørende og Bedømmende i disse fire Klasser. At meget, anført med Hensyn paa dem, ogsaa lader sig anvende paa Beskuerne af andre Kunstværker, ja af Livet selv, det vil ikke skade vore Betragtninger.

Om den første Klasse, som blot af Forfængelighed og Mode hører Musik, bedømmer Musik, vel endogsaa selv dyrker Musik, ville vi ikke bekymre os meget; den bekymrer sig jo dog slet ikke om os. For dem er Opera-

---

blandt dem til paafølgende første Klasse henregnede, for ikke længesiden have sagt om Weyses Floribella, tidligere ogsaa om Faruk. Dersom nu Theaterdirectionen vilde rette sig efter slige Domme, og henlægge et Stykke, der ikke strax fylder Kassen, vilde den vist kun forhale den Tid, hvori Floribella ligesaavel kunde blive et Kassestykke, som Figaro og Don Juan alt længe have været det. Men man tør vel haabe, at Theaterdirectionen oftere og ret snart, vil glæde det musikalske Publikum ved at lade denne Opera opføre.

huus og Concertsal intet andet, end en rummelig Plads, hvor smukke, velklædte, sorgløse Mennesker forsamle sig, for dog at kunne sige, de have været der, og tale med der, om. Hvorledes Sangerinden gaaer, hvorledes hun er klædt*), beskjæftiger dem mere, end hvad og hvorledes hun sang; de havde kunnet bivaane en Concert af Mozart, uden at finde noget interessantere, end, at han, der leverede saa store og kraftfulde Værker, var en saa lille og svag Mand. For dem er i Musiken Alt det rigtigt eller Alt det urigtigt, som just paa den Dag, i det Selskab, af den fine Tone er erklæret for rigtigt eller urigtigt; og det af den fine Tone, som den meest yndede Dame, den meest anseete Herre just paa den Dag i det Selskab har angivet. Dette er hos de Fleste ikke Indskrænkethed, men frivillig Indskrænkelse. De attraae ikke noget høiere, og forlange ikke nogen større Betydenhed, om de endogsaa maaskee kunde have den. De mene det ikke ondt; de mene slet intet; de mene blot. Iøvrigt finder man disse Musikelskere for det meste blandt Rige og Fornemme af begge Kjøn i store Stæder.

Til den anden Klasse henhøre de, der vel høre opmærksomt til, men (om man saa tør sige) blot med Forstanden. De ønske at kaldes Kunstkjendere, og opnaae ikke sieldent deres Ønske. Mange af dem trække sig tilbage fra Alt, hvad der bliver skrevet og foredraget nutildags. Alt dette mishager dem; hvorfor? forbi det ikke er saaledes som for fyrgetyve, halvtredsindstyve Aar, eller længere siden. De have — ligesom visse Lærde med Examen — med Ynglingsaarene endt deres Cursus for hele Levetiden. Hvad dengang, og maaskee med al Ret, hen-

*) Man har vel oftere hørt en musikalsk Discussion, som denne; „Madame W. sang dog deiligt i Aftes." — „Synes Dem det; ja jeg maa dog sige, jeg synes ikke den Kjole klædte hende godt."

rykkede dem, det er nu ikke blot godt, men alene godt. Med denne eensidige Forkjærlighed, kan den nuværende Musik, som er saa meget forskjellig fra den gamle, kun lidet røre dem; og dette Lidet kan man let fragaae for sig selv. De, som ei gjøre dette, men handle oprigtigere, beraabe sig paa den nuværende Musiks ringe Virkning, i Sammenligning med den ældre Musiks langt stærkere og inderligere: men betænke ikke, at de affige deres Dom efter Virkningen paa dem; at Grunden ligger i dem. Deres Livlighed er formindsket, deres Følelse kjølnet: nu skal det strax mangle Musiken paa Ynde og Udtryk. „Men Musiken fra min Ungdom henrykker mig jo endnu stedse, naar jeg hører den!" Men er det ogsaa virkelig Musiken, der henrykker Dig, og ikke meget mere Ungdommen, hvori den sætter Dig tilbage; Ungdommen, med dens tusinde søde Erindringer, som just gribe os desto stærkere, i jo ubestemtere Dunkelhed, og jo mindre os selv bevidste de fremtræde? Eller, om Phillis er skjøn, er Doris derfor hæslig, fordi hun er anderledes? — Men saaledes er Mennesket, naar han blot vil vise sig, som han er! — Andre og Ringere (ogsaa Uudstaaeligere) af denne Klasse, ere de døde, indbildske Grammatikere i Tonekunsten, der intet andet ere, end just saadanne Grammatikere. De forsømme ikke lettelig et nyt Musikstykkes Opførelse, men alene, eller dog fornemmelig, for et eller andetsteds at opspore en Forsyndelse mod Reglen, om det ogsaa kun var en ved Brugen ligesom hævdet. En lille Reminiscenz, en forbuden Qvinte eller Octave, er dem en sand Finding, i Særdeleshed hos en berømt Mester; og de trække paa Skuldrene over hele Mozarts underskjønne Finale i første Act af Titus, fordi der ved Omvendingen af en Figur i Accompagnementet forekommer en saadan. De ligne hine Recensenter, der ikke vide at udhæve andet af et skjønt Digt end et falskt Riim; eller hiin Critiker i Wilhelm Meisters Lehrjahren, der ikke fandt

andet bemærkelsesværdigt ved Wilhelms Fremstilling af Hamlet, end det hvide Baand, som i Fægtningen med Laertes stak frem under den sorte Klædning. „Men, var det da ikke bedre, om det falske Riim, det hvide Baand ikke havde været der?" Aa jo, det var bedre; og I have Ret. — Iøvrigt finder man begge disse Slags Mænd, (Qvinder af dette Slags gives vel ikke) i Følge Sagens Natur, næsten alene imellem Kunstnere, som ere til Aarene, og Kunstdommere, der forlængst ere aftakkede. — — Men til denne Klasse henhøre ogsaa Virtuoserne, som ikke ere andet end Virtuoser: duelige Sønner af Jubal, „Fader til dem, der lege paa Harpe og Orgel."*) For dem har blot, eller dog for størstedelen, det Svære og Halsbrækkende, og dettes lykkede eller mislykkede Udførelse, Interesse; ligesom for Liniedandseren af Profession, Gangen paa Staaltraadslinien. Hvad der er let at udføre, er dem ligegyldigt; hvad der er simpelt og naturligt, synes dem hverdagsligt og flaut. Det Svære og dettes gode Udførelse, hører vel ogsaa med til Sagen, især hos Virtuoser; men som Middel til Hensigt. Denne vide de sjelden af at sige, eller værdige den kun liden Opmærksomhed. De holde sig til Middelet, med Hensigten vil det vel finde sig. Og virkelig — (paa saa forskjellige Maader virker Menneskets aandelige Natur, og fra saa forskjellige Sider er Tonekunstens Rige tilgjængeligt!) — ville vi være oprigtige, saa maae vi tilstaae dem: besidde de, tilligemed stor Færdighed, Genie**), eller dog overhovedet Aand og Talent, saa

*) 1ste Mosebog 4, 21.

**) Man seer af den Maade, hvorpaa Forfatteren her bruger det Udtryk; „Genie", at dette kun maa tages i en meget indskrænket Betydning; thi ellers vilde denne Egenskab hos Virtuosen stemple ham til noget Høiere, saa at

finder det sig virkelig af sig selv med Hensigten — dog kun i visse Maader og i lykkelige Øieblikke, under gunstige Omstændigheder; men ellers ogsaa slet ikke. Da nu udmærkede Virtuosers Færdighed har kostet stor Flid, og det, hvorpaa Mennesket har anvendt den, just derfor bliver ham meget værd; da de overalt see Personer nok, som, skjøndt de gjerne vilde, ikke formaae, hvad de formaae; da de overalt vinde Beundring og Roes, om endogsaa ikke Deeltagelse og Velbehag, men Beundring og Roes h yde pludseligere og lydeligere frem, end Deeltagelse og Velbehag, og Menneskets Egenkjærlighed og Forfængelighed kun altfor let lader sig henrive af det Pludselige og Lydelige, i Særdeleshed i Øieblikke, hvor han desuden ved stor Anstrængelse ligesom er ophidset, til at føle sin Dygtighed tilfulde, ja maaskee endogsaa til at vurdere den altfor høit: saa er ogsaa deres sædvanlige Dom om Andet, som ikke duer i deres Krambod, deres Enthusiasme alene for det, hvormed de handle, deres Tillid til egen Auctoritet, og saadant mere, let nok at forklare. — Iøvrigt prale nu imellem disse Virtuoser, næsten ligesaa mange Qvinder, som Mænd.

Den tredie Klasse indtage de, der høre Musik med Opvakthed, Aabenhed, ja maaskee med Enthusiasme, men dog kun med Øret, og dømme ogsaa derefter. De elske Musik, fordi den sætter deres Blod i en lettere Bevægelse, og deres Stemning derved bliver behageligere; og fordi den, i Eensomhed eller Selskab, tjener som et stedse ved Haanden værende Middel, „til at udfylde Timernes Tomhed, og den lange uendelige Tid."

Eftersom nu Compositioner befordre denne deres Hensigt, skatte og rose de dem; og eftersom de selv ere mere

han vel ikke vilde være at henregne til denne Klasse, men snarere til den paafølgende fjerde.

eller mindre istand til at udføre dem, gribe de efter Smaat og Stort, Ringe og Betydeligt, selv efter det Fortræffelige, men kun forsaavidt som det tillige tjener til hiin Hensigts Opnaaelse. Hvor stor, ja hvor uhyre talrig denne Klasse er: det lade man sig sige af Forlæggerne af disse smukke Dandse og Variationer over yndede Themaer, af det store Tilløb af Mennesker ved Militair-Musik, af dem, der kjøbe Operaer i Udtog (nu endogsaa uden Text), og arrangerede for alle Slags Instrumenter*), af den i en Concert saa ganske forskjellige Opmærksomhed — f. Ex. ved en Symphonie af Haydn — paa Adagioen og paa Scherzandoen — man lade sig sige af erfarne Sangere, hvorved de egentlig bringe Hænderne i Bevægelse, o. s. v. — Men vi ville omhyggelig vogte os for at bespotte eller endogsaa foragte dem; og det ikke blot af Klogskab, fordi vi, ifald vi selv ere Musikere, bruge dem, da fornemmelig Ungdommen, baade den mandlige og qvindelige, hører til dem, og Ungdommen overalt giver den lydeligste Stemme, som, om endogsaa den forsvinder ligesaa hurtigt som den frembryder, dog er Musikeren**) (saavel som Skuespilleren) uundværlig, da han nærmest lever for Øieblikket, og i Almindelighed ogsaa af det: ikke blot derfor, men ogsaa fordi denne Klasse Mennesker virkelig har Modtagelighed for, Lyst og Kjærlighed til Sagen, virkelig hænge ved noget***), som hører med til det Væsentlige i Musiken,

---

*) F. Ex. Overturen til Don Juan for 2 Fløiter; hele Figaro for 2 Violiner.

**) Forfatteren maa da her mene — Virtuosen, ikke Componisten.

***) Nemlig den Øret kildrende Velklang, som Tonekunsten har mange Midler til at opnaae. Dette Øretryllerie maa

og saaledes selv hielpe til at befordre dennes Fuldendelse, naar den blot tillige nogenledes opfylder hine deres Ønsker — hvilket den jo dog ogsaa, med nogen Indskrænkning, skulde gjøre. Desuden kan man tiltroe den sunde Menneskenatur, at Den, der med Modtagelighed, Lyst og Kjærlighed*) nærmer sig en Kunst og dens værdige Værker, ogsaa bekommer noget af det Ædlere og Høiere deri, om ogsaa kun igjennem en dunkel Følelse, og selv uden Vidende og Villie. Giv dem blot det Gode; giv det godt, giv det ofte**)! Mørket opklares, Vidende og Villie vaagne — indtil en vis Grad; men hermed maae vi være tilfredse overalt, ved ethvert Værk; og lære at vente maae vi ogsaa overalt. Hvor mange blandt os selv have i yngre Aar været anderledes? eller skal Verden have omvendt sig, fordi vi have omvendt os? om vi ellers have gjort det! — Alt dette ligger saa nær, at man vil kalde mig triviel, fordi jeg fremsætter det her; og alligevel, hvor ofte bliver dette ikke overseet; hvor ofte bliver der ikke just derfor foretaget noget Uhensigtsmæssigt, Unyttigt, ja endog Skadeligt, eller ogsaa, af Mismod derover, aldeles intet gjort!

I den fjerde Klasse sidde endelig, ikke meget talrigt, for det meste stille, og sjelden udtrykkeligt adspurgte,

---

anseés som noget Væsentligt ved en Musik, da Øret er den eneste Vei, hvorigiennem Musiken kan naae Hjertet, og dette altsaa først maa vindes, førend Hjertet kan vindes. Men mange Componister glemme ganske dette egentlige Maal, og søge kun at indtage Øret, og det er igjen at tage Middel for Hensigt.

*) Denne Modtagelighed, Lyst og Kjærlighed indslutter ikke en dybere Kunstsands, der med Bevidsthed og tydelig Erkjendelse optager det Skjønne i et Kunstværk.

**) Fiat applicatio!

dog heller ikke upaaskjønnede, ikke ubemærkede, ikke uden god Indflydelse, de, der høre med hele Sjælen. De attraae tilligemed den sandselige, ogsaa den aandelige Nydelse; de ville ikke alene høre, men ogsaa føle; og dertil endnu tænke: thi ogsaa Tanken skaffer dem Nydelse. Dem er Toner ligesom Digtekunsten, og enhver anden Kunst, et Middel til reen Glæde, og ved reen Glæde til Kjærlighed, og ved Kjærlighed til Menneskets Forædling. Hvad Videnskaben bevirker ved Overtydning, det, mene de, bevirker Kunsten ved Følelsen. Viser hiin Mennesket hen til sin høie Bestemmelse, saa gjør denne ham tilbøieligere til at opnaae den. Lærer hiin ham Veien, saa gjør denne den jevnere. Mange af dem erkjende i Musiken et andet Sprog, hvilket Gud, ligesom det første, naaderig har skjænket Mennesket, for at udmærke dets Slægt fremfor alle Jordvæsener, for at hæve det høiere, og bringe det sin sidste Bestemmelse nærmere. Saaledes ahne og føle disse i Melodierne Kjærlighedens og Fredens uendelige Aand; i Harmonierne den oprindelige Kilde til al Eenhed, og det Uligeartedes Forening, det sidste Maal for Alt, der, det være nok saa adskilt, stræber hen mod dette Ene: at smelte sammen i en fuldkommen Overeensstemmelse. Og siger man til dem: det er Sværmerie og nymodens Mystik! saa svare de slet intet, eller pege i det høieste hen paa Plato i deres Bibliotheker. — Hvo der nu er vant til at tænke, veed ogsaa at skjelne: saaledes gjøre da Tilhørerne af fjerde Klasse ogsaa Forskjel paa den Musik, der vil gjøre sig gjeldende som Kunst, og den, der blot flygtig vil underholde. Kun Aand — Aand forlange de ogsaa her, paa hvilken Maade, i hvilken Form Musiken ogsaa vil fremtræde; thi uden Aand, mene de, bliver Kunsten til en Dukke, der kun passer sig for Børn — kun for smaae Børn. Dem er derfor selv Rousseau's Sang af 3 Toner mere værd, end mangen heel Opera, som kun larmer, og Hån-

dels Bøn om Fred, der neppe bestaaer af flere, agte de høiere end mangen Fuga, der kun er rigtig udregnet; ligesom den, der foredrager hiin godt, er dem kjærere, end den, der blot færdig udfører en Mængde Bravourarier. De foragte ikke det Uvæsentlige*) i Tonekunsten, ei heller den blotte Færdighed i den; men det er dem Alt ligegyldigt, naar det ikke bliver anvendt i en høiere Hensigt; og fra hvad der er ligegyldigt, og dog borttager Tid, trække de sig tilbage. — De hænge hverken ved det Nye, eller ved det Gamle, men ved det Gode, som har det høiere Maal til Hensigt, og nærmer sig det; og endnu mere ved det Fortræffelige, der naaer det. De ringeagte ikke den anden Klasses Domme: de lade dem staae ved deres Værd; de ere ikke uvillige ved deres, der høre til tredie Klasse: de høre dem med Venlighed, uden at modsige dem. Deres Bifald træffer ikke sjelden sammen med begge disses: deres Synspunkt aldrig. De forstaae begge disse let, men blive van-

*) Fugeren, Imiteren, Dissoneren o. s. v., hvori de ovenfor omtalte Grammatikere sætte en Compositions hele Fortjeneste. Dissonanzer f. Ex. kan disse Mennesker aldrig faae nok af; kun — at de ere, som det i Kunstsproget hedder, **forberedede**; naar dette kun er iagttaget, saa ere de skrækkeligste Hyl dem sande Lækkerbidskener; — vover derimod en stakkels uskyldig Septime uanmeldet at lade sig høre, da bliver der en Allarm i Leiren, ja man sidder vel endog med Fingrene i Ørene til Musikstykket er forbi, for ikke at komme til at høre flere saadanne Uanstændigheder. — — At forresten Fuger, Imitationer, Dissonanzer, kunne være af den betydningsfuldeste Virkning, vil vel Ingen nægte, der blot kjender nogle af Tonekunstens Mesterværker. Her tales blot om den hensigtsløse Anvendelse deraf, den blotte Udkrammen af theoretiske Kundskaber.

skelig forstaaede af dem. Dog vise de sig tolerante, saa blive ogsaa de gjerne tolererte. Det Ordsprog: de gustibus non est disputandum — holde de iøvrigt for en tom Snak, ligesom Disputeren for et frugtesløst Arbeide, undtagen imellem Ligesindede. —

„Ak! hvor ere da de, der høre og dømme saaledes?" Forstaaer og elsker Du dem, min Ven: saa hører Du selv iblandt dem; eller er dog paa Veien dertil, naar Du blot vil! —

A. D.. A.

Digte, efter Geijer.

Fjeldhyrde-Sang.

Lystigt Mod,
Let Blod,
Aabent Blik, af Taarer ei mat,
Grændseløs Udsigt, vexlende brat;
Høit paa Field,
Morgen, Qveld,
Langtfra den qvalme, fængslende Stad,
I rene, friske Luftstrømmes Bad,
Med Duggens Perler paa rødmende Kind,
Med Brystet kiølet af Morgenens Vind:
See, det jeg elsker, forsand, forsand,
Og hvo det elsker, han ek min Mand.

Glad mod Sky,
Ved Morgengry,
Liden Fugl sig svinger ei seen,
Fieldstrømmen haster fra Steen til Steen,

Skyer graae,
Vakle, gaae,
Under det fjerne, det dunkle Blaae.
Hvad monne vel være? hvad monne vel staae?
Hvorhen dog I Toner! hvor lokke dog I?
Rask fremad paa Fremtidens blaanende Sti!
Thi Mennesket er en Vandringsmand,
Og hvo det elsker, han er min Mand.

Vaar forgaaer,
Støvets Aar
Flygte. Sidst falder en dødelig Sjæl.
Den synker i Muldet, og det er vel!
Men Jorden er haard,
Den ei forgaaer,
Skjøndt jeg ei er paa den: og lystigt Mod,
Let Blod, et Blik, af Taarer ei mat,
Lyst af Livet paa Fjeldet brat,
Og en Jord, som er skjøn, og en Gud, som er god,
De findes vel og efter mig, forsand!
See, hvo saa tænker, han er min Mand.

* * *

Omstændighederne.
Et Blik i Aandeverdenen.

Og vil Du vide hvad vor Slægt vel hedder,
Saa nævnes den ved Navn: Omstændigheder;
Og Legio; fordi vi ere mange,
Mangfoldige, smaae, store, korte, lange,
Udaf den gamle Adam komne alle;
Og stort er Rigets Magt, som vort vi kalde.

Hvor Noget paa vor Jord er i Urede,
Opspore vi; og did vi Farten træde.

Der bygge vi os ind, faae Liv og trives
Til et Uhyre, som kan knap fordrives.
Som Rust i Laas, som Møl i gamle Klæder,
Vi daglig sees, og saare høit os glæder.

Men i de store gamle Statsmaskiner,
Der boe vi bedst, som Ugler i Ruiner.
Naar alle deres Hængsler knarke, stride,
Og ville ud af deres Kroge skride,
Naar, efter gammel Hævd, Alting gaaer kroget,
Langsomt og keitet, søvnigt, stift og broget;
Da seer man vise Mænd Parykken ruske,
Og bøde her, og lappe der, og fuske:
Veed Ingen noie hvad vel Skaden hedder,
Den, siges, kommer af Omstændigheder.

Ja! uden os i velregierte Lande
Tør Intet skee, tør intet Nyt sig danne.
Mærk! selv vi skrive Bøger, tykke, tomme,
Med Leveviisdom i, til Smaabørns Fromme;
Og Smag som Viisdom nok hos os der findes;
Tidt af Omstændigheder Prisen vindes.
Geniet hade vi, hvad det end hedder,
Som en Natur, fri for Omstændigheder.

Trindt Mennesket fra Vuggen Væv vi spinde,
Liig Edderkoppen, slutte tæt ham inde.
Vel vil han ikke strax vort Net fordrage,
Men maa tilsidst dog la'e sig det behage.
Naar Gigt og Alder Støvets Søn da binde,
Han rækker Haand og hjelper selv at spinde,
Til reent han udlægs er, og salig hedder,
Og bæres hedrn, med Omstændigheder.

Men naar vi sædeligt paa Graven sidde,
Skindlapper liig, og see i Natten vide,
Et Syn tidt see vi da. — Sig Lyset sprænger
I hede Draaber trindt os; Glands fremtrænger;
Af Marken svulme røde, fulde Roser,
Som tale høit med underlige Gloser;
Et Englehoved af hver Stilk sig rækker,
Og seer, som et nyvaagnet Barn, med klare
Og lysblaae, skjelmske Øine paa vor Skare;
Det undrer sig, kan ei det Syn forklare,
Og brister ud i Latter, som os skrækker,—
Hvad er det vel? Af Sværmere der meldes,
Sligt maa til Ungdomslivets Særtegn tælles,
Som i Naturens Skjød poetiserer:
Vi holde for, vulkanske lette Dunster,
Og underjordisk Ild er slige Kunster,
Som os Physiken bedre demonstrerer.

* * *

Opvaagnelsen.

I Drømme saae jeg Vaaren, ganske lille,
En Dreng saa spæd, med spinkle, kolde Lemmer,
I hvide Linnedsvøb — han laae i Dvale.
Umærkeligt sig Marmorbrystet hæved,
Og farveløse var hans blege Kinder.
Jeg tænkte: „Stakkels Barn! Du vaagner aldrig" —
Og drømte fort, jeg veed ei hvad jeg drømte.
Da saae jeg ham paa-ny, og grandt jeg hørte
Et Suk saa dybt af Brystets Hvælving stige,
Og som to Roser blomstrede hans Kinder,
Som Rosenknopper smaae hans søde Læber.
Han loe i Søvne — ved mig selv jeg tænkte:
„Saa leer kun den, der drømmer Blomsterdrømme",

Og stod betragtende, hvor let hans Aande
Saa varm balsamisk giennemfløð hans Væsen,
Og hvor han sov saa trygt som de Uskyldige,
Hvis Aandedræt er som en stille Bøn.
Da sprang hans Øie op — en lysblaa Himmel
Frevistraaled klar deraf, og Himlens Hvælving,
Af Blikket rammet, rosenfarvet lued,
Som tændt af Elskovs Glød, bød Alt at elske.
Da glødede Blodet hoit i alle Roser,
Og Bølger dandsede i alle Strømme,
Og alle Fugle qvidred hoit paa Qviste,
Og giennem Støvets Hjerte foer en Flamme:
Da vaagned ogsaa jeg — og det var Mai.

* * *

Shakespeare.

Har Du seet Dukkers Spil paa Skuepladsen —
Smaae ziirlige Personer, som fremtræde,
Gaae, staae og raadslaae, handle og fremstille
Af Livets Færd et lidet artigt Billed?
Selv Konningen optræder der med Kronen,
Og Dronninger, Prindsesser, majestætisk,
Med Vifte — Faust af Djævelen annammes,
Imens den lille Nar ved Alt sig morer.
Men Kunstneren staaer bagved. Han ved Traadde
I Haand har alle Støvets Lidenskaber
Og Sjælens Følelser; og ved et Træk
Det staaer udi hans Magt at lade springe,
Til Hjertets dybe Rødder sønderlemmet,
I tusind Stykker Dukke-Mennesket. — —
Saa staaer Du, Mægtige! og bagved Scenen,
Og Scenen er det virkelige Liv,
I al sin Virk'lighed for Dig en Leeg.

Du stiller os det frem. Vi see det leve.
Du har i Haand enhver dets Stræng, dets Fieder,
Og rør' dem tryllende og let, useet.
Saa trækker Du de uheldsſvangre Traadde,
Hvormed Naturen gjennemdrog vort Væsen,
Og hvorpaa sælsomt dette selv beroer — —
Alt sønderspringer, Knudt! Et Skin af Liv!
Hvad er **vort** meer? Os griber mægtigt Tanken
Om Livets bratte Flugt, dets vilde Tomhed.

* * *

Den lille Kulsvierdreng.

I Skoven ved Milen sidder Faer,
Moer sidder hjemme og spinder.
Bi kun! jeg blier vel ogsaa Karl,
Og en Fæstemøe huld mig vinder.
Det er saa mørkt dybt, dybt udi Skoven.

Aarle med Solen jeg hjemmefra gik,
Frisk Mod mens den blinker i Lunden! —
Til Faer skal jeg bære Mad og Drik,
Nu kommer snart Aftenstunden.
Det er saa mørkt dybt, dybt udi Skoven.

Jeg er ei bange paa liden grøn Sti,
Hvor jeg eensom i Skoven mon gange,
Men Fyrrene see saa mørkt paa mig,
Og Bjerget kaster Skygger saa lange.
Det er saa mørkt dybt, dybt udi Skoven.

Tra la la! — Frisk Mod som den flyvende Fugl!
Nu vil jeg springe og sjunge —

Hu! følt det mig svarer fra Bjergets Skjul,
Og Ordene komme saa tunge.
Det er saa mørkt dybt, dybt udi Skoven.

Ak! gid jeg var vel hos min gamle Faer!
Jeg Bjørnen hør' brumme og sjunge,
Og Bjørnen han er den stærkeste Karl,
Og skaaner hverken Gamle eller Unge.
Det er saa mørkt dybt, dybt udi Skoven.

Og Skyggen den falder saa tyk, saa tyk,
Som et Skind den paa Stien sig breder,
Det rumler, det rasler nedad Fjeldets Ryg;
Paa Heden Troldene træder.
Det er saa mørkt dybt, dybt udi Skoven.

„Ak Gud! der er een, der er to! vist i Garn
De mig taer — see hvor nær de sig svinge!
De vinke! — Gud trøste mig fattige Barn!
Her det gielder for Livet at springe."
Det er saa mørkt dybt, dybt udi Skoven.

Og Natten nedstiger saa sort og saa tyk,
Meer og meer vorde Stierne vilde.
Det rumler, det rasler nedad Fjeldets Ryg;
Paa Heden springer den Lille.
Det er saa mørkt dybt, dybt udi Skoven.

Med pikkende Hjerte, med rosenrød Kind,
Ved Milen hans Faer ham synke seer.
Velkommen! han hilser kjær Sønnen sin. —
„Ak! jeg har seet Trolden og vel meer!"
Det er saa mørkt dybt, dybt udi Skoven.

„Min Søn! jeg sad her i saa mangt et Aar,
Og trygt gav jeg Gud mig i Volde,
Hvo ret kan læse sit Fader vor,
Ham skræmmer hverken Djævle eller Trolde;
Skjøndt det er morkt dybt, dybt udi Skoven."

A. P. Liunge.

Dramaturgiske Bidrag.

Om Klingsbergs Characteer.

„Dersom at skabe efter den almindelige Definition er, at frembringe Noget af en ubeqvem Materie, da vil man ikke kunne nægte Schröder den Berømmelse, at have aflagt her et stort Beviis paa sit skabende Genie", siger Rahbek i sin Anmeldelse af Ringen No. 2 i Tillæget til Morgenposten for April 1792, og Enhver, som har sammenlignet dette Stykke og Ringen No. 1 med Farqhuars „Sir Harry Vildair", og „The constant couple", vil sikkert underskrive denne vor hæderlige Dramaturgs Dom. Characterne i disse Stykker ere tegnede med saa megen Natur og Sandhed, at de deri optrædende Personer fra dramatiske næsten gaae over til at blive historiske, fordi den tydske Digter, langtfra at copiere nogen bestemt Person, har personisiceret sin Tidsalders Tænke- og Handlemaade, og saaledes concentreret i enkelte Individualiteter hvad der var det meest Characteristiske hos dem, der havde Opdragelse, Meninger, Fordomme og Tænkemaade tilfælleds. — Iblandt de meest udmærkede Characterer i disse Styk-

ker, fortjener Baronesse Schönhelm og Grev Klingsberg den første Plads; og hvorvel Anm. kunde troe sig opfordret til at bevise den første Characteers Natursandhed, da der paa et andet Sted, af en Kunstdommer, for hvem han bærer den største Agtelse, er hævet en Anklage imod denne Characteers indvortes Sandsynlighed, saa vil han dog dennegang, sit Løfte til Morgenbladets ærede Læsere troe, hellere forsøge paa at give en Characteristik af Grev Klingsberg.

Denne Rolle er en fuldkommen Cavalierrolle, have Nogle sagt, og maa derfor spilles med den fine Hofmands Værdighed og Anstand, thi Stand, Formue og Alder gjøre Klingsberg til en saadan. Andre have derimod paastaaet, at Klingsberg, der i sin Handlemaade bestandig fornægter Hofmandens Værdighed, der, trods sin Alder og Stand, jager efter utilladelige Forlystelser, og der i sin hele Adfærd røber en oprørende Egoisme, maa fremstilles med en næsten til Raadhed grændsende Overgivenhed. Hine ville blot see Hofmanden, disse Friskfyren; men begge feile nok ligemeget, fordi Klingsberg hverken er udelukkende det ene eller det andet; men netop er saa meget af begge Dele, som kunde forenes i een Person, og bestaae med hinandens Væsen. Og heri ligger netop det Fortræffelige i denne Characteerskildring; thi en saadan Blanding af Høit og Lavt, Ædelt og Nedrigt var paa den Tid i det mindste ikke noget usædvanligt, fordi de Store med et selvskabt strængt Begreb om Ære, og, ifølge deres Stilling, med de meest afmaalte Former i det selskabelige Liv, troede sig hævede over Moralens almindelige Fordringer, som de ansaae som Convenience for de ringere Stænder, af hvilke de med en ubøielig Haardhed fordrede deres Efterelevelse. Saaledes var det ikke paafaldende i alle høiere Circler at finde Strænghed i Former forenet med Letfærdighed i Sæder, blind Tilbedelse af Ærens Skyggebillede forenet

med Ringeagt for Moralprincipet. Anm. har paa et andet Sted allerede antydet, at denne laxe Tænkemaade udgik fra Ludvig den 14des Hof, og han vil kun erindre om, at Klingsberg levede paa den Tid, da det franske Galanterievæsen var almindeligt antaget, og da Tydskerne, ligesom enhver anden af Fastlandets Nationer, copierede det franske Væsen, eller rettere sagt Uvæsen. Lader os da nøiere betragte hvad denne Klingsberg egentligt var, han der var „Livet i alle Promenader og offentlige Forlystelser", og der „med en Mands Forstand paa halvhundrede Aar, forenede et ungt Menneskes Letsindighed paa tyve."

Født til en Riigdom, der gjorde ham enhver Nydelse mulig, og i en Stand, der troede enhver Nydelse sig tilladt, og det paa en Tid, da Aristokratiets Fordomme vare saa almindelige, at selv den klogeste og ædleste Kone, der troede at kunne deeltage i de høiere Stænders Forrettigheder, kunde sige: „En riig Bonde er en utaalelig Skabning;" og „Lær, min Herre, at der, trods Deres Formue, er en stor Afstand imellem Dem og Adelen", havde Klingsberg erholdt en Opdragelse, der paa den ene Side havde gjort ham værdig til de Fortrin, hvortil hans Riigdom og Stand aabnede ham Adgang; men der ogsaa paa den anden Side havde grundfæstet i ham alle de Tilbøieligheder, der nødvendigviis maatte udspringe af den Tænkemaade, der selv var hine Fordommes Fostermoder. At Klingsberg er en brav Soldat, derom vidner Seltings umistænkelige Udsagn; om hans fortræffelige Egenskaber taler Baronesse Schönhelm; for hans naturlige Forstand er hans Conversation den bedste Borgen; om hans Begreb om Dyd og Ære, om hans Deeltagelse og gode Hjerte, derpaa finde vi hyppige Beviser i hans Forhold til Selting, til Baron Birck, til Fru v. Holm, og i den ved denne Sidste røbede Historie i Berlin. Skuespilleren, som vil gjøre sig et klart Billede om Klingsbergs Opdragelse,

der har gjort ham til hvad han er, bør isærdeleshed lægge Mærke til at han selv siger: „Min brave Fader vogtede mig ikke for nogen Ting, uden for Følsomhed og Sværmerie; jeg maatte lære at kjende Verden af Verden, og ikke af Bøger.“ Anm. finder heri for en stor Deel Nøglen til Klingsbergs hele Characteer; thi netop en saadan Opdragelse maatte, i Forbindelse med de i hans Stand gjængse Fordomme, og hans Tidsalders hele Tænkemaade, gjøre Klingsberg til en fuldkommen Egoist. Et Menneske, der skulde prøve Alting for at vælge det Bedste, uden at være henviist til nogensinde at overtænke hvad der er det Bedste for Mennesket i Almindelighed, maatte nødvendigviis stedse gaae ud paa i ethvert enkelt Tilfælde at vælge det Bedste for sig, det vil sige det, der forskaffede den, efter sin Anskuelse, blot til Nydelser fødte, den største Nydelse.

At denne Egoisme, trods al sin Farlighed for Menneskets bedre Jeg, ikke ledede Klingsberg til Forbrydelser, derfor beskyttede ham den med hans Stand i Samklang staaende øvrige Opdragelse, og Adelens daværende fra Slægt til Slægt nedarvede Tænkemaade. I de Stores Opdragelse laae en Modgift til at paralysere den Gift, som hiin udspredte, og Klingsbergs Hjerte og naturlige Anlæg bidrog til at mildne den tidlig indsugede Egoismes Vederstyggelighed. Men denne, om end sin oprørende Yderside berøvede Egoisme maatte dog nødvendigviis gjøre Klingsberg til en fuldkommen Epikuræer, der anseer det Menneske for klogest, der i Livet veed at opdage de fleste Behageligheder, og den for lykkeligst, i hvis Lod det falder at nyde de fleste af disse. Klingsberg hader derfor ingen Ting mere end Kjedsommelighed, og han anseer enhver Sorg for Menneskets egen Skyld, da det, efter hans Synsmaade, ligger hos Enhver at vende Alting til Glæde. Efter denne hans Tænkemaade bliver ogsaa hans Omdømme

om Qvindekjønnet naturligt — Erfaring havde desuden lært ham, at de fleste Fruentimmer elskede ham for hans Rangs og Formues Skyld, altsaa for hvad der ikke var Manden selv; han elskede derfor heller ikke i Konen Konen, det qvindelige, med os sympathiserende Væsen, men Skjønheden og Kilden til de sandselige Nydelser. Den pludselige Forandring i Klingsbergs Beslutning, at leve og døe i den ugifte Stand, bliver saaledes kun naturlig, naar vi lægge Mærke til, at Henriette, til hvem han gjør Ægteskabstilbudet som en Opreisning for den begangne Fornærmelse, ikke griber den rige Greves Haand med den Paatrængenhed, som han har været vant til at finde overalt hvor han udkastede sine Garn, men forlanger Betænkningstid for sig og ham. Dette aftvinger ham maaskee for førstegang Agtelse for et Fruentimmer, og han kan saalidet tilbageholde denne Følelse, at han selv siger: „Det forstørrer min Høiagtelse (for Henriette) og trods min Kjærlighed finder jeg mig heri."

At en Mand forlader sin døende Kone for at søge Adspredelse, er et Skridt, som vilde forundre os hos vor Tids ømtfølende Ægtemænd, men hos Grev Klingsberg kan det ikke forundre os. Hvor langtfra Anm. end er, at ville forsvare denne Handlemaade, saa kan han dog ikke nægte, at den er fuldkommen overeensstemmende med Characteren, og vor Digter fortjener den største Berømmelse, fordi han ved dette conseqvente Træk har kastet et nyt Lys over sin Yndlingsperson, istedetfor at saa mangen anden Digter, ved altid blot at ville vise os sin Helt fra en elskværdig Side gjør denne til et characteerløst Væsen, og i Bestræbelsen efter at danne en Engel, fremstiller Noget, som er Alt undtagen et Menneske. Vil man kalde det den høieste Grad af Letsindighed, saa vil Anm. ikke trættes om Udtrykket; men man paastaae blot ikke, at det skeer af Utaknemmelighed, eller af Mangel paa Medfølelse. Netop

fordi Klingsberg føler med sin lidende Kone, bliver Omgangen med hende, i hvilken en Himmel opgik for ham, nu til en Skjærsild, og sin Grundsætning at skye Sorgen tro, forlader han hende, da han i hendes Nærhed ikke længer kan føle nogen Glæde, og da Alt ved Synet af den Lidende maa forvandle sig til Sorg. Siger ikke Henriette selv: „I denne Sygdom saae jeg mere end eengang hvor inderlig han kan føle, men ogsaa den Umage, han gjør sig for at befrie sig for enhver sørgelig Følelse." At Klingsberg heller ikke har glemt sin Henriette, at han ærer hende i Graven, som han elskede hende i Livet, det behøver Anm. ikke at erindre om; thi hans Kjærlighed til den i hans Tanker hensovede Elskede, motiverer hans hele Handlemaade i Ringen No. 2. Heller ikke uden Medfølelse høre vi Klingsberg sige: „Troe ikke at jeg er en Nar, som troer at gjøre Erobringer paa min Alder, og desuagtet beleires jeg af Alt hvad der vil giftes. Mine Penge, min Stand gjøre Alle forlibte. Jeg ærgrer mig over, at man slet ikke tager min Munterhed og den Maade, hvorpaa jeg levede med min salig Kone, i Betragtning; derfor bilder jeg Enhver, som er stolt nok til at ville indtage Henriettes Plads, saameget ind som jeg kan, for siden at lee hende ud." Klingsbergs Forhold til de to unge giftefærdige Damer, beviser hans Udsagns Oprigtighed, og de, som have paastaaet, at Klingsberg er en fræk Forfører, der kun burde opvække Afsky, og ikke bestorme vor Interesse, have maaskee gjort deres eget Hjerte en Compliment paa deres Forstands Bekostning, ifald de virkeligen have meent noget med denne Anklage. Den planmæssige Forfører, i Særdeleshed i Klingsbergs Alder, vilde bruge ganske andre Midler til at naae sin Hensigt, end dem, som Klingsberg anvender for at vedligeholde og opflamme de to Damers Kjærlighed: det er øiensynligt, at Alt hvad han stræber efter, er, som han selv siger, at kunne lee ad dem. Sproget, som han fører

med dem, er selv parodierende og sarkastisk, og var det Klingsbergs Alvor at ville have Frøkenerne til at troe, at han elskede dem, vilde en Mand med saamegen Takt og Fiinhed, ikke sige til Comtessen: „Jeg, som elsker Dem umenneskelig.“ Man indvende ikke, at dette Spøg er utilladeligt for en fiintfølende Mand, for hvem Hjertets Rolighed bør være en Helligdom; man vilde da bebreide Klingsberg, at han er en Klingsberg. Thi ihvorvel Caroline Seltings Kjærlighed til ham, ikke er saa hjerteløs som Comtessens, hvem han ifølge sin Menneskekundskab øieblikkeligen har gjennemskuet, saa kan han ikke ifølge sin Characteer, tage Hensyn til den førstes Hjertesanliggende, da Forstanden i den egoistiske Mands Øine er Bevæggrunden til alle Handlinger, og Carolines Kjærlighed til ham er, om den end ikke er saa plump som Comtessens, dog ligesaa uforstandig som dennes.

Efter disse Blik i Klingsbergs Indre kan Anm. gaae over til at fremsætte hvorledes han troer at denne Rolle skal spilles. Han har ingenlunde den latterlige Indbildning, at hans Anskuelse af denne Rolle er den eneste tænkelige, eller den meest rigtige, men han troer ikke bedre at kunne lægge sin Kjærlighed til Skuespilkunsten og sin Høiagtelse for Skuespillerne for Dagen, end ved at vise, at han ikke blot skjænker de sceniske Fremstillinger en uafbrudt Opmærksomhed, men ogsaa at han gjør enkelte Roller til Gjenstanden for sin egen Tænkning. Neppe troer han at burde tilføie, at der fra den blotte Opfatning af en Rolle til dens Udførelse, er et uhyre Spring, og at han derfor maa have sig frabedet en meget almindelig Indvending mod en Kritikers Bemærkninger, den nemlig: „Mon han kan gjøre det bedre?“ Netop fordi han kjender og agter Skuespilkunsten som en Kunst, miskjender han intet af Alt det, der foruden Characterens Opfatning, er nødvendigt til en Rolles udmærkede Udførelse, men netop derfor veed han ogsaa at

Theaterroutinen ikke er tilstrækkelig for at erstatte hvad der ved Characterens rigtige Omsatning er forsømt.

Grev Klingsbergs Fremstiller maa overalt være Greven; intetsteds maae vi savne Manden af Verden og Dannelse, alle hans Bevægelser maae være ædle uden at være stive; i Holdning og Gang maa Manden af Opdragelse overalt røbe sig. Naar Klingsberg saaledes vil vise Baronesse Schönhelm, at han har gjennemskuet hende, saa maa, hvor spøgende og sarkastisk hans Tone end kan være, intet i hans Stilling eller Sidden berettige os til at antage, at Manden af Stand har glemt, at han sidder ligeoverfor Konen af Stand. Alle de Friheder, som Klingsberg kan troe at torde tillade sig med Fru Darring og hendes Datter, saalænge han i dem seer to Væsener, hvis Fortrolighed og Kjærlighed ere tilfals for den Høistbydende, maae dog ikke overskride den gode Anstands Grændser. Det maatte forundre os at høre Louis Holm bebreide den for intet mindre end for Sædelighed mistænkte Klingsberg: „De er for undseelig" naar vi ikke have seet ham selv indtræde i den paphiske Gudindes Tempel med en Anstand, som er den egen, der veed at han bærer toga prætexta. Den gode Opdragelse og Adelsstoltheden er et Baand paa Greven, ligesom Kutten vilde være det paa Munken, kun at hiin ikke kan afstryges saa let som denne, og derfor bærer den Frihed, som en Klingsberg kan tage sig, et Præg, som den raa, vellystige Louis Holm anseer for Undseelighed. — Klingsbergs Dialog maa overalt aande Lethed, og alle hans Bemærkninger maae synes at være henkastede uden Betydning; thi Reflection koster Hovedbrud, og Klingsberg anseer intet saa vigtigt, at han derover skulde bryde sit Hoved, med mindre at det var en ny Maade til at more sig — hans Livs Hovedøiemed. Derfor tør maaskee Klingsberg blot, hvor han overveier hvad Spøg den Ubekjendtes Intrigue kan skjænke ham, synes betænksom, men denne Betænksomhed vil da i og for sig selv

være komisk, og Skuespilleren, der her bestræber sig for at parodiere Eftertanke, vil forfeile Scenens Virkniug. Hvor Klingsberg omtaler sin afdøde Kone, maa Skuespilleren vise, at Klingsberg gjør sig Umage for at synes at spøge med Forhold, der mod hans Villie have faaet mere Hellighed end han engang ahnede; thi Greven, som tidlig blev advaret mod Følsomhed, vil sikkerligen ikke have at Nogen skal opdage, at han selv kan være følsom. Derfor tør Spøget med Musen for at tugte Fru Holm gribes med mere Overgivenhed, end det ellers anstaaer Greven at vise, thi i den vil han drukne sit krænkede Hjertes dybe Fortrydelse. I Scenerne med Caroline og Comtessen maa det Sarkastiske overalt skinne igjennem, men det bør dog skjule sig under et saa alvorligt Ydre, at Damerne kunne tage det for Alvor. At Klingsberg i Damernes Paasyn skulde lee over det Bidende, som han siger til dem, kan neppe være rigtigt, ligesom overhovedet Manden af Opdragelse og Forstand sjelden leer over sine egne Vittigheder, vel vidende, at intet saarer mere end Latter, og at Den, der ved sine Indfald vil faae Andre til at lee, ikke ved sin Selvlatter maa synes at ville tvinge dem dertil.

Hvormeget end Klingsberg i Scenerne med Major Selting, rober Lyssiden af sin Characteer, og selv finder en inderlig Glæde over at blive sat i Forhold, hvor Verden kan lære at agte det hvad den saalænge har miskjendt hos ham, — thi den egoistiske Mand er altid forfængelig, — saa maa Skuespilleren dog ikke gjøre dette med en Prætensionsfuldhed, der kunde faae os til at troe, at Greven, der er hævet over Verdens Omdømme, jager efter Bifald. Naar derfor Majoren siger til ham: „Megen Vittighed og liden Skarpsindighed", saa maa Klingsberg hverken svare det paafølgende: „Jeg er Dem uendelig forbunden", i en Tone, som om han virkelig fandt sig smigret ved at tillægges megen Vittighed, eller med en Ironie, som om

han fandt sig fornærmet over at blive frakjendt Skarpsindighed. Anm. troer at denne Replik bør flyde let over Klingsbergs Læber, i den Conversationstone, hvori Enhver kan finde hvad han søger, fordi der ligger lige Lidt af Alt deri. En Følge af Klingsbergs Bekjendtskab med Verden og de forskjellige Forhold, hvori et i sine Nydelser bestandig afvexlende Menneske har været sat, er, at meget Lidt kan forundre ham, og at endnu Mindre kan sætte ham i Forlegenhed. Digteren, eller i det mindste Oversætteren, har ikke destomindre angivet eet Sted, hvor Klingsberg skal være i den yderste Forlegenhed, nemlig i Ringen No. 1, i Scenen med Fru Darring og Henriette, hvor han erkjender sin Feiltagelse. Men Anm. troer, at denne Forlegenhed snarere bør røbe sig i en tilsyneladende Tankesløshed, end i komiske Gebærder, fordi Klingsberg, ganske beskjæftiget med den i hans Sjæl opstaaede Tanke, at gjøre sin Uret god igjen, ved at tilbyde Henriette sin Haand, ikke agter hvad Damerne sige til ham, og halv bevidstløs derfor svarer Ja og Nei. Et utidigt Spøg, ved at sammenlægge Brevet til en Vifte, er her hverken overeensstemmende med Grevens Tænkemaade som Mand af Ære, eller med hans Handlemaade som Mand af Verden. Et andet Sted, hvor denne Characteers Udførelse fordrer et studeret stumt Spil, er i Ringen No. 2, i Scenen med Major og Majorinde Selting, hvor Majorinden søger at forklare sin Gemal Grunden til deres Misforstaaelse. Klingsberg maa vistnok her ligesaa lidt synes at kjede sig, thi ellers vilde han sikkert gaae, og lade de to Ægtefæller explicere sig for hinanden alene, som, med en Følsomhed, hvorover han selv spotter, male, hvad der foregaaer i hans Indre: Glæde over at see dette ulykkelige Ægteskab paa Veie til at blive en Himmel, som det synes bestemt til. Anm. erkjender imidlertid, at de Fordringer, som han gjør af Klingsbergs Fremstiller, vist-

nok ere saa strænge, at selv den talentfulde Skuespiller, i hvis Hænder denne Rolle er kommet, endnu maa anvende meget Studium for at spille den med den Lethed, Bonhommie, Jovialitet og ton de monde, der udmærkede denne Rolles første Fremstiller, den udødelige Schröder. Thi, for at ende som han begyndte, med vor hæderkronede Veterans Ord: „Kunde man kalde nogen Rolle denne mageløse Kunstners Mesterrolle, da vilde jeg foreslaae denne dertil."

R. 3.

Baggesens Svanesang.

Scherflein an die Griechen in ihrem Todeskampf mit ihren öffentlichen und heimlichen Feinden.

Von Jens Immanuel Baggesen*).

Der Himmelruf.

(Ode an die Griechen.)

Noch immer droht, obgleich das Paradies verloren,
Hienieden jeden Augenblick
Dem Geist, deß Streben mehr als Erdgenuß erkohren,
Das erste paradiesische Geschick.

---

*) Aftrykt fra „Morgenblatt für gebildete Stände", No. 278, November., 1826. Den er ogsaa særskilt udgivet (hos Boghandler Max i Breslau, 10 S. i 8vo) til Bedste for den Breslauske Grækerforening. — Baggesen skrev dette Digt, under de frygteligste Legemslidelser, paa sit Sygeleie i Marienbad, da han havde erfaret Efterret-

Den Baum des Lebens dürft ihr frech umreißen,
Um unten auf dem Boden weit und breit
Gemach zu fressen alles Obst der Zeit;
Doch weh' dem Sterblichen, der wagt nur anzubeißen
Den Apfel der Unsterblichkeit.

Der erste Mensch verlor die Menschenrechte,
Weil er versuchte, Göttern gleich zu seyn;
Prometheus, Rettung bringend dem Geschlechte,
Ward festgeschmiedet an den Riesenstein;
Der Weisheit lehrte, trank den Schierlingsbecher;
Und der Erlöser Selbst, des Himmels Stolz,
Ward, mit dem niedrigsten der Erden-Schächer
Zugleich bestraft, genagelt an das Holz.

Steil, eng', und mühsam ist die Bahn erhabner
Für Licht, und Freyheit und Beseligung
Der Menschheit kämpfender Begeisterung,
Umringt von offnen Schlünden unbegrab'ner
Herabgestürzten Helden, die voran
Geschritten diese, fern von Ruhezelten
Und Zufluchtshütten, öde, kahle, selten
Betret'ne weltverborgne Himmelsbahn.

Was gibt, trotz ihren Warnungszeichen allen
(Denn lauter Kreuze, schwarz, voll Todesgrau'n
Sind drauf bis zu dem Gipfel nur zu schau'n)
Dem Pilger wohl den Muth, sie noch zu wallen?
Was ruft, was stärkt, was hebt ihn unter allen
Den Lauwen, die herab mit Donnerknallen
Von Schreckhornfirsten gegen ihn sich ballen?

---

ningen om Misolunghis Fald, og leverede det til den med ham derværende Superintendent Tscheggey fra Breslau, med Anmodning, at give det i Trykken til den nævnte Hensigt.

Den Himmelruf hört nie die feige Meng' erschallen —
Der Held der Freyheit hört ihn überall.
Ihn hörte **Stephanus** und alle Christi Jünger,
Und sah'n, dem Staub im Sterben geistentfloh'n,
Als Weltmacht-Trotzer, als Sich selbst Bezwinger,
Und der sie winkenden Unsterblichkeit Erringer,
Hienieden Gottes Himmel offen schon.

Du, immer größ'res **Griechenvolk**, je kleiner
Wird Deine Schaar, Dein Vorrath und Dein Land,
Gesammtkreuzträger — im Verbluten **Einer** —
Du hörst erschallen jenen Ruf, wie Keiner,
Seit der Apostel Christenthum verschwand!
Du läßt Dich von Sirenen nicht bethören,
Begleitet rings von Zauberflötenröhren,
Die Dir vorlullen ihren Rettungsplan:
Dich armen schutzbedürft'gen zu erlösen
Vom äußern, innern Krieg, und allem Bösen,
Als **ihren** römisch-sel'gen Unterthan.
Du fährst, auf Gott und Dich allein vertrauend,
Irrlicht verachtend, stets nach Oben schauend,
Entblendet jetzo von der Bruderhülfewahn,
Nur jenen hohen Himmelruf zu hören,
Der luftbegleitet von der Väter Geisterchören
In's Herz Dir klingt, auf Deiner Martyrbahn.

Erhab'ne **Griechen**! bleibet treu zum Ende
Dem wahren Christen heil'gen Ruf, der ruft
Von Gottes Thron herab, bis in die Gruft
Der lezten Freyheit, durch gesprengte Kerkerwände!
Vergießt mit stets erhöhtem Heldenmuth
Im Kampf mit den Unheil'gen Euer Blut!
Fahrt fort mit dessen unverdroßner Spende,
Bis Euer ganzes heil'ges Attica,

Wohin der Pilger in der Wüste trete,
Gleich Missolunghi, werd' ein' einz'ge Schädelstätte
Ein großes, blutumflossnes Golgatha!

Dort laßt die Herrscher unter sich vertheilen
Den Rest von Pulver, Geld und Proviant,
Den ihre Unterthanen, beym Verweilen
Der stets gehofften Hülfe, trotz dem Eilen,
Ach! jezt zu spät vielleicht, Euch zugesandt!

Eilt, eilt dann weg von hier mit allen euren Wunden
Hinauf in's Freye, wo man Euch begehrt,
Wo Engel Eure Kränze schon gewunden!
Es ist, seitdem's sich mit Barbaren feig verbunden,
Seitdem darin kein Fürst Euch rettungswerth gefunden,
Europa eines Volks von Eurem Rang nicht werth!

Seiner Königlichen Hoheit dem Prinzen
Christian von Dänemark
ehrfurchtsvoll gewidmet von
Fr. Brun, geb. Münter.

Baggesen.

Er ist dahin, der Sänger hoher Lieder,
Gesenket der Gedanken Adlerflug!
Es schwebt nicht mehr das strahlende Gefieder,
Das uns empor in Aetherfernen trug!

Es schlägt nicht mehr das zarteste der Herzen,
Gebrochen ach, durch bittres Seelenweh!
Die Zither tönt nicht mehr von leichten Scherzen,
Sanft wechselnd mit des strengen Denkens Höh'!

Mein Fürst! sein Freund, sanft wirst Du mit mir trauren,
Daß Daniens klangvollste Harfe schweigt!
Nicht mehr bewegt, oft voll von stillem Schauren
Dein Kennerohr sich den Akkorden neigt;

Die brausend bald wie sturmbewegte Wellen,
So uferlos in dunkle Fernen fliehn,
Bald zwischen Blumenküsten reizend schwellen,
Und Herz und Geist und Seele mit sich ziehn!

In Freud' und Leid dem Freunde gleich gewogen,
Im frohen wie im herbesten Geschick —
Als Unheils Wolken donnernd ihn umzogen,
Warst Du ihm Ruh, ihm Labung, Heil und Glück!

Einst hier auf öder freudenleerer Heide,
Wo der Gedankenstrom in Sand zerrann,
Entsprudelt ihm der volle Born der Freude,
Ein duft'ger Springquell, perlend himmelan *)!

Da blühten wir in froher Jugendfülle **),
In reiner Freundschaft seligstem Erguß!
Ach stiller wird es um mich, stille — stille!
Nur in Erinn'rung such' ich Vollgenuß!

O schlummre süß, auf junger Engel Flügeln
Sanft eingewiegt, Du mein Immanuel ***)
Erwach' auf ros'umblühten Myrthenhügeln,
Doch nicht an des Vergessens dunkelm Quell!

---

*) Dieses Gedicht ward auf der Lüneburger Heide geschrieben, welche ich im Jahre 89 mit dem verklärten Freunde durchreiste. Sein unnachahmliches Labyrinth war zum Theil Ausbeute dieser Stunden.

**) Die Verfasserin war seit ihrem vier- und -zwanzigsten Jahre Freundin des nur einige Jahre mehr älteren Dichters.

***) So hatte, wie bekannt, Baggesen sich selbst, aus Enthusiasmus, nach dem tiefen Denker Immanuel Kant genannt.

Nein! wo vom Thron des Wahrheitsstromes Welle
Sich unter Palmen ätherreich ergießt;
Da lösch' den nie gestillten Durst am Quelle,
Der, mehr Du schöpfest, desto voller fließt.

O du sein Volk! Sein leztes banges Sehnen,
War in der Muttererde Schooß zu ruhn*)!
Es brach sein Aug' in diesen Wehmuthsthränen;
Ach, in der Fremdlingserde ruht er nun!

So lange Daniens Sprache lieblich tönet
Im Minnelied und leicht gewobnen Scherz,
So lang Sein Heilig durch die Himmel tönet**)
Lebt Baggesen in seines Volkes Herz!

Drum brecht Zypressen, brecht des Lorbeers Aeste,
Wall't zu der Stadt, in der sein Herz ihm brach;
Führt heim des hohen Dichters heil'ge Reste,
Hall't Klagetöne, hall't dem Zuge nach!

Zieht ihm entgegen, holde Jungfrau'n-Chöre,
Die feyernd oft im süßen Lied er sang,
Dem Sohn der Unschuldgrazie zur Ehre,
Ertöne sanft der süßen Stimmen Klang!

Dann ruhe still, benezt von unsern Zähren,
Du, unsers hehren Sängers heil'ger Staub!
Nicht Frühlingskränze soll dein Grab entbehren,
Nicht das geweihte immergrüne Laub!

---

*) Von Marienbad in Böhmen, wo er schon zwischen Tod und Leben schwankte, kam er sterbend in Hamburg an, und verschied — an der Schwelle des Vaterlandes.

**) Sein Heilig, Heilig, Heilig, aus seinem unsterblichen Oratorium: Christi Tod.

Anm. Forst efterat dette Digt alt var aftrykt, erfarede Forfatterinden, at **Baggesen** ved sin Søns barnlige Omhu blev bragt til Kiel, hvor han hviler ved Siden af sin første Kone, og i Nærheden af sin Ven, **Carl Leonhard Reinhold.**

Prolog.

(Fragment.)

„O, Phantasie! du rige Fugl, som sidder
I Dschinistan paa gyldne Green,
Og frydes ved betydningsfulde Qvidder,
Der strømmer fra din Strube reen,
Imens du nipper af de søde Frugter,
Som glimre under Bladets Læ,
Og drikker af det Sølvervæld, der bugter
Om Kundskabs eviggrønne Træ:
O! sving dig gjennem Luftens Saphirstrømme,
Og sæt dig her paa Liliens Barm,
Og lær mig een af dine dybe Drømme,
Lær mig din Sang, saa stærk og varm!"
Saa lød min Bøn! — Da hørde jeg en Susen,
Saa mild som Ætherharpens Klang,
Som fjernt i Nattens Taushed Bølgens Brusen,
Der ruller mod den dunkle Vang.
Mit Hjerte slog som Elsk'rens ømt og bange
Ved Elskerindens Tryllesang,
Og mine Sukke blev saa vemodslange
Som hendes Kys den første Gang.
En herlig Glands fra Øster ud sig spredte
Som smeltet Guld med Purpur i,
Fra Glorien Phønix sine Vinger bredte,
Og fyldte Alt med Melodie.
Den daled' ned fra Himlens Azurzoner,
Og sad paa Liliens Jomfruskjød,
Den rystede sit Hoveds Demantkroner,
Og mig en sælsom Frugt tilbød.
Jeg lagde Tryllebærret paa min Tunge,
Da strømmed' Luer til min Barm,

Jeg hørde Fuglen underfuldt at sjunge,
Imens den vugged' Liliens Karm. —
Da stimled' Taagesyner op af Jorden,
De mylrede fra Himlen ned,
Og tumlede sig om i vild Uorden
Liig Brændingen ved Havets Bred.
Mit Blik blev klart; jeg saae igjennem Brimlen
Den mørke Aand, som styred' Alt,
Kun sjelden gjennem sorte Sky fra Himlen
En lille venlig Straale faldt.
Fast Landet vidt og bredt var vildsom Hede,
Hvor Tidslen høi paa Agren stod,
Hvor Herremanden skjalv for Bondens Vrede,
Der fordred' Frihed eller Blod.
Hist strakde Leiren ud de hvide Telte
Med Faner, Krigsraab fjern og nær,
Stridshengsten steilede, og frisk fra Belte
Drog stærke Mænd de brede Sværd.
Hos Marketenterskén høit sprudled' Vinen,
Og Tærningen paa Trommen sprang,
Et pudsigt Qvad lød flink til Violinen,
I Vals sig Karl og Pige svang.
I Borgesal jeg skjønne Frøkner skued',
Og Bondepigen ved sin Teen,
Hver græd for al den Vee, som Landet trued',
Og bitterligt for endnu Een.
Den røde Hane goel, og slog med Vinge
Ud over Slot og Bondeby;
Hei! Bøssers Knald, og Lyn af blanke Klinge,
Trompeters Skrald blandt Vaabengny!
See, Flugten strømmed' voldsomt over Broen,
Ak! nøgne Qvinder, spæde Børn!
Men Bønderflokken styrted' frem af Loen
At møde Kampens grumme Ørn.

Imod Soldatens Flint og Hellebarde
De førde Pleiel, Fork og Lee;
I Nattens Mulm Landstormens lyse Varde
Fra Hoi til Hoi jeg kunde see.
Paa Mark, i Skov, ved Mollen dybt i Dalen,
I Kroen ved det fulde Kruus,
I Borgestuen og i Herresalen
Den fæle Tvedragt svang sit Blus.
Der gik en mørk Gestalt igjennem Stimlen,
Nedlagde lumskt sit Helvedraad;
Dog stundom steeg, som Sohning, op til Himlen
En lysende og herlig Daad.
Thi Kjærligheden sneeg sig om og vange
I Ondskabs skumle Labyrinth;
Snart vandt den Kraft paa sine Irregange,
Og trodsed' Mørket kjækt og blindt.
I Stormens Larm den hæved' sine Sange,
Og lyste Haab i mangen Vraa.
Den Tvedragts fule Dæmon tog til Fange,
Og lod saa Fredens Time slaae.
Uveirets Sky sank ned i Mørkets Gruber,
Og Landet blev en festlig Sahl,
Hvor Krigens Pauker og de blanke Tuber
Klang hoit til skingrende Pokal.
Paa rette Hoved Kronen sad, den blanke,
Alt blev saa tyst; — fra hver en Hu
Jog Friheds søde, hellighøie Tanke
Hvert Minde om den svundne Gru!

Da vogted' jeg, og Englen var forsvunden,
Fra Søen vifted' Morgenvind,
Jeg sad saa eensom, tankefuld i Lunden
Med inderlig bevæget Sind.
Da voved' jeg at strække mine Hænder

Til Harpens gyldne Straalerad,
Og aanded' ud den Ild, i Hjertet brænder,
Med salig Fryd i dette Qvad!

Christian Winther.

De christne Irokesere.

En Fortælling, af Redwoods Forfatterinde *).

For faa Aar siden ankom en reisende Herre, paa Veien fra Niagara til Montreal, til Coteau du Lac. Medens Lodsen, i Overeensstemmelse med Lovene, var gaaet hen at hente en Toldseddel, for at de kunde fortsætte Reisen til Canada, udbrød der, efterat det hele Dagen havde truet med Storm, et saa voldsomt Tordenveir, med heftige Lynslag og Pladskregn, at man holdt det klogest at udsætte Reisens Tilendebringelse til den følgende Dag. Baadsmandskroen var det eneste Tilflugtssted, og den Fremmede var i Begyndelsen glad over der at kunne finde Ly. Men han reiste for Fornøielse, og Reisende af denne kræsne Klasse pleie ikke gjerne taalmodig at underkaste sig Ubeqvemmeligheder. Kroen var propfuld af en broget Sværm af skotske og irske Emigranter, Canadier, og Matroser, foruden endeel Dagdrivere fra Naboelauget, der netop begyndte at komme til Live igjen

*) Fra: „The Atlantic Souvenir, Philadelphia, 1826."

efter den foregaaende Nats Sviir og Sværm. Vinduerne vare mørke af Røg, og Murene tapetserede med Spindelvæv. Edderkoppernes og Fluernes tusindaarige Rige syntes at være kommet; thi Myriader af den sidstnævnte værgeløse Race surrede rundt omkring deres naturlige Fjendes Bannere, som om denne, besjælet af min Onkel Tobys Humanitet, havde sagt: „Stakkels Flue, denne Verden er stor nok for Dig og mig."

De gamle Klædningsstykker og Hatte, der skulde bøde paa de sønderslagne Vinduesruder, vare blæste ind i Stuen, og Regnen pladskede paa Gulvet. Nogle af Dørene hang ved eet Hængsel, andre havde ingen Klinke; nogle af Stolene vare uden Sæder, og nogle uden Been; Sovekamrene vare ufeiede, Sengene vare uredte, og kort, det hele Værtskab var, som en berømt Mark-Prædikant sagde om en meget ubehagelig Deel af den anden Verden: „Tilhobe særdeles ubeqvemt." — I det Haab at vinde Værtindens Gunst, og derved sikkre sig et Par rene Lagener, spurgte den Reisende efter Kjøkkenet, hvor han fandt hende omringet af et halvt Dusin ungdommelige Krigere i en aabenbar fiendtlig Stilling, der var langt mere frygtelig end Elementernes Krig. Efterat det var lykkedes ham, ved Hjelp af en rundhaandet Uddeling af syltede Blommer, at tilveiebringe en temporair Vaabenstilstand, introducerede han sig hos sin Værtinde ved nogle høflige Forespørgsler, ved hvis Besvarelse han fik Vished om, at hun var en ægte nordamerikansk Dame, omendskjøndt hun ikke besad hine Evner til let at komme i Hænde, som man ellers antager at

være enhver Yankee medgiven ved Fødselen. Hun beklagede, at hendes Børn ikke vare oplærte og vidste at skikke sig iblandt Folk, og hun røbede en puritansk Modbydelighed for sine catholske Naboer, men foruden disse Levninger af local Smag eller Fordom, havde hun ikke bibeholdt nogen af sit Fædrelands Eiendommeligheder. Den Fremmede var ikke længe om at opdage, at det usædvanlige Syn af Reisende i hendes Dine bragte dem alle tilbage i den oprindelige Liigheds Stand, og at han, langt fra at kunne vente en saadan Luxusartikel som rene Lagener, ikke engang turde haabe at faae nogen af dem, man havde, i udelukkende Besiddelse.

Ved fremdeles at spørge sig for, fik han at vide, at der ikke langt fra Kroen laae en fransk Landsby, og efterat have ventet til Stormens Raserie havde lagt sig, begav han sig ud paa Eventyr, for at søge en bedre Behandling. Han var ikke gaaet langt, før hans speidende Die faldt paa et viftende Skildt, hvorpaa stod at læse: „Auberge et laugement." — Men vor ulykkelige Reisende søgte der forgjæves om Logemente. Hvert Værelse, hver Krog og hvert Hjørne var optaget af et engelsk Selskab, der skulde hen at see et berømt Vandfald.

Hoflighed er et Instinct i Franskmændenes Natur, eller om den ei er et Instinct, saa er den i det mindste saa indvævet i deres Characteers Bestanddele, at den bliver tilbage som en ægte Couleur, naar alle andre oprindelige Mærker ere falmede. Omendskjøndt den canadiske Bonde intet har tilbage af sine For-

fædres Virksomhed og Sindrighed, hilser han dog en Fremmed med en Artighed, der sjeldent sees hos nogen anden uopdragen Amerikaner. Værten i dette Auberge var et hæderligt Exempel paa denne Bemærknings Sandhed. Han tilbød hoflig den Fremmede, at han vilde følge ham hen til en Gaard, hvor han kunde faae et reent Kammer og en peen Seng. Tilbudet modtoges med Taknemmelighed, og vor Reisende fandt sig snart paa det beqvemmeligste anbragt i et net hvidtet Huus, i Kredsen af en Bondefamilie, der var beskjæftiget med almindelige landlige Sysler. Da der saaledes var sørget for hans legemlige Fornødenheder, tog han sin Tilflugt til sine sædvanlige Hjelpemidler, for at oplive de Timer, der vare tilbage inden det blev Sengetid. Han spurgte Bonden, hvorledes han ernærede sin Familie, og efterat have erfaret, at han levede, som hans Fader og Bedstefader før ham, af at føre de faa Produkter af hans Jord til Montreal, henvendte han sig til Konen, og spurgte hende, hvorfor hendes Børn ikke lærte Engelsk. „Ak!" svarede hun, „Englænderne have gjort os altfor megen Fortred." — Hun indlod sig nu vidt og bredt paa en Fortælling om sine Lidelser under den sidste Krig. Hun havde havt sin Andeel af Tab og Sorger, og fandt den sædvanlige Trøst i at opregne disse. Officiererne havde ødelagt hendes Faareflokke og Hjorder, og „des veaux — des moutons — des dindons — et des poulets, blødte paa ny i hendes sørgelige Fortælling. Om hendes Børn end ikke lærte Engelsk, sagde Moderen, saa havde dog en

af dem været i en Kostskole, 20 engelske Mile derfra, og hun kunde nu læse som den bedste Præst. Lille Marie blev nu kaldet ind, og hun læste taaleligt flydende af sin Skolebog en Samling af Sententser fra Kirkefædrene, medens hendes ulærde Forældre sadde, hældende sig over hende, med vidtaabnet Mund og glindsende Dine, og nu og da vendte sig til den Fremmede, med et Ansigt, der udtrykte Beundring og Glæde, som om de vilde have sagt: „Har Du nogensinde seet Magen?"

Den godmodige Fremmede var en opmærksom Tilhører, og sparede ikke paa sin Roes, men i det Haab, at slippe for en videre Udvikling af Barnets Færdigheder, tilbød han dernæst at hjelpe hendes ældre Søster, der vandt et Stykke Garn. Dette viste sig at være en mere underholdende Beskjæftigelse. Pigen var smuk og livlig, og viste ved et klogtigt Træk paa Smilebaandet og et funklende Blik af sine milde Dine, at hun kunde forstaae sin Medhjelpers Complimenter, og besvare hans Skjemt. Den smukke Louise havde boet i Seigniориet hos Madame, en riig Enke — „si riche — si bonne," sagde hun „mais trop agée pour Monsieur, parce qu'elle a peut être trente ans; et d'ailleurs, elle n'est pas assez belle pour Monsieur." — Monsieur var en Pebersvend paa en 40 Aar, og hans Forfængelighed blev smigret ved Louises snilde Compliment. Garnet slap ham af Hænderne, Louise bøiede sit Hoved for at bringe det i Orden — hendes smukke runde Kind var meget nær ved Monsieurs Læber — maaskee troes

de hendes Moder, at den var altfor nær; thi hun sagde til Louise, at hun skulde lægge Garnet tilside, og sætte Theebordet tilrette, og efter Theen forsvandt den smukke Pige. Vor Reisende gabede i en Times Tid eller to over den eneste Bog, Huset eiede, Maries Sententser fra St. Augustin og St. Chrysostom, og bad derpaa at man vilde anvise ham hans Sovekammer. Da han kom herind, tildrog en gammel, ormstukken Reiseportefeuille sig hans Opmærksomhed. Den var af Carduan, og sammenheftet med Sølvhager, og i Sammenligning med det simple Værelses plumpe Bohave, havde den et ganske fremmed Udseende. Han tog den i Haanden, og saae paa de Begyndelses-Bogstaver, der vare graverede paa Hagerne. — „Det er en Curiositet,“ sagde hans Vært, „og ældre end baade De og jeg.“ —

„Jeg formoder, det er en eller Reliquie, som De har arvet,“ sagde den Fremmede.

„Saa omtrent,“ svarede Værten; „der ligger et tykt Brev i Portefeuillen, som ikke har været os til mere Nytte, end om det havde været rene Blade, thi vi have aldrig havt Nogen i vor Familie, der har kunnet læse det. Jeg har havt isinde, at tage det med engang til Père Martigné, men jeg vil lade det ligge til næste Aar, naar lille Marie — Gud velsigne hende! — er kommen saavidt, at hun kan læse Skrift.“ — Den Fremmede sagde, at, hvis han ikke havde noget derimod, saa vilde han forsøge paa at læse det. Den gamle Mands Øine glindsede — han aabnede Portefeuillen, tog Manuskriptet frem,

og rakte den Fremmede det. „Jeg takker Dem meget for Deres Tilbud,“ sagde han, „det vilde dog vist være blevet et alt for svært Arbeide for Marie, thi Bladene ere, som De seer, skimlede og møre, og Blækket er falmet.“

Den Fremmedes Iver aftog noget, da han bemærkede Vanskeligheden ved dette Foretagende: „Det er vist et eller andet gammelt Familie-Register,“ sagde han, i det han aabnede det med en ligegyldig Mine.

„Himlen maa vide det,“ svarede Værten, „jeg veed kun, at det ikke angaaer min Familie. Vi have i al vor Tid kun været simple Bønder, og der er ikke skrevet en eneste Linie om os, undtagen hvad der staaer paa min salig Bedstefaders Gravsteen. Gud signe ham i hans Grav! Jeg husker ham saa grangivelig, som om det kunde være i Gaar, hvor han sad der henne i den gamle Egetræes-Stoel i Vindueskrogen, og fortalte os om sine Reiser til de store vestlige Indsøer med en vis Bonchard, en ung Franskmand, der var sendt ud til vore Handels-Etablissementer; Folk reiste ikke den Tid Verden rundt, som de nu gjøre, for at see paa Klipper og Vandfald.“

„Saa er maaskee“, sagde den Fremmede, i det Haab endelig at faae en Nøgle til Manuskriptet, „saa er maaskee dette en Beretning om hans Reise?“

„O, nei!“ svarede den gamle Mand. „Bonchard fandt dette ved Bredden af Huron-Søen, paa et besynderligt vildt Sted. Behag at sætte Dem ned, saa skal jeg fortælle Dem Alt hvad min Bedstefader fortalte

derom; Gud velsigne den gode Gamle, han holdt saameget af at tale om sin Reise." — Samme Lyst til at fortælle havde hans Sønnesøn. Den Fremmede lyttede taalmodig til hans Beretning om følgende Omstændigheder, som vi her ville anføre, uden dog bogstaveligen at holde os til Værtens Ord:

„Det synes at have været omtrent Anno 1700, at den unge Bonchard og hans Ledsagere, paa Tilbageveien fra Superior-Søen, ankom til Bredden af Huron-Søen, i Nærheden af Saganaw-Bay. Fra en Bakke opdagede de en indisk Landsbye, eller, for at bruge deres beskrivende Udtryk, en „Røg." Bonchard sendte sine Ledsagere, tilligemed Seguin, hans indianske Veiviser, hen til Landsbyen, for der at faae Canoer, der kunde føre dem over Søen, og imidlertid søgte han at finde et Sted, der kunde give ham Ly og Hvile. Søebredden var klippefuld og steil. Øvelse og Erfaring havde gjort Bonchard saa behændig og modig som en Bjergboer i Schweitz, og han steeg ned fra den steile Fjeldskrænt, springende fra Klippe til Klippe, ligesaa ubekjendt med nogen Følelse af Frygt, som den vilde Fugl, der slog med Vingerne over ham, og hvis Skrig alene afbrød den ensomme Egns Stilhed. Da han havde naaet Søebredden, gik han langsomt langs med Vandet, indtil han, ved at dreie omkring et Klippehjørne, kom til en Plet, som Naturen selv syntes at have dannet til et Skjul og Hvilested. Det var en lille Jordstrækning, af Form som et Amphitheater, næsten tæt omsluttet af Klipper, der, da de ved de tvende Ender af

Halvcirkelen, gik steilt ned imod Søen, saae ud som om deres Kjæmpeskikkelser vare blevne satte der, for at forsvare dette Naturens Tempel. Jordbunden blev sandsynligviis oversvømmet ved østlige Vinde, thi den var blød og sumpet, og mellem de høie vilde Værter, der bedækkede den, var der nogle Vandplanter. Søen havde ogsaa her engang beskyllet Klippernes Fod; de vare paa nogle Steder fuldkommen glatte, og paa andre brudte og lagvist formede. Bonchard blev opmærksom ved nogle Stikkelsbær-Buske, der havde arbeidet sig igjennem nogle Aabninger i Klippen, og som med deres røde Bær og lysegrønne Blade syntes at slynge en Krands om Fjeldskræntens nøgne Pande. Disse høre blandt disse vilde Egnes faa indenlandske Frugter, og tilvinkede uden Tvivl Bonchard ligesaa fristende, som de lifligste hesperidiske Frugter i hans varme franske Dale. Ved at speide efter den bedste Maade at komme op til dem, opdagede han en lille Huling i Klippen, der saameget lignede Rummet i et Skib, at den syntes at have været det forenede Værk af Natur og Kunst. Den havde sandsynligviis skjænket den vilde Fisker eller Jæger et Hvilested; thi den var bestrøet med visne Blade, der vare saaledes nedtrykte, at de dannede et herligt Leie for en Mand, der i mange Maaneder havde værot vant til at sove paa et Lagen, som var udbredt paa den bare Jord. Efterat have sat sig i Besiddelse af Bærrene, krøb Bonchard ind til dette Hvilested, og forglemte der for en Stund de vilde Skove og den vidtudstrakte Ørken, der adskilte ham fra hans Fædreland. Han lyttede

til de lette Bølgers bløde harmoniske Pladsken, idet de brødes imod Klippens Stene og det rørbevoxede Sand, og han betragtede det klare Element, der gjengav Himmelens blaae Hvælving og de bløde hvide Sommerskyer, indtil hans Sandser glemte denne deres uskyldigste og reneste Syssel, og han sank i en dyb Søvn — af hvilken han vaktes ved Lyden af Aareslag.

Bonchard slog Øinene i Veiret, og saae paa Søen en Canoe, der nærmede sig Bredden, og hvori der var trende Indianere — en ung Mand, som roede Canoen, en gammel og en ung Pige. De gik i Land ikke langt fra ham, og vendte sig, uden at lægge Mærke til ham, imod den anden Ende af Halvcirkelen. Den gamle Mand nærmede sig denne med langsomme afmaalte Skridt; de toge et Slags Dør, der var dannet af bøielige Pileqviste og Straae, (som Bonchard ikke før havde bemærket) tilside, gik ind i en Huling i Klipperne, nedlagde der noget, som de havde bragt med sig, nedkastede sig næsegruus nogle faa Øieblikke, og vendte derpaa langsomt tilbage til Canoen; og saalænge Bonchard kunde skjelne Baaden, der svævede som en Vandfugl over de mørkeblaae Bølger, hørte han Pigens søde Stemme, der i regelmæssige Afsætninger accompagneredes af hendes Ledsageres Lovsang; thi saaledes ansaae han den at være, da de med udtryksfulde Gebærder først pegede henimod Strandbredden, og derpaa op mod Himmelen. Saasnart Canoen var forsvunden, krøb Bonchard ud af sit Skjul, og ilede hen til hiin lønlige Celle. Den viste sig at være en naturlig Hule, der var høi nok

til at tilstæde en almindelig voxen Mand Adgang, og udstrakte sig i adskillige Fods Længde, hvorefter den sammentrak sig til en smal Klipperevne. Paa den ene Side trængte en lille Bæk sig igjennem dens hvælvede Loft, og faldt i store Chrystal-Draaber ned i et naturligt Bassin, som den havde udhulet i Klippen. Midt i Cellen var der en i Pyramideform opdynget Steenhob, oven paa hvilken der laae et Breviarium og et Santanne; og ved Siden deraf laae ordnet de ved et Løvte indviede Offere, som Bonchard havde seet Indianerne lægge der. Han var netop ifærd med at undersøge dem, da han hørte sin Ledsager fløite med en gjennemtrængende Lyd, som Signal. — Han stødte i sit Horn, for at besvare det, og faa Dieblikke efter steeg Seguin ned ad Fjeldskrænten, og var ved hans Side. Bonchard fortalte ham, hvad han havde seet, og Seguin sagde, efterat have betænkt sig et Dieblik: „Her maa være det Sted, hvorom jeg saa ofte har hørt vore Gamle tale; — en god Mand er død her. Han var sendt af den store Aand, for at lære vort Folk gode Ting, og Huronerne bevare endnu Meget af, hvad han har sagt dem, i deres Hjerter. De sige, at han fastede sit hele Liv igjennem, og for at han nu til Gjengjeld skal have det godt, bringe de ham Levnetsmidler fra deres Feste. — Lader os see, hvilke Offere de have bragt." Seguin tog først en Krands, der var flettet af vilde Blomster og Eviggrønt — „Dette" sagde han, „er et Bryllups-Offer", og han bemærkede, at de unge Folk nylig vare blevne givte. Det næste var en stor

Tobakspibe. — „Dette," sagde Seguin, „er et Freds-Symbol, en gammel Mands Gave, — og disse," tilføiede han, i det han oprullede en Hud, med nogle modne Ax af indiansk Korn, „ere Sindbilleder paa Overflødighed og paa Mandens og Qvindens forskjellige Beskjæftigelser. Manden gaaer paa Jagt efter Dyrene — Konen dyrker Mais, og disse", sluttede han, i det han pegede paa nogle friske Scalper (Hovedhuder), smilende ved Bonchards Gysen, „disse ere Seierstegn." — Bonchard greb Breviaret, og da han aabnede det, faldt et Manuskript ud imellem dets Blade. Hau greb det ivrigt, og vilde netop til at undersøge det, da hans Veiviser pegede paa de forlængede Skygger ved Søen, og underrettede ham om, at Canoerne skulde være til hans Tjeneste, naar Fuldmaanen var staaet op. Bonchard var en god Catholik, og som alle gode Catholiker, en god Christen. Han bar Ærefrygt for alle Helgene i Almanakken, og han ærede Mindet om et godt Menneske, omendskjøndt denne aldrig var bleven canoniseret. Han slog Kors for sig, og læste et Paternoster, og fulgte deryaa med sin Veiviser hen til Samlingsstedet. Manuskriptet beholdt han som en Reliquie, og det som faldt vor Reisende ihænde i den canadiske Bondes Hytte, var en Copie, som han havde taget, for at sende over til Frankrig. Originalen var skreven af Pater Mesnard (hvis signede Minde havde indviet hiin Celle ved Hurons-Søen) og indeholdt følgende Beretning:

Denne hellige Mand var opdraget i St. Sul-

pices Seminarium. Det vanskelige og farlige Foretagende, at prædike den christne Religion iblandt den vestlige Verdens Vilde, synes tidlig at have bemægtiget sig hans Indbildningskraft, og at have indgydt ham en Apostels Kraft og en Martyrs urokkelige Mod. Han kom til Amerika under Mad. de Bouillons Auspicier, der faa Aar i Forveien havde stiftet Hotel Dieu i Montreal. Med hendes Sanction og Hjelp nedsatte han sig i en lille Landsby, der tilhørte Utawaerne paa Bredden af St. Louis Soen, ved Foreningen af Utawa og St. Lawrence=Floden. Hans gudelige Bestræbelse bragte nogle af de Vilde til at gaae over til den christne Religion og til et cultiveret Liv, og andre overtalte han til at bringe deres Born, for at de kunde oplæres i en Troe, hvortil de ikke selv vilde bekjende sig.

Det hændte sig engang, at en Utawisk Hovding kom hen til Pater Mesnard med tvende Pigeborn, som han havde taget til Fange fra Irokeserne, en grusom og mægtig Nation, der viste sig hoist skinsyge over de Franskes Nedsættelse, og haardnakkede udelukkede fra deres Territorium den catholske Religions Udsendinge. Denne Utawiske Høvding overrakte Pateren Børnene, i det han sagde: „disse ere Born af min Fiende — af Talasco, den mægtigste Høvding iblandt Irokeserne — hans Stammes Ørn — han haber Christne — han kalder dem Hunde — gjør hans Born til Christne, og jeg er hævnet!" — Dette var den eneste Hævn, som den gode Paters Hjerte vilde have bifaldet. Han adopterede Børnene i Kir=

kens og St. Josephs Navn, til hvem han helligede dem, i den Hensigt, at de, naar de havde naaet en saadan Alder at de kunde aflægge en frivillig Eed, skulde indlemmes iblandt de Religiøse i Hotel Dieu. De bleve døbte med de christne Navne Rosalie og Françoise. De levede i Pater Mésnards Hytte og bleve strængelig holdte til Kirkens Bønner og Poenitentser. Rosalie var af Naturen hengiven til en exalteret Fromhed; den ærværdige Pater har fortalt forbausende Exempler paa de Pinsler, hun af egen Drift paalagde sig. Hun var ikke meer end 12 Aar gammel da hun paa bare Fødder gik paa Isen rundt omkring en Øe, der var 3 engelske Mile i Omkreds. Hun bestrøede sit Leie med Torne, og brændte sin Pande med et gloende Jern, paa det at hun, som hun sagde, kunde være mærket som „Jesu Slavinde.“ Pateren opløfter Rosalies Gudsfrygt, begeistret, som en ægte Kirkens Søn, men som Menneske synes han at have følt langt mere Ømhed for Françoise, hvem han aldrig nævner uden et eller andet Tillægsord, der udtrykker enten Kjærlighed eller Fromhed. Hvis Rosalie lignede Soelblomsten, der kun lever for at hylde een eneste Gjenstand, saa var Françoise liig en yppig Plante, der skyder Blomster paa hver Side, og meddeler enhver Forbivandrende sin søde Duft. Pater Mésnard siger, at det var hendes Lyst at vandre omkring i Skoven, at sidde og betragte de steile Fjelde, at synge de vilde fædrelandske Sange, for hvilke Irokeserne ere saa berømte — hun skyede alt Samqvem med Utawaerne, fordi de vare hendes Folks Fiender.

Pater Mésnard beklager sig over, at hun ofte undlod sine Poenitentser, men han tilføier, at hun aldrig har undladt at opfylde sine Velgjørenheds-Pligter.

En Gang da Pateren var borte i et religiøst Hverv, traadte Françoise hurtig ind i Hytten. Rosalie knælede for et Crucifix. Hun reiste sig da hendes Søster kom ind, og spurgte hende, med en bebreidende Mine, hvor hun havde tilbragt Tiden? Françoise sagde, at hun havde været henne ved Sycamorerne for at faae nogle Planter til at farve Rørene til Julies Bryllups-Moccasiner.

„Du tænker altfor meget paa Brylluper," svarede Rosalie, „for en Pige, hvis Tanker alene skulde være henvendte paa at blive værdig til at hedde Himmelens Brud."

„Jeg er endnu ikke Nonne," sagde Françoise, „men o Rosalie, Rosalie! det var ikke paa Brylluper jeg tænkte. Da jeg kom igjennem Skoven, hørte jeg nogle hvidskende Stemmer — man nævnte vore Navne — ikke vore christne Navne, men dem hvormed man kaldte os i Onnontagué."

„Du vovede sikkert ikke at standse for at lytte," udbrød hendes Søster.

„Jeg kunde ikke lade det være, Rosalie — det var vor Moders Røst."

Nærmende Fodtrin udenfor skrækkede i dette Øieblik begge Pigerne. De saae ud, og deres Moder Genanhatenna traadte ind, og stod tæt foran dem. Rosalie sank ned for Crucifixet, Françoise fløi hen imod sin Moder, med ungdommelig og na-

turlig Glædes hele Henrykkelse. Efter taus at have betragtet sine Børn nogle faa Øieblikke, talde Genanhatenna til dem, med al den Kraft, som en stærk og ubetvingelig Følelse indgav hende. Hun bønfaldt, hun befalede dem at vende tilbage med hende til deres eget Folk. Rosalie var kold og stum, men Françoise lagde sit Hoved i Moderens Skjød og græd bitterlig. Hendes Beslutning vaklede, indtil Genanhatenna reiste sig for at forlade Hytten, og det afgjørende Øieblik ikke længer kunde udsættes; da trykkede hun det lille Kors, der hang om hendes Hals, til sine Læber, og sagde: „Moder, jeg har aflagt en Eed som Christen og tør ikke bryde den."

„Følg da med mig hen til Skoven," svarede hendes Moder, „hvis vi skulle adskilles, saa lad det være der, kom hurtig! Den unge Høvding Allewemi venter mig; han har sat sit Liv i Vove for at følge mig herhid. Hvis Utawaerne see ham, vil deres feige Sjæle juble ved en Seier over en enkelt Mand."

„Gaae ikke," hvidskede Rosalie, „Du er ikke sikker saa langt borte fra vore Hytter."

Françoise's Følelser vare i en altfor opvakt Tilstand til at hun kunde høre Forsigtighedens Røst, og hun fulgte med sin Moder. Da de naaede Skoven, fornyede Genanhatenna sine lidenskabelige Bønner. „Ak mit Barn! de ville indelukke dig indenfor Steenmure, hvor du aldrig mere vil komme til at aande den friske Luft, aldrig høre Fuglenes Sang eller Bølgernes Pladsken. Disse christne Utawaer

have ihjelslaget Dine Brødre. Din Fader var det stolteste Træ i vore Skove; men hans Grene ere alle afhugne eller visnede, og hvis Du ikke kommer tilbage, saa gaaer han i Graven uden at see et eneste Skud af sin Stamme. Ak! ak! jeg har bragt Sønner og Døttre til Verden, og jeg maa døe som en barnløs Moder."

Françoise's Hjerte var rørt. „Jeg vil følge tilbage med Dig, Moder," sagde hun, „men lov mig, at min Fader vil lade mig være Christen."

„Det kan jeg ikke," svarede Genanhatenna, „Din Fader har svoret ved Guden Areauki *) at ingen Christen skal leve blandt Irokeserne."

„Vel, Moder," sagde Françoise, i det hun samlede sin hele Standhaftighed, „saa maae vi skilles; jeg har svoret til dette hellige Tegn!" (hun korsede sig) „og Talascos Datter kan ikke længer vakle."

„Er det saaledes?" raabte Moderen, i det hun foer tilbage fra Françoise's aabne Favn, klappede i Hænderne, og skreeg med en Røst, der gjenlød i Skoven. Skriget blev besvaret af et vildt Raab, og et Øieblik efter fore Talasco og den unge Allewemi hen til dem. „Du er min," sagde Talasco, „i Liv og i Død er Du min." Modstand vilde have været forgjæves. De trende Indianere toge Françoise imellem sig og ilede bort. I det de kom ud af Skoven, mødte de et Partie Franskmænd, der vare væbnede og bleve anførte af en ung Officier, som higede efter Even=

*) Krigens Gud.

tyr. Ved det første Diekast bemærkede han Françoise's europæiske Dragt, saae at hun maatte være fangen, og besluttede at befrie hende. Han sigtede med sin Musket paa Talasco. Françoise sprang hen foran sin Fader, for at beskytte ham med sin egen Person, medens hun paa Fransk underrettede Officieren om at han var hendes Fader. „Befrie mig," sagde hun, „men skaan ham, — hold ham ikke tilbage — Utawaerne ere hans dødelige Fjender, de ville martre ham tildøde, og jeg, hans ulykkelige Barn, vilde blive Aarsag til al hans Elendighed."

Talasco sagde intet. Han havde med en Vilds hele Styrke forberedet sig paa Udfaldet, hvorledes dette end maatte blive. Han foragtede at betle om et Liv, som det vilde være hans Stolthed uden Gysen at opgive, og da Franskmændene adskilte sig til begge Sider og lode ham passere igjennem, gik han rolig fremad, uden et Blik eller et Ord, der kunde tilkjendegive, at han modtog en Gunst af deres Hænder. Hans Huustroe fulgte ham. „Moder! et Ord, forend vi adskilles," sagde Françoise, med en omt bønfaldende Røst.

„Et Ord", gjentog Genanhatenna, i det hun standsede et Dieblik, "ja, et Ord — Hævn. Den Dag vil komme, da Din Faders Hævn vil naae Dig — jeg har hørt Løftet i den rislende Strøm og i den susende Luft — den vil komme!" — Françoise bøiede sit Hoved, som om dens Slag alt havde truffet hende, greb sin Rosenkrands, og paakaldte sin Skytshelgen. Efter et Dieblik ærefrygtsfuld at have

tiet, spurgte den unge Officier, hvorhen han skulde føre hende? — „Til Pater Mésnards Huus“, sagde hun.

„Pater Mésnards!“ gientog Officieren. „Pater Mésnard er min Morbroder, og jeg var netop paa Veien til ham, da jeg var saa lykkelig at møde Dig.“

Officierens Navn var Eugen Brunon. Han forblev nogle Dage i St. Louis. Rosalie var sysselsat med strænge religiøse Øvelser, som en Forberedelse til hendes Kloster-Indvielse; hun saae ikke de Fremmede, og hun beklagede sig over, at Françoise ikke længer deeltog i hendes Andagtsøvelser. Françoise indvendte, at hendes Tid blev optaget med Omsorg for den Gjæstfrihed, deres knappe Huusholdning kunde yde; men da hun ved Eugens Bortreise var befriet fra denne Pligt, oplivedes dog ikke hendes Lyst til fromme Aandssysler. — Eugen vendte lykkelig tilbage fra den Expedition, hvortil Regjeringen havde udsendt ham; da bemærkede den gode Pater Mésnard for første Gang Tegn til Fare for, at St. Joseph vilde miste sin indviede Brud; og da han erindrede Françoise om, at han havde helliget hende til et religiøst Liv, bekjendte hun frit, at hun og Eugen gjensidig havde lovet hinanden Kjærlighed. Den gode Pater fremkom med Bebreidelser og Forestillinger, viste hende med de stærkeste Farver, hvilken Synd det var, at borttage Hjertet fra Herrens Alter, for at overgive det til en jordisk Kjærlighed. — Men Françoise svarede, at hun ikke kunde være bunden af Eeder, hun ikke selv havde aflagt.

„O Fader“, sagde hun, „lad Rosalie blive en

Nonne og Helgeninde — jeg kan tjene Gud paa en anden Vei i Livet." —

„Og Du kan blive kaldet til at gjøre det, mit Barn", svarede Pateren med Høitidelighed: „paa en Vei, hvorom Du nu ikke drømmer." —

„Og hvis jeg bliver det", sagde Françoise smilende, „saa tvivler jeg ikke om, gode Fader, at jeg jo vil føle Kraften af Eders Bønner og Eders Omsorg for mig." —

Dette var et let, ubekymret Hjertes Svar; men det fæstede dyb Rod i Paterens Sjæl, og blev uudslettelig indpræget der ved sildigere indtræffende Omstændigheder. — Et Aar svandt hen. Rosalie blev indklædt iblandt de sorte Nonner i Hotel Dieu. Eugen gjorde hyppige Besøg til St. Louis, og da Pater Mésnard fandt al videre Modstand frugtesløs, meddeelte han dem selv Ægteskabets hellige Sacramente.

Her standser Pateren i sin Fortælling, for at lovprise Foreningen imellem rene elskende Hjerter, og bemærke, at en saadan Forening, næst en religiøs Indvielse, er Gud meest velbehagelig.

Den besværlige canadiske Vinter var forbi. — Sommeren var traadt frem, i sin hele Kraft, og havde med sit friske Grønne klædt St. Louis's Skove og Dale; den fuldstrømmedeen Utawa havde afkastet sin Iiskappe: og forkyndte sin Frihed med lydelig Glædesrøst. Pater Mésnard havde, efter sin daglige Sædvane, været henne at besøge sin lille Flekkes Hytter. Han standsede foran det Crucifix, som

han havde ladet opreise midt i Landsbyen. — Han saae omkring paa Markerne, der vare forberedte til Sommerhøsten, paa de smilende Frugttræer med Bebudelsens Blomster, han saae Koner og Børn travlt beskjæftigede med at arbeide i deres smaae Hauger, og han opløftede sit Hjerte i andægtig Tak til Gud, fordi han havde forundt ham at være Redskabet til disse arme Vildes Forløsning fra et Liv fuldt af Lidelser. Han kastede sit Blik paa det hellige Sindbillede, for hvilket han knælede, og saae, eller indbildte sig at see en Skygge svæve over det. Han troede, at det var en forbidragende Sky, men da han saae i Veiret, bemærkede han, at Himlen var aldeles skyfri, og da vidste han fuldtvel, at det var en Forvarsel paa en nærmende Fare. Men da han traadte ind i sin egen Hytte, adspredte Synet af Françoise hans mørke Anelser. — „Hendes Ansigt", siger han, „var saa klart og roligt som Søen, naar intet Vindpust blæser over den, og den beskinnes af Solens klare Straaler." Hun havde med sin simple Færdighed udsmykket et Skjærf til Eugen, dette viste hun Pater Mésnard, i det han traadte ind. „See, Fader", sagde hun, „nu er jeg færdig dermed, og jeg har det Haab, at Eugen aldrig vil faae noget Saar, der skal plette det. Hør!" tilføiede hun, „nu vil han paa Øieblikket være her, jeg hører hans franske Matrosers Sang skingre igjennem Luften." — Den gode Pater vilde have sagt: „Du tænker for meget paa Eugen, mit Barn", men han kunde ikke nænne at standse hendes ungdommelige Lyksalig-

heds fulde Strøm, og han sagde alene, med et Smiil: „Naar Din Bryllupsmaane er i Aftagende, Françoise, haaber jeg at Du vil vende tilbage til Bønner og Poenitentser." Hun lagde ikke Mærke til hans Ord; thi i samme Dieblik skimtede hun sin Mand langt borte, og sprang afsted saa hurtigt som et opskræmmet Dyr, for at møde ham paa Veien. Pater Mésnard saae dem komme, i det de nærmede sig Hytten. — Eugens Aasyn viste Urolighed, og omendskjøndt det for et Dieblik opklaredes ved Françoises barnlige Kjærtegn, var det dog tydeligt af hans hastige Skridt og hans forstyrrede Mine, at han befrygtede en truende Ulykke. Han lod Françoise gaae ind foran sig, og vinkede, ubemærket af hende, ad Pater Mésnard.

„Fader", sagde han, „en Fare er os nær. Der blev igaar bragt en irokesisk Fange til Montreal, der bekjendte, at nogle af hans Horde vare ude paa en hemmelig Expedition; jeg saae fremmede Canoer fortøiede i Bugten paa Ceder=Øen — Du maa paa Dieblikket med Françoise gaae tilbage i min Baad til Montreal." —

„Hvad!" udbrød Pateren, „troer Du, at jeg vil forlade min arme Hjord, i det Dieblik, da Ulvene ville styrte sig over den!"

„Du kan ikke beskytte den, Fader", svarede Eugen.

„Saa vil jeg døe med den."

„Nei, Fader", indvendte Eugen, „vær ikke saa overilet. — Gaae, om ikke for Din egen Skyld, saa

for min arme Françoise. — Hvad vil der blive af hende, hvis vi blive myrdede? Irokeserne have svoret Hævn over hende, og de ere glubende og ubarmhjertige som Tigere. Gaae, jeg besværger Dig; hvert Dieblik kan bringe Døden. Matroserne have Ordre at vente Eder ved Grassy Point. Tag Veien igjennem Ahorn-Skoven; jeg vil sige Françoise, at Rôsalie har sendt Bud efter hende, at jeg skal komme til hende i Morgen; gjør Alt, for at paaskynde Eders Flugt."

„O min Søn — jeg kan ikke forlade dette Sted; den sande Hyrde forlader aldrig sin Hjord." Den gode Pater forblev ubevægelig, og det eneste, der stod tilbage, var, at gjøre Françoise bekjendt med Faren, og overtale hende til at tage bort alene. Hun afslog paa det bestemteste, at gaae derfra uden sin Mand. Eugen forestillede hende, at det vilde bringe evig Vanære over hans Hoved, hvis han forlod et Sted, der stod under hans Regjerings Beskyttelse, naar det blev truet af Fare. „Mit Liv, Françoise," sagde han, „vil jeg offre for Dig; men min Ære er et helligt Pant for Dig — for mit Fædreland — som jeg ei tør forlade." —

Han forvandlede nu sine Bønner til Befalinger.

„O, vær ikke vred paa mig!" sagde Françoise. „Jeg vil gaae, men jeg frygter ikke for at døe her med Dig." —

Hun havde neppe yttret disse Ord, førend frygtelige Toner skingrede igjennem Luften. — „Det er

min Faders Krigsskrig?" raabte hun, „St. Joseph staae os bi! det er ude med os!"

„Fly, fly, Françoise!" raabte Eugen. „Fly til Ahornskoven, forend man seer Dig." —

Den arme Françoise kastede sine Arme om sin Mands Hals, klyngede sig til ham i et langt, sønderknusende Favnetag, og løb derpaa hen imod Skoven. Det frygtelige Krigsskrig nærmede sig, og der blandedes med det andre Toner, der ligesom skarpt susende hvidskede hende i Øret: „Hævn! Din Faders Hævn vil naae Dig!" — Hun løb, og naaede endelig Skoven, hvor hun steeg op paa en af Træer beskygget Bakke, fra hvilken hun kunde oversee den grønne Dal, hvorfra hun var kommen. Hun standsede et Øieblik. De irokesiske Canoer havde forladt Øebugten, og skjøde hurtigt hen imod St. Louis, ligesom sultne Gribbe, der fare løs paa deres Rov. Utawaerne styrtede ud af deres Hytter, nogle væbnede med Musketter, andre blot med Buer og Pile. Pater Mésnard vandrede med langsomme, men faste Skridt henimod Crucifixet, og da han havde naaet det, knælede han, som om han ikke mærkede den truende Storm, og saa rolig, som om det var hans sædvanlige Aftenbøn. „Ak" tænkte Françoise, „den første Piil vil drikke hans Hjerteblod." — Eugen var i et og samme Øieblik overalt — han drev nogle frem og stødte andre tilbage, og i faa Minutter vare alle opstillede rundt omkring Crucifixet i Slagorden.

Irokeserne vare komne i Land. Françoise forglemte nu det Løvte, hun havde gjort sin Mand, for-

glemte Alt over den dybe Interesse, hun tog i Kampens Udfald. Hun saae Pater Mésnard drage frem foran den lille Skare, og at gjøre et Tegn til Talasco. „Ak, hellige Fader", udbrød hun, „Du kjender ikke Stammens Ørn — Du taler Fredens Ord tiil Hvirvelvinden." — Talasco spændte sin Bue — Françoise sank paa sine Knæe. „Barmhjertige Gud, beskytt ham!" raabte hun. Pater Mésnard faldt, gjennemboret af Pilen. — Utawaerne bleve grebne af panisk Skræk. Forgjæves drev Eugen dem frem, forgjæves befalede han dem at affyre deres Musketter. Alle, undtagen fem Mand, vendte Ryggen og toge Flugten. Eugen syntes at have besluttet at sælge sit Liv saa dyrt som muligt. De Vilde fore løs paa ham og hans brave Kammerater, med deres Knive og Tomahawker. „Han maa døe", raabte Françoise, og instinctmæssig styrtede hun ned ad Bakken, og ud fra sit Tilflugtsted. Et Jubelskrig underrettede hende om, at hendes Faders Bande havde opdaget hende, hun standsede ikke, hun saae sin Mand omringet paa alle Sider. „O, skaan ham! Skaan ham! — Han er ikke Din Fjende." — Hendes Fader kastede et Blik paa hende. „En Franskmand! En Christen!" udbrød han, „og ikke min Fjende!" og han vendte sig igjen til sit Mordværk. Françoise styrtede sig ind imellem de Kjæmpende — Eugen udstødte et svagt Skrig ved Synet af hende. Han havde kjæmpet som en Løve, saa længe han troede at hun kunde vinde nogle Øieblikkes Tid til at undflye; men da Haabet om at frelse hende forlod ham, sank hans Arme kraftesløse,

og han styrtede til Jorden. Françoise sank ned ved hans Side — hun indsluttede ham fast i sine Arme, og lagde sin Kind tæt op til hans. For et Dieblik standsede hendes vilde Fiender, og betragtede hende tause. Der var en Stræng i deres raae Natur, der gav Gjenklang for en øm Hengivenhed, som seirede over Dødsfrygten; men deres grusomme Lidenskaber dæmpedes ogsaa kun for et Dieblik. Talasco løftede sin Tomahawk. „Slaae ikke til, Fader," sagde Françoise med en svag rolig Rost, „han er død."

„Saa lad ham faae Dødsskrammen," svarede den ubarmhjertige Vilde, og med et Hug kløvede han hendes Mands Hoved. Et langt, lydeligt Skrig gjennemtrængte Luften, og Françoise sank til Jorden, i en ligesaa ubevidst Tilstand, som den lemlæstede Skikkelse, hun endnu krampagtig trykkede til sig. Ødelæggelsens Værk blev nu fortsat, Utawaernes Hytter bleve brændte, og Koner og Børn bleve uden Skaansel nedhuggede for Fode. —

Pateren fortæller, at man i Kampens Raserie ikke lagde Mærke til ham, der laae saaret og uden Bevidsthed, og han forblev i denne Tilstand indtil Midnat. Da han kom til sig selv igjen laae han ved Siden af Crucifixet, og fandt et Bæger med Vand og et indiansk Brød ved Siden af sig. Han syntes at være i Tvivl, om han skulde tillægge sin Helgen eller en medlidende Irokeser denne Bistand. Han vansmægtede længe i en overordentlig svag, afkræftet Tilstand, og da hans Sundhed vendte tilbage, fandt han ethvert Spor af Cultur udslettet fra St. Louis, og Utawaer-

ne tilboielige til at ansee deres Nederlag for at være en Virkning af hans fredelige Lærdommes svækkende Indtryk. Han besluttede derfor at trænge dybere ind i de vilde Orkener, freidigen at saae den gode Sæd, og at overlade Høsten til Markens Herre. Paa sin Pilgrims-Vandring traf han en utawisk Pige, der var bleven ført fra St. Louis tilligemed Françoise, og som fortalte ham Alt hvad der var hændet hans elskede Pleiedatter efter hendes Bortgang, indtil hun kom til Onnontagué, Irokesernes fornemste Bye. — I nogle Dage forblev hun i en krampagtig, ubevidst Tilstand, og blev baaren paa Indianernes Skuldre. Hendes Fader talde aldrig til hende, ja, kom ikke engang hen til hende; men han tillod Alewemi at vise hende Omhue og Kjærlighed. Det var øiensynligt hans Hensigt, at forene sin Datter med denne unge Høvding. Da de kom til Onnontagué, kom Stammen dem imode, iførte deres Seiersdragter, bestaaende af skjønne Huder og Fiederkapper af de meest glimrende Farver. De hilsede alle Françoise, men hun viste sig imod dem, som om hun var døv, stum og blind. De sang deres Velkomst- og Seierssange, og den gamle Høvding Talascos dybe Stemme udfyldte Choret. Françoise vaklede ikke, ei heller var hendes Kind bleeg, men hendes Øine var fæstede paa Jorden, og hendes Træk vare ubevægelige, og ligesom livløse. Et Øieblik, idet hun gik forbi sin Moders Hytte, syntes en kjær Erindring fra hendes Barndom, at bevæge hendes Sjæl; thi man saae Taarer at fremsnige sig under hendes Øielaage. Det vilde Optog

drog hen til Grønningen, et Sted i enhver indisk By, der er bestemt for Raadsamlinger og Forlystelser. Indianerne dannede en Rundkreds omkring et Egetræe. De Gamle satte sig, de Unge bleve staaende ærbodig udenfor Kredsen. Talasco reiste sig, tog en Rulle frem af sin Barm, overskar et Baand, der var omkring den, og kastede den paa Jorden. „Brødre og Sønner," sagde han, „see her Scalperne af de christne Utawaer; deres Legemer hensmuldre i Sandet ved St. Louis; saaledes skulle alle Irokesernes Fiender omkomme! Brødre, seer mit Barn — den sidste af Talascos Huus. Jeg har oprevet hende af den fremmede Jordbund, hvor vore Fiender havde plantet hende, hun skal igjen fæste Rod i Irokesernes varmeste Dal, hvis hun ægter den unge Høvding Allewemi og afsværger dette Tegn," og han berørte med Spidsen af sin Kniv det Crucifix, der hang om Françoises Hals. Han standsede for et Dieblik, Françoise løftede ikke Dinene i Veiret, og han tilføiede med en Tordenrøst: „Hør mig, Barn, hvis Du ikke igjen slutter Dig til Dit Folks Kjæde, hvis Du ikke afsværger dette Pant paa Dit Slaverie til de christne Hunde, saa vil jeg offre Dig, som jeg har svoret, før jeg drog ud til Slaget, saa vil jeg offre Dig til Guden Areouki. Liv og Død staae for Dig — tael!"

Françoise reiste sig rolig, kastede sig paa Knæe, og opløftede sine Dine mod Himmelen, i det hun trykkede Crucifixet til sine Læber, og gjorde Korsets Tegn paa sin Pande. Talascos Kjæmpeskikkelse ry=

stede, som om han var et skjælvende Barn, i det han betragtede hende. — For et flygtigt Dieblik styrtede den naturlige Ømheds Strøm sig over hans grusomme Lidenskaber, han udstødte et gjennemtrængende Skrig, som om en Livstraad blev overskaaren, men efter et Dieblikś Sjælequal, hvis Syn bragte de gamle Mænds Hoveder til at ryste og de Unges Dine til at svømme i Taarer, svang han sin Kniv, og befalede Ynglingerne at opreise Gravbaalet. En Mumlen reiste sig iblandt de Gamle.

„Nei, Talasco!" sagde en af dem, „den spæde Plante bør ei saa hurtig fordømmes til Ilden. Vent til Morgensolen stiger, lad Dit Barn blive ført hen til Genanhatennas Hytte. Moderfuglens kaldende Skrig kan bringe Flygtningen tilbage til Reden."

Françoise vendte sig med Heftighed imod sin Fader, foldede sine Hænder, og udbrød: „O, gjør det ikke! send mig ikke til min Moder, det er den eneste Barmhjertighed, hvorom jeg bønfalder Dig — jeg kan udholde enhver anden Marter; gjennemboer mig med disse Knive, paa hvilke min Mands Blod endnu neppe er tørret, lad Eders Baal langsomt fortære mig — jeg vil ikke skrækkes for nogen Pinsel — en christen Martyrinde kan udholde dem alle ligesaa standhaftig, som Eders Stammes stolteste Fange."

„Ha," udbrød den gamle Mand jublende, „Irokesernes rene Blod flyder i hendes Aarer, opreiser Baalet, denne Nats Skygger skal bedække hendes Aske." —

Medens de unge Mænd adlode denne Befaling, vinkede Françoise ad Allewemi. „Du er en Hovding, og har Magt," sagde hun, „befrie dette arme utawiske Barn af hendes Fangenskab, send hende hen til min Søster Rosalie, og lad hende sige til hende, at hvis en jordisk Kjærlighed var traadt imellem mig og Himmelen, saa er denne Synd nu udslettet — jeg har lidt meer i faa Timer, i faa Dieblikke, end hendes hele søsterlige Orden kan lide i et langt Liv, offret til Poenitense. Lad hende sige, at jeg i den yderste Nod ek fornægtede Korset, men døde med urokkeligt Mod." Allewemi lovede Alt hvad hun forlangte, og opfyldte tro sit Løvte.

Et Troens Barn — en Martyr — forlader ikke Jorden, uden at himmelske Aander skjænke det deres Tjeneste. Udtrykket af Fortvivlelse forsvandt af Françoises Aasyn. En overnaturlig Glæde straalede fra hendes Dine, som hun henrykt hævede mod Himlen. Hendes Aand syntes længselfuld at hige fra sit jordiske Fængsel. Hun besteeg freidigt Baalet, og med opreist Hoved og uforfærdet udbrød hun: „Jeg er lykkelig, at Himmelen saaledes har forundt mig at døe i mit eget Fædreland og for min Slægts Haand, efter min Frelsers Exempel, der blev naglet til Korset af sit eget Folk."

Hun trykkede derpaa Crucifixet til sine Læber, og gav sine Bodler Tegn til at antænde Baalet. De stode uden Bevægelse, med de antændte Brande i Haanden. — Françoise syntes dem at være et frivilligt, ikke et domfældet Offer.

Hendes Fader blev rasende over denne seirende Standhaftighed. Han sprang op paa Baalet, rev Crucifixet af hendes Hænder, trak sin Kniv ud af Beltet, og gjorde et Indsnit paa hendes Bryst, i Form af et Kors. „See her," sagde han, „det Tegn, Du elsker — Tegnet paa Dit Forbund med Din Faders Fiender — det Tegn, der gjorde Dig døv for Dine Slægtningers Røst."

„Hav Tak, min Fader!" svarede Françoise, med et triumpherende Smiil. „Jeg kunde have mistet det Kors, Du har taget fra mig; men dette, som Du har givet mig, skal jeg bære selv efter Døden."

Baalet blev antændt — Flammerne slyngede sig i Veiret, og den irokesiske Martyrinde opgav sin heltemodige Aand.

Mine Smaadigte.

Naar hellige Tanker
Omsvæve min Sjel,
Naar Hjertet det banker
I Vee eller Vel,
Da slaaer jeg paa Strenge,
Og hæver min Røst,
Og Tonerne trænge
Sig ud af mit Bryst.

Og Sangen da lyder
Saa sanddru og troe
Om Taare, som flyder,
Om Smiil, som gjør froe.

O Taaren maa svinde,
Og Smilet forgaaer; —
Om begge et Minde
I Sangen dog staaer.

Først Sangene drage
Til Pigelil hen,
Og svæve tilbage
Med Hilsen igjen,
At Hjertet jeg rørte,
Og gjorde saa glad;
At gierne hun hørte
Den Sang, som jeg qvad.

O Sange er Fugle,
Og flyve de maae,
De vil sig ei skjule
I Eensomheds Vraae,
Men freidig sig svinge
I frien Natur,
De fik jo ei Vinge,
At sidde i Buur.

Alt hvad der har Stemme,
Det synge jo maa,
Og Sang vil fornemme,
Om Hjerter forstaae
Dens Fryd og dens Sukke
Fra længselsfuldt Sind,
Og om de vil lukke
Den ud eller ind.

Men lukkes hvert Øre
For Sangen paa Vei,
Hun vil den dog høre,
Hun glemmer den ei,

Og Fugl ei i Lunde
Forgieves fik Røst,
Naar glæde den kunde
Et eneste Bryst.

Christian Wilster.

Ludvig den 14des Død og Characteer.*)

Da Ludvig den 14de næsten var paa det sidste Trin af Svaghed, var han dog endnu istand til at modtage en Ambassadeur fra Persien, med sin sædvanlige Prunk og Pragt; men man har fremført den Gisning, at baade Gesandten og Gesandtskabets Vigtighed vare blevne satte i et altfor stærkt Lys af Hofmændene, for at gienoplive hine Følelser af Stolthed og Ærgjerrighed, hvori denne forfængelige Fyrste saa længe havde funden sit største Behag. Dette var i August 1715. I samme Maaned, efter hans Tilbagekomst fra Marly, opdagede man, at han havde en Beenskade, der ikke lod ham lang Tid tilbage at leve i. Da han blev underrettet om, at hans Sygdom var uhelbredelig, viste han ikke den ringeste Urolighed, men sagde, at det i dette Tilfælde var bedre at man lod ham døe i Fred. Han spurgte Maréchal, sin Saarlæge, paa hvis Oprigtighed han stolede, hvor længe han troede at han endnu kunde leve? Maréchal svarede: „Til Ons-

---

*) Fra: „Memoirs of the affairs of Europe, from the Peace of Utrecht, by Lord J. Russel, 1825."

dag." — „Min Dom giver mig da Frist til Onsdag," sagde Kongen, uden mindste Kjendetegn paa Urolighed, Nedslagenhed eller Skræk. Fra dette Øieblik af, og saalænge hans sidste Sygdom varede, viste han en Taalmodighed, et Mod, og en Rolighed, som endog de, der vare mindst tilbøielige til at rose ham, bevidnede i Udtryk af den varmeste Beundring. Da hans Familie var samlet omkring ham, og Alle henflode i Taarer, ved Synet af de smertelige Lidelser, han maatte udholde, sagde han til dem: „Dette er altfor angribende, lader os hellere adskilles." Til Madame de Maintenon bemærkede han rolig: „Jeg troede, det var svære at døe," og da han i Speilet saae, at de opvartende Hoffolk græd, sagde han til dem: „Hvorfor græde I? Troede I maaskee at jeg var udødelig?" I det han derpaa henvendte sig til Cardinalerne Rohan og Bissy, erklærede han, med høitidelig Røst: „Jeg døer i Kirkens Troe, i Lydighed imod den; jeg har kun liden Kundskab om de Gjenstande, der forstyrre den; jeg har ganske gjort hvad I ønskede, hvis jeg har handlet uret heri, maae I forsvare det for Gud, hvem jeg her kalder til Vidne." — Da nogle af Lægerne spurgte hinanden, om man kunde tillade ham at see Cardinal de Noailles, yttrede han selv, at det var hans Ønske; men le Tellier var snedig nok til dermed at forbinde Betingelser, som Noailles ikke kunde indgaae. Kongen sendte derpaa Bud efter Dauphin, og, holdende ham i sine Arme, tiltalte han ham med følgende Ord: „Du vil snart blive Konge over et stort Kongerige; hvad jeg indstændigst beder

Dig om, er, aldrig at forglemme Dine Pligter mod Gud; erindre Dig, at Du skylder ham Alt hvad Du er. Bestræb Dig for at bevare Fred med Dine Naboer. Jeg har holdt altfor meget af Krig, efterlign mig ikke heri, saa lidet som i de overdrevne Udgivter, i hvilke jeg har indladt mig. Søg Raad i enhver Ting, og bestræb Dig for at kjende hvad der er det bedste, for at Du altid kan følge det. Afhjelp Dit Folks Byrder saa snart som muligt, og gjør hvad jeg havde den Ulykke ei selv at kunne gjøre." Disse Ord bleve siden, efter Marschal Villeroys Befaling, skrevne paa Foden af Ludvig den 15des Seng, og forbleve staaende der saalænge han levede. Han henvendte ligeledes nogle Ord til sine Hofcavallerer og de Adelsmænd, der havde Opvartning hos ham under hans Sygdom; han sagde til dem, at det gjorde ham meget ondt, at han ikke havde belønnet dem bedre, end han havde gjort; men at hans sildigere Aars Gjenvordigheder ikke havde tilladt det. „Tjener Dauphin," vedblev han, „med samme Hengivenhed, som I have havt for mig. Han er et Barn, der ikke er mere end 5 Aar gammel, og kan møde mange Vanheld, som jeg erindrer var Tilfældet med mig, da jeg var ung. Holder Alle sammen; thi Enighed er en Stats Styrke. Følger de Befalinger, som min Neveu, Hertugen af Orleans, vil give Eder; han skal bestyre Kongeriget; jeg troer, at han vil gjøre det godt. Jeg haaber ogsaa, at I alle ville gjøre Eders Pligt, og at I undertiden ville erindre mig." Til Hertugen af Orleans, fortælles der, at han skal have

sagt: „Du vil af min sidste Villie see den uindskrænkede Tillid, jeg har sat til Dig; Du er Kongerigets Regent; Din Fødsel giver Dig denne Ret, og mit Ønske stemmer overeens med den Retfærdighed, jeg skylder Dig. Bestyr Staten vel under denne Prinds's Mindreaarighed; hvis han døer, er Du Souverain; hvis han lever, søg da fremfor Alt at gjøre ham til en christelig Konge; lad ham elske sit Folk, og gjøre sig elsket af det.“ — Hvad der er endnu mere mærkværdig, han sagde til ham, i det han talde om Dauphin: „Jeg anbefaler ham til Dig, og døer rolig ved at efterlade ham i Dine Hænder.“ Han tilføiede, efter Mad. de Maintenons Ønske, nogle Ord, for at anbefale hende til Hertugen af Orleans's Beskyttelse: „Hun har aldrig givet mig andre end gode Raad,“ sagde han, „Jeg vilde have gjort vel i at have fulgt dem. Hun har været mig til Nytte i enhver Ting, men fremfor Alt i min Sjæls Frelse. Opfyld Alt hvad hun forlanger af Dig for sig selv, for sine Slægtninger, sine Venner og Forbindelser; hun vil ikke misbruge det. Lad hende henvende sig directe til Dig, om Alt hvad hun maatte ønske.“ — I den samme rolige Aand, som han vedvarende viste, gav Ludvig Befaling til, at hans Hjerte skulde hensættes i Jesuiternes Kirke, lige over for hans Faders, og at Vincennes skulde sættes istand til at modtage Dauphin, som han kaldte den unge Konge. Et Par Gange, naar han talde om sig selv, sagde han: „da jeg var Konge.“

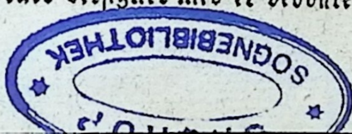
Sine sidste Dage tilbragte Ludvig den 14de uden

Tvivl paa en Maade, der gjorde ham Ære; men de Personer, der vare omkring ham, og som ikke havde den samme umiddelbare Dødsfrygt for Øie, vedbleve at lægge de for deres Natur eiendommelige Laster for Dagen. Jesuiterne viste Bitterhed og Forfølgelses-Aand; Hofmændene Lavhed og Vindesyge; Madame de Maintenon sin sædvanlige Modløshed og Egenkjærlighed. Hans Skriftefader, le Tellier, vedblev næsten til det sidste Øieblik at plage Kongen med evige Andragender betræffende den pavelige Bulles Registration, saa at de der havde Opvartning, tvende Gange nægtede ham Adgang til Monarkens Kabinet. Hertugen af Orleans, hvem man havde undveget og forhaanet i Marly, begyndte at see sine Levers fuldt besatte af Hofmænd, der kappedes med hinanden om at gjøre sig til af deres tidlige Frafald fra deres døende Herre. En Qvaksalver kom til Versailles med en Elixir, hvormed han lovede at curere Kongen, og Ludvig lod sig, efter sin Neveus Forlangende, forlede til at tage den. Hans Livskræfter syntes en Smule at vende tilbage, han var istand til at spise, og Hofmændene tøvede nu intet Øieblik med at løbe til ham, for igjen at bringe ham deres Hylding. — „Hvis Kongen spiser engang endnu," sagde Hertugen af Orleans, „kommer der ikke en Sjæl til mig." — Mad. de Maintenon selv, der maaskee var bleven bange for, at der skulde udbryde Tumult iblandt Folket, trak sig, den samme Onsdag, da Kongen efter Maréchals Forudsigelse skulde døe, tilbage til St. Cyr, og forlod ham i et Slags bedøvet Tilstand. Da han vaagnede fandt han, at hun var

gaaet, og var nødt til at sende Bud efter hende, for at bede hende komme tilbage. Dette var den sidste Krænkelse, som Ludvig skulde lide; han døde den 1ste Septbr. 1715.

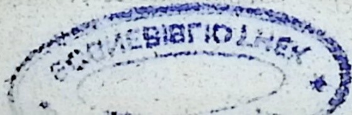
Budskabet om Souverainens Hedengang hilstes af Folket med almindelig Glæde. Paa Begravelsesdagen vare Telte opslagne paa Veien til St. Denis, og store Menneskehobe tilbragte her Dagen, under Jubelraab, naar Processionen lod sig see, og med at drikke, lee og synge i den glædelige Anledning af deres Souverains Død. Og dog var dette det samme Folk, der i 1686 havde udgydt Taarer af Sorg og Bekymring under Kongens Sygdom, og som i 1699 var brudt ud i larmende Glæde ved et Rygte om Wilhelm den 3dies Død. Krigens Vanheld, Folkets Elendighed, og det mørke Tyrannie, som Jesuiterne havde udøvet under Ludvigs sidste Aar, vare Hovedaarsagerne til denne Forandring af den offentlige Følelse. Man fortæller, at hans Moder skal have sagt til ham, medens han endnu var meget ung: „Min Søn, lign Din Bedstefader, og ikke Din Fader!“ og da Kongen spurgte om Grunden, svarede hun: „Fordi Folket græd ved Henrik den 4des Død og loe ved Ludvig den 13des.“

I Begyndelsen beundret af sit Folk, et Yndlingsthema for sin Tidsalders største Genier, og hvad der er endnu mere forunderligt, af sin Nations største Skribentere i det paafølgende Aarhundrede, blev Ludvig den 14de længe i Frankrig betragtet som et Monster paa en stor Konge, og om end ikke begavet med overordentligt Genie, eller velsignet med et vedvarende

Held, havde han dog erhvervet sig saa megen militair og borgerlig Hæder, som nogen Souverain, der nogensinde har været arvelig Besidder af en Throne; men da, i Philosophiens Dage, Mænd begyndte at opdage, at hans Regjerings Velgjerninger vare Illusion, hans Vaabens Erobringer fordærvelige, og Akademikernes Lovpriisninger blinde eller kjøbte, bragte de den offentlige Menings hele Strøm til at vende sig imod Ludvig selv, og gave ham til Priis for Verdens Foragt, som en ufølsom og egenkjærlig Tyran. Ingen af disse Meninger fortjener Historiens Stempel. Ludvig eiede ikke af Naturen meget foragtelige Egenskaber; hans Feil vare snarere en Virkning af hans Stilling, end af hans oprindelige Characteer. Han var ædelmodig, gavmild, en Ven af Videnskaber og Kunster, en god Søn, en langmodig Herre; han eiede en lykkelig Sindsstemning, og bestræbte sig for at vise Retfærdighed i sine Domme. Fra sin tidligste Ungdom indprentet en oprigtig Gudsfrygtighed, var det hans alvorlige Ønske, at vinde baade Guds og Menneskenes Bifald; og naar han, i sin blinde Iver, troede, at Guddommens Velbehag kunde erhverves ved Forfølgelse, og et stort Navns Hæder, ved at ødelægge sine Naboers Territorium, maae vi ikke dadle en almindelig Sjæls Vildfarelse, der desuden stemte overeens med den vrange offentlige Mening, som kaldte Bigotterie for Religion, og gjorde uretfærdige Erobringer til Grundvold for et hædret Navn.

Naar vi imidlertid paa den ene Side have skrevet ham dette tilgode, ville vi dog finde, at det er umu-

ligt, enten i høi Grad at beundre, eller at elske Ludvigs Characteer. Henvende vi vort Blik paa hans Forstand, saa see vi, at han fornemmelig udmærkede sig ved sin store Opmærksomhed for Forretningsvæsen, og hans Lyst til at tillægge sig selv Æren for Andres Planer. Hans Evner vare ingenlunde overordentlige. Han besad en Erobrers uheldsvangre Lidenskab, uden en Gnist af det Heltemod, der opvækker vor Deeltagelse, eller det militaire Genie, der betvinger vor Fornuft til Gunst for Menneskeslægtens Ødelæggere. Han udsendte sine Tusinder, for at offre Livet ved Rhinen eller Donau, paa det at han selv i Versailles kunde hvile sit Hoved paa Forfængelighedens bløde Hynder, og modtage sine slaviske Undersaatters overdrevne Smigrerier. Af et Hang til Eftergivenhed imod sig selv, og en Redebonhed til at troe paa Smigreres Tale, kom han til at henvende alle sine Lidenskaber paa een Gjenstand, og denne Gjenstand var: at tilfredsstille sin Egenkjærlighed og forøge sin indbildte Storhed. Naar han havde Maitresser, hvem han syntes at elske, opførte han sig imod dem paa en Maade, som viste, at han betragtede deres Lyksalighed, og endogsaa deres Liv, som Ting af ringe Værdie, i Sammenligning med Tilfredsstillelsen af hans Beqvemmelighed eller Lune. Naar han havde Venner, hvem han syntes at agte, lod han deres Tjenester i en Række af Aar ubelønnede, paa det at han kunde nyde deres Afhængighed, og straffede deres Feil uden Skaansel, idet han derhos bragte politiske Fordele i Anslag. — Hvad hans Rige angik, da betragtede han det som concentreret i hans egen

Person, og, med en Characteer, der netop var det Modsatte af Henrik den 4des, tog han feil af sit eget Hofs Glands, og ansaae denne for sit Folks Lyksalighed.

De fattige Fiskere i Aggersogn.

Stands ei din Vogn
Ved Aggersogn,
Hvis der forbi du kiører!
Fra hullet Tag
Du Nat og Dag
Kun Suk og Klage hører.
Ved sølvblaa Strand
Rask Fiskermand
Ei længer der du finder;
Det Mod, som ildned Øiet før,
Det muntre Blik forsvinder,
Og Sorgen sidder ved hans Dør,
Med blegtindfaldne Kinder.

Hvad var hans Feil?
Mon spændte Seil
Ei turde Vinden møde?
Mon ræd han laa
I lune Vraa,
Og hørte Stormen støde?
Ei længer stærk
Til Helteværk
Bag Dynen han sig skjulte?

Naar Skade slog sit hvide Skum,
Og sorte Vover huulte,
Og, med forfærdelige Brum,
Op Østenvinden kulte?

Er slig en Færd
Vel Hielpen værd?
Vi Ladhed understøtte?
Lad feige Flok
Da længe nok
Hentæres i sin Hytte! — —
Forsynd dig ei!
Gak ei din Vei,
Fra Kummers mørke Bolig.
Din Broder har din Agt fortient,
Han sad ei feig og rolig;
Men Haabet blev til Smerte vendt,
Og Nøden er utrolig.

Du Taler, hist!
Din Tunge mist,
Og prøv om du kan tale.
Tab, Kunstner fin,
Dit Farveskrin,
Og see, om du kan male.
Du rige Mand,
Med Uforstand,
Som el vil Nøden lindre:
En Tyv dit Guld tog af sit Skjul;
Men est du derfor mindre?
Ustadigt løber Lykkens Hiul,
Dets Flugt kan Ingen hindre.

Først Ægir mild
Ei Stimer Sild

I Aar til dem lod komme;
Hvi var han vred?
Det ingen veed;
Men Garnene blev tomme.
Saa Solens Rand
I Jettebrand
Kun hærged og fortærte;
Pulsvaaden brændte Hedens Glød,
Som stedse Rov begierte;
Og raadne Næt sig sønderbrød,
Som for en Hytte nærte.

Den Haand, som spandt,
Ei Hampen fandt,
Hvoraf den Næt kan tvinde;
Thi, uden Skiærv,
Hvad er Erhverv
Selv for en flittig Qvinde?
Ja, magre Ko
Ved Fiskerbo
Ei Melken gav den Spæde;
Thi Solen svied tynde Græs,
Hvoraf den skulde æde;
Og paa det golde danske Næs
Saae man den Kiekke græde.

Med smeltet Aand
Luk op din Haand!
Din Broder hielp, den Arme!
Thi ufortient
Blev Kiekhed vendt
Til Undergang og Harme.
Skal danske Mand
Ved elskte Strand

Som Træl i Ørken stønne?
Er Fiskeren ei Kystens Pragt,
Som Urt, ved Bækken grønne?
Hil dig, som har ham Haanden rakt!
Alfader vil dig lønne!

A. Oehlenschläger.

Waverleys Forfatter.

(Skildret af en Skotlænder*).

Waverleys Forfatter er upaatvivlelig en af de overordentligste literaire Characterer i vor, og i enhver Tidsalder. De Productioner, ved hvilke han har forøget den saakaldte Moerskabs-Literatur, ere paa eengang de talrigste, de heldigste og de meest tiltrækkende, der nogensinde ere blevne leverede af nogen Forfatter, eller af nogen Skole. Det utrolige Antal af Fortællinger, Legender og Fragmenter af Historien, som han har iført Form og Skikkelse, saa ulige i deres Enkeltheder, og dog med en saa vidunderlig Liighed i deres Aand og Holdning — de udmærkede Skildringer af Sæder, hvilke han ligesom har standset paa selve Randen af Glemsel, og gjort saa nøie bekjendte for den hele Verden, som de vare det for de

*) Fra Muddys: „Attic Fragments of Characters, Customs, Opinions and Scenes, by the Author of „Modern Athens" and „Babylon the Great" 1825."

oprindelige Besiddere; og den uendelige Forskjellighed af Characterer, han har skizzeret, der alle ere hinanden saa ulige i deres individuelle Træk, og dog bære en paafaldende Familie-Liighed, gjøre ham til den rigeste Forfatter i hans Genre, medens han tillige er den bindrigeste, den meest consistente og den meest varierende. At nogle af hans Værker staae under andre af dem, kan ikke nægtes; og der ere Personer, som mere hige efter at finde Feil, end at bemærke Skjønheder, som paastaae, at literaire Skandsegravere og Pakæsler ofte have forhjulpet ham til Grundridset af Charactererne og Skeletterne af de benyttede Begivenheder. Hvorvidt dette end maatte være Tilfældet, saa er der dog ingen Tvivl om, at jo Planen til hvert af disse interessante Værker er lagt af den samme Mesterhaand, og at alle de enkelte Dele ere udmalede med hans fuldendte Pensel, og sammensatte af hans beundringsværdige Færdighed.

Disse Værker have dannet en lys Aera i Roman-Literaturens Historie, og bragt den til en Høide, med Hensyn til Literaturen i Almindelighed, som den aldrig før havde naaet, maaskee kun med Undtagelse af nogle enkelte af dens meest begavede Productioner, og disse vare saa faa i Forhold til det Hele, at de snarere maatte betragtes som Afvigelser, end som skjønne og til Exempel anvendelige Prøver af samme Art.

I det vi tilkjende ham hans Plads blandt berømte Forfattere, kunde vi sige, at han, med vedbørligt Hensyn til Gjenstandenes Forskjellighed, og den forskjellige Maade at behandle dem, mere nærmer sig

Shakspeare end nogen anden Forfatter, vi kunne nævne; og maaskee kan den ubegrændsede Beundring, begge have vakt, og den fortrinlige Nydelse, begge skjænke, tillægges een og samme Aarsag, nemlig at enhver af disse Digtere ei alene medbringer til sit Værk en Hukommelse, fyldt med en Mængde af de meest udvalgte Materialer, en Indbildningskraft, som er istand til at lægge de fuldkomneste Planer, og en Flid og Smag, der giver disse Planer den meest effektfulde Udførelse; men at Digteren øieblikkeligen banlyser hvert Hensyn og hver Allusion paa sig selv, og henvender sin hele Energie, udelukkende opofrer sin hele Sjæl, til det Værk, der staaer ham for Oie. Ingen af dem har nogen særegen Troesartikkel at forsvare, et eller andet lille philosophisk System, eller nogen speciel Lovcodex, nogen Smagstheorie, eller politisk Mening, der kunde bortlede hans Opmærksomhed, stække hans Phantasies Vinger, eller fordunkle hans skarpe Jagttagelsesfands; men han bortjager alle smaalige Distinctioner og alle for smaae Sjæle egne Hindringer, og i det han paa eengang og fuldkomment gaaer over til Beskuelsen af menneskelige Væsener, skildrer han deres Handlinger med den største Færdighed og den beundringsværdigste Troskab. Heraf kommer det, at vi, i de af andre dramatiske Forfattere og andre Romanskrivere fremstillede Characterer, skjøndt vi ofte finde et enkelt Ledemod, der er fuldt af Gratie, eller et Træk, det er skjønt, paa samme Tid ei kunne forbolge, at den hele Figur gaaer stivt og hinker i sin Gang, medens hos Shakspeare og den skotske Ro-

manforfatter hvert Træk er Naturen troe, og hvert Ledemod besjælet med Liv. Hos sædvanlige Forfattere, selv hos dem, der have betydeligt Krav paa Genie og Færdighed, finde vi, at Skribenten laaner af sin egen Substants, for dermed at øge og bøde paa sine Characterers Former, og at han lægger dem sine egne Ord i Munden for at forøge deres Taler; men hos Shakspeare og hos den skotske Romanforfatter er Characteren i sig selv fuldkommen, og ethvert af dens Udtryk, enhver af dens Handlinger tilhører den selv.

Da han, hvem Verden skylder sin Tak for disse udmærkede og vidunderlige Productioner, aldrig formeligen har gjort Fordring paa Æren for at have frembragt dem, ville vi her ikke nedskrive hans Navn, men det være os tilladt at sige, at vi kun kjende een Mand, hvis Dannelse og Forhold egne ham for dette Arbeide; og vi frygte, ja vi ere overbeviste om, at der, naar hans Evner slappes, hvilket dog engang maa blive Tilfældet, ikke kan være nogen Efterfølger, der i det Hele er istand til at vedligeholde det samme glimrende Ry, eller endogsaa at komme indenfor Straalekrandsen af dets Hæder. Ogsaa i den Henseende er han (vi kunde næsten sige, maa han være) liig Shakspeare, at medens han selv ei har copieret Nogen, der gik foran ham, vil han ikke blive copieret af nogen Anden efter ham, men vil indbefatte i sig selv en heel Skole af Romanliteratur, ligesom Shakspeare af dramatisk Poesie, som Alle ville vedblive at beundre, men Ingen være istand til med Held at efterligne.

Den skotske Romanforfatters Ry, og maaskee mere

specielt hans pecuniaire Held, har udentvivl kaldet adskillige Efterlignere i Marken, og var hertil ikke en tilstrækkelig Grund, som vi skulle angive i det Følgende, kunde det synes besynderligt, at hine Efterlignere alle skulde høre til det samme Fædreland, som Gjenstanden for deres Efterlignelser, men der er endnu ikke, iblandt dem alle, een, der kan have nogetsomhelst billigt Krav paa at blive hans Efterfølger.

Men, som en Slutning, vi hidlede fra hans Samtidige, kunne vi uddrage, at medens Waverleys Forfatter iblandt dem ikke har nogen Rival, der deler hans Held med ham, saaledes vil der ei heller fra deres Midte optræde nogen Efterfølger, der skal vedligeholde hans Skole og dele hans Rygte.

Uden at gjøre det afhængigt af en Erfaring, vi hente fra levende Forfattere, troe vi, at dette Factum kan bevises af selve Sagens indvortes Evidents; og dette er vistnok den meest tilfredsstillende Methode, da vi derved kunne tilkjende vor Romanforfatter sin fulde Andeel af Berømmelse, uden nogen Allusion, der kan være saarende for Andre. Og her er Beviset dobbelt; først forsaavidt det angaaer vor Authors Studier og Forhold; og for det andet, forsaavidt det har Hensyn til de Gjenstande, han har valgt.

Hvad det første angaaer, da er Waverleys Forfatter født paa en Tid og blandt et Folk, hvor de Fortællinger og Legender, han paa en saa skjøn og sindrig Maade har udbredt i en saa stor Række af Bind, vare i friskt Minde, og saa at sige i Slægt med Folket, og paany bleve fortalte og beundrede hver Dag. For Fa-

miliens Venner vare hine Skildringer af Stuarternes Tilhængere da kun som Begivenheder fra i Gaar; og hist og her levede endnu enkelte ærværdige Mænd, hvis Fædre havde været med til Jagten ved Claverhouse og Dalzell. Verdenshistorien var ikke da, som den er nu, Gjenstanden for enhver Bondes Betragtninger; men Sjælen var derfor ikke mindre virksom, eller Indbildningskraften mindre varm; og derfor kunde hiin Folkeklasse, der nu kan fortælle en Smule om enhver Ting, undtagen om dens egen Historie, dengang fortælle en god Deel om denne sidste, og maaskee intet andet. Waverleys Forfatter blev, sige vi, født netop da Tiden havde mildnet alle hine Gjenstande, og førend den havde tilintetgjort nogen af dem; og hans Livsforhold vare særdeles gunstige for Jagttagelse. Svag og lam i sin Barndom, liig den berømte Byron, var det, ligesom med denne, overladt til ham selv at danne sin Aand, førend Systemernes mekaniske Projectmagere kastede sig over ham, og bragte den i deres kolde og beregnede Form. Hensat paa en af de meest romantiske Pletter af sit Fædreland, fremstammede hans første Ord dets Sagn, og hans første Toner nynnede dets Ballader; og vi omtvivle ikke, at han jo havde lagt Sædekornet baade til den vordende Digter og den vordende Romanforfatter, inden han begyndte at erhverve hiin mekaniske Opdragelse, som, indpodet paa et intellectuelt Grundstof, som det han besad, har været saa hædrende for ham selv, og saa frugtbringende for Verden. Denne Smag for det Romantiske, det Ridderlige, og, om

man vil, det Vilde og det Glødende i den menneskelige Natur, forøgedes med Aarene, og, kæmpende med almindelige og Kalds-Studier, blev den, om den end ikke overvældede og aldeles qvalte disse, dem dog langt overlegen. Medens Andre helligede deres Tid til Dagens Begivenheder, Forlystelser og Daarskaber, henflyede han altid til de Steder eller Personer, der meest egnede sig for at komme hans Yndlingsstræben til Hjelp. Een Gang fandt man ham skjult i en Krog, forskende i skimlede og forglemte Bøger; en anden Gang var han paa Jagt efter antikke Dragter, gammeldags Harnisker og henkastede Vaaben; og atter igjen fandt man ham siddende ganske alene, stirrende efter Bjergørnen i dens Flugt, eller betragtende Oceanets rullende Bølger. Nu søgte han Selskab med alle de besynderlige og eccentriske Characterer, Staden frembød — nu var han med den graahærdede Hyrde paa Klipperne, med den rynkede Graver paa Kirkegaarden, eller han smøgede sin Pibe i Hytten hos den gamle Enke, der var glemt baade af Tid og Slægtninger, medens hun ved sin snurrende Rok gjentog andre Tiders Sange og Sagn. Disse vare de Kilder, hvorfra Waverleys Forfatter hentede Materialerne til sine vordende Værker; og den Øvelse, han forskaffede sig i at sammensætte disse Materialer, har maaskee været længere, og kostet større Arbeide og Taalmodighed end nogen anden bekjendt Forfatters. Vi vide, at dette er et Factum; og vi ere overbeviste om, at Waverleys Forfatter ikke selv vil nægte, at han længere end nogen anden samtidig Forfatter, vedblev

at skrive i Skjul, førend han frembragte enten et Digt eller en Roman, som Publikum vilde læse. Vi nævne ikke dette, for at nedsætte hans Genie, men netop i den modsatte Hensigt. Saa vidtudbredte Evner og saa forskjellige Materialer udfordre lang Forberedelse og Udarbeidelse; og det hænder sig hyppigt med andre Mennesker saavelsom med Forfattere, at de, hvis Kræfter ere de mindstlovende i Begyndelsen, til Slutningen ere de heldigste. Næstefter total og ubetinget Fordømmelse, er der intet saa skadende for en ung Forfatter, som strax at gjøre Lykke, thi de, der paa nogen Maade ville erhverve det luttrede Genies Guld, maae vinde det igjennem Ildprøven, og jo stærkere Ilden er, des renere vil Guldet blive for al Tilsætning af ringere Metaller. Det Factum, at feilslagen Forventning, eller i det mindste Ligegyldighed i Begyndelsen, ikke kunde neddæmpe denne Forfatters Ild, eller hindre det Held, han tilsidst maatte erhverve sig, afgiver en Opmuntring for den flittige Literator, og siger ham, at han, naar han er begavet med Begeistring, naar han ærligt vil erhverve sig de fornødne Kundskaber, og naar han blot med Standhaftighed vil udholde sin Prøvetid, da sikkert vil see sine Bestræbelser lønnede efter Fortjeneste — en Belønning, rigeligere og varigere, end om han strax havde gjort stor Lykke, og i Tillid hertil forsømt vedvarende Studium og Aandsdyrkelse. Miraklernes Alder er nu forbi, saavel i Literaturen som i Religionen; og det er gavnligt for Candidaterne til det offentlige Rygte, at vide at de ikke kunne naae dette uden stadig Flid; men ikke

heller gaae Glip af det, naar de saaledes dyrke deres Talenter. Vi ville hermed ingenlunde sige, at nogen Grad af ufortrøden Anstrængelse, kunde bringe en almindelig Author til samme Høide som Waverleys Forfatter, fordi vi vel vide, at Geniets Spire oprindelig laae i hans Aand, og havde Frihed til at udvikle sig fra hans Fødselsstund af; men vi paastaae, at han aldrig vilde være bleven hvad han er, hvis han ei, med sin naturlige Ild og Drengens opvakte Phantasie havde forenet Mandens utrættelige Flid. Men omendskjøndt man heraf kan udlede en stor Opmuntring for den Flittige, tør vi ikke haabe, at en Forbindelse af Omstændigheder, saaledes som den her har frembragt hiin Forfatter, skulde indtræffe hver Dag, eller endogsaa i hvert Aarhundrede.

For det andet maae vi, i det vi saaledes drage i Tvivl den Mulighed, at nogen Author, inden selv et langt Tidsløb, vil træde til sit Værk, saa høit begavet og saaledes forberedet som Waverleys Forfatter, paa den anden Side endnu mere bestemt betvivle, at nogen anden Romanforfatter vil finde en saadan Række af Gjenstande, hvorpaa han kan anvende sine Talenter. Vi have sagt, at han var lykkelig ved sit Genie og sine Forberedelser, og vi sige nu, at han har været endnu mere lykkelig ved sine Gjenstande. Intet Menneske, der har været født og opdraget siden Revolutionens og Forbedrelystens Ploug gik over den hele civiliserede Verdens Overflade, kan længere studere saaledes som vor Romanforfatter; og intetsteds siden hiin Ploug oprev og begravede alle en local og individuel

Forskjelligheds vilde Blomster, kan der findes Materialer til Værker som hans. Skotland var det bedste Land, der enten kunde have forberedet Kunstneren, eller forsynet ham med Materialer. Her vare Stammernes Forskjellighed og Oldtidens Traditioner tydeligt betegnede og bevarede i en troe Erindring. Det hele Folks Characteer og Udtryksmaade var klar og characteristisk, og saaledes vare ogsaa de individuelle Dele, hvoraf hver enkelt bestod. Folket var hjemvant i Landet, og Landet var familiært for Folket. Forandring — man kalde det Forbedring om man vil — havde netop begyndt at berøre nogle faa Pletter med de monotone Conturer af Verdens almindelige Oplysning og Statsborgervæsen; men i Almindelighed vare Bjerget og dets Mænd, Dalen og dens Beboere, saagodtsam enten samtidige i Vedholdenhed og overeensstemmende i Characteer, eller Forskjellen blev overseet. Faderen førte sin Søn hen til Moselandet, og fortalte ham der, hvad der var gjort eller lidt af den eller den af hans Forfædre, paa denne eller hiin Plet. Hver Kirkegaard fortalte mange Generationers Historie, og hver Borg eller Fæstning var bekjendt baade i den af Mennesker beboede Verdens og i Spøgelse-Verdenens Historie. Kundskaben saavel om Mennesker som om Steder eller Begivenheder, var ikke saa mangesidig som den er nu; men den var tifold mere dyb og permanent; og der var ikke en gammel Hytteboer i sin usle Bolig, eller en gammel Tigger paa Veien, som jo kunde fortælle en Historie af det menneskelige Liv, der vel var værd at mindes, og paa samme Tid at til-

føie saameget af den ideale Verdens Maskinerie, at den maatte blive i høi Grad poetisk.

Det Tidspunkt, i hvilket Waverleys Forfatter henvendte sin Opmærksomhed paa denne rige og tiltrækkende Mark, var netop det, da den havde meest gribende Interesse, da den var veget langt tilbage fra vort Blik, men ikke aldeles forsvunden, da den, tonende gjennem Tummels og Omvexlings Morgentaage, netop svævede paa den yderste Horizont af erkjendt og virkelig Tilværelse, da den, reflekteret imod den stigende Lysning, antog blødere Conturer og udvidede Dimensioner i sit hele Udseende, og saaledes fik Liighed med et magisk Tryllesyn. De Sagn, det lykkedes ham at gribe, netop da de vare paa Nippet til at synke i Glemsel, de Characterer, han portraiterede netop da de forsvandt af Verden, og de Sæder, han skildrede, netop i det Øieblik da de forvandledes, vare alle saa dunkle og saa nær Forglemmelse, at de hverken kunde blive Gjenstande for Jagttagelse af Historien eller Verden i Almindelighed, medens de paa samme Tid dog vare kjendte af et saa tilstrækkeligt Antal, at deres Troværdighed kunde stadfæstes, og deres sande Værd erkjendes. Han var saaledes bedre end maaskee noget Menneske har været det, istand til at give et sælsomt Folks Sæder, Skikke og Begivenheder i sælsomme Tider „Lokalitet og Navn"; og det medens den hele Verden var i en travl Bevægelse, for overalt at tilintetgjøre de Materialer, der kunde fremkalde en ny Række af deslige Fremstillinger.

Skotland saae hine Malerier, og erkjendte strax med Stolthed og Jubel, at de forestillede dets forrige Jeg. England forstod Formen ikkun halvt, og kunde ikke fatte Meget af Substantsen, men det fandt dog, at der i disse Fremstillinger laae en Kraft og en Characteer, hvortil det sjeldent havde seet Mage, og det deeltog i Beundringen. Hiin Beundring udbredte sig, indtil de skotske Romaners Roes naaede saa langt som der var et Menneske, der kunde læse dem, eller et Sprog, hvori de kunde blive oversatte.

Naar det nu er almindelig erkjendt, at næsten enhver Scene, enhver Characteer og enhver enkelt Begivenhed i disse Romaner er særegen og lokal, og at deres største Tillokkelse bestaaer i den fuldkomne Skotskhed (om vi saa maae kalde det) i deres Bygning, og i deres Udførelses fuldkommen idiomatiske Stiil, og da ingen af disse Dele nogensinde kan blive gjengivet i Oversættelse, eller fuldkomment fattet, uden af en Skotlænder, bliver den overordentlige Lykke, de have gjort i England og paa Fastlandet, forbausende: i ethvert Tilfælde maa den overbevise os om, at naar Englænderne kunne uddrage den Nydelse, som de synes at finde, af hvad de med Hensyn til Sproget kun tildeels forstaae, og naar Fremmede kunne finde Smag i de svage Efterligninger, som gives det feilagtige Navn af Oversættelse, af hvad der ikke kan oversættes — hvor overordentlig den Nydelse da maa være, de skjænke dem, der føle ethvert Ord, kjende enhver Characteer, og ere hjemme i enhver Scene!

Disse Romaners Tillokkelse maa ikke vurderes ef-

ter hine literaire Regler, som ere fælleds for den hele boglige Verden. See vi hen til de blotte Fortællinger, da ere de i mange Henseender feilagtige, og de mangle i Almindelighed Eenhed og Holdning. See vi ogsaa hen til Sproget, da er det, omendskjondt aldrig plumpt eller lavt, langt fra at være klassisk. Det Engelske er ofte slet; det Gaeliske, hvad lidet der heraf er, ikke noiagtigt, og det Skotske er undertiden provincialt. Tillokkelsen ligger i Charactererernes fuldkomne Sandhed, Natur og Conformitet; den beundringsværdige Færdighed, hvormed disse og det Sceniske ere afpassede efter hinanden og forenede til et Heelt; og hiin stadige Anbringelse af den hele Styrke i Charactererne, hvorved Forfatteren bestandig holder sig selv ude af Syne. Som blotte Mekanikere i Composition, kunne mange Forfattere gjøre det bedre end vor Skotlænder; men der er en Sjæl i hvad han skriver, som Intet andet end Foreningen af Talenter, Forberedelse, og en Mark, som den han har aabnet sig, kan tilveiebringe. Hos Romanskrivere har man aldrig tilforn seet Mage dertil, og vi drage stærkt i Tvivl, at den nogensinde mere vil vise sig i samme Grad. Geniet kunne vi haabe at see gjenfodt, og der er ingen Grund til at mistvivle om en utrættelig Flid; men nu, da Skotland ikke alene har ophort at være en ubenyttet Mark for Værker af dette Slags, men tillige at være hvad det var, hvor skulle vi da finde Materialerne? Skotlændere have, som vi have sagt, forsøgt det, og det er mislykkedes dem; og i intet andet Land har man gjort lignende Forsog — et Beviis paa, at man enten ikke

forstaaer, hvori disse Romaners store Tillokkelse ligger, eller at man fattes Materialer. Ivanhoe og Quentin Durward kunne anføres som Beviser paa hvad en saadan Genius kunde gjøre, med Hensyn til andre Lande end Skotland, og andre Tider end de sidste tvende Aarhundreder af dets Historie, men endogsaa i disse er der, uagtet Forskjelligheden af Scener og Sprog, en umiskjendelig Liighed med de andre.

Den forladte Pige.

Saa fredeligt funkler i Fuldmaanens Skin
Dugperler paa bladfulde Grene;
Men Taarerne brænde paa Pigelils Kind,
I Lunden hun vandrer saa ene.

O Pige! du knuste en Blomst med din Fod,
Og ellers er Blomster din Glæde. —
Ak! neppe jeg saae, hvor jeg gik, hvor jeg stod,
Nu vakler hvert Fied, jeg vil træde.

Hør, Fuglene synge saa lifligt i Lund,
Kan ei deres Toner dig røre? —
Ak! fordum jeg hørte en Sang af hans Mund,
Den toner mig stedse for Øre.

O rev han sig bort fra dit kjærlige Bryst,
Er derfor sorgmodig din Stemme? —
Ak! vår han hendraget til fremmede Kyst,
Maaskee var hans Tanke herhjemme.

Hvi stirrer dit Blik over Land, over Søe?
Hvad er det, dit Øie forfølger? —
Hans Hjerte er draget fra Kjærligheds Øe,
Og reist over iiskolde Bølger.

O kan da dit Blik i den skyfulde Nat
En trøstende Stjerne ei finde? —
Ak! Øiet af Taarer er blændet og mat,
Snart haver det grædt sig tilblinde.

Der er ikke Nat saa lang, som tilsidst
Jo svinder for Morgenens Røde. —
Ja Dag vil frembryde, det veed jeg forvist,
Naar Hjertet ei længer kan bløde.

Der er ikke Vinter saa kold og saa stiv,
At Varme med Vaaren jo kommer. —
Ak! Vinter er nu mig paa Jorden mit Liv,
Hos Gud er den evige Sommer.

Christian Wilster.

Emigranten.

En Skizze, af Washington Irving.*)

I Tuilleriernes Hauge er der en afsides Plads paa Soelsiden, under Muren af en Terrasse, der vender ud til den sydlige Deel af Haugen. Langs med Muren er en Rad Bænke, hvorfra man har Udsigt over Haugens Gange og Alleer. Til dette behagelige Sted tyer man gjerne hen i den sildigere Deel af Efteraaret, og paa smukke Vinterdage, da den synes at bevare en Rest af den bortgangne Sommers milde Luft. I en rolig, klar Morgenstund er her særdeles livligt med legende Børn, der bringes herhen af Ammer og Barnepiger. Her er ogsaa et Tilflugtssted for endeel gamle Damer og Herrer, som, med hiin roesværdige Sparsommelighed paa smaae Fornøielser og smaae Udgivter, hvorved Franskmændene udmærke sig, komme herhid, for at varme sig i Soelskin, og spare paa Ildebrændsel hjemme. Her seer man ofte en Cavalier af den gamle Skole, naar Soelstraalerne have opvarmet hans Blod og bragt det nær et Slags Kogepunkt, flagrende omkring, som et forfrossent Møl, der er optøet ved Ilden, at aflægge nogle svage Prøver paa sit Gallanterie for de antike Damer, og nu og da kaste et Blik til de fyldige Barnepiger, med et

---

*) Fra: „The Literary Souvenir, edited by A. A. Watts", London 1827.

Udtryk, som man næsten skulde mistyde som en Rest af Libertinerie.

Blandt dem, der sædvanligen besøgte dette Sted, havde jeg ofte lagt Mærke til en gammel Herre, hvis Klædedragt var afgjort antirevolutional. Han bar den trekantede Hat, der var Brug i l'ancien régime; hans Haar var friseret over begge Ørene i ailes de pigeon, en Stiil, der smagte af Bourbonnisme, og en Pidsk stak ud fra hans Nakke, hvis Loyalitet var uomtvistelig. Omendskjøndt hans Klædedragt bar gammeldags Snit, viste den dog Levninger af Gentilitet, og jeg bemærkede, at han tog Snuus af en elegant, men gammeldags Gulddaase. Han syntes at være den meest populaire Mand paa Promenaden. Han havde en Compliment til hver gammel Dame, han kyssede hvert Barn, og han klappede hver lille Hund paa Hovedet; thi Børn og smaae Hunde ere i Frankrig meget vigtige Medlemmer af Selskabeligheden. Jeg maa imidlertid bemærke, at han sjeldent kyssede et Barn, uden med det samme at knibe Barnepigen i Kinden; en Franskmand af den gamle Skole forglemmer aldrig sin Skyldighed imod Kjønnet.

Jeg kunde godt lide denne gamle Herre; der var et tilvant Udtryk af Velvillie i hans Ansigt, som jeg meget hyppigt har bemærket hos disse Reliquier fra Frankrigs mere polerede Dage. Den vedvarende Udøvelse af hine tusinde Smaae-Artigheder, som umærkelig forsøde Livet, have en lykkelig Indflydelse paa Ansigtstrækkene, og udbrede en blid Aftenglands over Alderdommens Rynker.

Hvor der er en gunstig forudfattet Mening, danner man snart et Slags stilltiende Fortrolighed, ved ofte at møde hinanden paa de samme Steder. Et Par Gange overlod jeg ham en Plads paa Bænken, hvorefter vi toge til Hatten naar vi mødtes; endelig kom vi saavidt, at vi toge en Priis sammen af hans Daase, hvilket er det samme som at spise Salt med hinanden i Østerlandene; og fra den Tid af var vort Bekjendtskab sluttet.

Jeg blev nu ofte hans Ledsager paa hans Morgenpromenader, og morede mig meget ved hans godmodig muntre Bemærkninger over Mennesker og Sæder. En Morgen, da vi vandrede igjennem en Allee i Tuillerierne, og Høstvinden hvirvlede det gule Lov om vore Skridt, blev han mere snaksom end sædvanlig, og fortalte mig adskillige Træk af sit Livs Historie. Han havde engang været meget rig, og Eier af et smukt Landgods og et adeligt Hotel i Paris; men Revolutionen, der frembragte saa mange sørgelige Omvexlinger, berøvede ham Alt. Han blev, i en af Revolutionens Blodperioder, hemmelig angivet af sin egen Huushovmester, og endeel af Conventets Bødler bleve udsendte for at slæbe ham i Fængsel. Han fik imidlertid underhaanden saa betimelig deres Komme at vide, at han kunde søge sin Frelse i Flugten. Han landede i England, uden Penge eller Venner, men ansaae sig særdeles lykkelig, ved at have beholdt Hovedet paa Skuldrene; adskillige af hans Naboer havde mistet deres under Guillotinen, som en Straf fordi de vare velhavende.

Da han naaede London, havde han kun en eneste Louisd'or i sin Lomme, og ikke mindste Udsigt til at faae en igjen naar den var borte. Han holdt et enligt Middagsmaaltid, spiste Beefsteak, og var nær bleven forgivet af Portviin, som han, efter Farven, havde anseet for sædvanlig Rødviin. Spisequarterets lidet tiltrækkende Udseende, og det lille mahognifarvede Aflukke, hvori han spiste sin Mad, contrasterede sørgelig mod Paris's livlige Spisesaloner. Alt saae mørkt ud, Alt nedslog hans Mod. Han saae den dybeste Armod for sig; han talte de faa Penge, han havde faaet tilbage paa sin Louisdor, vidste ikke hvad der skulde blive af ham og — gik paa Comoedie!

Han tog Sæde i Parterret, lyttede opmærksomt til en Tragoedie, hvoraf han ikke forstod et Ord, og som syntes at være sammensat af Kamp, Gift, Dolk og Changements, og han begyndte at føle Modet synke hos sig, da han, ved at kaste et Blik over i Orchestret, blev høist overrasket, ved at gjenkjende en gammel Ven og Naboe, der just var ifærd med at tractere en uhyre stor Bas.

Saasnart Forestillingen var forbi, pikkede han sin Ven paa Skulderen; de kyssede hinanden paa begge Kinderne og Bas-Musikanten tog ham hjem med sig, og deelte sit Logis med ham. Han havde lært Musik for Fornøielse: efter sin Vens Raad greb han nu til den, som et Middel til at vinde sit Udkomme.

Han skaffede sig en Violin, meldte sig ved Ca-

pellet, blev antaget, og ansaae sig igjen for et af de lykkeligste Mennesker paa Jorden.

Paa denne Maade tilbragte han mange Aar, medens den frygtelige Napoleon steeg i Veiret. Han fandt adskillige Emigranter, der levede ligesom han, af at dyrke deres Talenter. De kom sammen, talede om Frankrig og om gamle Tider, og søgte at føre et Skyggebillede af et parisisk Liv midt i London.

De spiste hos en ussel fransk Godtkjøbs-Restaurateur, i Naboelaget af Leicester-square, hvor de bleve betjente med en Carricatur af fransk Kogekunst. De promenerede sammen i St. James-Park, og søgte at indbilde sig, at det var Tuillerierne; kort, de behjalp sig med at vænne sig til enhver Ting, uden til en engelsk Søndag. Den gamle Herre syntes virkelig ikke at have det ringeste imod Englænderne, og forsikkrede, at de vare braves gens; og han sluttede sig saa nøie til dem, at han efter 20 Aars Forløb næsten kunde tale deres Sprog saa godt, at man kunde forstaae ham.

Napoleons Fald var en ny Epoke i hans Liv. Han havde anseet sig lykkelig, ved at slippe ud af Frankrig uden at eie en Skilling, og han priste sig nu lykkelig ved at kunne vende tilbage igjen i samme Forfatning. Vistnok fandt han, at hans parisiske Hotel under Tidernes Tryk var gaaet igjennem saa mange forskjellige Hænder, at det ikke var at tænke paa at faae det tilbage; men Regjeringen tog sig naadig af ham, og han fik en Pension af nogle hundrede Franker, ved Hjelp af hvilken han nu, med

Sparsommelighed, førte et uafhængigt, og, saa vidt jeg kunde skjønne, lykkeligt Liv.

Da hans engang saa pragtfulde Hotel nu var bleven forvandlet til et Hôtel garni, leiede han sig der et lille Qvist-Værelse; han havde saaledes, som han sagde, kun skiftet Sovekammer, og flyttet to Par Trapper i Veiret — han var dog altid endnu i sit eget Huus. Hans Værelse var smykket med Portraiter af forskjellige Skjønheder fra forrige Tider, med hvilke han bekjendte at have staaet paa en fortrolig Fod; blandt disse var en yndet Operadandserinde, der havde været Gjenstanden for Paris's Beundring i Begyndelsen af Revolutionstiden. Hun havde staaet under min Vens specielle Beskyttelse, og var en af de faa af hans Ungdoms Yndlinger, der havde holdt Stand mod Tiden og dens mange Gjenvordigheder. De havde fornyet deres Bekjendtskab, og hun besøgte ham nu og da, men den skjønne Psyche, der engang havde været Dagens Modegudinde og Parterrets Afgud, var nu et lille, contract, gammelt Fruentimmer, der var skrutrygget og havde en Høgenæse.

Den gamle Herre gjorde ivrigt sin Opvartning ved de Stores Leveer; hans Loyalitet kjendte ingen Grændser, og han kunde ikke tale om den kongelige Familie, uden en Strøm af Enthusiasme, thi han følte endnu bestandig for dem, som for sine Stalbrødre i Landsforviisning. Sin Armod bar han med et let Sind, og hans gode Lune trøstede ham for enhver Modgang og ethvert Savn. Havde han end mistet sit Slot paa Landet, saa havde han i dets Sted et halvt

Dousin kongelige Palladser til sin Raadighed. Han havde Versailles og St. Cloud, naar han vilde fornoie sig paa Landet, og Tuilleriernes og Luxembourgs skyggefulde Alleer, naar han søgte Recreation i Byen. Saaledes vare alle hans Promenader og Forlystelser prægtige, og kostede ham dog ikke en Hvid. „Naar jeg vandrer i disse skjønne Hauger", sagde han, „behover jeg kun at indbilde mig, at de tilhøre mig, og de ere mine. Alle disse muntre Skarer af Mennesker ere mine Gjæster, og jeg byder selve Storherren Trods, om han kan vise mig en større Forskjellighed af Skjønheder. Ja, hvad der endnu er bedre, jeg har ikke den Uleilighed at passe paa dem, eller underholde dem. Mit Gods er et fuldkomment Sans souci, hvor Enhver gjør hvad ham lyster, og Ingen falder Eieren til Besvær. Det hele Paris er mit Theater, og skjænker mig et stedsevarende og bestandig afvexlende Skuespil. Jeg har et Taffel dækket for mig i hver Gade, og tusinde Opvartere staae rede til at flyve, naar jeg befaler. Naar mine Tjenere have opvartet mig, betaler jeg dem, giver dem deres Afskeed, og dermed er det forbi: jeg behøver ikke at være bange for, at de skulle volde mig Skade, eller plyndre mig naar jeg vender dem Ryggen. „I det Hele taget", sagde den gamle Herre, med et uendelig oprømt Smiil, „naar jeg tænker paa alle de Farer, hvorfor jeg har været udsat, og den Maade, hvorpaa jeg er sluppen fra dem; naar jeg erindrer mig Alt hvad jeg har gaaet igjennem, og betragter al den Nydelse, jeg nu har, saa kan jeg ikke andet, end ansee mig for en særdeles lykkelig Mand."

Saaledes løb denne praktiske Philosophs korte Historie, og det er et Malerie af mangen en Franskmand, der er bleven ødelagt ved Revolutionen. Franskmandene synes lettere end de fleste andre Mennesker, at kunne føie sig i Livets Gjenvordigheder, og at trække Honning af de bittreste Livsværter. Det første Stød af Vanheld kan vel overvælde dem, men naar det først er ovre, bringer deres naturlige lette Følelse dem snart igjen til at svømme ovenpaa de samme Bølger, der styrtede dem i Dybet. Dette kan siges at udspringe af en letsindig Characteer, men det opfylder den Hensigt at forlige dem med Ulykken, og om det ikke er sand Philosophie, er det dog Noget, der er ligesaa virksomt. Lige fra det Øieblik jeg hørte min lille Franskmands Historie, har jeg gjemt den som en Skat i mit Hjerte; og jeg takker min gode Stjerne, at jeg endelig har fundet hvad jeg længe troede, ei kunde findes paa Jorden — et tilfreds Menneske.

E. Sk. Man kan dog slet ikke bygge paa menneskelig Lyksalighed. Siden jeg nedskrev det Ovenstaaende, er Skadesløsholdelses-Loven udkommen, og min Ven har erholdt en stor Deel af sin Formue tilbage. Jeg var paa den Tid netop borte fra Paris, men da jeg kom tilbage, skyndte jeg mig hen at lykønske ham. Jeg fandt ham i en pragtfuld Vaaning i første Etage af hans Hotel. En Tjener i Liberie førte mig igjennem glimrende Sale, til et rigt meubleret Kabinet, hvor jeg fandt min lille Franskmand

hvilende paa en Ottoman. Han modtog mig med sin sædvanlige Fortrolighed; men jeg saae, at hans Ansigts Munterhed og velvillige Udtryk var forsvundet; i hans Blik læste jeg Sorg og Bekymring.

Jeg lykonskede ham til den heldige Omvexling af hans Skjæbne. „Heldige Omvexling?" gjentog han; „bah! man har rovet mig en fyrstelig Formue, og givet mig en reen Bagatel til Erstatning."

Ak! jeg fandt min nylig fattige og tilfredse Ven som et af de rigeste og elendigste Mennesker i Paris. Istedetfor at nyde den rigelige Andeel, han havde erholdt tilbage af sin forrige Velstand, martrer han sig daglig med at beklage Tabet af det han ikke har faaet. Han vandrer ikke længere i lykkelig Orkesløshed omkring Paris, men er en klagende Supplicant i Ministrenes Forgemakker. Hans Loyalitet er bortdunstet med hans Munterhed; han smiler ironisk naar man nævner Bourbonerne, og trækker endogsaa paa Skuldrene, naar han hører Kongen rose. Med eet Ord, han er en af de mange Philosopher, der ere blevne ødelagte ved Skadesløsholdelses-Loven, og hans Stilling er fortvivlet, thi jeg tvivler endogsaa om, at en ny Lykkes-Omvæltning, der kunde bringe ham tilbage til hans forrige Armod, igjen vilde gjøre ham til en lykkelig Mand.

De syv Veeraab.

Efter Matth. XXIII, 13 ꝛc.

Ak Verdens Slægt! hør Kraftens Ord
Som ganger ud til faldne Jord,
Forvendte Sind at røre!
Syv Gange høit jeg raaber Vee;
Hvo Øine har, nu op han see!
Hvo Øren har, han høre!

Vee Dig, som stolt det raaber ud:
Kun Du forstaaer at tiene Gud,
Og er Din Hovmods Tiener!
Vee Dig med Dit forvendte Sind:
Du selv ei gaaer til Himlen ind,
Og Andre den formener.

Vee Dig, Du Dienskalk, som lod
For Verden see Din Bon og Bod
Men Falskhed var i Hierte!
Hør snart de Faderløses Skrig
Og Enkers Veeraab over Dig,
Hvis Arv Du fræk fortærte.

Vee Dig, som lokker listig mild
Med Dievlesind Din Broder til,
Paa Lastens Vei at trine!
Naar først Du har ham i Dit Garn,
Du gior ham til et Helveds Barn,
Fordømt som Du til Pine.

Vee Dig, som med Din frække Eed
Besveeg Lov og Retfærdighed
Af Lyst til jordisk Vinding!
Naar Du til Død og Dom skal gaae,
Da see Fordømtes Mærke staae
Indglødet paa Din Tinding.

Vee Dig, som stolt af ydre Skik
Den lille Myg afsiet fik,
Men slugte ned Kamelen!
Guds Fred kan ei hos Falskhed boe:
Anstændigheds den døde Tro
Fra Dom ei frelser Sielen.

Du frække Nar! mit Veeraab hør,
Som Troen hos Din Næste tør
Som Kiettertro fordømme!
Hør mig, umilde Øienskalk!
Du selv Umildheds bittre Kalk
Skal visselig udtømme.

Men Vee paa Vee høit over Dig,
Som her for Mennesket med Svig
Sandhedens Lys fordulgte:
Som holdt i Blindhed usselt Folk,
Og fiendtlig hver en Sandheds Tolk
Med Svig og Sværd forfulgte.

Dit Vee med Haan jeg raaber ud,
Thi daarlig Du med Lysets Gud
Her maalet har Din Styrke.
Paa Jorden lev et Cains Liv,
Som Judas snart Din Aand opgiv,
Og far hen til Dit Mørke.

Syv Gange Vee jeg raabte nu,
Og evigt Vee Dig, om end Du
Tør troe, det har ei Fare.
Fortvivlet men forsildig see,
Naar Jesus selv udraaber Vee
Til de Fordømtes Skare.

Cosmus Humanos.

Giuseppe.

(En Tilbragelse fra den franske Revolutionstid.*)

Beboerne af den lille Landsbye Drappo, i Nærheden af Nizza, vare netop paa Hjemveien fra en Kirkefest i Omegnen, da en af de unge Piger ved et Feiltrin gleed ud i Paglione-Floden, og blev bortført med rivende Magt af denne ved et Skybrud opsvulmende Bjergstrom. Alle udstødte et Angstskrig, men kun en eneste 16 aarig Yngling vovede at springe efter hende, og at frelse hende ved at sætte sit eget Liv i Vove. Den Pige, som Ynglingen saaledes havde reddet fra Bølgerne, heed Clara, en fremblomstrende Skjønhed, der neppe havde fyldt sit 15de Aar. Da hun var fader- og moderløs, var hun bleven op-

*) Uddragsviis fra: „Recollections of a Pedestrian. By the Author of „The Journal of an Exile", 3 Vols. London 1826, Vol. I.

draget af en fartig Bedstemoder; hun var godmodig og kjærlig, men egensindig, som de fleste forkjælede Børn. Ynglingen heed Giuseppe, og var en Søn af Fogden Adrian, en temmelig formuende Mand, der stod høit anskreven hos Landsbyens Adelsmand Marquis Malvi; thi han havde engang frelst dennes Gemalinde fra den øiensynlige Død, ved at styrte sig i Veien for at standse de vilde Hingster, der løbe løbske med hendes Vogn og førte den henimod en Afgrund; og Fogdens Kone havde efter denne elskede Gemalindes Død opammet og opdraget hendes Datter Blanca. Giuseppe var en smuk, modig Yngling; men han havde et vildt uroligt Sind. Hans kjæreste Beskjæftigelse var Ulvejagten, paa hvilken han ofte tilbragte flere Dage, klattrende over de steile Bjerge med sin store Hund, og han pleiede ikke at vende hjem, førend han kunde vise sine mindre dristige Kammerater i Landsbyen Hovedet af en Ulv, eller, ihvorvel sjeldnere, af et Vildsviin, til Beviis paa sin Standhaftighed og sit Mod. Han havde trukket den unge Clara som livløs, op af den rasende Strøm, og som livløs var hun bleven bragt hjem og tilsengs; men allerede den næste Dag var hun kommen til sig selv igjen; og da hun tidlig om Morgenen ilede hen til Adrians Bolig, fandt hun, at Giuseppe allerede for flere Timer siden var draget ud paa Ulvejagt, saa at den gode Pige, med en hemmelig Krænkelse, som hun ikke selv vidste at forklare sig, maatte vende hjem igjen med uforrettet Sag.

Giuseppe vandrede imidlertid igjennem Klippe-

svælg og forbi Afgrunde over de vilde Bjerge indtil han, ifolge en i Forveien gjort Aftale, henimod Aften ved Foden af Col de Tende stødte til en Hob vandrende Bjergfolk, som her befandt sig i den eneste Hytte, der fandtes i Dalen. De boede et Sted ved Sokysten og vare efter deres Udseende at dømme, lige saa raae og vilde som Bjergene, de gjennemstreifede, og ingen syntes at ville fæste Tro til deres eget Foregivende, at de blot kom i denne Egn for at kjobe hvad de trængte til, af de vandrende Bissekræmmere, som drage her igjennem; ja, baade Marquien og Adrian havde advaret Giuseppe at holde Omgang med disse mistænkelige Folk, og kun disse Advarsler havde forhindret ham fra at modtage de hyppige Tilbud, som de gjorde ham om at følge med dem paa deres Vandringer; thi deres vilde eventyrlige Levemaade pirrede den raske Ynglings levende Indbildningskraft. Han fandt dem denne Gang travlt sysselsatte med at læse et trykt Papiir, hvori man i Frihedens og Lighedens Navn opfordrede Piemonteserne til at afkaste Præsteskabets og Adelens Aag, og slutte sig til den franske Republik. Giuseppe havde vel i nogen Tid hørt tale om sligt; men kun lidet lagt det paa Hjerte; men disse vilde Mænds Samtaler og Indbildninger om en tilkommende Liighed mellem alle Stænder, om Bondens Ret til at gjøre Fordring paa den fornemste Frøkens Haand, ophidsede hans Indbildningskraft: han tænkte paa Blanca, Marquiens Datter, paa den skjønne, blide Blanca, hans Pleiesøster, som han længe i Stilhed havde

elsket, uden at tilstaae det for sig selv (thi hans Daad for Clara havde blot været fremkaldt af hans naturlige Dristighed, og fri for enhver Bihensigt), og Tanken om den Mulighed, engang at torde trykke den hulde Frøken, som Huustro, til sit Bryst, satte hans hele Blod i Oprør, og aabnede hans Øre og Hjerte for hans vilde Stalbrødres onde Raad. Ja, hvad der endnu bidrog mere til at gjøre deres Anslag velkomne for ham, var et Nag, som han i nogen Tid havde baaret imod Marquien og hans Datter, paa Grund af at denne havde forklaget ham for hendes Fader, fordi han med Magt havde frarøvet hende et Kys, og Marquien, da han paa eengang erkjendte det Misgreb han havde begaaet, ved at lade de tvende unge Folk opvoxe sammen, for Øieblikket havde forbudet ham Slottet, som han i Fremtiden kun skulde besøge til bestemte Tider. Under disse Følelsers Herredomme, vidste Selskabets Anfører at formaae ham til at besværge den nye Frihed, der skulde bringe alle Tyranner Døden. Kun altfor sildig erfarede han her, at Marquien, hvis Godhed imod sine Undergivne de kaldte Hyklerie, for at holde Folket endnu længere i Slaverie, stod øverst paa Dødslisten, og forgjæves bestræbte han sig for at bringe dem fra deres Forsæt, thi trods hans Nag imod Marquien, beholdt dog Taknemmelighed Overhaanden, og da han intet formaaede at udrette hos de Barbarer, med hvilke han paa en saa uforsigtig Maade havde indladt sig, saa besluttede han ligesaa taknemmeligt som hef-

tigt, at benytte sin Kundskab om deres Forehavende til at frelse sin Velgjører.

Kun altfor snart viste der sig Leilighed dertil. Det var Nat, og nogle af Selskabet laae allerede i dyb Søvn, da en Mand kom løbende og meldte, at den fordømte Marquis og hans Datter den næste Morgen paa Veien fra Turin vilde komme der over Bjergene. Alle fore jublende op, og svore, at de denne Gang ikke skulde slippe dem levende af Hænderne; Giuseppe alene blegnede og skjælvede. „Husk paa Din Eed!" raabte Anføreren til ham, og befalede strax en af Banden at bevogte Døren med ladt Gevær, paa det at han ikke skulde slippe fra dem. Skurken havde læst i Ynglingens Sjæl, thi det var vistnok hans Beslutning at undflye, og at advare Adelsmanden. Længe lurede han forgjæves paa et gunstigt Øieblik; endelig syntes det at være kommet; Alle laae i dyb Søvn, Skildvagten stod lænet paa sit Gevær, med Ansigtet vendt imod Døren, der stod halv aaben. Giuseppe vovede det dristige Spring — ved den Magt hvormed dette skeete, kastede han Skildvagten til Jorden, og i et Øieblik var han udenfor og forsvunden mellem Klipperne. Hans Hund var løbet efter ham, og med dette troe Dyr ved Siden, klattrede han saa hurtig op ad Bjerget, at han inden faa Minutter ikke længer kunde høre sine Forfølgeres Skrig og Eder. Men det varede ikke længe førend en ny Fare mødte ham; han nærmede sig det, paa den Tid, eneste Værtshuus paa Col de Tende, hvori Marquien, efter hvad han havde hørt, opholdt sig, da der plud-

selig, fra det Klippesvælg, ved hvis Side han klattrede iveiret, frembrød en frygtelig Storm, der oftere pleier at hjemsøge hine Bjergegne, og af Bønderne kaldes la tourmente. Giuseppe var lykkeligviis netop i dette Dieblik bag ved en Klippe, som beskyttede ham imod Vinden, der i sin rasende Fart rev Træer op med Rod, og bortførte uhyre Steenmasser med sig. Et Dieblik tænkte Ynglingen paa sin egen Fare, men hurtigt erindrede han sig den Fare, der ogsaa truede Blanca. Uden at agte paa sin egen Sikkerhed, klattrede han altsaa bestandig videre, og naaede, efter megen Moisommelighed og stedse kjæmpende imod Vinden, endelig Værtshuset, hvori han fandt Blanca og hendes Fader, og bevægede dem til at medtage et talrigt Følge til Tende, den nærmeste By, uden at han dog aabenbarede dem de Sammensvornes Planer. Den Eed, han nylig havde svoret, afholdt ham derfra, og han lod sig for det første nøie med at have frelst Blanca.

Da Læseren formodentlig ønsker at vide hvorfor Marquien var reist til Turin, vil følgende tjene ham til Oplysning. Det sardiniske Hof, der var blevet sat i Urolighed ved de franske Frihedsprædikanteres Fremfærd, lod den fornemste Adel kalde til Turin, for af den at erfare Provindsernes sande Forfatning. Blandt disse Adelsmænd var nu ogsaa Marquien, og Resultatet af hans Reise var den modtagne Befaling at lade fængsle en Bande mistænkelige Folk, der i nogen Tid havde streifet omkring imellem Bjergene, og som ikke var nogen anden end den, til hvilken

Giuseppe nylig ved Eed havde sluttet sig. Men hvad der havde formaaet ham til at medtage sin Datter, var et Bekjendtskab, som denne havde gjort med en ung Gardeofficier, og som han, da denne var riig og af ædel Byrd, ønskede at fremme. De unge Folk syntes at behage hinanden endnu mere ved nærmere Omgang, og den unge Greve modtog en Indbydlse il et Besøg paa Marquiens Landsæde, hvilket han saa meget des snarere troede at kunne modtage, som Rygtet gik at hans Regiment snart vilde komme til at ligge i Egnen ved Nizza, da man var tilsinds at ville drage en stærk — Cordon sanitaire henimod Frankrigs Grændse. Det var altsaa fra denne Reise at Adelsmanden befandt sig paa Tilbageveien med sin Datter, og han var nu i Byen Tende, som giver hiint spidse Bjerg sit Navn, fra hvis Top man paa eengang seer ned i det frugtbare Lombardie. Det var allerede silvig om Eftermiddagen, og Marquien besluttede at overnatte her. Men da han, trods sin Taknemmelighed, dog ikke fandt det raadeligt, at lade Ynglingen Giuseppe, der havde fulgt dem herhen, længere være i hans Datters Selskab, saa overtalede han ham til at gaae hjem og berolige sin Fader formedelst hans lange Udeblivelse; og for desto snarere at faae ham bort, lovede han ham at faae Blanca til sin Dame ved Dandsen til næste Landsbye-Fest.

Halv glad og halv krænket ilede den unge Mand til Drappo, og bebudede Godsherrens Ankomst. Den hele Landsbye kom i glad Bevægelse, og man fastsatte en Dag til at festligholde den lykkelige Begi-

venhed — i Særdeleshed lykkelig for Giuseppe, fordi den desto snarere skulde skaffe ham den lovede Dands med Blanca.

Den næste Morgen ilede han altsaa op paa Slottet, for at meddele Blanca sin Forventning; men han saae hende ikke. Hendes Fader modtog ham vel meget venlig, men vilde ikke lade ham komme ind til Datteren; hun vilde opfylde sit Løvte, sagde han; men han haabede, at Giuseppe heller ikke fra sin Side vilde glemme, hvad der var ligesaa helligt som et Løvte, den Agtelse, han var sine Foresatte skyldig. Stødt herover, vendte Ynglingen sig bort, og adlød med Uvillie, da Marquien befalede ham at følge den gamle Præst, der var kommen op paa Slottet med ham, ned igjen ad den steile Fodstie. Paa Veien fortalte Præstens Huusholderske meget, af hvad hun havde hørt af Grevens Tyende om Turin, blandt andet ogsaa hvad man der hvidskede hinanden i Øret, om den franske Revolutions Fremskridt, og at en Hær skulde komme der i Egnen. „Frøken Blanca, hører jeg, skal slet ikke see det ugjerne", vedblev den snaksomme Gamle, „at vi faae Militaire herhid; thi hendes Kjæreste skal ogsaa være med." — „Hvem?" skreg Ynglingen, som farende op af en Drøm. — „Ih nu den smukke, unge Officier, med hvem hendes Fader har forlovet hende." — „Saa er det ude med mig!" raabte Giuseppe med Fortvivlelsens Rost, lod den Geistlige staae, og løb bort som en Afsindig.

Liig et anskudt Raadyr foer Ynglingen over Bjerg og Dal, gjennem Skov og over Klipper, indtil

han standsede imellem Ruinerne af en gammel Vandledning og her overtænkte det hele Omfang af det Tab, som truede ham. Hans Kjærlighed til hans Pleiesøster, der var opvoxet med ham stille og blidt, og havde rørt sig ubemærket hos ham, ligesom Aandedrættet i hans Bryst, maatte ved den pludselige Modstand, der med hvert Skridt mødte den, hos en saa heftig Characteer som Giuseppes, stige til den meest rasende Lidenskab, der maatte bringe ham til at vove det meest fortvivlede Skridt, naar det blot viste ham Veien til Blancas Haand. Med Glæde hilsede han nu den Genueser, hvem vi alt have lært at kjende som Anfører for de Sammensvorne, og som nu traadte frem fra Ruinerne, og spurgte ham, om han havde betænkt sig og var rede til at fornye Eeden og kraftig deeltage i sit Fædrelands Befrielse, eller vilde see sin Elskede i en Andens Arme? Mere behøvedes der ikke for at tirre den opflammede Yngling; med rask Bestemthed fulgte han sin listige Ledsager ind i en hemmelig Hule, som et Sagn om Spøgerie holdt skjult for Menigmand, og hvor han fandt fem af sine forrige Stalbrødre forsamlede. Under disse Rasendes løftede Dolke svoer han hvad man forlangte af ham; man gav ham den Forsikkring, at en fransk Hær var i Anmarsch og anbefalede ham den største Forsigtighed og Taushed, hvorefter han med paatagen Rolighed vendte tilbage til sin Faders Bolig.

Den næste Dag var Søndag, og Marquien og hans Datter bleve i Kirken høitidelig hilste af Fogden og Menigheden. Der var i Dag en anden Præst

tilstede, som hjalp den gamle Sognepræst at messe, og var bleven sendt derhen fra Nizza, for tilligemed andre Missionairer at prædike for Bønderne imod de nye Lærdomme, og tillige at angive for Øvrigheden de Personer, der vare betegnede som de meest mistænkte.

Den Tale, som den fromme Munk holdt, var fuld af Kraft og Salvelse, men den gjorde ikke samme Indtryk paa Alle, thi Giuseppe bemærkede, at medens Nogle med troende Andagt syntes at opsluge hvert af Præstens Ord, kastede Andre betydningsfulde Øiekast til hinanden, og haanlige Smiil, da Præsten til Slutningen med truende Ord tordnede mod Rebellerne. Han saae heraf tydelig, at endnu mange Andre vare smittede af de nye Lærdomme, og denne Opdagelse tjente til at forøge den bedaarede Ynglings Forventninger. Ogsaa Marquien og den Geistlige bemærkede det, og især var Giuseppes vilde Væsen og urolige Blik ikke undgaaet dennes Opmærksomhed, hvorfor han anbefalede ham til Adelsmandens Opsyn som et farligt Menneske.

Endnu samme Dag ankom de ventede Tropper til Dalen, og Gardens Capitain Grev Rivoli blev som en velkommen Gjæst optaget paa Marquiens Slot. Giuseppe saae ham, og skar Tænder, men han vidste endnu at lægge Tøile paa sit Raserie; Alle saae imidlertid, at han var bleven som et andet Menneske, og Marquien ansaae det saa meget mere nødvendigt at holde ham bortfjernet fra Slottet. Under disse Omstændigheder nærmede Morgenen sig til den bestemte

Fest, ved hvilken han havde Løvte om at dandse med Blanca. Den hele Landsbye var forsamlet; ogsaa Marquien og hans Datter kom; men den sidste ledsagedes af den forhadte Grev Rivoli. Giuseppes Blod kogte; men til Trods for Greven skulde hun dandse med ham, og saasnart Musikken begyndte at spille op, gik han med rask Bestemthed hen til Frøkenen, der netop stod i dyb Samtale med sin Elsker, og ikke syntes at agte paa hvad der foregik omkring hende. Ved dette Syn vaktes der en saadan Mængde af uheldssvangre Følelser i Ynglingens Bryst, at de udtrykte sig i krampagtige Træk paa hans Ansigt. — „Hvem er den unge vanvittige Person?" spurgte Greven. — „O det er en af Bønderne, min Pleiebroder; men han er paa nogen Tid bleven saa besynderlig, at jeg næsten begynder at blive bange for ham. Jeg har lovet at dandse med ham, men" — „Dandse med ham, nei, det skal De ikke; De dandser med mig, ikke sandt?" — og Blanca lod sig overtale; hun reiste sig, og traadte, uden at agte paa Giuseppe, frem, for at aabne Dandsen med Greven. „Spiller op!" raabte han til Musikanterne, og til Giuseppe: „gaae af Veien, unge Menneske!" Denne gjorde det, med et frygteligt Blik, som Greven til Lykke ikke bemærkede. Men ved den første Pause traadte han pludlig hen for Blanca, og raabte med funklende Øine: „De har ikke holdt Deres Løvte, De skal komme til at angre det!" — „Gaae til Helvede, Du grove Skurk!" raabte Greven med løftet Haand, „eller Du skal komme til at angre Din Frækhed." — Giuseppes

Harme vilde netop til at bryde løs med al sin Kraft, da han midt iblandt Hoben fik Øie paa Genueseren, der hemmeligt vinkede ad ham. Giuseppe fattede sig, qvalte sin utidige Vrede, og listede sig sagte ud af Landsbyen, og hen imellem de Buske hvor han havde seet Genueseren forsvinde. Snart fandt han ham, og blev af ham modtaget med en lille Bebreidelse for sin raske Fremfærd. „Men kom“, trøstede han ham, „den Tid er ikke mere langt borte, da vi ville være istand til at hævne os over vore Fjender. Savoien er allerede paa vor Side, og besat af Franskmændene. Nu staaer det til Dig at handle; en Hær af 100,000 Franskmænd staae i Bjergene imellem dette Sted og Grasse; disse maae Du paa Sideveie søge at føre i Ryggen paa vore skjændige Tropper, og dette maa skee endnu i Nat.“ — Giuseppe studsede. Hidtil havde hans Forræderie blot bestaaet i Ord; men nu, da han virkelig skulde udføre hvad han havde lovet i Lidenskabernes vilde Tummel, følte han sig gjennemtrængt af en hemmelig Gysen. Han vilde gjøre Indvendinger; men i samme Øieblik hørte de Stemmer, og saae Geværer blinke imellem Træerne. „Følg mig, eller Du er forloren!“ raabte Genueseren, og sprang op ad Klipperne. Giuseppe ilede efter ham; der faldt Skud, og flere Kugler susede om dem; men begge undslap. En Soldat havde seet dem begge smutte ind imellem Buskene og beluret dem, og da han havde forstaaet Indholdet af deres Samtale, havde han hentet nogle af sine Kammerater, for at tage dem tilfange. Vi have seet hvorledes dette slog feil. Men da Giuseppe

saae sig kjendt og forfulgt som Forræder, blev der ham intet Valg tilovers, han lod sig give den fornødne Underretning af Genueseren, og gik endnu samme Aften til det franske Hovedqvarteer.

Tvende Dage efter gjenlød allerede Bjergene omkring hans Fødested af Kanonernes Torden og et Feltslags Tummel. Piemonteserne vare opstillede paa den høie Bred af den nu næsten udtørrede Paglione-Flod, hvorfra Franskmændene søgte at fordrive dem. Allerede tre Gange havde de løbet Storm, og vare blevne tilbagedrevne med stort Tab af Skytset paa Bjergene, og især fra den høie Fæstning Montalbano, som dækkede Piemonteserne Ryggen. De rykkede fjerde Gang frem; de Angrebne ventede ogsaa denne Gang at see dem kastede tilbage, da pludselig Batterierne paa Montalbano taug, og strax derpaa Ny-Frankernes Flag vaiede fra Fæstningen. Giuseppe havde ubemærket ført disse op igjennem et skjult Pas, som han havde opdaget paa sine Vandringer, og ved Overraskelse havde de saaledes faaet den aldeles ikke stærke Fæstning i deres Hænder. — Dette afgjorde Dagens Skjæbne. Piemonteserne trak sig tilbage imellem Bjergene — og alt som de forlode et Sted, erklærede ogsaa den største Deel af Indvaanerne sig for den nye Frihed. Nu lod Giuseppe sig ogsaa igjen see i sit Hjem; men hverken hans Fader eller den gamle Præst, der vare blevne deres Pligter troe, vilde holde Samqvem med Forræderen, der, da han fandt, at ogsaa Blanca, for hvis Besiddelse han havde offret saa meget, var undkommet tilligemed hendes Fader, i Begyndelsen

rasede over sin skuffede Forventning; men snart, da han begyndte at overtænke, hvad han engang havde været, og hvad han nu var, bemestrede Angerens Smerte sig ham — dog, det var forsildig at vende om.

Franskmændene, der imidlertid havde bemægtiget sig Staden Nizza, spillede Herrer i Egnen, og troede sig i fuldkommen Sikkerhed, da de pludselig saae sig angrebne af den hele sardiniske Magt. I Begyndelsen forsvarede de deres Stilling med stor Standhaftighed, og da de endeligen maatte vige for Overmagten, gjorde de dem hver Fodsbred Land stridig med en exempelløs Tapperhed; men desuagtet bleve de tilsidst drevne ned i Dalen. Under Slaget rasede en frygtelig Storm, Regnen skyllede ned i Strømme, og da Franskmændene nu igjen maatte over Paglione-Floden, mistede de en Mængde Mennesker i den vilde Strøm.

Giuseppe havde naturligviis fægtet paa sine Bundsforvandtes Side; men han tænkte kun paa at hævne sig paa Grev Rivoli; han søgte ham i den hele Hær, og angreb ham, da han havde fundet ham, som et vildt Dyr; men en Trop sardiniske Ryttere, som netop vare komne til, frelste deres Oberst, og førte deres forræderiske Landsmand bort med sig som Fange.

Medens de Franske trak sig tilbage, og Sardinierne igjen toge den dem frarøvne Landstrækning i Besiddelse, blev Giuseppe ført til Montalbano, som havde capituleret kort Tid i Forveien. Der i det mørke Fængsel traf han sin Forfører, Genueseren, der søgte at indgive ham nyt Mod ved Haabet om at und-

vige. Men for den ulykkelige Yngling var Livet saa forhadt, at det syntes at glæde ham, da man forkyndte ham hans Dødsdom, som Marquien og selv Grev Rivoli havde søgt at faae formildet; men forgjæves, thi han var greben med Vaaben i Haand, og Kongen var ubønhørlig.

Medens han altsaa selv opgav alt Haab, og enhver Anden holdt ham for tabt, besluttede den uskyldige Clara, — hvis Kjærlighed til den vilde Yngling syntes at stige i samme Grad, som han stødte hende fra sig, og som nu turde haabe at fængsle ham ved Taknemmelighed, især da han ikke mere kunde tænke paa Blanca, — at vove et Forsøg paa at frelse ham. Hun havde hørt, at der under Fæstningens Besætning var en Soldat, der engang havde været indqvarteret hos hendes Fader, og viist megen Hengivenhed for hende — og til denne Mand satte hun sit Haab. Hun forraadte ikke sit Forsæt for Nogen, ihvorvel den gamle Adrians Jammer nær havde bevæget hende til at betroe sig til den ulykkelige Olding; men listede sig om Morgen i al Stilhed ud af Landsbyen, og ilede ad den steile Fodstie, der førte op til Fæstningen. Hendes lykkelige Stjerne føiede det saaledes, at den Soldat, hun søgte, netop stod Vagt ved Porten. Hun gik lige hen til ham, gav sig tilkjende for ham, og bad ham med Taarer, at han dog vilde lade hende komme ind til hendes Broder, (saaledes kaldte hun Fangen). Soldaten forsikkrede hende at dette var umuligt. — „Men", tilføiede han, „i Aften kommer Præsten til ham; hold Dig saa paa Veien, og bed

ham, at han vil lægge et godt Ord ind for Dig; jeg staaer da igjen paa Post her, og hvis han siger, at jeg maa lade Dig slippe ind med, saa kan jeg sagtens lukke et Øie." — Dette Vink var nok for Clara; hun indfandt sig igjen paa den bestemte Tid udenfor Fæstningen, og da hun i Mørket saae tvende Præster nærme sig, kastede hun sig for deres Fødder, og bad dem bønlig, at de vilde lade hende følge ind med dem til hendes ulykkelige Broder, der skulde miste Livet, og til hvem man ikke vilde lade hende komme ind. Pigens Jammer rørte de to Munke, og Een af dem opfyldte hendes Bøn, medens den Anden laante hende sin Kutte, hvorfor hun gav ham Penge.

Imidlertid var det kommet Giuseppe for Øre, at Grev Rivoli samme Aften skulde føre den skjønne Blanca for Alteret, og denne Efterretning havde igjen vakt alle hine fordærvelige Lidenskaber i hans Barm, som den Skurk, der var fængslet med ham, og endnu ei havde opgivet Haabet om at undvige og hævne sig, vidste at oppuste til en rasende Flamme, der gjorde den forblindede Yngling moden til enhver Forbrydelse, hvortil hans hjerteløse Forfører vilde lede ham. „Jeg elsker hende endnu, den Falske! jeg elsker hende til Vanvid — men gid jeg blot var fri — hellere end jeg vilde see hende i en Andens Arme, stødte jeg hende Dolken i Hjertet!" — I dette Øieblik raslede Nøglerne, og de to Præster traadte ind. Clara nærmede sig strax sin Elskede, og hvidskede ham i Øret: „Giuseppe, jeg er kommen for at frelse Dig; mig ville de intet ondt gjøre — hurtig, hyl Dig i

denne Kappe, og flye, og naar Du er i Sikkerhed, lad mig saa vide det, at jeg kan komme til Dig." — Giuseppe var som lynslagen, og vidste i det første Øieblik ikke hvad han skulde gjøre eller lade; men Genueseren, der havde gjenkjendt Pigen under Forklædningen, var paa Øieblikket fattet, og skred strax til Udførelsen af sin hurtigt lagte Plan. Munken havde nærmet sig til ham, for at høre hans Skriftemaal, da han pludselig holdt ham Haanden for Munden, for at hindre ham fra at skrige, kastede ham om paa Gulvet, stoppede ham et Tørklæde i Munden, og bandt hans Hænder med en Strikke, som man tilfældigviis havde ladet ligge der. Alt dette var et Øieblikś Værk, og nu, da han havde forsikkret sig Præsten, trak han en Fiil frem af Barmen, befriede sig fra sin Lænke, og gjorde ogsaa Giuseppe fri, førend denne og Clara kunde komme sig af deres Forbauselse. „Nu ere vi frie", hvidskede han, i det han indhyllede sig i Præstens Kutte, og nærmede sig Døren. Giuseppe tøvede med at følge ham; han saae snart paa Clara, snart paa Genueseren. Men denne, der kun alt for godt kjendte Ynglingens svage Side, hvidskede ham i Øret: „Skynd Dig, ellers komme vi forsildig til Bryllup." Disse Ord virkede som et electrisk Slag, han greb Claras Kaabe og svøbte den om sig, medens hun trak sig tilbage i den fjerneste Krog af Fængslet.

En heftig Storm hylede over Staden Nizza, da de tvende falske Præster traadte ind af en af dens Porte, og sluttede sig til Folkemængden, der hobeviis strømmede hen til Domkirken, hvor, som de erfarede

af disses Tale, Grev Rivoli netop skulde vies til sin skjønne Brud. Denne Efterretning bevingede deres Skridt; de kastede Kapperne, og naaede Kirken, da Gudstjenesten allerede var begyndt og Brud og Brudgom knælede for Alteret ved hinandens Side. Giuseppe saae Blanca, aldrig var hun forekommet ham saa skjøn, og da Greven satte Ringen paa hendes Finger, følte han sig dreven af en saa stærk Magt, at han vilde have sprunget frem og forraadt sig, hvis ikke Genueseren havde holdt ham tilbage. „Er Du rasende", hvidskede denne til ham; „endnu er det ikke Tid — kom med mig." Med disse Ord trak han ham til Døren, igjennem hvilken Folkemængden strømmede ud. Mange bleve imidlertid staaende, for at see Bruden i Nærheden. Giuseppe og Genueseren stode midt iblandt dem — hiin skjælvende, t han vidste vel hvorfor denne Elendige havde bedet ham standse her; men en ond Aand havde bemægtiget sig hans Sjæl, og lod ham ikke længer have Raadighed over sine Beslutninger. Endnu vaklede han, da han saae Greven komme med Blanca — han holdt den ene Arm slynget om hendes Liv. De Omkringstaaende priste Brudens Skjønhed og Brudgommens Lykke, og trængte sig tæt hen til Bryllupstoget. Men paa eengang hørtes et gjennemtrængende Skrig, og Bruden sank, truffen af en Snigmorders Kniv, som et Liig i sine Frænders Arme. I Forvirringen undflyede Morderne, hvilke man kun altfor godt gjættede, da de tvende Forræderes Flugt rygtedes den næste Morgen.

Den arme Clara hørte snart de skrækkelige Fol-

ger af det høimodige Offer, hun havde bragt, for at befrie et fortvivlet Menneske — hun hørte det i Fængslet, hvor man havde indspærret hende; men da Munken ved sit Vidnesbyrd godtgjorde, at Genueseren havde brugt Magt, saa satte man hende, efter nogen Tids Forløb, igjen i Frihed, og kort efter forsvandt hun, saa at ingen vidste hvor hun var bleven af. Adrian, den ulykkelige Fader, overlevede ikke længe sin Elendighed, og de Begivenheder, som fulgte kort herpaa, dreve mange af de i denne Fortælling nævnte Personer i Landsflygtighed, hvor de efterhaanden døde.

Flere Aar gik hen, uden at man havde hørt det mindste om Giuseppe eller Genueseren, og Nizza, der imidlertid efter lange og blodige Kampe var bleven forenet med det franske Rige, var vendt tilbage til Roelighed. Men denne Roelighed blev nu og da afbrudt af de Ulykker, en frygtelig Røverbande, der havde fæstet Sæde imellem Estrelles skovbegroede Bjerge, tilføiede Egnen. Dens Anfører var en Skræk for alle Indbyggerne; man sagde, at han ofte havde Anfald af Vanvid, og at han i et saadant havde givet sig det Tilnavn Jesus, som han siden bestandig havde ført. Alle Bestræbelser for at fange ham og adsplitte hans Bande, der bestod af alle de uroligste Hoveder i Landet, som ikke lode sig bringe tilbage til Orden, havde længe været frugtesløse. Endelig havde man erfaret, at Anføreren med en stor Deel af sin Bande befandt sig i sit sædvanlige Smuthul. Bjerget blev nu omringet, og Gensd'armerne arbeidede sig modig op ad de steile Fodstier, hvor en Mand var deres Vei-

viser, der syntes velbekjendt med Røvernes Smuthuller, da paa eengang en Røg steeg iveiret, og strax derpaa den hele Skov omkring dem stod i lys Lue. Med megen Møie havde de arbeidet sig ud af denne Flammelabyrinth, da de stødte paa den hele Banditskare, som allerede var kommet i Haandgemænge med endeel af Tropperne. Begge Partier var temmelig lige i Antal, og nu begyndte der en frygtelig Kamp paa Liv og Død. Men det varede ikke længe før det blev klart, at alle de Kjæmpende skulde dele een og samme Skjæbne; thi Ilden, der kun var bleven standset noget ved en Huulvei, brød ind paa dem med fornyet Raserie, og i et Øieblik vare Alle indhyllede i et Flammehav, som gjorde Flugt umulig. I Banden udmærkede sig den frygtelige Høvding ved den Tornekrone, han bestandig pleiede at bære om sin Hat, og han syntes nu igjen at have en af sine Paroxysmer, thi hans Skrig var frygteligt. „Hvor er den fordømte Greve, der har røvet min Elskede? Hvor er denne Djævel? Han skal med mig til Helvede!" Med disse Ord greb han fat paa Anføreren for Gensd'armerne, og slæbte ham hen hvor Ilden brændte heftigst. Enhver af Banditerne gjorde det samme, og Myrderiet vedvarede midt i det rasende Element, indtil dette havde omhyllet alle de Kjæmpende, og ved en qvalfuld Død gjort Ende paa deres umenneskelige Raserie.

Først den tredie Dag var Ilden udbrændt, og da først blev det muligt at tage Valpladsen i Øiesyn. Hvilket rædselfuldt Syn frembød sig her! Man fandt Høvdingen opreist og indklemmet mellem to Træer,

af hvilke det ene var faldet imod det andet; den Officier, med hvem han havde kjæmpet, laae sønderrevet og blodig for hans Fødder, og ikke langt fra dem, det halvbrændte Liig af en stor Hund. Bandittens Fødder vare brændte af Ilden, der var løbet langshen ad Jorden, men den øverste Deel af Kroppen var næsten ufortæret. Hans Dødssmerte maatte have været græsselig, thi han havde i sin Stræben for at komme ud, afrevet en tyk Green.

Man samlede de Dræbtes Levninger, og førte dem til Cannes, hvor flere Personer fra Nizza i den frygtede Bandit Jesus gjenkjendte den engang lykkelige, men letsindige Giuseppe. Kun faa af Gensd'armerne vare undslupne, og af disse hørte man Omstændighederne ved den skrækkelige Kamp. — Ikke længe efter lod Clara sig igjen see i sit Hjem; hun saae i det mindste 10 Aar ældre ud end hun var, saa at man næsten ikke kunde kjende hende. Hvor hun havde været i saa lang Tid, erfoer Ingen, thi hun vilde ikke gjøre Nogen Regnskab derfor. Men det var tydeligt, at en dyb Kummer og græsselige Erindringer nagede paa hendes Hjerte. Hun henslæbte en elendig Tilværelse, indtil ogsaa Graven aabnede sig for hende — den sidste Person i dette jammerfulde Drama.

Lykken.

(Efter Schiller.)

Salig den, hvem miskundelig Guderne alt før hans Fødsel
Elsked, hvem som Barn Venus har vugget i Favn,
Den, hvem Phoebos har Øiet og Hermes Læberne aabnet,
Og sit Indseigl paa Magt Zeus har i Aasynet trykt!
Et guddommeligt Lod i Jordlivet ham er tildelet,
Alt førend Banen er brudt, Tindingen krandset ham er.
Ham er, før han det leved, det fulde Livsheld beregnet,
Førend han Møien bestod, vunden sin Charis han har.
Stor jeg kalder den Mand, der, sin egen Danner og Skaber,
Fri ved Dydernes Magt Parcen at tvinge formaaer —
Dog han Lykken tvinger sig ei; og hvad ham har nægtet
Nidsyge Charis, opnaaer aldrig det stræbende Mod.
Den alvorlige Villie kan frelse for hvad er uværdigt,
Alt det Høieste frit sendes fra Guderne ned.
Som Dig den Elskte har kjær, saa komme de himmelske Gaver,
Zeus's herskende Arm styres som Amors af Gunst.
Guderne selv have Lyster, de elske den blomstrende Ungdoms
Lokkede Isser; til Fryd drages de Frydfuldes Hu.
End den Seende ei med deres Besøg de besjæled,
Deres Herligheds Glands ikkun den Blinde har seet.
Gjerne kaare de sig den stille Barnligheds Eenfold,
I det fordringsfri Kar slutte de Guddomskraft ind.
Pludselig er' de der, og skuffe den stolte Forventning,
Ei noget Magtsprog formaaer at tvinge de Tvangfrie ned.
Den, Han er huld, ham fører selv Guder og Menneskers Fader
Paa sin himmelske Ørn høit over Stjernernes Hær.
Midt iblandt Mængden griber han egenmægtig, og hvilket
Hoved ham tykkes, det mildt pryder hans kjærlige Haand

Nu med Laurbær og nu med Magtens høieste Smykke.
Guden jo kronedes selv ikkun af gunstige Held.
For den Udvalgtes Fied gaaer Phoebos, den pythiske Seirer,
Og han som Hjerterne tvang, Amor, den smilende Gud;
Bølgen jevner for ham Poseidon, blidt glider det Fartøis
Kjøl, der en Cæsar bær' med hans almægtige Held;
Ham nedbøier Løven sig spag, den brusende Delphin
Stiger af Dybet, for ham ydmygt at byde sin Ryg.
Vredes ei over hans Held, at den lette Seir ham af Guder
Skjænkes, at selv i Kamp skjærmer ham Cyprias Huld.
Ham, hvem den Smilende frelser, jeg Gudernes Yndest misunder;
Hiin ei, hvem hun med Nat skjuler det mørknede Blik.
Mon vel mindre var herlig Achil, fordi ham Hephæstos
Selv har smeddet hans Skjold og det fordærv'lige Sværd,
Fordi om jordiske Mand det store Olymp sig bevæged'?
Det forherliger ham, at hannem Guder har kjær,
At de har æret hans Harm, og for ham Seier at give,
Hellas udvalgte Slægt styrted til Skyggerne ned.
Last dog hos Skjønhed ei, at den skjøn er, at den fortjenstløs
Pranger Liljen liig, kun ved Cyprias Huld;
Har den end Lykken i Favn, er Du dog den Lykkeliggjorte,
I dens fordringsfri Pragt Skuet henrykker Dig.
Fryd Dig at hiint Sanggavens Held fra Himlen nedstammer,
At Du lytter i Sang til hvad fra Musen er sendt.
Skjalden, guddombesjælt, nu straaler Dig selv som en Guddom,
Og er han lykkelig end, vorder den Salige Du.
Hist paa det travle Torv lad Themis føre sin Vægtskaal,
Hvor hun maaler sin Løn stræng med sin Møie sig af,
Glæden henkaldes kun af en Gud paa jordiske Kinder;
Hvor ei Underværk skeer, ei nogen Lykkelig sees.
Alt hos Mennesket maa først vorde og voxe og modnes,
Og fra Gestalt til Gestalt føres af dannende Tid;
Men det Lykk'lige seer Du ei, det Skjønne ei vorde,
Færdig fra Evighed af staaer det fuldendet for Dig.

Saa den jordiske Venus opstaaer, liig den første i Himlen,
Som i Dunkelhed fodt af et uendeligt Hav;
Som den første Minerva, saa træder, med Aegis udrustet,
Ud af Tordneren selv Støvets Lystanke frem.

A. P. Liunge.

Den hvide Viol.

Jeg Rosen skued den purpurrøde,
Og tænkte, ak hvor skjøn den er;
Men altfor stærke dens Farver gløde,
Og aldrig blev den mit Hjerte kjær.

Da saae jeg Liljen den uskyldshvide,
Klædt i Englenes Himmeldragt;
Dog ei jeg kunde den rigtig lide,
Den stod saa kold i al sin Pragt.

I Græsset Martsviolen den lille
Saa sødt mig dufted i Aftenskjær;
Men dog, den var jo saa mørk og stille,
Og skatted ikke sit eget Værd.

Da sukked jeg, o hvor skal jeg finde
Den Blomst, som al min Hu staaer til;
Ak hvad jeg søger, kan en Gudinde
Vel knap frembringe ved Tryllespil.

Men see, alt længe den ved min Side
Stod ubemærket, og dog saa nær.
Yndig Violen stod den hvide,
Den sieldne Blomst, som jeg har saa kiær.

Som Liljen huld den Uskyld smykked,
Som Violen blaa den dufted sødt,
Og da jeg den til mit Hjerte trykked,
Den blussed mildt med Rosens Rødt.

B. H.

Genghis Khans Jagt.*)

Da Genghis Khan var i Termed, i Midten af Winteren 1221, en Aarstid, der hindrede ham fra at fortsætte sine Krigsoperationer, befalede han en stor Jagt, for at holde sine Soldater i Aande. Eftersom Touschi Khan, Keiserens ældste Søn, Rigets øverste Jægermester, var fraværende, befalede Keiseren hans Lieutenant, at foranstalte det fornødne til Jagten, og anviste hvor stort et Terrain, de maatte indeslutte. Armeens Officierer skulde møde i Spidsen for deres

*) Fra: „Historical Researches on the Wars and Sports of the Mongols and Romans; on which Elephants and wild Beasts were employed or slain. By John Ranking. 4to. London 1826."

Tropper, i Overeensstemmelse med de foreskrevne Jagtlove. Da Officiererne havde fort deres Folk hen til Samlingsstedet, ordnede de dem rundt om det afstukne Rum, som en tyk Hække, i det de paa flere Steder fordoblede Gelederne omkring den af Jægermesteren anviste Kreds. De undlode ikke at erindre Tropperne om, at det gjaldt deres Liv, hvis de lode de vilde Dyr slippe ud af Ringen, som var en umaadelig Mængde Mile i Omfang, og indesluttede et stort Antal af Skove, med alle de Dyr, der levede i dem. Middelpunktet af denne store Kreds, til hvilket alle Dyrene skulde drives, var en af Jægermesteren udvalgt stor Slette. Jagtbetjentene affendte strax Courerer til de Overstcommanderende med Anmodning om at give Marschordre: Jægermesteren begav sig selv hen til Stor-Khanen, for at modtage hans Befalinger i denne Henseende, og meddeelte disse igjen til Courererne, der bragte dem til Jagtbetjentene, efterat de først nøie havde lagt Mærke til hvor Keiserens Hovedqvarteer var, og i hvilken Retning han vilde drage frem. Ved Courerernes Ankomst, bleve hine Ordrer meddeelte Capitainerne. Kjedeltrommer, Trompeter og Horn lode nu fra alle Kanter til Generalmarsch, som begyndte overalt paa samme Tid og i samme Orden. Soldaterne marscherede meget tæt sammen, og altid henimod Middelpunktet, drivende de vilde Dyr foran sig. Deres Officierer vare bag ved dem, for at holde Øie med Toget. Alle vare væbnede som til en Krigs-Expedition, med Jern-Hjelme, Læder-Brystpantsere, Rygpantsere af Pilefletninger, Sabler, Buer, Koggere fulde

Pile, Oxer, File, Koller, Toug, Paknaale og Traad. Det var forbudet at dræbe eller saare noget Dyr, om disse end udøvede den største Voldsomhed. De skulde ved Raab og Truen skræmme Dyrene fra at gjennembryde Kredsen; dette var Keiserens Villie. Saaledes marscherede de hver Dag, og dreve Dyrene foran sig. Alt Krigsbrug blev punktlig iagttaget; Skildvagter bleve udsatte og afløste, og der gaves Feldtraab. Saaledes marscherede de i nogle Uger uafbrudt; men en Flod, der intetsteds kunde gjennemvades, foranledigede en Standsning; Dyrene bleve drevne ud i den, og svømmede over; Soldaterne passerede den paa runde Stykker sammenbundne Huder, saaledes at flere bleve satte paa et af disse Læderbundter, der blev bundet fast til Halen paa en Hest, og Hesten trak det nu tvers over Floden, styret af en Mand, som svømmede foran. Nu blev Kredsen mindre og mindre, og da Dyrene fandt sig sammentrængte, løbe nogle ind i Bjergene, nogle ned i Dalene, nogle ind i Skove og Buskadser; hvorfra de, naar de sporede Jægernes Nærmelse, igjen flygtede til alle Sider. De skjulede sig i Huler og Kløfter; men Spader, Hakker og Søgere bragte dem ud. Dyrene begyndte nu at blande sig imellem hverandre, bleve rasende, og gave Soldaterne fuldt op at bestille med at drive dem fra Bjerge og Klippesvælg; men ikke et Dyr undgik deres Aarvaagenhed. Courerer rede fra forskjellige Kanter, for at underrette Stor-Khanen om hvad der foregik, og for at bringe ham Efterretning fra de Prindser, som deelte Jagtens Farer og Forvirring. Keiseren

holdt et vaaget Øie med Troppernes Forhold. Da de vilde Dyr nu vare haardt betrængte fra alle Sider, sprang de Stærke løs paa de Svagere, og sønderreve dem; men deres Raserie varede ikke længe. Man rørte nu Cymbler, Trommer og andre Instrumenter, hvilket, i Forening med Soldaternes Raab og Skrig, saaledes skrækkede disse vilde Dyr, at de tabte al deres Glubenhed. Løver og Tigre bleve ligesom tamme; Bjørne og Vildsviin syntes, ligesom de frygtsomste Kreaturer, at være kastede til Jorden af Skræk og Forundring. Trompeterne løde nu, og Stor-Khanen traadte først ind i Kredsen, holdende i den ene Haand sit blottede Sværd, og i den anden sin Bue; hans Kogger hang over hans Skulder. Han var ledsaget af nogle af hans Sønner, og alle hans øverste Officierer. Han selv aabnede Blodbadet ved at anfalde de meest glubende Dyr, af hvilke nogle bleve rasende og søgte at forsvare deres Liv. Endelig trak Keiseren sig tilbage til en Bakke, og satte sig der paa en Throne, som var opreist for ham; herfra var han Øievidne til den Styrke og Behændighed, hans Børn og Officiererne viste ved at angribe de vilde Dyr. I hvor stor Fare de end svævede, undveeg dog Ingen den, eller søgte at undflye; men viste snarere en endnu større Iver, da de vel vidste, at Stor-Khanen derefter vilde bedømme deres Mod. Efterat Prindserne og de høie Herrer havde holdt deres Jagt, traadte de unge Soldater ind i Kredsen, og anrettede et stort Blodbad iblandt de forskjellige Dyr. Derpaa fremstillede Keiserens Grandsønner, ledsagede af adskillige Unge af

samme Alder, sig for Thronen, og bønfaldt, ved en Tale efter deres Maade, om at Hans Majestæt vilde skjænke de tilbageværende Dyr deres Liv og Frihed, hvilket han bevilgede dem, og roste Troppernes Tapperhed, hvorefter disse bleve sendte tilbage til deres Standqvarteer. De Dyr, der vare undgaaede Pilene og Klingerne, adspredte sig til alle Sider, og søgte igjen tilbage til deres Skove og Huler.

Saaledes endte Jagten ved Termed.

De polske Jøder.*)

Det er bekjendt, at den brittiske Velgjørenhed i den sildigere Tid ogsaa har været henvendt paa de i Polen levende Jøder, og det er Enhvers Pligt, der har havt nogen Leilighed til at blive bekjendt med de i disse Landstrækninger levende naturlige Efterkommere af Abraham, deres Stilling, Kaar, Antal, Meninger, Cultur og Skikke, at lægge dette for Publicums Øine, for at det bedre kan være istand til at bedømme den mægtige Opfordring, der er til at anvende enhver Forholdsregel, som kan blive sat i hurtig

*) Fra: „Biblical Researches and Travels in Russia, including a Tour in the Crimea and the Passage of the Caucacus, by E. Henderson. London 1826."

og frugtbringende Udøvelse, for at oplyse deres Uvidenhed, fjerne deres Fordomme, lette deres Elendighed og endelig bringe dem til at underkaste sig den sande Messias's hellige og velsignede Aandsherredømme. De, der aldrig have staaet i umiddelbart Samqvem med dem, kunde ikke danne sig nogen Idee om den Dybde af moralsk Nedværdigelse, hvori de ere nedsjunkne, og de talrige og næsten uovervindelige Hindringer, som sætte sig i Veien for Evangeliets Indførelse og Fremgang iblandt dem. Antallet af de Jøder, der staae under det russiske Scepter, er blevet meget forskjelligt anslaaet; men ifølge de nøiagtigste Efterretninger, som jeg har været istand til at samle, fattes der kun lidet i, at det udgjør 2 Millioner. I Kongeriget Polen seer man dem sværme omkring hvor man vender sig; og i de Provindser, der nylig ere indlemmede i Keiserdømmet, er deres hurtige Tilvæxt ikke mindre en Gjenstand for de andre Indvaaneres Frygt end for deres Forundring. Man kan ikke komme ind i nogen Stad eller Landsbye, hvor liden den endogsaa er, uden strax at træffe paa dem. Næsten enhver Ting er i deres Hænder. De forpagte de Adeliges Godser og det Offentliges Skatter, bestyre Brænderier, holde Kroer og Skjænkestuer, og saa aldeles monopolisere de Handelen baade en Gros og en detaille, at det neppe er muligt for nogen Christen at foretage sig den mindste Handelsforretning. I Polen have de længe nydt særdeles Privilegier, hvilket har ledet nogle til at give dette Land Navn af Paradisus Judæorum, eller Jødernes Paradiis.

Den polske Jøde er i Almindelighed bleg og gusten af Ansigtsfarve, har fine Ansigtstræk, og Haaret, som for det meste er sort, hænger i Lokker ned over Skuldrene. Et smukt Skjæg, der bedækker Hagen, fuldender det jødiske Physiognomies orientalske Characteer. Men faa af de polske Jøder eie en stærk og sund Legemsbygning; et Onde, der har sin Oprindelse af en Forening af physiske og moralske Aarsager — som f. Ex. tidligt Ægteskab, lidet nærende Føde, den Skidenfærdighed, der finder Sted i deres hele Huusvæsen, og den evindelige Sjælsængstelse, der paa en saa frappant Maade afmaler sig i deres Ansigter, og som udgjør den meest trykkende Deel af den Almægtiges Forbandelse, som de ere underkastede i deres adspredte Landflygtighed. Deres Aandedræt er aldeles utaaleligt; og den afskyelige Lugt, der hersker i deres Boeliger, er saa stærk, at jeg meer end engang har været nødt til at afbryde interessante Samtaler med deres Rabbinere, for blot at kunne komme til at trække frisk Luft. Deres Klædedragt bestaaer i Almindelighed af en Lærreds Skjorte og Beenklæder, hvorover der er kastet en lang sort Kjortel, der er bundet fast foran med Sølv-Hægter, og hænger løs om Benene. De bære intet Tørklæde om Halsen, og bedække Hovedet med en Pelshue, eller undertiden med en rund, bredskygget Hat. I deres Gang vise disse Jøder stor Iver og Hurtighed, og skynde sig til enhver Gjenstand for Gevinst, med Armene kastede tilbage, og dinglende, som om de hang dem løst ved Skuldrene. De gifte sig i Almindelig-

hed i deres 13de og 14de Aar, og Fruentimmerne endnu tidligere. Jeg har hørt om en Rabbi, der for sin Afreise til Palæstina, blandt andre Bestemmelser for sit Huusvæsen, ogsaa bortgiftede en af sine Døttre, der nylig havde fyldt sit 9de Aar. Som en nødvendig Følge af dette tidlige Ægteskab, hænder det ofte, at det unge Par ikke er istand til at sørge for sig selv; og at de formedelst deres Ungdom og Uerfarenhed ere uskikkede til at bestyre de almindelige Gjenstande for huuslig Oeconomie. De nødsages derfor ofte til først at fæste Boe hos Mandens Fader, undtagen naar han er i slette Omstændigheder, og Brudens Fader bedre er istand til at underholde dem. Den unge Mand vedbliver at studere Talmuden, eller forsøger at komme igjennem Verden ved de forskjellige Arter af Smaahandel, som dette Folk forstaaer at drive. Man forsikkrer, at det ikke er ualmindeligt iblandt Jøderne, at en Fader vælger til sin Søns Kone en ung Pige, der finder Naade for hans egne Øine, og med hvem han lever i Blodskam under sin Søns Mindreaarighed. Forholdsmæssigen lære kun faa af disse Jøder noget Haandværk, og de fleste af de Forsøg, man har gjort paa at vænne dem til at drive Agerbrug, have været frugtesløse. Nogle af dem, der ere i Velstand, eie Huse og andre faste Eiendomme; men den større Masse af Folket, synes at have bestemt sig til at være fri for ethvert localt Baand, og vente med ængsteligt Haab paa det Tidsrums Komme, da de ifølge det guddommelige Løvte, skulle komme tilbage til hvad de endnu kalde deres eget

Land. Deres Kjærlighed til Palæstina er i Sandhed uovervindelig; og det udgjør en Artikel af deres Folketroe, at de, ved Verdens Undergang, alle ville komme til at staae op der — paa hvilket andet Sted de end maatte døe. De troe imidlertid, at de, der døe i fremmede Egne, ere dømte til at gjennemgaae Gilgul Mehiloth, eller Rullevandringen igjennem underjordiske Huler, indtil de naae „deres Fædres Grave;" af hvilken Grund mangfoldige sælge Alt hvad de eie, og drage derhen i levende Live, eller flytte hen til de omliggende Lande, paa det at de enten kunne befrie sig for dette Arbeide, eller i det mindste indskrænke denne forkeerte og møisommelige Vandring indenfor de kortest muelige Grændser. Man har Exempler paa at de have indbalsameret Ligene og sendt dem med Skibsleilighed til Palæstina; og de holde den Jord, der blev betraadt af deres gamle Patriarker, i saa stor Agt, at mange af de rige Jøder lade hidbringe en Deel af den, som de anvende til at indvie den Jordbund, hvori deres afdøde Slægtningers døde Legemer blive begravne.

Den høieste Art af talmudisk Lærdom, er den, som er bekjendt under Navn af Cabbala, et høist urimeligt Sammenvæv af mystiske Fordreininger, som bestaaer i en Omsætning af de Bogstaver, hvoraf Skriftens Ord bestaae, saaledes at de tillægges arithmetisk Værdi; hvorved de udbringe de meest modsigende og forunderlige Udtydninger, der aldeles staae i Modstrid med den hellige Text, hvor denne er simplest og ei tillader nogen Fortolkning. De, der ere blevne Adep-

ter i denne hemmelige Videnskab, betragtes af de øvrige Jøder som et Slags Halvengle. De tillægge sig selv den Benævnelse: „Navnets Besiddere", idet de foregive at eie den sande Hemmelighed og Betydning af det umeddelelige Navn Jehova, hvorved de have faaet Magt til at gjøre Mirakler. At et Folk, der i Almindelighed er tilbøieligt til at fæste uindskrænket Tiltroe til deslige Bedrageres Lærdomme, er i den høieste Grad overtroisk, kan ikke vække den ringeste Forundring. Intet viser imidlertid denne Overtroe tydeligere end deres Brug af Amuletter, som de bære paa deres blotte Legemer og fæste paa Dørene af deres Huse. De sidste ere i Almindelighed indsluttede i en Ramme under Glas, og kysses af Jøderne, naar de betræde eller forlade Huset. Den Vigtighed, de tillægge disse, er saa stor, at de have den faste Troe, at hverken Dæmoner, Aander eller nogen Art af Trolddom kan komme over deres Dørtærskel; og at, naar de berøre det lille Stykke Glas, der indeslutter det guddommelige Navn, med Spidsen af deres Finger, og derpaa berøre deres Øine trende Gange med den, under den Bøn: „Den Almægtige bevare mig! Den Almægtige befrie mig! Den Almægtige staae mig bi" — intet Uheld af nogen Art kan træffe dem. Navnet Shaddai bruge Jøderne som en Talisman næsten ved enhver Leilighed. Endogsaa Slagteren skjærer det, naar han slagter en Oxe, med sin Kniv paa Bovstykkerne af Dyret, for at forebygge at ingen Helvedes Magt skal skade disse førend Kjøberne have bragt dem hjem. Mange af Rabbinerne gjøre det til en

Næringsvei at skrive Talismaner, hvilke de sælge til den forblindede Mængde for uhyre Priser. De lære ogsaa fra sig Psalmernes cabbalistiske eller skjulte Mening, og hvorledes disse skulle anvendes til at forebygge eller fjerne forskjellige Sygdomme, af hvilke de kunde blive angrebne.

Saaledes forebygger den første Psalme, skreven paa Pergament og hængt om Halsen paa et frugtsommeligt Fruentimmer, at hun aborterer eller kommer fortidlig ned; den anden forebygger Hovedpine 2c. Let henrevne til den urimeligste Overtroe og uden at være i Besiddelse af hine Principer, der alene ere istand til at holde dem tilbage fra at nedsynke i moralsk Fordærvelse, ere Jøderne af Naturen overladte til Udøvelsen af Forbrydelser, hvis Skjændighed og Lastværdighed undskyldes eller besmykkes af rabbinske Sophisterier, og Sandselighedens og deres medfødte Stoltheds mægtige Virkning. Hiin Pengegridskhed, der er Roden til alt Ondt, er den herskende Last, som characteriserer Abrahams Afkom. Enhver Ting vurderes efter denne Rettesnor. Hvis man viser en Jøde et fortræffeligt udarbeidet Kunststykke, aabenbarer han strax den herskende Drivefjæder i sin Sjæl ved at spørge — ikke hvo der har præsteret det, eller hvorledes det er udført — men hvad har det kostet? Hvis han seer et Monument, da vækkes hans Opmærksomhed ikke af Beundring over dets Skjønhed: den indskrænker sig udelukkende til den forgyldte Inscription, og han beregner hvor mange Ducater den kunde indbringe ham, hvis han torde benytte den,

istedetfor at Guldet er fæstet paa den dyre Steen, hvor dets Plads, efter hans Mening, ligesaa godt kunde have været optaget af Jern. — Deres ulovlige og bedrageriske Handel er bleven til et Ordsprog. De ansee intet Middel for syndigt, naar det blot giver dem Udsigt til Penge-Erhverv; Bedragerie, Løgn, Tyverie og endogsaa Mord, naar disse Laster blot udøves mod Ikkejøder, ere hellige Handlinger, som bifaldes af Rabbinerne. De gjøre sig til af at stjæle fra en Christen, naar de have den mindste Udsigt til at slippe ustraffet derfra.

Ikke heller indskrænker dette Hang til Rapserier sig til den lavere og uslere Deel af Menigheden; en velklædte Jøde er ofte en formummet Tyv, i det han smigrer sig med det Haab, at hans fornemme Udseende vil unddrage ham fra enhver Mistanke.

Man har ofte forsikkret, og det ikke uden Grund, at Jøderne i en frygtelig Grad mangle Afholdenhed. Der er bleven anført forskjellige Grunde til Hyppigheden af dette Onde iblandt dem; men hvis jeg ikke tager feil, maa det hidledes fra den Længde og Omstændelighed, hvormed Rabbinerne have afhandlet selve Gjenstanden i Bøger, der forefindes i enhver jødisk Familie, og hvortil deres Ungdom har uindskrænket Adgang. For en Christen vil dog ingen af de Forbrydelser, der tillægges dette Folk, forekomme afskyeligere end deres Vantroe; og den Haardnakkenhed hvormed de forkaste det glade Budskab om Forsoning ved den korsfæstede Messias. Denne er virkelig den

rige Kilde til alle deres andre Synder; og forinden de kunne bringes til med ydmyg Anger at betragte ham de have korsfæstet, og af Hjertet sørge over de Skjændigheder og Gudsbespottelser, de have yttret imod ham, er det forgjæves at vente nogen radical moralsk eller politisk Forbedring hos dem. Indtil da maa den frygtelige Forbandelse, deres Forfædre have nedkaldt: „Hans Blod være over vore Børn" vedblive at hvile med uformindsket Tyngde paa deres hele Forfatning. Uden at være istand til at møde de Grunde, ved hvilke de Christne af selve de mosaiske Skrifter have beviist, at Messias er kommen, og at Jesus af Nazareth er den sande Messias, have Rabbinerne erklæret det at være en Synd for enhver Jøde at læse christelige Bøger, og de drage den største Omhu for at forhindre deres Børn fra at have noget Samqvem med de Christnes. For endnu mere at hærde deres Sjæle imod Sandheden, lære de dem en Ordbog af Gudsbespottelser imod Frelseren, tillægge ham alle de Benævnelser af Afgudsdyrkelse og Afskyelighed, der fortælles i det gamle Testamente, og nævne aldrig endog kun den forkortede Form af hans Navn: Jeshu (thi under ingen Omstændighed ville de udtale det: Jeshua „Frelseren") uden at spytte trende Gange, og bønfalde Himlen om, at det maa udslettes af Jorden. Paa Juleaften, til hvilken Tid Jøderne vide, at det er Skik iblandt de Christne at holde en Fest for deres Børn, og læse for dem, eller fortælle dem Historien om vor Frelsers Fødsel, læse Jøderne i deres Familie det skjændige

Værk: Toedoth Jeshu, i den Hensigt at indgyde deres Afkom de meest indgroede Fordomme imod hans Characteer. Foruden det Aandsslaverie, hvori de arme Jøder holdes af Rabbinerne, leve de ogsaa under det største Tvangs-Herredømme af et Slags Syndiker eller Øvrigheds Person, kaldet Kahals, der tjene som et Slags Forbindelses-Organer imellem dem og Regjeringen. Disse indgive Lister over Antallet af de Jøder, der høre til Synagogerne i de Byer, hvori de ere ansatte, indsamle Kopskatten, og bekjendtgjøre og have Tilsyn med Overholdelsen af de Lovbud, den civile Øvrighed udstæder. Kort, de synes nøiagtig at svare til de gamle Publicanere, hvis Characteer de meget almindeligt tillægges, baade iblandt deres Brødre og alle dem, der have nogen Kundskab om deres Fremfærd. De udpresse paa det strængeste Skatten af den fattigste Stakkel, som de tillade at leve paa deres Opholdssted; og ved at reducere Antallet paa de Lister, de indsende til Regjeringen, berige de sig selv paa begges Bekostning.

Omendskjøndt den største Deel af Jøderne i Polen bestaaer af Rabbinister, findes der ogsaa andre Secter, hvis Antal og Særegenheder ere altfor betydelige til ei at vække den forskende Reisendes Opmærksomhed. Disse ere: Karaiter, Chasidim og Zoharier eller Bekjendere af Sabbathai Tzevi Lære. Chasidim, eller Pietisternes Sect, regne deres Opkomst ikke længer tilbage i Tiden end fra Aaret 1740, da dens Lærdomme først forkyndtes af Israel Baalshem i den lille Landsbye Flussty i Polen. I Løbet

af omtrent 20 Aar udbredte hans Rygte, som en Exorcist og Mester i Cabbala, sig i en saadan Grad, at han vandt et stort Antal Tilhængere i Polen, Moldau og Wallakkiet. Denne Rabbi foregav, at han alene var i Besiddelse af det hellige Navns Hemmelighed; at hans Sjæl til visse Tider forlod Legemet, for at modtage Aabenbaringer i Aandernes Verden, og at han var begavet med vidunderlige Evner, ved hvis Hjelp han var istand til at have Kundskab om Alt hvad der tildrog sig baade i den physiske og intellectuelle Verden. Hans Tilhængere skulde henvende sig til ham, for at erholde Absolution for enhver Forbrydelse, de maatte begaae; de skulde afholde sig fra enhver Selvtænken over Religionens Lærdomme, og vente Messias's umiddelbare Komme; og i Sygdoms Tilfælde skulde de afholde sig fra Brugen af ethvert Lægemiddel; men holde sig overbeviste om at deres geistlige Veiledere, af hvilke adskillige optraadte ved Stifterens Død, vare i Besiddelse af saadanne Evner, at de kunde forskaffe dem øieblikkelig Helbredelse. De Beskyldninger for overordentlig store Overtrædelser af Moraliteten, som den lithuanianske Rabbi Israel Loebel, har fremført imod Medlemmerne af denne Sect, har man draget i Tvivl, og formodet snarere at have havt sin Grund i Fordomme end i Sandhed; men, jeg er, af en Person, der har havt den bedste Leilighed til at undersøge denne Gjenstand, bleven underrettet om, at deres Moral er høist strafværdig, og at de Bebreidelser, man har gjort dem, paa ingen Maade ere overdrevne. De staae ikke alene

i Fiendskab med alle de andre Jøder, men udgjøre de bittreste og meest bigotte Fiender af den christne Religion. De troe, at Messias, hvis Komme de vente med hver Time, vil være et blot Menneske, men at han vil komme med en saa straalende Glands, at han vil frembringe en fuldstændig Regeneration i enhver Jødes Hjerte, og derved forløse dem fra alt Ondt. Deres Rabbiner, hvem de hædre med Navnet Zadiks, eller „Retfærdige", vise de næsten guddommelig Tilbedelse. Deres overdrevne Gestus under deres offentlige Gudsdyrkelse, have givet dem Navn af „jødiske Springere." De arbeide sig ind i den største Extase, bryde ud i den frygteligste Latter, slaae Hænderne imod hinanden, og springe op og ned paa den affindigste Maade; de vende Ansigtet imod Himlen, knytte deres Hænder, og ligesom true den Almægtige til at nægte dem Gjenstandene for deres Ønske. Denne Sect er i de sildigere Aar voxet saa meget, at man anslaaer deres Antal i det russiske Polen og det europæiske Tyrkie, til at være 3 Gange saa stort, som Rabbinisternes i disse Lande.

Botany=Bay'ske Idyller.

(Efter Robert Southey. *)

Where a sight shall shuddering sorrow find
Sad as the ruins of the human mind!

Bowler.

1.

Elinor.

(Tid: Morgen. Scenen: paa Strandbredden. **)

En Gang paa ny til vante Dont, en Gang
Paa ny iføres Skjændsels Dragt, og søge
Den vilde Bred med denne usle Syssel!
O Du, som stiger hist saa seirende
Paa Himlen op, begyndende Dit Løb
Af Hæder, Du velsignte Soel! Din Straale
Beskinner mig med samme milde Lys
Her, ved den yderste af Jordens Grændser,
Og stemplet med en evig Skjændsels Tegn,
Som, naar tilforn den stakkels **Elinor**
Saae paa Dit skjønne Gry, med Blik, umørknet
Af Sorg og Brøde, naar med Morgenrøden
Af rolig Søvn til Fredens Liv hun vaagned.
I anden Hensigt da betraadte jeg
Om Aftnen Havets Bred, og naar jeg saae
Hvor Bølgerne, som Stormens Forbud, brødes
Mod Klippens Fod og rased', ræd min Sjæl
Bundløse Afgrund og dens Farer frygted,

---

*) Uagtet de tvende første af disse Idyller tilforn have været trykte, (Harpen 1822, No. 17 og s. Bl. 1823, No. 28) har Overs. troet her at burde levere dem **alle** i Forening, som et samlet Heelt.

**) De qvindelige Forviste beskjæftiges ofte med at samle Muslingskaller, hvoraf der brændes Kalk.

Og sukked bange for de stakkels Søefolk.
Ak, mindst jeg tænkte, selv at vorde dømt
At friste Dybets Skræk, af Verden udstødt,
En Usel, ingen Medynkstaare værd.
Erindring! vil Du evig martre? Trylle
For mit forviste Blik mit Fædreland,
Hver Fryd, som der mig smiled? — End jeg seer
Den elskelige lave Bolig! — End
Vedbenden, slynget om dens hvide Muur,
Hvor uden Frygt Rødfinken, pippende,
Sin Morgenføde kræved; hvor ved Aften
Jeg gjerne sad, og hørte Kragens Flugt
Og hæse Skrig, naar seent den søgte hjem
Til Almetræet hist paa Kirkegaarden,
Som med de gamle Grenes tætte Løv
Halvt skjulte Herrens Huus, det hellige,
Hvor jeg saa tidt med stille Andagt hørte
Min Faders Røst forklare Himlens Under
Mod Syndens Børn. Ak mindst hans rene Sjæl
Da drømmed om, at hans skamløse Barn
Saa snart hans Lærdom haaned', sank, en Slave
Af Last og Skjændighed, et leiet Rov
For dyrisk Lyst; udtæret endelig
Af Hungersnød og Lastens Svøbe, dobbelt
Vanæred sig — og frygted dog at døe!
Velkommen, vilde Land, grusomme Klima,
Hvor England sender de forskudte Børn,
Jeg hilser Din frydløse Strand! Min Baad,
Af Stormen kastet om paa Livets Søe,
Her hilser Havn! Velkommen, Rædselsscene,
Moradsig' Jord, torngroede, vilde Skov,
Og alle Farer af en ukjendt Verden!
Thi Elinor har intet nyt at frygte
Af Lykkens Vægelsind! Hver Edderpiil,

Af Skiændsel hvædset og af Sot forgiftet,
Har giennemtrængt mit Bryst, og Døden selv
Forfærder ei et Udskud meer, liig mig.
    Velkommen, Hedesumpe da, stiløse Skove,
Hvor den haardfore Vilde hviler trætte Krop
I Skyggens Læ; hvor, naar den stærke Storm,
Som barsk og kold igiennem Luften hviner,
Hans nøgne Lemmer stivne, hen han flyer,
At søge Skjul, hvor Løvets Hvælving drypper.
Velkommen, vilde Sletter, end af Ploven
Ubrudt', urørt' af Bondens travle Haand,
Hvor man, for Hjordens Brøl, den skjønne Lyd
Af Faareflokkens Brægen, hører kun
Det hule, fæle Skrig af Kangaruhen
I dybe Fierne. Velkommen, haarde Klima,
Naturens Hjem, hvor end ukjendte
Er' Overflods Forbrydelser og Glæder,
Hvor mild Naturen giver Alle nok,
Og nægter Alle Overflodighed;
Hvor, omendskjøndt jeg bærer Skiændsels Dragt,
Skjøndt Dag for Dag langs med den flade Bred
Jeg samler Havets Muslinger: jeg daglig
Med Ærlighed mit knappe Brød erhverver,
Og lægger mig hver Nat til rolig Hvile,
Ei meer fordømt at være leiet Værktøi
For dyrisk Lyst, og, mens uværdig Barm
Fremstønner Dydens qvalte Suk, at slynge
Min Arm om Lastens Søn, og for nødtørftigt Brød
At trykke Smitten til forgifted Barm. —
Paa denne vilde Bred skal Angers Frelserhaand
Randsage Sjælens Dyb, dens Vunder rense,
Og gjøre Syndens Offer værdigt Himlen.

2

Humphrey og William.

(Tid: Morgen.)

Humphrey.

Hvor Solen brænder! — William! mærker Du,
Den har sin halve Dagvei fuldendt nu?
Den Vilde støder lette Baad mod Strand,
Og rask med Fangsten hjem alt iler han.
Hvad om en Stund vi gik fra haarden Jord,
At hvile os, og holde Middagsbord?

William.

Top, Bro'er! — Hiint Træ, hvis røde Gummisaft
Mod syg Mands Smerter skjænker Lægekraft,
Af tætte Løv et Telt os danne kan,
Som kjølt beskytter os mod Solens Brand. —
Ak, Humphrey! nu paa Gammelenglands Bred
Aftørrer Bonden alt sin Morgensved;
Skovhuggren sænker Øxen ved sin Fod,
Fra maalte Hug, og glad ved Egens Rod
Sit Maaltid, hungerkrydret, nyder han,
Og drikker dertil Bækkens kjøle Vand. —
Til os ei nogen Kilde slynger sig,
Ei huusligt Held gjør Dagen glæderig;
Med Skurkens Navn og Dragt, hver Dag forladt
Arbeide vi, fortvivle hver en Nat.

Humphrey.

O William! da jeg pløied Jordens Skjød,
Hvor glædtes jeg, naar Landsbyklokken lød.
Glad vidste jeg min Morgendont forbi,
Med Lærken sang jeg, var som Lærken fri.
Saa gik det, før jeg kom i Krig og Synd! —
Fordømte Klynken! — Kom og spiis! begynd!

William.

Den Lyd var mig og kjær! — Hvert huusligt Held,

Hver Fryd i Hytten mindes jeg saa vel.
Ved denne Stund min Viv med agtsom Hu
Mig vented hjemme. Bordet dækkes nu,
Og Hunger treen i skarpe Sauces Sted; —
Saa mine Drenge Ranke hos mig reed!
Jeg seer endnu hvor Egebordet staaer;
Alt reent og pænt, skjøndt fattigt var vort Kaar;
De hvide Træetallerkner, herligt Brød,
Den gode Ost, hvoraf jeg daglig nød —
Min Mary havde lavet den; thi selv
Hun drev al Husets Dont med Liv og Sjæl;
Vor Frugtviin — den af mig tillavet var —
Og Knivene — ak! her jeg dem ei har! —
En Anden har dem nu — — Her slider jeg,
Som Barn jeg seer tilbage paa min Vei,
Og græder.

Humphrey.

Du! fortæl mig meer! Jeg gad
Nok høre det! — Imens jeg ved min Mad
Vil lytte. Siden Touren er til mig:
Jeg heelt nøiagtigt skal fortælle Dig,
Hvorledes jeg ved Trommens Skrald blev Helt,
Og Ære fik, og hvor det gaaer i Felt.

Willam.

O Humphrey! vist Du kjender ei det Held:
Et Hjem at have, som Du eier selv.
Et Hjem, saa muntert, hyggeligt som mit;
Altid det var som blæst, saa reent og hvidt.
Kong Charles's gyldne Regler saae man der,
Og Kongen, Dronningen — Gud signe hver! —
Blanktskuret som et Speil stod vores Tin
Og skinte paa den pyntede Kamin;
Paa Væggen øverst — der min Riffel hang,
Til Tyves Skræk, kun brugt en sjelden Gang,

Velpudset — O fordomt! Jeg tog den ned
En Morgenstund; — de Udyr aad min Sæd —
Vor Herremand, han skaaned Kuldet saa,
De kunde flokkeviis i Kornet gaae —
Jeg saae de Uheldsdyr, jeg sigted, skjød,
Og nogle faldt; — et Holdt! imod mig lød —
De kom — fordomte Morgen! — tog mig fat,
Og fængsled mig — jeg blev fra Huset sat — —
Min stakkels Mary! — Kirkesognet gav
Nu hende Fattigbrød, og snart en Grav!
Ei Graavsteen meldte hvor den Trætte laae,
Iiskold og stiv! — og mine Børn! dem saae
Jeg aldrig meer! —

Humphrey.

Tant er Din org just ei.

Til Maden Du — til min Fortælling jeg.
Mod Dig, min Ven, som eied Huus og Viv,
Og leved et beqvemt, et roligt Liv,
Jeg leved slet — min Tid jeg møisomt sleed
Hen med Strabads, og uden Nytte streed,
Og nu — for Baghold sikker dog — mig her
Mit knappe Maaltid ret en Festsmaus er.
Jeg engang Plovdreng var, et muntert Blod;
Sorgfri som Lærken, jeg med den opstod.
Hver Aften jeg mit Maaltid fandt og nød,
Og skjøndt min Seng var haard, min Søvn var sød.
Det var en Pindse, jeg til Marked gik,
En Knold, oppudset, saa det havde Skik;
En Dusk af Bonderoser i min Hat der sad;
Jeg gik i Sværmen ind saa hjerteglad.
Fra Bod til Bod jeg slendred om i Mag,
Og gabed hen den hele lange Dag.
Da kom der en Sergeant, en ærlig Sjæl,
Som i at fange Folk var dreven vel;

Gik ind i Teltet, satte sig hos mig;
Jeg seer det Hele for mig tydelig:
Det spændte Seildug, Viin i fulde Fad,
Den gamle, blinde Spillemand, der sad,
Skumfulde Kruus, som vandred fra og til,
Den vilde Støi om Teltet, Sang og Spil.
Sergeanten til mig saae — Punschbollen kom,
Og som vi loe og drak, det lød: Drumdom!
Han klinked for sin Tøs, og bragte frem:
God save the King! — Franskmanden et God damn!
Fortalte os sit sidste Felttog saa,
Hvormange Døde, Saarede der laae,
Kanoners Brøl, og Trommer, Sværdeleeg;
Frem Britten gik i Marsch, Franskmanden veeg.
„Afsted — afsted, Krabater! See, de flye!
Guld, Held og Hæder vinker Jer paa ny!" —
Jeg undred mig, jeg dristig blev, og skreeg:
„Soldaterliv er dog en skjønne Leeg!"
„Ja, Humphrey!" skreeg han — „er ei saa Dit Navn? —
Skjøn! — Bitterdød! — Vi kjender intet Savn!
Vi slaae for Panden en Monsieur i Hast;
Flux under Byttets Vægt vi segne fast.
Kom, Humphrey! kom! Du har et fyrigt Blod!
Op til Sergeant — som jeg — stiig ved Dit Mod!
Du troer det ei? Jeg var engang som Du
Et Plovdyr og en Klods — var det endnu,
Hvis Mod ei havde reist mig. Naa, min Dreng!
Skal Helten Humphrey gaae som Klods i Seng?
En velskabt ung Krabat! Saa rank og rund;
Fem Fod og otte Tommer, rask og sund!
Valpladsen er den Mark, som bringer Guld.
Har en Guinee Dig smilet for saa huld?
Vist vor Mundering ypperligt Dig klæ'r,
Og til det Ansigt — en Chaçot og Fjer!

Vist alle Piger ville kysse Dig!" —
„For Pokker!" skreeg jeg, „jeg maa med i Krig!"
Saa Natten gik, og Morgenen brød frem:
Rekrut til Hæder drog jeg fra mit Hjem.
Nu: „Skuldrene tilbage! Hov'det op!
Udad med Foden!" — banket blev min Krop. —
O hvor jeg længtes til min Plov igjen,
At styre Furen over Marken hen,
Naar pryglet mør i ordnede Geleed,
Jeg kold og vaad og sulten trasked med;
Og med hvert Trin jeg, mere kold og mat,
Forbanded tidt den Dag jeg blev Soldat.
I Staden Tiden gik heel lystig bort;
Den løb med smukke Piger, Sviir og Kort;
De Piger villig var, ei nægtes bør,
De snart fik bragt mig i en Doktors Kløer;
Han at lavsalve mig sig flux tog paa,
Saa Satan nær i Kløer mig monne faae.
Det kjeded at fortælle al min Nød,
Af Kamp, Strabadser, Faste, Saar og Stød.
Tilsidst med Afskeed jeg til England gik,
Med Mangel fuldt betalt for Hug og Stik,
Fandt Brødre, med dem stjal og drak og aad,
Blev smigret, kyst, bestjaalen og forraad',
Forhørt og dømt; mig Kongen sendte hid,
Og her han føder mig min Levetid;
Mit Helteliv er endt, min Ro er skjøn,
Og Syndens bedre er end Hædrens Løn!

3.

John, Samuel og Richard.

(Tid: Aften.)

John.

En smuk, rolig Aften! Det lysner kun svagt,

Og den nedgangne Soel for idag har gjort Vagt.
Et herligt Liv vi føre dog siden vi kom her;
Man agter sin Dont, og sørger ei for meer.
Fyld Kanden, Dick! Paa Held og paa Velkomst da!

Richard.

Paa Held, om Du vil, — gid jeg var vel herfra!

John.

I Landrotter skjønne paa Lykken ei!
Havde Du døiet kun halvt saameget som jeg!
At fortøies i Fadebuur ei Matrosen er van;
Det gaaer fra Storm paa Søe til Presning paa Land!
Lad de Kjeltringer ude nu vende op og ned —
Gud skee Tak, i min Koie sidder jeg i Fred.

Samuel.

Snak om Modgang Du! Kjender Søemanden den!
Nei, Soldaten maa døie det Onde, min Ven!
Lang Marsch og kort Rast, Slid og Slæb, ringe Sold,
For sex Pence pr. Dag stilles Kugler i Vold —
Gud skee Lov! jeg er her i Fred og Behold.

John.

Aa, Du veed kun lidt deraf: jeg vædde vil,
Meer Ondt jeg har døiet, end Du kjender til.
Kom an, om en Pot! Fortæl hvad Du kan,
Jeg melder mit, og Dick er vor Mellemmand.

Samuel.

Top!

John.

Top — vi vædder! Ei Faren just er stor:
Du mister Din Grog imorgen, min Broer!

Samuel.

Jeg af Sergeantens Løfter blev lokket paa Krog,
Fra Vid og Sands jeg var da jeg Haandpenge tog.
Til Sorgen jeg et Løbepas i Hast mig skrive lod,
Men næste Dag man prygle mig til Sands og Bod.

John.

Jeg vilde være Søemand og pløie vilden Hav,
Men Søen mig krænged og Skjørbug mig gav.
Saa sendte Captainen mig tilveirs paa en Mast,
Og bandte: Saa vræl dog, Din Hund! og hold fast,

Samuel.

Efter lange Sagmarscher, træt, sulten og mat,
Har paa Mark og i Moser jeg tilbragt min Nat;
Uden Ly, mens paa Kroppen ei tør var en Traad,
Af Vind gjennemblæst, og af Regn atter vaad.

John.

Jeg var ude i Stormen, naar Bølgen taarnhøi slog,
Naar i bælmørk Nat de røde Lynglimt jog,
Mens hvinende Orkan den lette Skude svang,
Jeg krælled mig træt, og høit i Stormen sang.

Samuel.

Hvor Trommer og Trompeter lød, efter Fanen jeg gik,
Hvert Smertes Hyl døved den vilde Krigsmusik;
Mens Kuglerne peeb, hver Fare Trods jeg bød,
Frem jeg sprang, naar min Sidemand segnede død,
Drev Fjenden fra Kanonen, halv døvet af dens Brag,
Slog, seired og blødte — Alt for sex Pence pr. Dag.

John.

Og troer Du, jeg ikke har hørt Kartoven gjøe?
Et stolt Søemandsspil er et Slag paa vilden Søe!
Mens ved Kjæde- og Drueskud Alt splintred hvor vi stod,
Og Dækket blev slibrigt af brave Søemænds Blod,
Desstærkere blev Kampen, desmere Modet steeg;
Paa Seier hver kun tænkte i raske Søemandsleeg,
Og naar Slaget var vundet, og Lykken meest var huld,
Captainen blev riig og hver Matros blev fuld.

Samuel.

Men vee Soldaten, naar Lykken ei holdt Stand,
Og han maa flygte gjennem Fjendens Bye og Land.

Omluret af Farer, ei Rist ved Nat, ved Dag,
Han kan kun flye og slaaes, har ei Skjul, ei Tag.
Med Sabel i Haand hver Fodsbred vindes maa,
Ranes maa fra Bonden hver Krumme, han skal faae.
Uden Haab og Hielp, og fjern fra Fædrestrand —
Gud staae Soldaten bi i det fremmede Land!

John.

Og hvad er dog dette mod skibbrudt Søemands Nød,
Med Døden for Øie i Havets vaade Skjød,
Naar alle Mand ved Pumpen udslæbte staae,
Og see med Skræk at Lækket vil Overmagt faae;
Hoit fra Bølgen see vi paa Klippen Fyrets Glød,
Omsonst de Stranden søge, hvert Livshaab er død;
Mens Skud paa Skud vi fyre i Nødens Stund,
Wildt Stormvinden raser og aabner Dybets Mund.
Hvor det knager i Skroget, mens over Tavl og Dæk
Hoit Bølgen farer og skyller Alting væk.
Spring ud — spring ud — det revner — i Baaden alle Mand!
Raab til Gud om Frelse, thi han kun frelse kan!

Samuel.

Hvert Onde tilsidst dog en Ende vil faae!
Da jeg paa Vognen blandt de Qvæstede laae,
Da i Vunderne brændte den kolde Nattevind,
Og hver Ven, jeg aldrig gjensaae, mig randt i Sind,
Og ingen Haand mig lædsked, eller gav en Bid Brød —
Da modløs jeg ønsked: Gud give Du var død!
I Fængsel blev jeg smidt, til jeg blev verled ud;
Jeg gjensaae Bretlands Fjeldstrand, og takkede Gud.
Jeg vandt mig Saar og Hæder — men meer heller ei,
Saa lod man som Betler mig vandre min Vei.
Naar jeg mindes hvad jeg leed, og hvad jeg er nu,
Jeg bander ham, der lokked fra Ploven min Hu.

John.

Da jeg min Afskeed fik, drog jeg hjem til min Viv,

At slaae mig til Roe for Resten af mit Liv;
Hun var nævenyttig, hun; vi tjente vort Brød,
Og havde vi lidt, vi tilfredse det nød;
Og naar jeg sad og hørte Stormens Staahei,
For min lille Kahyt Vorherre takked jeg.
Da kom de en Midnat og trak mig afsted,
De skamslog mig, da jeg ei rolig gik med.
For Gammelengland voved jeg mit Blod og mit Liv;
Thi slæbtes liig en Tyv jeg fra Hiem og fra Viv.
Da Medbørsvinden om til Modgangsstorme sprang,
Jeg til Synd og Skjændsel blev drevet af Trang;
Alt blev dog til det Bedste — thi fra stormende Hav
Drev mig Lykken herhid, og Ankerplads mig gav.

Samuel.

Nu, Dick! er det nok! nu Din Dom vi høre vil.

Richard.

Nei her maatte Pokker dømme fra eller til!
Nu har I det jo godt, under Tag og i Gammen,
Thi drikker Eders Grog, og vær' lystig tilsammen.

4.

Frederik.

(Tid: Nat. Scene: Skoven.)

Hvor skal jeg flye? Hvorhen min trætte Fod
Forvildet flytte? — Mat af Slid og Møie,
Hvor skal igiennem Skovens Torn og Krat
Jeg naae min fjerne Bolig? Dybe Brøl,
Som ryste Lovets Hvælving, tone mig
Fæltvarslende min Gravsang: sultne Rovdyr
Med Hyl opsøge deres Bytte! — Hør,
Igjen! — O frels mig — frels mig, Naades Fader!
Jeg er til Døden ei bered.

Du Feige!

Hvi banker angst Dit Hierte, hvorfor skjælver

Ved følesløse Byrde hvert et Lem?
Hvad kjært er der ved Livet? Vil Du tømme
Til selve Bærmen ud dets bittre Kalk?
Hvor kan en Skurk, med Synd og Skjændsel mærket,
Hvis Liv er slavisk Trældom, frygte Død?
Død! hvilken Trolddom har hiin tomme Lyd
Som isner dybt i Hjertet? hvor kan Tanken
Bespræenge koldt hvert Lem med Frygtens Dug?
Ei Gravens Rand omleiret er af Rædsel;
Naar Sjælen rolig, samlet i sig selv
Betragter grandt hiint snevre Huus, forsvinder
Hvert Spøgelse, der svæver frem for Brøden
I Midnatsdrømme; der er evig Roe,
Og ingen Sorg. — O slumred jeg dog der!
Hvi slaaer det bange Hjerte da saa tungt?
Hvorfra hiin Lyst til Liv, der frygter for
At miste dets kjære Marter? Lemlæstet Mand
Saarlægens Kniv sig underkaster villig,
Uvis om Hielp, kun for at lette sig
Sin Legemsqval, imens den feige Usling,
Hvis vundefulde Sjæl ei kjender Frelse,
Flyer angst den bedste Læges sikre Hielp.
O det langt bedre var, hvis jeg mig lagde
Paa fugtigkolde Jord, til Skovens Rovdyr
Slog Kløen i mit Bryst!
Ja, hvis blot Døden
Var Alt, hvor sødt da, paa den kolde Jord
At hvile Hovedet og slumre Døden.
Men om Basunens Lyd i Dommens Stund
Opskrækker Dødens Øre, vækker Sjælen
Til Vanvid! — Barndoms Drømme! smukke Sagn
For gamle Hexe til at skræmme Børn!
Hvad om jeg førte Krig med Verden? Verden
Først krænked mig Svar Uretfærdighed

Jeg maatte lide; denne skjønne Jord
For mig kun var en øde, vildsom Ørk;
Ei Deel jeg havde i Naturens Arv,
Bortveiret blev hvert freidigt Ungdomshaab,
Og mørkt Bedrag mig fulgte overalt;
Min Barm kun hused Kummer, bittert Savn
Mit Hjerte naged. O Du Evige,
Du veed, hvor dette Hierte, selv hentumlet
I skjændig Lyst, indvortes var uroligt,
Og længtes efter Fred.

O Fader, hør mig!

Jeg til Din Naadesstool min Bøn opsender,
Og venter ydmyg paa Din Retfærds Villie.
O Trøstens Tanke: trygt mit qvalte Hjerte
Træt af dets Lidenskabers Storm, skal hvile
Hos Dig med helligt Haab! Det hule Brøl
Af Skovens brødefri Beboere,
Med Skræk ei fylder meer min stille Sjæl.
Min Synd mod Støvets Børn med dem er opgiort,
Min Regning klar: ved dem jeg blev en Synder.
I denne Udørk Savn ei frister meer
Til Mørkheds Daad, og her tilsidst jeg finder
Mit Hvilested. Er end min Hytte ringe,
Ei Regnen trænger giennem lave Tag —
O var jeg der igien! Kold Natten er,
Og paa min Vandring let jeg lokker
Den Vilde frem af Busken.

Tys! et Skud!

See! Arnens trygge Flamme! Jeg skal gjensee
Min lille Hytte! I mit Ansigts Sveed
Igjen af Jorden tvinge frem mit Brød,
Og lydhør Brøde skal ei skrækkes meer
Fra velfortjente Maaltid! Denne Dragt,
Forbryderens, beskytter mig mod Kuld,

Og hvad kan Purpur meer? O styrk mig Gud
I denne Roe! Rens Du mit Hierte,
At Anger, Haab og Troe maae læge
Min Sjæl, min Dødsstund vorde Fred!

A. P. Liunge.

Tvende Breve fra Baggesen.

(Meddeelte af Professor Rahbek.)

Augustenborg, d. 4de Julii 1795.

Kiæreste Rahbek!

Tak! inderlig Tak for Dit venskabelige Velkommen tilbage til Dit og mit Hiem! Jeg erholdt det først her, over Kiel, for et par Dage siden.

Jeg har vel nu været over to Aar borte fra Dannemark, men Dannemark har derfor ikke været borte fra mig; skiøndt taus, har jeg baaret dets Interesse, dets heldige Bestræbelser og dets heldige Uheld, som og alt, hvad i dets Skiød var mig kiært, i mit Hierte — og Din værdige Tilskuer i min Lomme.

Da Du selv har reist, og reist meget — behøver jeg vel ikke at undskylde for Dig, at jeg lod det Jern blive af Ilden, som jeg mindst gad see brændt. Udenlands bekymrede jeg mig om udenlandske Ting, jeg var ellers bleven hiemme. Men jeg bekymrede mig saa meget om disse, ikke for deres egen Skyld; mellem de vilde fremmede Blomster tænkte jeg bestandig paa og længtes efter den hiemlige Kube.

Hvad jeg har lidt i disse to Aar, som Menneske, Mand og Fader, meget ondt, og meget got, vil jeg fortælle Dig mundtlig — hvad jeg har seet og lært, vil jeg fortælle Dig paa Prent.

Vanskeligheden for nærværende Tid i det halv afbrændte Kiobenhavn at faae Huus og boesætte sig paa nye, min Kones Barselseng, og den Omstændighed, at jeg først til Foraaret kan tiltræde mit Embed (om jeg ellers faaer noget) — hvortil jeg endnu maa tilføie Hertugens Ønske — bestemme mig til Opofrelsen af min i Nærheden voxende Hiemlængsel, og til at blive her Høsten, og i Kiel Vinteren over. Af denne Nød giøre imidlertid adskillige Omstændigheder en Dyd, og paa den anden Side af denne Dyd forskiellige Betragtninger en Lyst. Min Pult er nemlig fuld af en Mængde Opsatser og mit Hoved fuld af Reflexioner over det samlede — da jeg hidtil var i bestandig Bevægelse, har jeg ikke fundet Tid og Roelighed til at ordne de bestandig hyppede Materialier — i Kiobenhavn vilde jeg i Førstningen, langt fra at finde der en stille Havn, eller og blot en sikker Ankerplads, være et Rov for den hæftigste af alle Storme, der bringe et elskende Gemyt i Oprør, og maaskee see mig nødt til at kaste min heele Ladning over Bord, der, saa ubetydelig den er, dog indtil videre udgiør mit heele borgerlige Værd. I det stille Kiel, hvor jeg i et Øieblik kan tælle de Personer, der interessere mig og de Ting, der fordre min Opmærksomhed, bliver mig let, hvad der i det usigelige interessante Kiøbenhavns faldne og end staaende Mure vilde være mig umueligt: at udarbeide mit lille Creditiv til borgerlig Indlemmelse — et Creditiv, der er saameget meere nødvendigt, da de, der ikke ganske have glemt mig, saare naturligen kunne miskiende min nærværende Duelighed, og især min nærværende Tænkemaade. Sat sapienti.

Det vilde i mange Henseender være mig kiært, hvis Du i dette Mellemrum vilde unde mig Din skrivtlige Omgang. Det er nu engang min Natur, at tabe mig i den Natur, der omgiver mig: mit sandselige Væsen er yderst bøyeligt, giennemtrængeligt, let stemt og electriskt. Min

Personlighed undtagen, forandrer sig alle mine Indstændigheder med Omstændighederne — i Dannemark er jeg dansk (man skiælde mig Tydsker, saa meget man vil) i Tydskland er jeg tydsk, i Frankrig fransk, og i Italien italiensk. Paa Stedet taler jeg i kort Tid med usigelig Lethed Sproget; jeg synger, meer end noget andet Menneske med de Fugle, jeg er hos. Jeg veed ret got alt det onde, som kan siges om denne Beskaffenhed; men jeg veed og, at man uden den vel kan være Versemager, men sikkert ikke Digter — og min Rahbek vil finde sin egen Natur skildret i min. Jeg blues altsaa ikke ved at tilstaae, at jeg i Frankrig har gjort franske, og i Schweitz temmelig tydske Vers — da baade Du og Ewald har lignende Synder paa Eders Samvittighed. Dermed er imidlertid det onde forbunden, at man lettere forvansker sit Modersmaal, besynderlig inden man deri har faaet Tungen ret paa Gang igien, jo fortroligere man er blevet med de fremmede. Der torde vel, saalænge jeg endnu ikke er paa dansk Grund, indsnige sig Germanismer og Gallicismer i, hvad jeg skriver; og jeg veed ikke, hvilken blodig Synd jeg jo hellere vilde begaae end den, at skrive udansk. Ræk mig paa denne svimlende Punt den yderste Spidse af din Pegefinger! simpliciter et sine allegoria! skriv mig stundom til, send mig af og til nogle Nummere af Din Tilskuer, snak med mig om dansk Litteratur; og jeg er vis paa, at denne skrivtlige Omgang med mit Modersmaals heldigste Dyrker vil holde mig skadesløs for Tabet af mundtlig Underholdning hiemme, og give den Illusion jeg behøver, for med nogenlunde Tryghed at lade Pennen løbe. Træffer du i mine Breve en tydsk Krabat, saa knæk ham!

Du seer, kiæreste Rahbek, at hverken Misforstaaelser i gamle Dage, eller Taushed i de nye, har svækket min Fortroelighed til Dig. Med tillidsfuld Overbeviisning, at

der i vort gamle Venskab var noget, der aldrig kan forgaae, en uforvisnelig Spire, der fra nu af vil skyde herligt op, og til sin Tid velgiørende omskygge vore gamle Tindinger, rækker jeg Dig hermed som Mand broderlig Haanden. Vort Venskabs Aften vorde som dets Morgen.

Din

Baggesen.

Hils Pram, hvis overmaade lignende Kobberbillede giorde et ubeskriveligt Indtryk paa mig. Louisa Augusta — eller rettere Minerva selv i egen himmelske Gestalt — overrakte mig det for et Par Dage siden. En Taare randt mig ned paa Kinden ved at see disse Øyne, hvori jeg saa ofte læste Kiærlighed selv, disse Læber, hvorfra saa meget af mit Livs Honning flød. Saare skiønt er det Monument, Du har sat ham.

Hils Rosing, Samsøe, Olufsen (hvis han er hiemme), Riber, Kierulf, Thaarup, og de andre af vore fælles Venner, der ikke aldeles have glemt mig. Hils vor fælles Bogtrykker og Boghandler, og beed ham sende mig mine Ungdoms Arbeider, Holger Danske, Gulddaasen, (Peters Bryllup har jeg), Prams sidste Stykker, og Minerva samt Tilskueren fra tilkommende September af.

Vær hilset fra den fortræffelige Hertug og hans hele herværende Elysium. Min Kone venter alle Øieblikke paa nye at blive Moder — min toaarige Søn er en usigelig levende Pog, der giør os megen Glæde — vi leve her, som i Himmerig. — Etiam Dii Deaeque hic sunt.

Gravensteen, d. 20de Septbr. 1795.

Kiæreste Rahbek!

Det er ikke min Skyld, at jeg nu først besvarer Dit mig inderlig kiære Brev fra Fredensborg, d. 26de Aug.; thi

det er ikke min Skyld, at jeg først i Gaar har bekommet og læst det. Jeg fandt det nemlig ved min Tilbagekomst hertil, i en Pakke, som Bogtrykker Schultz paa Dit Forlangende sendte mig, just mens jeg var underveis til Kiøbenhavn. Den 4de Juli: Overskrivt paa mit forrige, var en Skrivfeil istedensfor 4de August.

Der gives visse Smaatildragelser i Livet, som umiddelbar opvække hos mig en vis religiøs Følelse, visse mal à propos, der uden tilsyneladende menneskelig Indflydelse paa eengang findes forvandlede til bien à propos; — som, f. Ex.: en ærværdig Mand vil gaae over en Broe, det blæser stærkt, og neppe har han gjort et par Skridt, saa ryger Hat og Paryk ham af Hovedet; ærgerlig, og maaskee meer end ærgerlig over dette Tilfælde, gaaer han videre; inden han har naaet Enden af Broen render en gal eller fuld Mand ham omkuld, han falder i Vandet til over Ørene, en Matros griber ham i de Haar, han endnu har paa Hovedet, og redder ham, da han, hvis hint Uheld ikke havde tilstødt den nedplumpede, kun havde reddet hans Paryk — har nu min ærværdige Mand læst Juvenal, saa minder han sig hans nam pro jucundis aptissima quaeque dabunt DI, Carior illis homo quam sibi — og dette faldt mig virkelig ind efter Læsningen af Dit skiønne vennehulde Brev, ved at tænke paa dets tilfældige Forfeilelse. Havde jeg faaet det til den af Dig bestemte Tid for tre Uger siden, saa havde jeg nu maattet undvære en virkelig, mit Hierte dyrebar Trøst, over at have forfeilet Dig i Kiøbenhavn. Jeg kan ikke beskrive Dig hvor aldeles à propos det sprang mig imøde ved Aabningen af hin Pakke, efterat jeg en Times Tid alleene havde tænkt tilbage paa mit Ophold ved Sundet, og paa nye græmmet mig over, ikke at have seet min anden endnu levende Horneman. Det var saa meget meere à propos, da det virkelig er saa fortroligt, hierteligt, og indholdsrigt, og

saa harmonisk sammenklinger med mine egne Tanker og individuelle Følelser, at det aldeles kan gielde for en coeur à coeur og tête à tête. Tak, hiertelig Tak derfor, gode Rahbek, og for den første Deel af Dine saa kaldte Poetiske Forsøg — ja, à propos i Anledning af disse Forsøg og til Giengield for Dit Hvedebrød:

Jeg læste samlede, hvad mange Gange
Jeg sang i tarvelige Vennelag,
For middelmaadig Viin at give Mestersmag,
Vor Mesterdrikker Rahbeks Mestersange,
Og saae, han kaldte sin fuldendte Spøg,
Der netop er, hvad Musers Spøg bør være,
I lystig Latter hyllet Lære,
Forsøg. „Forsøg?" udraabte jeg, „Forsøg?
Saa skulle vi dog evig staae tilbage
I Sammenligningen med hine Dage,
Da Latiums og Hellas's Harper klang?
Og lykkes det en vor Tids Mand engang
Med sin Tids umiskiendelige Mærker
At præge alle sine nye Værker,
Maa Titlen i det mindste vidne om,
Hans Smag ei dannedes i Grækenland og Rom!
Anakreon skrev nu Forsøg til Viiser;
Horaz Forsøg til Oder, og Homer
Skrev egentlig vel og paa vor Maneer
Forsøg til et Par Epopeer" —
Ak, vor Tids Smag er mindre eller meer
Fordærvet af Tobak, af Øl og af — Aviser.

Titelen altsaa af Din Bog vil jeg glemme, da den nu eengang ikke mere kan forandres, og det øvrige, hvad jeg ikke allerede kan, vil jeg lære udenad.

Det glæder mig, at Du saa ganske har forstaaet og medfølt hvad jeg yttrede om min Fortydskelse, der imidlertid ikke gaaer saa vidt, som jeg virkelig havde frygtet,

og til hvis aldeeles Afslæggelse jeg sikkert ikke har meer end otte Dages Omgang med Danske nødig. Det er ikke saa meget Tingen selv, som den ængstlige Mistillid til mig selv, jeg har at frygte. Det ligger i den menneskelige Natur, let at falde just i det, man altfor ængstlig søger at undgaae. Og den evige Skrigen og Skraalen over min Tydskhed, fra den Tid, jeg kom i tydske Huuset, har giort et stort Skaar i min godtroende Sorgløshed. Der hersker overalt en vis petit esprit de bagatelles i vort gode Kiøbenhavn, som i enhver anden alting forqvaklende Hovedstad, der nært af de Haansmuler, der virkeligen falde af visse rige Mænds Borde, i en Tid, som vor nærværende, nogenlunde undskylder denne Frygt hos mig. — „Den hiemlige Rube" i mit Brev var virkelig en maaskee utilladelig Neologismus; jeg vidste ret got, at Ordet hiemligt eller hiemmeligt ikke er i Brug hos os — (jeg har, om jeg mindes ret, een eeneste Gang anbragt det i Labyrinthen) — det dertil svarende tydske: heimelich er ikke engang brugeligt i Tydskland, men blot i Helvetien; det har for min Følelse en ganske egen Tillokkelse, i det det udtrykker en mig meget kiær Nuance, hvori fortroeligt, tilvant, mageligt, og hvad der hører til Hiemmet sammensmelter. Det Sweitzerske: Es ischt so heimeli hier! kunde en Fransos f. Ex. ikke anderledes udtrykke end ved at sige: On est ici parfaitement bien, chez-soi & à son aise. For Opsatser veed jeg i en Hast intet andet Ord — (Udkast er det tydske Entwurf) — men jeg tilstaaer dets Tydskhed. Det er virkelig en vanskelig Sag med Purismen i et Sprog, der er saa nær forvandt med et meere dyrket og udbredt, som det Danske med det Tydske. Jeg troer, det er en Hovedregel derved, at udrydde de poetiske og plante de philosophiske Germanismer; thi vort Digtersprog er overmaade rigt, meget rigere end det tydske, og beriges i nødigt Fald bedre med gamle nordiske ɔ: svenske

norske, iislandske Ord, end med transeiderianske; vort philosophiske Sprog derimod er temmelig fattigt, og da Philosophien aldrig havde hiemme hos os, nødt til, enten at blive, som det er (og det vilde være det samme, som at hemme Philosophiens Fremgang) eller at see sig om efter nye Planter i den nyere Philosophies Fædreneland. Jeg haaber, at vi engang over denne mig meget magtpaaliggende Punct mundtlig ville kunne eenige os.

En vægtig Steen har Du væltet mig af Brystet ved Din Bedømmelse af vort Fødelands nærværende Litteratur. Jeg frygtede en Smule, at Du vilde være just ikke af modsat, men af forskiellig Meening med mig over det Sving, den i de sidste Aaringer har taget; thi jeg bekiender reent ud, at jeg maa sige om de fleeste af de nye Producter, der have giort og giøre saa megen Opsigt, hvad Salomon siger om de gamle Dage: De behage mig ikke. Naar jeg undtager Hornemans efterladte Skrifter, Gulddaasen, enkelte Stykker i Minerva, og næsten Blad for Blad (næsten — thi visse Nummere ere mig alt for allegoriske) i Din Tilskuer, har jeg i det mindste hidindtil intet fundet, der røbede Tanker og Følelser, rigtigere og skiønnere Udvikling, eller meere forædlet Humanitet. Sæpe jocum, sæpius bilem, sæpissime lacrymas vestri movere tumultus. Selv Sproget finder jeg tildeels skiødesløsere, tildeels barbariskere behandlet end nogen Tid før. — Det unge Menneskes . . . . er i mine Tanker utilladelig lydsk, og saa adskilligt i de fleeste Maanedskrivter. Der er overhovedet noget saa halvvoxen knortet, renomistiskt, utæmt, og i fuldeste Forstand byxeløst i den almindelige Tone, som hersker i disse Flyveblade og periodiske Hefter, at man skulde næsten falde paa at troe, lutter af Skolen forviiste Mesterlectianere og til første Examen afrøgne Dimitterede havde taget det af findige Mænd forladte Parnas i Besiddelse. Hvad der

især har bedrøvet mig, er at den lykkelige Idee til Forening af den danske og svenske Litteratur er overladt slige Poge til Udførelse. Ved at forestille mig den nærværende poetiske Pleiade i Kiøbenhavn falder mig ind, at mine Udfald paa Halvpoeterne i Poesiens Oprindelse og andre comiske Fortællinger vare mere prophetiske end poetiske. Thi sandelig:

— Den veed, paa een og anden Viis
At trodse Folks, Fornufts og Smagens Domme,
Og Frue Kritikens Riis —
Og Musen gyser ved, den Dag fra Dag at skue,
Formeeret i en rædsom Proportion,
Det skiælvende Parnas med Undergang at true.

Med alt det er jeg dog ikke af Din Mening, at vor Litteraturs Guld- og Sølvalder er forbi, jeg troer tvertimod, at dens egentlige Guldalder endnu ikke er kommen. Sang er Nordens Sønner egen, og vort Sprog er langt fra sin Dannelses non plus ultra. Jeg haaber meget i det nittende Aarhundrede, naar det politiske Chaos engang bliver ordnet, og de nærværende Revolutionsstorme have lagt sig — især haaber jeg i alle Henseender meget for det, saa at sige i Guds Haand faldne, Dannemark.

Dit Raad, heller Tid efter anden med smaae poetiske eller prosaiske Arbeider at liste mig ind igien i de Danskes Erindring, end paa eengang at fremtræde med et Værk — per ignes et cineres &c. — er ikke blot venskabeligt men viist — jeg indseer aldeles dets Gavnlighed, og giver Dig hermed min Haand paa at følge det. Vent altsaa et og andet lille Bidrag til Minerva eller Din Tilskuer fra mig.

Tak for Din skrivtlige Hilsen fra mig til den ærværdige Abrahamson. — Uden at torde kalde ham Ven, hvortil intet berettiger mig, agter og elsker jeg denne brave Mand høit. Da jeg allerede ved mit korte Ophold mærkede adskillige Brud, og altsaa ikke med Vished kan vide, i hvilke Forbindelser Du for nærværende Tid fraterniserer, saa be-

der jeg Dig, foruden Rosing og hans Kone, Cold, Abrahamson, Thaarup (hvis sidste Prolog vist ikke var theatralsk, men efter min Smag yderst skiøn, som lyrisk Cabinetsstykke,) Kierulf, Bogtrykker Schultz og Langes at hilse alle Dem, som elske Dig og erindre Din

Baggesen.

Min Kone har med megen Glæde læst Dit Brev, endog før jeg læsde det, og takker Dig hjertelig for Din Hilsen. Begge mine Drenge tee sig synderlig vel.

Dramaturgiske Bidrag.

2.

Om Opførelsen af Holbergs Jeppe paa Bierget, og især om Hr. Instructeur Lindgreens Fremstilling af Hovedrollen.

Det Løfte, Anm. i „Kjøbenhavnsposten" har givet, at meddele en Characteristik af Hr. Lindgreens Jeppe paa Bjerget, føler han sig kun istand for en Deel at opfylde, ved at fremsætte en udførlig Analyse af dette Stykkes Udførelse paa vort Theater, med bestandigt Hensyn paa Hovedcharacteren; men selv dette Arbeide fremlægger han ikke uden Frygt for Læserne. En Characteristik af en Rolle, udfordrer et grundigt Studium af alle Rollens Enkeltheder, uden Hensyn til den sceniske Fremstilling, men dette bliver især da vanskeligt, naar denne sidste hos Characteerskildreren saaledes har amalgameret sig med Characteren, at hans Yttringer om denne ikke længer kunne kaldes selvstændige. Leverer man derimod en troe Afbildning af en Rolles Fremstilling, tør man tilegne sig Resultaterne af en Andens Studium. Men at dette allerede har sine Vanskeligheder, det vil man indrømme, naar man overveier hvor ofte man maa blot see Fremstillingen af en Rolle, inden man kan afgiøre, hvad der i Skuespillerens Udførelse fremgaaer som Følge af Stu-

dium, og hvad der blot er tilfældigt eller momentant, naar man betænker, hvorledes Anm., stolende blot paa sin Hukommelse, (thi han har ei det Held som hans hæderlige Forgiænger, Hr. Prof. Rahbek, der ved Udarbeidelsen af sin ypperlige Characteristik af Hr. Gjelstrups Jeppe, havde Kunstnerens egne Optegnelser om Rollen til Hjelp), med døde Bogstaver skal gjengive hvad han saae, vil man vist finde det rimeligt, at dette Arbeide forekommer Anm. som et af de vanskeligste, han har paataget sig, saalænge han har ført sin dramaturgiske Pen. At Anm. skylder Hr. Professor Rahbeks forskjellige Arbeider om Jeppe paa Bjerget (i hans „Dramaturgiske Samlinger, 3die og 4de Hefte, S. 71 ff.; Om Ludvig Holberg som Lystspildigter, 1ste Deel; i Holbergs udvalgte Skrifter 1ste og 6te Deel)), ikke mindre end Hr. Lindgreens geniale Opfatten og Udførelse af Rollen, at han nu seer sig istand til at meddele dette Arbeide, bør han offentlig vedgaae, og han veed ikke bedre at vise sin Erkjendtlighed for hvad han skylder disse tvende Mænd end ved at hellige dem dette dramaturgiske Forsøg, idet han haaber, at de med Godhed ville optage denne Yttring af hans Agtelse for dem, endskiøndt den kommer fra en Haand, der hidtil har været, som den for Fremtiden ønsker at blive, dem aldeles ubekjendt.

Naar Tæppet gaaer op, seer man en Skovdekoration med Jeppes Huus paa den ene Side og Jakob Skomagers paa den anden; ovenfor Jakobs Huus en lang fremragende Green af et Træe, der i 5te Akt meget passende bruges til at hænge Jeppe i, istedetfor en Galge; i Baggrunden et Gjærde med et Led for en Bygmark. Anm. deler ganske Hr. Professor Rahbeks Mening, som han allerede fremsatte for henved 40 Aar siden, at de 3 første Scener burde foregaae i Jeppes Huus. Ved Slutningen af Monologen i 3die Scene, hvor han siger: „Men jeg maa gaae til Jakob Skomager paa Veien, han tør nok give mig for en Stilling Brændeviin paa Credit; thi jeg maa have noget at lædske mig paa"; kunde Jeppe forlads

sit Huus; imidlertid maatte der changeres, og Jeppe kunde da aabne 4de Scene med de Ord, der staae sidst i Monologen: „Hei! Jakob Skomager! er Du opstaaen? Luk op', Jakob!" — Nille maatte da i 1ste Scene komme ind fra den Stue, hvorfra Jeppe siden skal komme, og medens hun syslede med Et og Andet i Stuen, fortælle, hvorledes hun først havde trukket Manden ud af Sengen, derpaa været ude i Laden, nu var kommen ind igjen og havde fundet ham sovende paa Stolen, med Buxerne paa det ene Been, og endelig igjen kaldet paa ham, og faae ham ind i Stuen, som det ogsaa hedder i Bogen: „Hei, Jeppe her ind!" Saaledes vilde ei alene de første Scener vinde meget i Sandsynlighed (thi selv den arrigste Qvinde vilde neppe jage sin Mand halv nøgen ud af Huset); men især vilde den første Monolog falde meget naturligere Denne Bemærkning fandt Anm. det rigtigst at forudskikke, inden han taler om selve Forestillingen.

Saaledes som Scene-Arrangementet nu er paa det Kongelige Theater i Jeppe, see vi ham i anden Scene komme ud af sit Huus, søvnig, gabende, med Haaret i Uorden, halv paaklædt, og med de øvrige Klædningsstykker paa Armen. I sine trende Replikker i 2den Scene, viser Hr. Lindgreen os strax Jeppes Frygt for Nille, og begynder derpaa sin Monolog: „Nu gaaer den Soe ind og æder Frokost" i en stille, bedrøvet Tone, der vedvarer til „hun slaaer mig, Ridefogden driver mig til Arbeid som et Bæst", og ender med et Suk ved de Ord: „og Degnen gjør mig til Hanrei." Imidlertid lægger han Klæderne paa Jorden, og begynder sin Paaklædning, hvorved denne Monolog betydelig oplives. Uden at afcopiere den raae Natur, gjengiver Hr. L. os saa characteristisk enhver Bondenode ved Paaklædningen, hvoraf Anm. her blot vil gjøre opmærksom paa den Maade, hvorpaa han stryger sit Haar med Haanden. Hr. L's Force i at sige de holbergske Mono-

loger, er uomtvistelig, og det er ikke muligt at antyde de mangfoldige Toneafvexlinger, og den mimiske Kraft, hvormed han udstyrer disse. — Jeppe banker, efter fuldendt Paaklædning, paa hos Jakob Skomager, og forlanger i en ganske rolig Tone, Brændeviin. Tonen stiger efterhaanden, indtil han tager Mod til sig, og beslutter, at hvis den anden Skilling skal fortæres, skal det skee strax.

Monologen i 5te Scene giver Hr. L. endnu større Leilighed til at vise hans store comiske Kraft, end den foregaaende. Jeppe bliver lystig, begynder at synge:

„En hvid Hone og en broget Hone" ꝛc.

og nu lader Hr. L., ligesom sin Forgjænger, den syngende Tone gaae over paa det efterfølgende: „Ach! gid jeg torde drikke for en Skilling Brændeviin endnu"; og ret modig udbryder han: „Jeg troer jeg gjør det!" Af denne mesterlige Monolog maa Anm. indskrænke sig til at udhæve de forskjellige Maader, hvorpaa han siger: „Ach! gid jeg torde drikke for en Skilling endnu!" — Først, som ovenfor sagt, syngende, siden med inderlig Attraae, dernæst, da han i en dybere Tone har sagt: „Tving Din Natur, Jeppe!" langsommere og dybere: „Gid jeg torde drikke for en Skilling endnu", og tilsidst, efter sin høist pudseerlige, frugtesløse Bestræbelse for at drive Benene fra Kroen, med den heftigste Begjærlighed: „Ach gid jeg torde kun drikke for en eneste Skilling endnu"; hvorpaa han vender om, og banker atter paa hos Jakob, med det Haab, at denne vil borge ham. Med ægte Bondepoliskhed siger Hr. L. sin Aparte: „Naar jeg først har drukket, saa faaer han vel at borge mig, enten han vil eller ei"; men paa Jakobs Vægring synker hans Tone mere og mere til det Grædende; indtil han paa eengang udbryder med Heftighed: „Der har Du en Styver da, Din Prakker! nu er det gjort, drik nu Jeppe!" Hvad man nu især maa beundre hos Fremstilleren i denne Scene, er den Sandhed, hvormed han ud-

trykker Jeppes tiltagende Lyst til Brændeviin, jo mere han drikker, hans stigende Lystighed, og fremfor Alt, hans gradviis tiltagende Drukkenskab, der bliver desto vanskeligere at fremstille i de nødvendige Gradationer, jo kortere Tid Digteren har givet Skuespilleren dertil.

Hvor forskjellig er ikke den Maade, hvorpaa han drikker Brændevinen i denne Scene, fremfor første Gang han drikker, i 4de Scene, indtil han endelig ogsaa forlanger et Kruus Øl, og paa ægte Bondeviis helder Brændevinen i Øllet. Hans forskjellige Viser, der i Begyndelsen gaae meget flydende og i de høiere Toner, sagtnes efterhaanden og afbrydes af Smaapauser. Hvad **Rahbek** sagde om Gjelstrup, „at man ikke nok kan rose den Selvfølelse og dog den Møie, hvormed han snakker sit Tydsk", passer aldeles paa Hr. **Lindgreen**.*) Ganske fortræffeligt udtrykker han den godmodig=kjærlige Stemning, hvori Jeppe bliver sat ved Rusen, i det han læner sig op til Jakob, og begynder at tale om deres Krigsbedrifter. Endelig bliver han, paa Jakobs Vægring at skjænke paa Borg, heftig, og da denne gaaer fra ham, forfølger han ham, saa godt han kan, med Skjeldsord til Huset, hvor Jakob slaaer Døren i for ham, og nu maa han læne sig til denne. Efterat have famlet lidt paa den, tumler han tilbage, mærker først rigtigt at han er drukken, og begynder nu sin korte, men fortræffelige Monolog: „Ach Jeppe, Du est fuld som et Beest." — Hans Drukkenskab har nu naaet sit Kulminationspunkt, og med Møie holder han sig paa Benene. Af ypperlig Virkning ere især her hans fortræffeligt anbragte Pauser, medens han snart troer, at Jakob

---

*) Den Anekdote, Hr. Prof. **Rahbek** fortæller om sin sjællandske Karl, der talede Tydsk, og om Hr. **Lindgreens** Jeppe, fortjener at bringes i Erindring. („Om **Holberg** som Lystspildigter", 1 D. S. 251.)

endnu er tilstede, snart kommer i Vilderede med sine Been, og endelig tumler om til den anden Side, hvor han troer at træffe Een, som han kan spørge om Veien til Byen. — Her pleiede Gjelstrup at falde og at lade Slutningen af Replikken hendøe paa Læberne til han sov ind. Derimod vender Hr. Lindgreen sig endnu engang til den Side hvor han troer Jakob er, og siger i en yderst impertinent Tone: „Du drak som en Skjelm, Jakob, er det for en Styver Brændeviin!" — Nu hæver han Armen, som for at slaae til Jakob, og udbryder: „Du maaler som en Tyrk!" og idet han slaaer i Luften, tumler han ganske naturligt om.

Anden Akt aabner Jeppe med Monologen i Baronens Seng, (der, ligesom Værelset, er altfor simpelt til i høi Grad at kunne opvække Bondens Forbauselse). Hvor mesterligt Hr. Lindgreen ogsaa udfører denne Monolog, behøver ikke at analyseres. Foruden den Prækeтone, hvori han taler om Hr. Jespers Liigprædiken, vil Anm. blot erindre om den gradvise Stigen i Stemmen i Slutningen af Monologen, der tilsidst ender sig med et Skrig, paa hvilket Folkene styrte ind til ham. Af sand komisk Virkning er det, naar Hr. L. ved Synet af de Tililende, med et Skrig farer under Dynen. Da man faaer ham ud af Sengen, styrter han med den største Forskrækkelse ned til Forgrunden af Theatret, og den Tørst, han klager over i første Scene, slukker han, med den heftigste Begjærlighed, af det Vandfad, der bringes ham af en af Tjenerne. — Den Alvorlighed og Ærbødighed, hvormed Tjenerne opvarte Jeppe, og den Glæde, de udvise over hans Adfærd, naar han ikke seer dem, fortjener al Roes. Ganske fortræffeligt characteriserer Hr. L. nu Jeppes Frygtsomhed, og siden i Scenen med Doctoren hans tiltagende Mod, indtil han endelig selv bliver overbeviist om, at han virkelig er Baron. Doctorerne sætte sig med Jeppe i Midten, og med den største Opmærksomhed hører han paa deres Fortællinger. Ved Musikken

begynde hans Ansigt at opklares, og med megen Tilfredshed nikker han Takten med Hovedet. Hans Selvtilfredshed begynder nu at udtale sig i Ord, og hvad Rahbek bemærkede om Gjelstrup, at han med sand og tør Lune foredrog de moersomme Replikker om Birkebommeren og Klokkeren, finder fuld Anvendelse paa Hr. Lindgreen, hvis udmærkede mimiske Spil under Dectorernes derpaa følgende lange Fortællinger, er af den ypperligste Virkning. Med det største Udtryk af Videlyst vender han sig fra den Ene til den Anden, ligesom de begynde paa nye Historier, og udfylder de smaae Pauser med de meest sande og komiske Forundrings- og Nysgjerrigheds-Udbrud. Overbeviist om sin Baronstand, begynder han sit Regimente (paa Kammertjenerens Spørgsmaal, om han vil gaae i Haven medens man laver Frokosten til) med Aktens Slutningsreplik, som han udsiger ret i en befalende Tone: „Ja nok, men det maa skee i en Hast, thi jeg er baade hungrig og tørstig."

I tredie Akt kommer Jeppe fra Haven og sætter sig til Bords. Inden Gjelstrup gav sig til at spise, holdt han, efter Bøndernes Skik, Huen for Dinene; Hr. Lindgreen farer derimod strax med Fingrene i den varme Mad, hvorved han mere viser os Bondens Graadighed. Hele denne Akt igjennem characteriserer Hr. L. os ganske mesterligt Bondens Fryd over hans forbedrede Tilstand, og hans strænge Regimente som Herre. Til de meest komiske Momenter hører især den Glæde, han udviser, hvergang Trompeterne blæses naar han drikker, medens han ret fornøier sig over at kunne faae dem til at skingre og tie, eftersom han sætter Glasset til Munden, eller tager det bort igjen; den characteristiske Maade, hvorpaa han søger at fordrive Bondegrillerne, naar de begynde at yttre sig, den parodierende Tone, hvori han fortæller hvorledes Ridefogderne afspise Herskabet med Snak, indtil han i sin Snakkesalighed forplumrer sig og siger: „Jeg laer mig ikke saaledes

tage ved Næsen, thi jeg er selv en Bonde og en Bondes Søn", og falder nu ganske ærgerlig ind: „See nu kommer det Koglerie igjen"; men pludselig ganske oprømt og glad over sit Indfald, udbryder: „Jeg siger, jeg er selv en Bondes Søn; thi Abraham og Eva, vore første Forældre, vare Bønder." Kostelig er ogsaa den Bondetone, hvori han fremfører Abners Hilsen til Roland: „Hil være Dig, min Broder" o. s. v. — At Ridefogden udføres af den forklædte Erik Laqvai (Hr. Overskou), ligesom og at Ridefogdens Kone nu gives af Kammertjeneren (Hr. Enholm), er særdeles vel betænkt, da derved denne sidste Rolle taber det Anstødelige, den vilde have, naar den udførtes af et Fruentimmer, og det er godt at Tilskuerne allerede forud ere bekjendte med nogle af de forklædte Personer. Bedre var det vel ogsaa, at Dommeren og Advokaterne i 4de Akt (der ogsaa ere fingerede Personer) ligeledes vare Tilskuerne bekjendte, da disse derved strax mærkede, at Retten er, som det Øvrige, en Comoedie, der spilles med Jeppe. — Ved dennes Udtryk om Ridefogden (i 2den Scene), at han har Krusedoller for Hænderne, forstaaes naturligviis Manschetter, og ikke store Stridshandsker, som man har seet Ridefogden udstyret med. — Man kan ikke nok rose den Delikatesse, hvormed Hr. L. udfører 3die Scene. Ei nok, at han undlader de Haandtag, som allerede den dramatiske Journal dadlede hos Hortulan; men den, dermed i Forbindelse staaende Replik til Ridefogdens Kone, hvidsker han hende uhørligt i Øret, trækker derpaa Ridefogden til en Side, og hvidsker ligeledes til ham. Vidste enhver Skuespiller med en saadan Lethed at glide hen over de mindre fine Steder hos Holberg, som Hr. L. altid gjør, da skulde vist ingen af „den fine Smags Dragoner" kunne tale om Holbergs Plumpheder. — Høist komisk er nu Jeppes forlibte Omhu for Ridefog-

dens Kone ved Bordet, medens han spiser og drikker med hende, og synger (om Anm. mindes ret) Visen:

„Og hør, min søde Pige,
Hvad jeg vil sige Dig" o. s. v.

Heelt igjennem denne Akt har Hr. L. ligesaa ypperligt som i 1ste Akt characteriseret Jeppes tiltagende Drukkenskab, og forberedet under Dandsen sine Fald, ved efterhaanden at tabe Hue og Tøfler, indtil han endelig fjerde Gang falder og bliver liggende. — Hr. Enholm fortjener som Ridefogdens Kone den Roes, at han, som ofteſt, ikke søger, ved kunstig Dands, at drage Tilskuernes Opmærksomhed fra Hovedpersonerne paa sig.

Maa man end indrømme, hvad Rahbek i „Dramaturgiske Samlinger" paastaaer, at 4de Akt, med Undtagelse af Retsscenen, ikke er meget frugtbar for Skuespilleren, maa man dog ogsaa tilstaae, at man atter her maa beundre den Force, Hr. Lindgreen har i at sige Monologer. Efter denne Monolog lægger Jeppe sig igjen til at sove, og, som Bønderne altid, naar de sove under aaben Himmel, paa Maven, hvorved Nille har ypperlig Leilighed til at prygle Jeppe paa Ryggen. Jeppes Kujonerie for Mester Erik, og Nilles Heftighed characteriseres i denne Scene vel af Hr. L. og Mad. Ronnsted. Efter 5te Scene, hvor de 3 bevæbnede Mænd bagbinde Jeppe, forandres nu Skuepladsen til et Værelse, hvori den fingerede Ret holdes. Jeppe bringes frem, og staaer ganske modfalden under den 1ste Advokats (Hr. Dr. Ryges) Anklage. Under den anden Advokats (Hr. Seemanns) Forsvar begynder han igjen at fatte Mod, og bliver saa rørt, at han tilbyder ham Tobak. Overordentlig komisk er den Tone, hvori han, ved Advokatens Afslag, udbryder: „Om Forladelse, Hr. Prokurator! Jeg havde ikke tænkt, at I Folk vare saa ærlige", som ogsaa den Hast og Heftighed, hvormed han, paa Advokatens Spørgsmaal, om han endnu tilstaaer det, som han

beskyldes for, svarer: „Nei! Jeg vil gjøre min høieste Eed paa, at det er Løgn, Alt hvad som jeg svoer paa tilforn.“ — Hr. Dr. Ryge gav før sin Rolle med en tydsk Accent, hvoraf Hr. Lindgreen tog Anledning til at kalde ham „den tykke, tydske Procurator.“ At Hr. Doctoren siden har forandret denne Dialekt og nu giver Rollen paa Dansk, maa naturligviis være Anm (der i „Kjøbenhavns Morgenblad“ No. 29 = 30, 1826, yttrede sig imod den forrige Maneer) kjært, skjøndt han ingenlunde tør troe, at den Maade, paa hvilken Hr. Doctoren nu giver Rollen, er en Følge af hans Erindring. — Fortræffeligt characteriserer Hr. Lindgreen Jeppe, hvorledes han først, i sin Ærgrelse over at hans Modpart taler Latin, selv begynder at svare for sig, derpaa ærgrer sig over sin Forsvarer, fordi han tier, men endelig, da denne begynder at svare paa Latin, selv holder med sin Advokat, som Rahbek udtrykker sig, med Haand og Mund, i den Grad, at han, ved ypperligt anbragte Interjectioner, bekræfter de latinske Svar, ja endog selv gjentager Slutningen af dem (som Advokatens: „Nego majorem, quod scilicet irruperit.“ Jeppe: „Ja! rupperit!“ o. s. v.) — De tre Glas Brændeviin, som det tilstaaes Jeppe at nyde, drikker han som en Mand, der for sidste Gang nyder, hvad der var ham kjærest paa Jorden. De derpaa følgende Repliker til Dommeren maa Anm. tilstaae, at han, inden han saae Hr. Lindgreen, altid havde tænkt sig at burde siges i en bønlig, ydmyg og bedrøvet Tone; for hvilken Mening ogsaa Holbergs Ord, da Jeppe falder paa Knæ og spørger: „Er der ingen Pardon?“ synes at tale. Hr. L. lader derimod Jeppe blive lystig af de tre Glas Brændeviin, og meget modig og oprømt spørge: „Nu, Hr. Dommer, er der ingen Pardon?“ Paa dennes Svar, at det er forsilde, gaaer han lige hen til Dommeren, læner sig op til ham, og siger i den salige Stemning, hvori Brændevinen har sat ham: „Aa! det er

ikke for silde. Dommeren kan jo forandre Dommen, og sige, at han dømte feil første Gang. Det skeer jo saa tidt: thi vi ere alle Mennesker." — Ved at høre Hr. L. sige disse Repliker saaledes, overbevises Enhver strax om, hvor nøiagtig han har studeret Naturen. Derved bliver Overgangen til hans Forknyttelse, da han erfarer, han allerede har faaet Giften, ogsaa af mere komisk Virkning. — Som noget af det Mesterligste i hele Hr. Lindgreens Fremstilling af Jeppe troer Anm. at burde anføre hans Slutningsreplik i 4de Akt. Det Alvor og den (Anm. kunde næsten sige) rørende Hjertelighed, hvormed han siger den, i Forening med det ypperlige Udtryk af hans gradviis aftagende Kræfter, indtil han falder, udgjør et herligt Heelt. At Publikum saa ofte lader det her saa høilig fortjente Bifald udeblive, er ikke at undres over. En endog kun lidet begavet Comoediant, der vilde rette sig efter et af Digter- og Skuespiller-Buffonader forvænt Publikums Fordringer, vilde være sikker paa det Bifald, som en af vore første Kunstnere ved et af sine største Mesterværker maa savne. — Her bør Anm. ogsaa omtale den Forskjellighed, med hvilken Hr. L. udfører Jeppes syv Fald, (det første i 1ste Akt, fire i Dandsen i 3die Akt, det sjette i 4de Akts 4de Scene, hvor han slaaer en af de bevæbnede Mænd om med sig, og det syvende ved 4de Akts Slutning). — Naar man seer denne gamle Kunstner (der, saavidt Anm. veed, er henimod 60 Aar) i dette Stykke falde ikke mindre end 7 Gange, uden at det synes at genere ham; naar man i Henrik og Pernille seer ham dandse og springe som et Menneske paa 20 Aar, og, i Barselstuen, som Drengen Troels, løbe det halve Theater igjennem paa sine Knæe: da maa man glæde sig over, at endnu saa megen legemlig Kraft er forenet med saa megen Aandskraft, og derved ligesom finde en Bestyrkelse for det Haab, endnu længe at

enne Kunstner, som en af vor Scenes ypperste, skjøndt kee ikke nok paaskjønnede Prydelser.

I 5te Akt seer man Jeppe hængende i det forhen om- Træ. Ganske prækende begynder han sin Replik til : „Giv Dig tilfreds, min hjerte Kone! vi skal alle Vei!" og vedbliver i denne høitidelige Tone, i den Troe at han er en Geist, til han mærker, at han kan for- nemme Virkningen af Mester Erik. Den næste Scene med Dommeren, hvori Jeppe er nedtagen af Galgen, udfører Hr. L. paa en yderst original og genial Maade. Forme- delst den ypperlige Gradation, hvormed Hr. Gjelstrup lod Jeppes Tvivl forsvinde, og lod ham vænne sig til den Over- tydning, at han virkelig lever, henregnede Rahbek, og sikkert med Rette, denne Scene blandt hiin udmærkede Kunstners Mesterscener. Hr. Lindgreen fremstiller os der- imod Jeppe fast overbeviist om at han er en Geist, hvil- ken Troe han paa ingen Maade vil give Slip paa, før han har forlangt af Dommeren, at denne skal bede Djævlen rive ham*) paa, at han lever. Saasnart han bliver løst ned af Galgen, gaaer han meget forsigtig og ængstelig ned i Forgrunden med Dommeren, og spørger: „Ach gunstige Hr. Dommer! er det vist, at jeg er ganske levende igjen, eller spøger jeg?" Første Aften Anm. saae Hr. Lind- greens Jeppe, troede han, at Kunstneren havde glemt den Gang, han havde brugt i de 4 første Akter, og nu kom i sin egen naturlige; men snart overbevistes han om, at netop denne forandrede Gang var forsætlig, og af en saare hel- dig Virkning. Med samme Ængstelighed siger han sit: „Jeg troer, jeg gaaer igjen og spøger" („og spøger og spø- ger"), og ledsager hele denne Scene med de heldigste mimi- ske Bevægelser, af hvilke Anm. blot vil anføre den beteg- nende Armbevægelse, hvormed han ledsager Spørgsmaalet, om han ikke er en Geist. — Hvorledes nu alt det, der er hændet ham, løber rundt i Hovedet paa ham, viser han med sin sædvanlige Styrke i den paafølgende Monolog, og kalder derpaa Jakob Skomager ud. — Hr. Holm, der de første Gang han udførte denne Rolle, ikke var meget hel-

---

*) Endskjøndt Anm. ikke er nogen Ven af megen Banden paa Scenen, kan han dog ikke andet end billige, at Hr. **Lindgreen overalt** i de holbergske Stykker forandrer „Drollen splide mig" til „Djævlen rive mig", da den før- ste Eed aldeles er gaaet af Brug. Det fortjener ved denne Leilighed vel ogsaa at bemærkes, at **Holberg** kun lægger sine Eder i Munden paa Personer, for hvem de ikke ere upassende.

dig med den, giver den, efter Anm.'s Mening, nu særdeles tilfredsstillende. — Ypperligt udtrykt er Jeppes Storagtighed, da han har Pengene i Lommen, og befaler Jakob at tage Huen under Armen, samt den komiske Bevægelse, Hr. Lindgreen føier til de Ord: „Lad mig faae et Glas Mjød først; thi jeg er for storagtig til at drikke dansk Brændeviin", i det han, hævende sig lidt paa Tæerne, giver Jakob Tegn til at drikke' sig til. At Jeppes Fortælling om Alt hvad der er hændet ham, er vedbørlig nuanceret, behøves neppe at erindres. — Havde Anm., ved at see Hr. Foersom som Magnus, Grund til yttre, at denne Rolle krævede en Fremstiller, der kunde lee hjerteligere og naturligere, end det lykkedes ham, maa han paa den anden Side gjøre den Bemærkning, at Hr. Lund sikkert gjør vel meget af sin Latter. Især vilde det være godt, om han ved Enden af sin Fortælling, vilde dæmpe den noget, da man ellers gaaer glip af den slukørede Tone, i hvilken Jeppe spørger: „Hvad er at betale, Jakob?" — Stykkets Handling er nu egentlig til Ende, og den moraliserende Baron, som Holberg har anseet det nødvendigt at indføre igjen til Slutning, maa kjølne Interessen, saa at man ikke kan undre sig over, at et Stykke, der heelt igjennem har rystet Tilskuernes Lunger, endes uden Bifaldsyttringer.

Ved at sammenholde dette Udkast med hvad Rahbek skrev om Jeppe paa Bjerget i „Dramaturgiske Samlinger" (loc. cit., især S. 81 og 85) vil man finde, at der fra Bestyrelsens Side efter den Tid er gjort en Deel til dette Stykkes bedre sceniske Udstyr; at der endnu kunde være Adskilligt at ønske, troer Anm. at have antydet. 40 Aar før Rahbek skrev, saae man Jeppe i Sengen i en Skovdekoration; i de henved 40 Aar efterat han skrev, ere en Deel af de af ham foreslagne Forbedringer iværksatte; maaskee tør man vente, om andre 40 Aar endelig at see den passende Opmærksomhed anvendt paa Sceneanordningen i Jeppe.

Slutteligen maa Anm. gjentagent erindre, at han ingenlunde anseer det af Rahbek i sit Værk om Holberg som Lystspildigter 1 D., S. 251 fremsatte Ønske, om en authentisk Characteristik af vor klassiske Lindgreens Fremstilling af Jeppe, som opfyldt ved disse henkastede Træk. Maatte de, ikke udgivende sig for mere, tækkes vor første Dramaturg, anseer Anm. den Tid, han har anvendt herpaa, for rigelig lønnet.

P. F.

Visekræmmeren.

(Romance.)

Ved Rhinens Bred en yndig Gaard
Stod midt i Dalens Favn;
Der følte Fader Reichenwald
Sig i sin Lykkes Havn.
Forpagter var han, stærk og dierv,
Med Hustro, Døttre to,
Og nød et redeligt Erhverv,
Midt i Naturens Ro.

„Nu blomstrer atter Lykken blid,
Thi længst er sluttet Fred,
Og selv i Kampens værste Tid
Tog Stormen os ei med.
Sex bolde Franker hused vi,
Fra Elsas' Naboland.
De stod os midt i Faren bi,
Og fierned Faklens Brand."

„De alt betalte, hvad de fik,
Og intet med de tog."
Luise sad med vaade Blik,
Og hendes Hierte slog;
Men Faderen blev intet vaer,
Og raabte glad og stærk:
„At jeg endnu min Velstand har,
Det er min Fiendes Værk."

„Min Hanna nu, jeg styrer ud;
Hun skal i Silke gaae,

Med Gyldenstykke, yndig Brud,
Hun skal i Kirken staae.
Og Bissekræmmeren jeg snildt,
(At intet mangler, Mo'er!)
Har end i Aften hidbestilt,
Med Perlebaand og Flor."

Skiøn Hanna hos sin Brudgom sad,
Og Manden hos sin Viv;
Hver følte sig saa hierteglad
Ved munter Tidsfordriv.
Luise stod med vaade Blik,
Den yngre Søster skiøn;
Og hvad i Hiertet foregik,
Det dulgte hun i Løn.

Hun stirred taus af Vindvet ud,
Med store Øine blaae:
„Imorgen staaer min Søster Brud!
Gid jeg i Graven laa."
Saa voldsomt hendes Hierte slog,
Imens de Andre loe.
De bolde Franker intet tog —
Kun Vilhelm hendes

„De alt betalte — ed —
Hvergang de blev
Kun blev ei med G
Min Kiærlighed betal
Han reiste bort. Alt
Var dette røde Baand.
Det følge skal mig i mi
Det slipper ei min Haand.

Da blev den blege Kind Karmin;
Hun treen paa langsom Fod
I Haven ud, hvor af Jasmin
Det grønne Lysthuus stod;
Hvor Maanen hun saa mangen Gang
Saae, giennem Skyens Rift,
Og hørte Vilhelms kiække Sang,
Om Frankernes Bedrift.

Hun sad med dybtnedbøiet Sind,
Thi Kummeren var svar,
Med Liliehaand til Purpurkind,
Og blev slet intet vaer.
Men Havedøren stod paa Klem;
Ei Kræmmeren var seen:
Med Kassen, aaben i en Rem,
Han for Luise treen."

„Jeg været har hos Bruden nu,
Hun sendte mig herud.
Som Brudejomfru følger Du
Imorgen Søsterbrud.
Saa vælg dig nu af Gubbens Kram,
Det Bedste, som du veed.
Ei mine Varer giør mig Skam,
See hvilken Herlighed!

„Har, Olding, du et Hierte der
At sælge?" — „Et af Guld?
O ja, mit vakkre Barn, see her!
Vær dette Hierte huld!
Det smykke skal din skiønne Hals;
Let Kiæden er, men stærk.

Kun dig jeg byder den tilfals,
Thi den er Amors Værk!"

Han kasted Kappen af med Lyst,
Og stod som Kriger fro:
"Tryk dette Hierte til dit Bryst,
Det er som Guldet tro!
Jeg elskte dig, du Lilievand;
Før var ei Hiertet frit;
Jeg skyldte det mit Fædreland,
Men see, nu er det dit!

Jeg taug i Kampens vilde Færd,
Da Staten stred mod Stat,
Thi viet til sit gode Sværd
Er ærlige Soldat;
Nu tie vilde Vaabenbrag,
Og nu kan Ploven gaae,
Thi sværger jeg, fra denne Dag,
Til Amors Fane blaa."

O hvilken Glæde midt i Mai
I den Forpagterbo.
Eet Brudepar blev viet ei,
Men hele kiære to!
Gid alle nyde slig en Lyst,
Som græde Kinden vaad:
Gid Freden skiænke Hiertet Trost,
Og standse Kampens Graad!

Oehlenschläger.

Krohuset ved Mosen.

En Fortælling, af Mrs. Hoffland.*)

Et Par Aar før Lord John Murray's Død, i Aaret 1787, lod han bygge et Huus paa Grændsen af sit Gods i Yorkshire, hvor dette støder til de høie Moser i Derbyshire. Med de Fordele, den dertilhørende Forpagtning kunde medføre, var det bestemt at forene Indtægterne af et offentligt Kroholb. Denne Idee var unægtelig god, thi da Huset laae høit og paa et eensomt Sted, kunde det tjene som et Slags Varte for den Reisende, der blev overfaldet af Natten i hiin Bjergegn, ligesom det ogsaa ofte maatte blive et velkomment Bedested for en Mængde Bønder, der vare nødsagede til at kjøre deres Tørvevare mangen en trættende Miil, hvor de ikke saae nogen menneskelig Bolig, for at naae den første folkerige Bye, hvor der blev holdt Torv. Man vil let kunne indsee, at et Huus af denne Art snarere maatte blive en Velgjerning for dem, der ved deslige Leiligheder tyede til det, end egentlig indbringende for Forpagteren; og omendskjøndt det kun laae i kort Afstand fra et Distrikt, hvor Manufacturvæsenet blomstede, og paa en Maade var omringet af Kulgruber, forenede dog mange Omstændigheder sig, for at gjøre det usandsynligt, at det skulde faae nogen egentlig

---

*) Fra: „The Amulet, or Christian and Literary Remembrancer. London, 1827."

Søgning som Kro; hvortil endnu kom, at det agtværdige Ægtepar, der var i Besiddelse af Stedet, ved sin Characteer, langt snarere syntes at fierne, end at opmuntre den ørkesløse Ødelands og den udsvævende Drukkenbolds Besøg.

Manden blev anseet for at være en fortræffelig Landmand, og Konen for en god Huusholder, hvilket ogsaa tydelig viste sig i Alt omkring omkring dem. Uagtet Stedets sørgelige Beliggenhed og den klippefulde Egn, der omgav det, saae man, at Alting trivedes vel, og inde i Huset bar Alt Præget af en Beqvemmelighed og Reenlighed, der vidnede om Flid og Orden. Ethvert af Værelserne havde et eget tiltrækkende og smagfuldt Udseende, derved at det var prydet med udsøgte Blomster; thi Forpagteren forstod selv Gartnerkunsten, og da han havde bemærket, at raae Vinde fra de høie Moser skadede Blomsterdyrkningen i Haugen, erstattede han Savnet af denne uskyldige Fornøielse ved at opelske udvalgte Stueplanter. — Jeg husker endnu godt at have seet ham, som en smuk Mand paa nogle og tredive Aar, der om Søndagen altid kom i Kirken, smukt klædt, med en Blomst eller Qvist i Knaphullet, ledsaget af en lille Pige, der var iklædt en Hue, som sad friit paa Hovedet, og en lang Kjole af Bomuldstøi, saa hvid som Snee, og paa hvem han ofte fæstede sit Blik med en kjærlig Faders hele Ømhed og Stolthed. Det var i Sandhed ogsaa et elskværdigt Barn, og hun var den Førstefødte og hans Kjælebægge.

Men den Tid skulde komme, da Kromanden fra

Mosehuset ikke længer indtog sin sædvanlige Plads i Kirken, ikke længer saaes at spadsere udenfor sin Dør, naar Arbeidstiden var forbi, ja, hvad der endnu vakte større Forundring hos saa driftig en Mand, ikke længer stod op med Lærken og selv deeltog i Markarbeidet. Han sad stum paa een og samme Plet, og naar han ved sine Gjæsters gjentagne Tiltale vaktes af sin Tankefuldhed, foer han op, som den grublende Lærde fra sine Drømmerier, eller den Søvnsyge fra sin Slummer. Naar en Reisende hændelsesviis kom der, maatte han naturligviis ansee den lade Kromand, som sad der, ligesom en følesløs Klods, for en ørkesløs Drukkenbold; men hans ulykkelige Kone og de agtpaagivende Naboer vidste bedre, at han paa samme Tid var maadeholdende indtil den største Grad af Ædruelighed; at den nærmeste Grund hvorfor han saae mager og indfalden ud, og hans rødmossede Ansigtsfarve havde forvandlet sig til Dødens Bleghed, var den, at al Appetit havde forladt ham, og han om Natten leed af en Søvnløshed, som ingen Medicin kunde beseire, ingen Forholdsregler fjerne, og hvorimod ingen Beslutning fra hans Side formaaede det ringeste.

Baade Høehøst og Sædehøst gik hen, uden at den engang saa driftige Forpagter agtede derpaa; og Konen, der næsten var bragt til Fortvivlelse over sin Mands sørgelige Ørkesløshed, saae sig ikke længere istand til at afvende den Ødelæggelse, der truende samlede sig over deres Hoveder. — Deres Gjæster forlode Huset, deres Tyende førte et myndigt Sprog,

eller gik bort og lode Huset skjøtte sig selv, og Naboerne, der enten følte Medlidenhed eller Nysgjerrighed, havde travlt med at udfinde Aarsagen til en saa uforklarlig Forvandling. De kaldte tilbage i deres Erindring, at Kromanden, omendskjøndt han var den ædrueligste og ordentligste Mand, tilforn gjerne pleiede at synge en Jægervise, eller fortælle en lystig Anekdote for dem, han holdt af; men de erindrede sig ogsaa, at han havde viist sig baade stolt og heftig imod Andre; at han havde Modbydelighed for al Raahed i Sæder, hvilket de ansaae for latterligt i hans Stilling, og en Afsky for Drukkenskab, som hos en Kromand var aldeles unaturlig: skulde disse Feil i hans Characteer kunne virke saa stærkt, at han derved kunde blive melankolsk, eller, som de kaldte det, faae en Skrue løs?

Konen laante ikke Øre til deslige Vink eller Formodninger; mod hende viste han sig altid venlig, og hun kunde ikke mindes, at han havde det mindste at forekaste sig. Ved flere lægekyndige Mænds Forsikkring, med hvem hun havde raadført sig, blev hun bragt fra den Idee, at det Onde reiste sig af et sygt Legeme, og hun besluttede nu at høre de af hendes Naboers Raad, der nylig havde sluttet sig til de wesley'ske Methodister, og i Særdeleshed at søge Trøst hos en god gammel Mand, der ved sin Fromhed og Gudsfrygt forlængst havde erhvervet sig hendes Tillid. Men ak! ingen Forestilling eller Formaning, intet Exempel om Syndere, der vare vendte om fra deres Vildfarelser, eller om martrede Sjæle,

der havde vundet Fred for deres Samvittighed, var, ihvor villig den gode Olding end fremførte dem, af den mindste Virkning. Den Paagjeldende hørte Alt hvad han sagde, med en taalmodig, men kun lidet opmærksom Mine, og taug bomstille, indtil han endelig reiste sig og udbrød: „De er en god Mand, og jeg takker Dem oprigtig; men De er ikke den Mand, der kan hjelpe mig.“

„Jeg maa see at faae fat paa en Præst, en virkelig lærd Mand“, sagde Konen, ikke uden at tilbagekalde i sin Erindring visse Fortællinger om forhexede Personer, som hendes Bedstemoder havde fortalt hende medens hun var Barn, og som havde Liighed med dette overordentlige Tilfælde. En Geistlig, for hvem hendes Mand altid havde viist megen Agtelse, var med Glæde redebon til at opfylde hendes Ønske. Det var en aldrende Mand, med et mildt og fromt Ansigt, og venlig i sit hele Væsen, og ved hans blide og godmodige Tiltale bortveeg for nogle Øieblikke den sløve Ubevægelighed fra den Syges Ansigt; der kom Taarer i hans Øine, hans Hjerte bankede voldsomt; men da han talde, var det kun for at sige, ligesom tilforn: „Min Herre! Deres Godhed imod mig rører mig; men, gode Mand! De er ikke den, der kan hjelpe mig!“

Det var frugtesløst at ville udforske, hvo den rette Person var; thi hans Læber tilsluttedes af den ubrødeligste Taushed, og med Undtagelse af de Ord: „Jeg vilde ønske“ — som undertiden uvilkaarligt syntes at undslippe ham, og som han undertrykte i samme Øieblik,

de løde for hans Ære, forløb der mange Uger, i hvilke han aldrig talde det mindste. Imidlertid viste hans Ansigt, at hans Sind var i et stedsevarende Oprør. Der rørte sig kjendeligen Tanker i hans Sjæl, som vare altfor frygtelige til, at de kunde yttres; han var betagen af en dyb Grublen over en eller anden rædselfuld Gjenstand, der ikke kunde være af nogen religiøs Tendents, siden den aldeles ikke tillod nogen Trøst.

Om Efteraaret begyndte han hyppigt at forlade sit Huus og at gaae ud alene, især deleshed i stormfulde Nætter, i hvilke han syntes at høre Elementernes Rasen med et Slags fortvivlet Glæde. Han gik aldrig ad de Stier, som førte til beboede Steder, men skyndte sig med hurtige Skridt at undvige ethvert Spor af sine Medskabninger, og at søge hine vilde Heder og Klippekløfter, hvor hans besynderlige Færd og hans usammenhængende Samtaler med sig selv ikke kunde bemærkes af nogen. Ofte fulgte hans arme Huustro efter ham i nogen Frastand, lige stærkt dreven af Frygt for den Fare, hvorfor han udsatte sig, og af bange Bekymring for at han skulde have Ondt i Sinde mod sig selv; og ligesaa ofte vendte hun tilbage, i den største Angest for at blive opdaget, da han med de frygteligste Udtryk havde forbudet hende enhver Indblanding i hans Foretagender. Han kom da tilbage igjen før Daggry, udmattet, men stille; krøb hen til sit Leie, bøiede sig, naar han troede at hun sov, kjærligt over sin ulykkelige Huustro, og fældede brændende Taarer over hendes Ansigt. Ofte

knælede han, og dybe Suk fremtrængte sig af hans Bryst; men ingen Bøn undslap hans Læber. Paa denne Tid troede Mange, at intet Andet end den overnaturlige Styrke, der ledsager Affindigheden, kunde holde ham opreist under de forstyrrende Virkninger af det strænge Veirligt, og de Farer, for hvilke han udsatte sig paa sine lange Vandringer; og det var tydeligen en Virkning af hine natlige Efterforskninger, tilligemed den stedsevarende Bekymring hvori hun svævede, at hans Kones stærke Constitution blev nedbrudt, og at der viste sig hos hende Kjendetegn paa Tæring. Men hiin Mening frafaldt man imidlertid, da Foraaret frembrød, og man bemærkede, at ogsaa hans Kræfter vare aldeles nedbrudte, og at hans indfaldne og udtærede Legemsbygning ikke længer vilde kunne udholde hiin stedsevarende Kamp.

Maaskee var det en Følelse af hans egen Svaghed, der paa denne Tid gjorde ham ligesaa utilbøielig til at være alene, som han tilforn havde afskyet Selskab; men ogsaa nu foretrak han sin egen lille Datter for ethvert andet Menneske. For hans syge Indbildningskraft, der kjendeligen blev foruroliget af overtroiske Rædsler, var Barnet som et Slags beskyttende Engel, hvis Nærværelse sikkrede ham for den skrækkelige Bevidsthed om at være alene. Naar en Dør blev slaaet hurtig i, naar Skildtet udenfor knirkede, og i Særdeleshed naar han hørte Lyden af en rullende Vogn i Nærheden, skrækkedes han i sin Sjæls Inderste, og rystedes af frygtelige Syner og Rædsler.

Det var et ynkeligt, men interessant Syn at see denne Mand, i sit Livs Blomster, indfalden til en Skygge og bøiet af en tidlig Alderdoms Vægt, at vandre ud, støttende sig ved et syv Aars Barn. Tidlig Sorg havde givet dette Barn et for hendes Alder usædvanligt tænksomt Udtryk, som var forenet med ualmindelig skjønne Træk, og hiin Simpelhed i Sæder, der var en Følge af hendes Stilling og Opdragelse. Hun bevogtede ethvert af sin Faders Øiekast, og aldrig faldt dette paa en Blomst, som hun jo plukkede, eller en Væxt, om hvilken lille Mary ei strax vidste at gjøre en eller anden Bemærkning. Naar hun hørte en Bie surre imellem de nys udsprungne Blomster, vidste hun strax at fortælle en lille Fabel fra en af hendes Børnebøger; hun forstod med tusinde kjærlige Bønner at formaae ham til at høre hende i hendes Cathekisnius; eller hun førte ham hen til hans visnede Myrthetræer eller til de Spor af Brøstfældighed, eller af Mangel paa Tilsyn, som hans Vaaning viste, og bebreidede ham med spøgende Skjemt hans Ligegyldighed; derpaa sprang hun hen for at vise ham hvor høit Græsset stod, og at spaae en god Høst. Naar enhver Bestræbelse for at vække hans Opmærksomhed og tildrage sig hans Kjærtegn var frugtesløs, fløi hun hen til ham, slyngede sine Arme om hans Hals, kyssede hans blege Pande, og udbrød, i det Taarerne strømmede ned over hendes rødmossede Kinder: „Har Fader ikke et eneste Ord at sige sin lille stakkels Mary?"

Søndagene vare især deleshed sørgelige Dage for

Mary og hendes bekymrede Moder, der ansaae det for Pligt at lade sin Datter søge den, en Fjerdingvei fra deres Bolig liggende Kirke; og Barnet sørgede over, at ingen af Forældrene kunde følge hende til dette hellige Sted, og der med hende bønfalde Gud om at skjænke dem Trøst. — En Søndagsmorgen i Begyndelsen af Mai var Faderen bleven saa svag, at han besvimede medens han klædte sig paa, hvorfor Mary blev hjemme for at pleie og opmuntre ham. Medens hun sad hos ham, kom de ofte gjentagne Ord: „Jeg vilde ønske" — igjen over hans Læber, og for det lydhøre barnlige Øre, hvis Opmærksomhed var dobbelt vakt ved hendes ualmindelige Ængstelse, lød det, som om han med den paafølgende Mumlen sagde: „Jeg vilde ønske — at jeg var hængt!" og med den største Skræk og Afskye raabte Mary: „Fy Fader, fy! hvor Du gjør mig forskrækket!"

Den Ulykkelige brast i Graad, og græd længe, som et Menneske, der overvældes af en pludselig Sorg. Ofte foldede han sine Hænder og prøvede paa at nedbede en Velsignelse over det kjære Barn, der saa uskyldigt havde bebreidet og saa dybt saaret ham; men ligesaa ofte afbrød han sig selv, som om han spottede sin egen Bestræbelse, og endelig satte han Barnet ned fra sig, som om han ikke mindre følte sig overvældet af Skamfuldhed, end af Sorg. Det gjorde Mary ret hjerteligt ondt at see ham saaledes lide; men hun ansaae det for sin Pligt at søge at mildne dette Udbrud af Sorg, som hun ofte

tilforn havde gjort, ved at adsprede hans Opmærksomhed; hun gik derfor hen til Vinduet, for at see ned ad Veien, og sagde til sin Moder, der netop traadte ind i Værelset: „See, Moder! nu komme Folk fra Kirken, see! hvilken smuk Kareth der kommer; der sidde to pyntede Herrer i den, og de see herdover til os.“ — „Det er Districtsprovsten fra — og hans Vicarius, der har forrettet Tjenesten i vor Kirke; han var her forrige Aar paa samme Tid,“ svarede Moderen mekanisk. — „Nu husker jeg det, og jeg kan godt lide den Mand,“ svarede Mary „fordi han sagde, at Fader gjorde Ret i ikke at give den gamle Annak Osborne mere Brændeviin.“ — „Tael ikke om den stakkels gamle Annak,“ sagde Moderen, „det er netop i Dag et Aar siden, da jeg stod op om Morgenen og saae dem bringe hans Liig herind. James Green er nede i Skjænkestuen og har just erindret mig derom.“ — „James Green er en Skurk, en Usling, min værste Fjende!“ raabte den syge Mand, med en Kraft og Styrke, som bragte dem, der hørte ham, til at fare tilbage af Skræk og Forundring; men i det næste Øieblik sank han tilbage i sin Læneстoel, tystende over alle sine Lemmer. Kolde Sveddraaber hang paa hans Pande; hans stive Øine syntes at stirre hen for sig med en ubeskrivelig Rædsel; hans Hænder vare fast sammenknugede og hans Læber skjælvede af en krampagtig Bevægelse, som af en Sjælequal, der steeg til Fortvivlelse. — Konen, der troede, at det var Døden selv, der vilde bemægtige sig ham, faldt paa Knæ foran ham, og søgte med uforstaaeli-

ge Ord og qvalte Suk, der udtalde hendes dybe Sorg og Medlidenhed, at bede for hans henfarende Sjæl; men faa Dieblikke efter følte hun, at han havde grebet fast om hendes foldede Hænde, og drog hende til sig.

„Mary, min elskede Mary, nu er Tiden kommen! Du skal vide Alt. Send strax Bud hen til Provsten, Du veed, han tillige er Fredsdommer, han alene er den rette Sjælesørger for mig. — O send strax Bud efter ham.“ Forvildet af Bekymring og Rædsel, saae Konen alvorligt paa ham, i den Overbeviisning, at han virkelig var bleven bragt til den Affindighed, hvorpaa hendes Naboer saa ofte havde hentydet; men hun søgte forgjæves at opdage det mindste, der kunde vise, at han talde i Vildelse. Med al den Kraft, han havde tilbage, men med faa Ord, vedblev den Ulykkelige at paaskynde, at der blev sendt Bud efter den Geistlige, i det han bestandig gjentog: „han er Fredsdommer!“ — Dette var netop den Grund, hvorfor hun vilde have foretrukket en anden Geistlig; thi hun havde, ligemed andre soner i hendes Stilling, et Slags bange Ære for Justitsen, som indgav hende den Følelse hun ikke kunde aabenbare de Sorger, der saal havde naget hendes Sjæl, for en Person, der saa langt over hende i Samfundet. Men det frugtesløst at modsætte sig hans Forlangende, hun behøvede blot at kaste et Blik paa den M der saa længe havde været dyrebar for hendes H for at føle den Overbeviisning, at han snart

vilde have flere Ønsker tilbage. Den lille Mary blev derfor sendt hen til en af Naboerne, som gik i Kirken til Aftensang, og som paatog sig at bringe den Geistlige hen til dem, naar Gudstjenesten var forbi.

Kromanden blev i nogen Tid siddende ganske taus. Derpaa forlangte han sin Middagsmad, som han spiste, om ikke med Appetit, saa dog med større Fatning og Rolighed end hidtil. Og han drak derpaa et Bæger stærk Gammelviin; hans Ansigts Udtryk syntes at vise at han havde en Pligt at udøve, der udkrævede al den Styrke, som han var istand til at vinde. I sine bedre Dage havde han udmærket sig ved personlig Nethed og Reenlighed i sit Udvortes; men mange Maaneder vare forløbne siden han havde tabt det sidste Spor af disse Egenskaber, hvilket ikke havde været til ringe Sorg for hans gode Huustro. Med Overraskelse hørte hun ham derfor nu bede hende om „at faae ham til at see ordentlig ud, ved at rede hans Haar og give ham reent Halslinned." Hans Haar var nu saa hvidt som Snee, og Alderens Rynker furede hans indfaldne Hals; men da der ikke viste sig noget Kjendetegn paa en meer end almindelig Svaghed, og det især deles hed var øiensynligt for alle dem, der vare om ham, at han var fri for ethvert af hans hyppige Anfald af Lungesyge, tændte der sig en Gnist af Haab i hans arme Huustros Barm, og hun tænkte, at hun, naar han blot fik aabnet sit Hjerte for den Geistlige, og kunde vinde Trøst for sin Sjæl, da udentvivl vilde gien-

vinde sine Kræfter, og igjen tage sig af Husets Sager, saa at Alt igjen vilde blive godt.

Men hendes kjærlige Syslen med ham, endskjøndt denne udøvedes af Hænder, der vare blevne svage af hendes lange Legems- og Sjæls-Lidelser, udfyldte ikke Tiden, og en frygtelig Urolighed, der truede med at forjage hans paatagne Styrke, bemestrede sig ham. Lille Mary kom lykkeligviis tilbage, netop i dette Vendepunkt, og i nogle Øieblikke hvilede hendes Faders Blik paa hende med Velbehag; dog varede denne hans Glæde kun kort; thi da hun bemærkede, at den Fremmede nu snart vilde komme, og siden, at hun alt kunde høre Vognen, bød han hende, med en saa smertelig og endogsaa rædselfuld Røst, at gaae bort, at det arme Barn blev aldeles modløs, og klyngede sig til ham, som om hun ikke kunde adlyde hans Befaling.

„Gaae nu bort, Mary," sagde Moderen, i det hun førte hende hen til Døren, „Du skal komme ind igjen, naar Hr. W. er gaaet." — „Nei, nei, nei!" raabte Faderen, „hun maa ikke mere komme igjen, hun maa aldrig mere see mig! Kom herhid til mig og kys mig, Barn, engang endnu — for sidste, sidste Gang."

I dette Øieblik traadte den Geistlige ind, og det arme Barn omfavnede hurtigt sin Fader, og skyndte sig ud af Værelset. Faderen rystede som et Espeløv; men han overvandt med den største Anstrængelse sin Svaghed, saa at han endog kunde udbede

sig, at den Præst, der havde ledsaget Hr. W., ogsaa maatte være overværende.

„De er meget svag, min Ven," sagde den Sidste, „vil De ogsaa kunne udholde en anden Fremmeds Nærværelse?" — „Ja, min Herre, jeg har Noget at aabenbare, jeg maa have tvende Vidner, og — og — det er bedre, at min Kone forlader os." — „Nei, James, det er vist bedre, at jeg bliver her; Du kunde faae ondt, og hvem vilde da være istand til at hjelpe Dig saa godt som jeg?" — Kort efter indfandt ogsaa den anden Geistlige sig, og satte sig hos dem. Han kastede et sorgmodigt Blik omkring sig. — Alt vidnede om Sygdom, Elendighed og — maaskee den nærmende Død. De, der længe havde været forenede ved de Dødeliges sødeste og helligste Baand, skulde adskilles, Huset skulde berøves sit Hoved, blive et Sæde for den forladte Armod, og indeslutte en Enkes Sorger og Klager; dog blev han, ved at betragte den ømme Bekymring, der hvilede paa Huustroens Ansigt, ved at erindre sig den udenfor Døren grædende lille Piges beskedne Væsen, ved at see den opslagne Bibel og det ualmindelig nette Udseende, hvoraf Alt endnu omkring ham bar Præg, ledet til at drage den Slutning, at ligesom Hjertets bedste Følelser her vare blevne dyrkede i de henrundne Dage, saaledes vilde ogsaa nu, i Lidelsernes Stund, Religionen skjænke dem sin sikkre Trøst. — Han blev vakt af disse flygtige Betragtninger, ved den hule Røst af en Mand, der saae ud som om han allerede nu hvilede i Graven, men som derhos talde med en saa

klar og stærk Rost, at det hos et saa skrøbeligt Væsen næsten syntes overnaturligt, og med en Korthed og Tydelighed, der sjeldent træffes hos en Mand i hans Stilling. „De seer for dem, mine Herrer! en Mand, der af Samvittigheds Nag og Selvbebreidelse er bragt til Gravens Bred. Jeg er nu først ifærd med at fuldbyrde hvad jeg burde have gjort for 12 Maaneder siden. O maatte Gud have Barmhjertighed med mig, og modtage den eneste Bod, jeg kan bringe! — Dog, jeg maa haste med min Tilstaaelse. De, min Herre!" sagde han, i det han henvendte sig til Provsten, „erindrer vel endnu den stakkels Annak Osbornes Død for omtrent et Aar siden?" — „Jeg erindrer det; han kom her til Dem ved Midnatstid, og da De saae, at han var beskjænket, nægtede De at give ham meer at drikke. Saavidt jeg husker, blev han funden død her i Nærheden, paa en Maade, som man kunde vente det sig af hans onde Tilboielighed — det arme Menneske! hans Vogn var gaaet over ham og havde knust ham." — „Ja, min Herre! han blev funden død — men ak! jeg maa sige Sandheden — den rene Sandhed. Annak var, uagtet han var forfalden til Drik, ellers altid en venlig, godmodig Mand, men naar han var beruset, var han overordentlig ustyrlig og brutal, og hiin Nat førte han et Sprog, der bragte min Vrede til det høieste, saa at min Kone maatte med det Gode næsten faae ham ud af Døren, af Frygt for at jeg skulde blive forledet til at lægge Haand paa ham. Huset var fuldt af Folk, der kom tilbage fra Torvet i S—, og hun blev Øieblikket

efter kaldet ud, for at give dem hvad de forlangte, og hørte sandsynligviis ikke et Ord af de skammelige Udtryk, han brugte imod hende; men ulykkeligviis hørte jeg dem, og, uden at Nogen lagde Mærke dertil, fulgte jeg ham ud af Huset, greb i mit Raserie hans egen Kjørepidsk, der i hans Tilstand let var revet ham af Haanden, og slog ham med den tykke Ende af Skaftet saa voldsomt over Tindingen, at han i samme Dieblik styrtede som død for mine Fødder. Det Raserie, der havde drevet mig til denne afsindige Gjerning, veeg i samme Dieblik, og Skræk og Rædsel bemestrede sig mig; men min Sjæl følte mere levende de Farer, der omgave mig, end jeg kan beskrive det. Et Dieblik endnu, og Alt vilde være opdaget. Jeg var saa nær ved Huset, at jeg kunde høre dem tale og lee derinde, og ved det Lysskin, der faldt fra Vinduerne, saae jeg den stakkels gamle Annak, mit Slagtoffer, liggende for mine Fødder. Hans Heste, der ofte havde kjørt den samme Vei, fulgte den Retning, han havde givet dem i det Dieblik jeg havde indhentet ham, og dreiede langsomt om det Hjørne, der førte dem ud paa Landeveien, og jeg blev pludseligen greben af den Tanke, at det dog var muligt at undgaae Opdagelse. Jeg greb, med en Styrke, som jeg til enhver anden Tid ikke vilde have tiltroet mig, fat om det døde Legeme, bar det tversover det lille Stykke Jord, der vender ud imod Veien, og lagde det paa den Plet hvor man siden fandt det. Medens dette skeete, hørte jeg ingen Lyd fra hans Læber, inget Spor af Aandedræt; men i det Dieblik jeg lagde

min skrækkelige Byrde ned paa Veien, som Vognen nu næsten havde naaet, forekom det mig, at jeg mærkede, at hans Hjerte svagt bevægede sig; desuagtet lagde jeg den Ulykkelige paa Veien. — O Gud! da var jeg i Sandhed en Morder!"

Fortællingen blev standset, thi hans Huustroe, der længe med Vantroe og Rædsel havde stirret paa ham, styrtede i dette Øieblik om paa Gulvet, i en Afmagt, der lignede Døden, overvældet af den skrækkelige Overbeviisning, der bemægtigede sig hendes Sandser. Med hvor megen Ømhed han end bestandig havde elsket hende, gjorde denne smertelige Omstændighed dog ikke nogen særdeles rystende Virkning paa den bevidstfulde Morder, hvis Sjælskræfter kjendeligen vare anspændte til en eneste rædselfuld Hensigt, og da hun var bleven ført ind i et andet Værelse, fortsatte han, med en vis Iver, sin skrækkelige Fortælling.

„Hvorledes jeg kom tilbage til mit Huus, veed jeg ikke; thi alle mine Lemmer skjælvede, min Tunge klæbede til Ganen, og mit Haar reiste sig som Børster paa mit Hoved. Jeg listede mig bag om Huset, og kom op paa dette Værelse, hvor jeg, saasnart jeg var istand dertil, krøb i Sengen. Det var ikke usædvanligt, at jeg gik tidlig i Seng, naar jeg havde havt meget at bestille med mit Markarbeide, og dette havde trættet mig; da min Kone savnede mig, blev hun desaarsag hverken forundret eller bekymret, og da hun selv søgte Hvile, slukte hun Lyset hurtigt, af Frygt for at forstyrre mig. Hun drømte kun li-

det om at jeg ikke sov, og ahnede ikke, at jeg aldrig mere skulde nyde en rolig Søvns Vederqvægelse.

Annaks Heste havde sildig paa Natten naaet deres Bestemmelsessted, uden Kudskens Hjelp. Dennes Herre, hans Søn og Tyende begave sig strax ud, for at søge om den Ulykkelige, hvis Skjødesynd de kun altfor godt kjendte; og netop da Morgensolen kastede sine første Straaler hen paa hiint Vindue, bankede der Nogen stærkt paa min Dør, og jeg hørte Stemmer udenfor, der forlangte at jeg strax skulde lukke op. Jeg sprang ud af Sengen, aabnede Vinduet, og raabte med Heftighed: „Han maa ikke bringes herind!“ — I dette Øieblik var det en Umulighed for mig at see Liget, da Vinduesskoddet, som De seer, var imellem mig og Døren. Ak hvorfor lagde James Green, til hvem jeg talde, ikke Mærke til disse Ord? Hvorfor blev jeg ikke greben, forhørt, dømt og henrettet? — O denne Mangel paa Opmærksomhed havde for mig de rædsomste Følger! — Min arme Kone sov trygt; thi hun havde havt meget at tage vare, og var træt og mødig. Jeg vækte hende, og lod hende gaae ned til Folkene. Mit Hjerte bebreidede mig dette bitterligen; thi jeg vidste, at det Syn, der ventede hende, vilde ryste hende dybt, da hun havde meget tilovers for den gamle Annak; men jeg følte, at hendes Nærværelse der kunde beskytte mig for Opdagelse, og at hun vilde sætte min Villie igjennem, og ei tillade at Liget blev bragt ind i Huset. Halv i Søvne hørte hun kun tildeels hvad jeg sagde; men da hun erfarede den fryg-

telige Begivenhed, handlede hun med Bestemthed, kaldte paa vort Tyende, og lod Folkene gaae ind i Laden, hvor Synsforretningen blev holdt. Jeg foregav at være syg, og forlod nogle Dage ikke mit Værelse; mit Foregivende var heller ikke falsk. Mine Sjælslidelser vare saa store, at jeg blev greben af en Feber, og i mine Phantasier indbildte mig, at der var tændt en Ild i mit Hjerte, som brændte uophørlig, indtil den vilde fortære mit hele Legeme. Da jeg begyndte at komme mig af min Sygdom, søgte jeg at samle mine adspredte Tanker; jeg indsaae, hvor vigtigt det var for mig, at fjerne enhver Mistanke, og at det var nødvendigt, at jeg viste mig ganske som sædvanligt. — Man talde endnu bestandig om Annaks Død, og jeg hørte, med en kold Gysen, der næsten bandt min Tunge og bragte mine Knæe til at ryste under mig, at man ogsaa nævnte hiint voldsomme Slag paa hans Hoved; men man lagde ikke Mærke til min Forfatning, og da en Anden yttrede, at der ei kunde være nogen Tvivl om, at dette Slag var forvoldet ved hans Fald, vare Alle enige om, at det slet ikke var besynderligt, at et saadant Menneske havde havt et saadant Endeligt. Min Kone tog ham, som hun altid pleiede, i Forsvar, og beklagede hans Skjæbne indtil Taarer, tilbagekaldte den Tid, da han havde givet hendes Børn Blomster og Peberkager, og søndersled mit inderste Hjerte, ved fromt at takke Gud fordi hendes kjære James ikke i hiin ulykkelige Nat havde løftet sin Haand imod den Ulykkelige. — Da deres Samtale nu efterhaanden gik

over til andre Gjenstande, veeg min Frygt saa meget, at jeg vandt Tid til Overveielse, og nu var det først, jeg følte mig ulykkelig, i en Grad, hvorom jeg aldrig tilforn kunde have dannet mig nogen Forestilling. Den Tryghed, hvori jeg levede, faldt med Centnervægt paa mit Hjerte, som en evig Synd, der aldrig kunde udslettes af nogen Anger, og den Følelse, at Guds Barmhjertighed aldrig kunde blive mig til Deel, med mindre jeg leed Forbryderens timelige Straf, vandt bestandig mere og mere Styrke i min Sjæl. Ofte naar jeg vandrede ud i de vilde Moseegne, har jeg kastet mig ned paa Jorden, for at bønfalde den Almægtige om at tage mit Liv, og naar jeg har seet Lynstraalerne knittre paa Klipperne, og hørt den fjerne Torden rulle, har jeg sprunget frem, i det skrækkelige Haab, at han saaledes vilde modtage sit Offer. Ofte har det været min faste Beslutning, at overgive mig i Retfærdighedens Hænder, men Synet af min Kone har bestandig betaget mig Modet dertil, og tilsidst har jeg søgt at berolige mig selv en Smule ved den Beslutning, at iværksætte det ved Slutningen af et Aar, hvis det var muligt at jeg kunde leve saalænge. Nu blev blev jeg bestandig svagere, og Frygten martrede mig paa tusinde Maader; jeg kunde ikke vende mit Ansigt imod den Lade, hvor Annaks Liig havde ligget; Lyden af Vogne erindrede mig om h... Vogn; ja selv Skildtets Knirken i Blæst, var ... mig et Forvarsel om Galgen. Dog kan jeg med Bestemthed sige, at jeg aldrig en Time har tabt min Bevidsthed, eller kunnet ophøre at føle det evige Nag,

jeg paa en saa skrækkelig Maade har paadraget mig, undtagen naar mit elskede Barn for et enkelt Dieblik har fristet mig til at nyde en Faders Glæde."

Udmattet standsede her den Ulykkelige, og hans Tilhørere, der vare grebne af Rædsel over Morderens skrækkelige Fortælling, og derhos dybt rørte over den angrende Synders Sjælsmarter, taug ogsaa. Endelig reiste Provsten, der var en Mand tilaars, og dybt rystet over hvad han havde hørt, sig, for at træde noget nærmere hen til den Lidende, og med større Virkning indgive ham den Trøst, som han formaaede. Den Ulykkelige misforstod hans Hensigt, sprang med en voldsom Kraftanstrængelse op af Stolen, kastede sig ned paa Gulvet for hans Fødder, og raabte: „Jeg følger med Dem — tov intet Dieblik, men døm mig til Døden: jeg er en Morder! jeg bønfalder Dem, som min Dommer, at opfylde Deres Pligt imod mig."

Bekymret og bestyrtet greb den ædle Olding ham i sine Arme, og løftede ham saa godt som han kunde op igjen paa Stolen, i det han med bævende Røst sagde: „Jeg er ikke Deres Dommer —" og vilde have vedblevet, men den Ulykkeliges Aasyn blev nu vildere, og med den meest fortvivlende Sjælsqval udbrød han: „Barmhjertige Gud! netop saaledes slog hans Hjerte ogsaa imod mit Bryst — een Gang — kun een eneste Gang!" — Et Suk, der syntes at ryste Huset i dets Grundvolde, udbrød fra hans Læber — det var det sidste — hans lidende, saa dybt martrede Aand henflyede for den Eviges Domstool.

Hans ulykelige Enke overlevede ham kun i faa Maaneder, og Bornene kom til Slægtninger, der boede langt fra deres Hjem, saa at jeg ikke veed, hvad der blev af lille Mary, der alt i sin tidlige Barndom var bleven indviet til Sorgen. I adskillige Aar var Huset enten ubeboet, eller blev snart forladt af dets Beboere; thi det gjængse Sagn om en frygtelig natlig Hvidsken og lydelige Sukke, og Erindringen om hiin skrækkelige Begivenhed, gjorde det til et sørgeligt Opholdssted. Endnu sidste Sommer, da jeg kom der forbi, paa Veien til Matlock, havde det hiint forladte og øde Udseende. Skildtet var nedfaldet, Haugen tilgroet, Døre og Indhegninger vare forfaldne, det grønne Mos voxede frem over de fugtige Steenmure, og bedækkede frodigt Huset Athols Vaaben, der er udhugget over Porten; Alt rundt omkring opfriskede Erindringen om hiin sørgelige Begivenhed, og gav den hele Scene Udtrykket af en Characteer, liig hiin, der var præget paa den første Morders Pande.

Kuling fra Land.

(Efter Mrs. Hemans*)

Naar Dufte dybt fra Hindus Skove
Besvangre Luft og Strand,
Og kuler over Havets Vove
Et Budskab fjernt fra Land:
Glad favner Bølgen stille, klar
Hvert Længselssuk, dets Aande bar.

Og henrykt Havets Søn fornemmer
Hvert Pust fra fjerne Kyst,
Som Myrrhatræets Taare gjemmer
Tro ved Jasminens Bryst;
Hvert Sagn, som Voven bruser frem,
Fra Guldorangens skjønne Hjem.

Ung Sømand stirrer ud fra Dække,
Med Haab i freidig Barm;
Mod fjerne Strandbred maa han strække
Udover Havets Dyb sin Arm,
Og høit omsuser Bølgers Chor
Hans Hilsen til den skjønne Jord.

Da toner sagte for hans Øre
Mangt Eventyr saa smukt,
Til Blomsterenge de ham føre,
I Læ af gylden Frugt;
Kring eensom Snekke trylles brat
En Forgaarsglød paa Dybets Nat. —

*) Fra: „Literary Souvenir", 1827.

I Mestere paa Lyrens Strænge!
Er saa ei Eders Sang?
Et Budskab fra Elysiums Enge
Til Jordens dunkle Vang;
En aandig Strøm fra Himlens Blaa,
Som dybt til Aanden trænge maa!

Fra Lysets Land dens Vælde stammer,
Fra Aandens Fædrekyst;
Hidsvævet til dens trange Kammer,
Den toner Haab og Trøst;
I Livets dunkle Bølgegang
Om evigt Lys dens Hymne klang.

Sødt toner i dens Guddomsstemme
Vor første Elskovs Fryd;
Hver hellig Tanke vi fornemme,
Gjenfødt i Strængelyd,
Og fromt gjenvinker os dens Røst
Til Sandheds Lys, til Himlens Lyst!

A. P. Ljunge.

Elisabeth Woodville.

En autographisk Skizze fra det 15de Aarhundrede.

Af Miss Benger.*)

(Nærværende, i Brevform affattede, Beretning om adskillige Begivenheder af **Elisabeth Woodvilles** Liv, der er nedskreven af hendes Ungdomsveninde og Frænde, er sandsynligviis stilet til Priorinden ved et kongeligt Abbedie i Frankrig, hvor mange af **Elisabeths** Slægtninger paa Modrenesíde opholdt sig. Begyndelsen af Brevet er aldeles ulæselig; men da det er dateret: 1590, synes det at være skrevet efter Henrik den Syvendes Thronbestigelse, ved hvis grusomme Politik hans Dronnings Moder blev dømt til at indespærres for Livstid i Klosteret Bermondsey. — Om Autographens Ægthed, kan Enhver, der er fortrolig med **Halls, Speeds** og **Stowes** Kronikker, ikke have mindste Tvivl.)

Min hoiædelige Frænke!

Visselig er jeg lidet forfaren og altfor eenfoldig til at kunne skildre fyrstelige Ridderes Daad, og forherlige Krigsbedrifters Hæder. Jeg drister mig ikke til at kappes med den uovertræffelige **Marie** af Frankrig, hvis Qvad er ædelt som de Helte, hun besynger; jeg skriver kun om Emner, der ere fortrolige med mit Kjøn, om Smerte og Medlidenhed, Kummer og Forurettelse, om jomfruelig Reenhed, ægteqvindelig Troskab og et Enkesædes trøstesløse Sorg, og fremfor Alt vil jeg

---

*) Fra: „The Literary Souvenir, or Cabinet of Poetry and Romance, edited by Alaric A. Watts. London 1827."

skrive om Elisabeth Woodville, min uforlignelige Frænke, denne pletfrie Lilie, sammenslynget med Yorks kongelige Stamme, som for en føie Stund smykkede Englands Krone, og inden stakket Tid skal blomstre i Paradises Lunde.

Liig hende, nær beslægtet med St. Pols ældgamle Huus i Frankrig, var jeg i min Barndom fast knyttet til hende ved Venskabs og Frænbskabs dobbelte Baand, og mange vare de Glædesdage, vi tilbragte sammen, da vi begge bleve opfostrede ved Dronning Margarethes Hof. I vore Sysler baldyrede vi efter samme Mønster, skjøde til samme Maal, byttede Falke med hinanden paa Jagten, saa at i enhver Art af Kortvillighed den Ene stedse var retsom et troe Speilbilled af den Anden; og hjemme hos os selv ginge vi altid eens klædte, omendskjøndt hendes naadige Fru Moder ikke tyktes vel derom. Thi denne vidtberømte Dame, hvis Skjønheds Priis lød fra hver Tunge, havde været formælet med den navnkundige Hertug af Bedford, Frankrigs Regent, med hvem hun i nogle Aar levede paa en kongelig Fod; men efter hvis dødelige Afgang hun, efterdi hun endnu var i sine blomstrende Aar, og enten følte sig mættet af Storhedens Pragt, eller længtes efter blidere Nydelser, indtraadte i Ægteskab med en simpel engelsk Ridder, den vakkre Sir Richard Woodville, og saaledes efterlignede Henrik den Femtes Gemalinde, Catharine af Frankrigs Exempel, der paa lige Viis havde ægtet den tappre Sir Owen Tudor; og fuld værd er det at antegne, at de tvende kongelige Grene, der udsprang fra disse

af sand Kjærlighed opflammede Damer, paa en skjøn Maade have blandet sig med Harry af Richmonds og Elisabeth Plantagenets Afkom.

Men jeg vil vende tilbage til Elisabeth Woodville, det første Pant af hiin ømme Forbindelse, der, sandt at sige, mere befordrede hendes Faders Ærgjerrighed end hendes Moders Lyksalighed. Han blev saaledes snart benaadet med Titel af Greve af Rivers, og han gik saa tappert frem under Borgerkrigene, at han vandt Hædersbeviisninger af begge Roserne; men til Slutningen vandt hans Lykke Magt over hans Klogskab. Eftersom hans Datter Elisabeth var bleven udkaaret til at pryde Dronning Margarethes Hof, blev hun af hiin herskesyge Dronning endnu i sin tidlige Ungdom formælet med Sir Ralph Greys Søn, en ivrig Lancastrianer, en tapper Yngling, der faldt i Slaget ved St. Albans, og ved hvis Død og hans Huus's Fald, Lady Elisabeth saae sig i den Nødvendighed at maatte søge Tilflugt for sig selv og for sine uforsørgede faderløse Børn, hos sine Forældre, der stode vel anskrevne hos den nye Konge Eduard den 4de, og af ham vare forlenede med den kongelige Domaine Grafton. Min lykkelige Skjæbne føiede det paa denne Tid saaledes, at jeg atter kom til at leve hos min elskede Frænke. Thi ihvorvel jeg havde lovet min Troe til en ædel Lord af Britannien, saa tillod Krigen ham ikke at gjøre Krav paa mig som Brud, hvorover jeg kun havde liden Bekymring, eftersom han var en Fremmed for mig, og jeg nød saamegen Glæde ved

Elisabeths Omgang. Ofte fortalte hun med Taarer de Forfolgelser, hendes Lancastrianske Venner havde udstaaet, og visselig var der paa den Tid ingen, hvem hun mindre elskede end deres overmodige Fiender, der viste sig over al Maade ubarmhjertige og uforsonlige. Og efterdi saa mange unge Damer havde viist Eftergivenhed for Kong Edvards ulovlige Friheder, og Lady Elisabeth med Omhu holdt over sit gode Navn, vægrede hun sig for at søge hans personlige Nærværelse, endog for at bønfalde om Naade og Medlidenhed, af Frygt for at onde Tunger skulde give hendes rene Hensigter en falsk Fortolkning; men da det rygtedes at Lady Bona af Savoyen var valgt og kaaret til at være hans kongelige Gemalinde, og at den mægtige Greve af Warwick var reist til Frankrig for at paaskynde Forlovelsen, og hun drog i Minde sine tre faderløse Børns forladte Stilling og at hun ikkun kunde vente ringe Hjelp fra sin Faders Haand, nedlod hun sig til selv at optræde som Supplikantinde, kastede sig for Seierherrens Fødder, og bønfaldt om hans Naade og Medlide ... ygtet har lydelig nok forkyndt, paa hvilken ... ndes Andragende vandt hurtig Bønhørels ... inde hun saae Bladet at vende sig og Kongen ... Supplikant hos hende, og paa hvilken Viis ... af Ærefrygt for den blufærdige Tilbagehold ... n skjønne Dames hele Væsen, nærmede sig ... en hæderlig Kjærligheds Sprog; men vis ... et ei af Alle bekjendt eller taget til Troende ... abeth i Begyndelsen modstod selv hans hæder ... kringer,

enten fordi hun frygtede for at overgive sig til Eduards letsindige Luner, eller med klog Forsigtighed forudsaae, hvilken heftig Jalousie hendes Stigen vilde vække imod hende; men da hendes Fader laante Øre til Kongens Løfter, og Hertuginden, hendes Moder, vandt den heftigste Attraa efter at see sin Datter som Dronning, og hun selv tog under Overveielse, at hun paa ingen anden Maade kunde betrygge sine uforsørgede Børns Fremtid, underkastede hun sig, med et Slags halv vantroende Forundring, mere end hun gav sit Samtykke til Udviklingen af sin synderlige Skjæbne. Imidlertid tillod hun sig aldrig at fjerne sin qvindelige Discretion, saa at Kongen ei skulde ansee hende for en let Erobring; men med hver Dag og med hver Time, som han tilbragte i hendes henrivende Selskab, opdagede han hos hende alt flere og flere Egenskaber, som han maatte ære og prise, ved den kloge Omhu og Opdragelse, hun gav sine Børn, eller ved hendes venlige Forhold imod sine Undergivne; og han fandt bestandig større Behag i at samtale med hende; thi hun var kløgtig og veltalende, og bestandig venlig og ved godt Lune; hendes Røst var klar og sølvtonende, og hun spilte taaligt vel paa Luth, saa at hun var tillokkende som en Sirene, uden dennes bedrageriske Sind. Men eftersom Mændene ere ustadige i deres Lidenskaber, og Kongernes Hierter i Særdeleshed ere tilbøielige til Vægelsind, var det ei at lide paa, at jo en anden skjøn Dame kunde have vundet Naade for Eduards Øine, hvis ikke hans Fru Moder, Hertuginden af York, der høilig misbilligede hans Tilbøielighed til Elisabeth Wood-

ville, hvis Slægt hun af ganske Sind foragtede, paa en saa uklog og overdreven Maade havde brugt sin Myndighed for at opløse Baandet, som netop derved blev gjort fast og uopløseligt; thi da hun tog i Consideration, at gammel Sædvane paa den første Morgen i den frydefulde Mai Maaned, maatte fremkalde et eller andet lystigt Tidsfordriv, begav hun sig paa Veien med et vakkert Følge af Riddere og Damer, udklædte som Nympher og Hyrder, og hver bærende i Triumph en Qvist, eller en Green af Maiblomster, og Hendes Naade havde lagt Planen saaledes, at hun, uden at give Mistanke, uforvarende kunde fange den forelskede Fyrste i hans Elskovsbuur. Men Hertuginden selv blev baaren i en Bærestol, beklædt med Gyldenstykke, efter hendes Alder og Værdighed; thi hun var af det Nevilleske Huus, og nær beslægtet med den mægtige Greve af Warwick, som nu var afsendt til Frankrig med et unyttigt Hverv til Lady Bona af Savoyen. Iklædt en sort Robe med Guldkanter, bar hun paa sit Hoved en Kappe, besat med Perler, paa Brystet et Diamantkors, og om hendes Hals hang en kostelig Rosenkrands, af hvilken enhver Perle var en hellig Reliquie af høi Værd; thi hun var en besynderlig gudsfrygtig og lærd Dame. Skjøndt hun var noget lille af Vært, fattedes hun ikke Majestæt i sin Holdning og Adfærd; thi hun havde en bydende Mine, og hendes gjennemborende graae Øine og stærkt fremstaaende Pande indgjød en Følelse, der var liig Frygt; dog var hun ligesaa mild som veltalende i Samtale, og stod langt over sit Kjøn i Kundskaber, ligesom hun og flittigen øvede Barm-

Hjertigheds-Gjerninger, og var af alle Mennesker æret og anseet som en dydig Qvinde. Da Hendes Naades Selskab var kommet til omtrent tvende engelske Mile fra Grafton, havde det et lysteligt Møde med et andet landligt Optog af Nympher og Hyrder, hver ridende paa en modig lille Ganger, med gyldent Bidsel og Sølvklokker, grønne Skaberakker og Krandse af Foraarsblomster. Foran dem reed en Ridder og en Dame, bærende en lille Fane, broderet med Lilier og Roser, med en Indskrivt til Maiens Dronning. Imidlertid lød en Fanfare af Trompeter ved Slotsporten, og hvorsomhelst man vendte sig, blev Øret hilset med Melodier. Derpaa kom de lystige mauriske Dandsere*), springende i Runddands omkring Maitræet, medens Jægerhorn, Clarinetter og Fløiter løde fra den nærliggende Skov. Men den kongelige Person, hvem disse Allegorier gjaldt, som af Nogle tillagdes Elisabeth Woodville, og af Andre Lady Bona, tog ei selv nogen Deel i denne larmende Lystighed. Hvis man havde kunnet liste sig hen til et lønligt, skyggefuldt Lysthuus i Haugen ved Grafton, vilde man der kunne opdage et Par, der saa ganske vare hinandens Lige i Ungdom, Skjønhed og Ynde, at man neppe skulde kunne finde deres Mage paa Jorden. Han var høi af Væxt, og hans Ansigtstræk vare ædle, og, endskjøndt han var klædt

*) „The Morris-Dance" er en endnu brugelig gammel Almuedands, der udføres af unge Karle med Bjelder fæstede til Benene, og som nedstammer fra Maurerne.

som en simpel Hofcavalleer, viste hans Anstand og hele Væsen, at han var Brittaniens Herre; men her foragtede han Majestætens Pragt; hans blaae Oine, der vare vante til at funkle af Kamplyst, svømmede nu i henryksfuld Omhed, Læberne bevægede sig bønfaldende, selv det krigeriske Hoved boiede sig med et Udtryk af from Ydmyghed, da han kastede sin Fjederhue for sin Elskedes Fødder, og visseligen var den skjønne Elisabeth ei heller et saadant Troskabstegn uværdig, eftersom hun, ihvorvel hun ei var hans Lige i Byrd, dog var fuldkommen værd at sættes ved Siden af sin tappre Souverain; thi, ligesom han overgik Alle i Hoihed og Kraft, saaledes var hun uden Mage i Blidhed og Huld. Skjondt mere lille end hoi af Vært, var hendes Legemsbygning saa overordentlig vel proportioneret, at hun ligesom syntes at staae paa Grændseskjellet af Qvindelighedens første Udspring, retsom om hun, skjøndt uovertræffelig i Elskværdighed, endnu lovede en mere guddommelig Fuldendelse. Det vilde være vanskeligt at forklare, i hvilket enkelt Træk man kunde opdage Særtegnet paa denne vidunderlige Skjønhed. Hendes Ansigtsfarve var noget bleg, men hendes sorte glindsende Haar oplivede det; hendes Oienlaage, der nedsænkede sig bly, udtrykte jomfruelig Blufærdighed; men hendes store mørke Oine, der straalte af Kjærlighed og Vid, sluttede, naar hun med Omhed hævede sit Blik, et troe Forbund med hendes smilende Læber, om at adsprede enhver Sky af Tvivl og Mistillid. Hun var klædt i Hvidt; et Slør, der hang over hendes runde

Skuldre, var, ved et Baand, fæstet om hendes Pande, hvorfra nogle faa Lokker frit bølgede ned over hendes fine Kinder. Foran hende stode tvende indtagende Børn, klædte som en Feekonge og en Feedronning, og paa hendes Skjød sad en Dreng, saa skjøn som Cupido, og slyngede sin ene Arm om sin Moders blændende hvide Hals, medens Eduard havde grebet den anden, og, legende med Barnet, sagde det utallige kjærlige Smigerier, der undertiden bragte Moderens Kinder til at farves af en flygtig Rødme; thi hun vidste godt at fortolke den skjulte Mening af ethvert ømt Ord og lidenskabeligt Kjærtegn, som Monarken ødslede paa den Spæde for Moderens Skyld. Undertiden gjengjeldte hun næsten ubevidst hine Tegn paa Ømhed, og saaledes blev den uskyldige Spæde Mægler imellem dem, indtil Barnet, overgiven af Glæde, sprang ned af Moderens Skjød, og medtog det Skjærf, der slyngede sig om hendes sneehvide Barm. Nu paafulgte hine blide Irettesættelser, hine skjønne Udbrud af paatagen Vrede, der snarere forraade end dølge Ømhed, hiin søde Blanding af Dissonantser, der fremkalder den meest fuldkomne Harmonie; og disse gjensidige Ømhedsbeviisninger vilde have varet endnu længere, hvis ei et Sendebud fra Hertuginde Jaqueline pludselig havde underrettet Kongen om hans Fru Moders Komme, ved hvilket Budskab, han, ligesom truffen af en lønlig Piil, med Vrede udbrød: „Hvad skal denne besynderlige Gaade betyde?" i det han, uden at sige mere, vendte sig bort fra den Elskede, og i samme

Dieblik forsvandt. I det samme begyndte den muntre Dreng at skrige, fordi han gik bort; men hans Moder hvidskede, i det hun søgte at berolige ham, sagte til sig selv: „Hvor let forsvinder ikke en Fyrstes Gunst!“ hvorefter hun ufortøvet begav sig op paa sit Lonkammer, som hun ikke forlod forend hendes Fru Moder befalede hende at komme ned til deres kongelige Gjæst.

Imidlertid havde Kongen fort Hertuginden af York ind i Riddersalen, hvor Hendes Naade, efterat være bleven opvartet med Viin og Confiturer af en Sølv-Taffelkurv, greb Leiligheden til at drikke paa Lady Bona af Savoyen, den kongelige Bruds Sundhed; og da hun bemærkede, at Kongen blot besvarede Skaalen med Udtrykket Brud, gjentog hun, ikke uden List, Ordene: Kongelige Brud. — „Vistselig, Madame“, svarede han, „tilkommer Kongens Brud ei ringere Benævnelse end kongelig; men“ tilføiede han, i det han førte hende hen til et Vindue, „jeg tør bede Eders Naade ei at fortænke mig i, at jeg i denne Sag fordrer ligesaa megen Frihed, som enhver af mine Undersaatter.“ — „Ak!“ udbrød hun, „veed I da ikke, at Souverainen ved selve sit Herskerdømmes Love er forpligtet til ikke at krænke sin Krones Værdighed?“ — „Og netop derfor, Madame! vil jeg ikke besmitte min kongelige Ære, ved at tilbyde Lady Bona en Troskabseed, som jeg allerede har givet og tilsikkret en Anden.“ — „Hvorledes, min Søn! er Du ikke tilsinds at opfylde den Forbindelse, Du har overdraget Grev Warwick at slutte?“ —

„Ikke, hvis den strider imod min Ære, Madame.“ — „Men hvorledes troer Du da, at Din Frænde vil optage en saa uværdig Gjengjeldelse af de Tjenester, han har viist Dig?“ — „Som Undersaat, Madame, skylder han mig Lydighed; som Patriot, bør det være hans Ønske, at see en retmæssig Arving til Thronen; men som en kjærlig Frænde, vil han ikke kunne nægte mig den Gunst at vælge en Gemalinde af mit eget Lands Børn.“ — „Englands Dronninger have altid tilforn været valgte og kaarede fra souveraine Fyrsters Hoffer.“ — „Ja, Madame! og mangen en Borgerkrig have hine fremmede Dronninger avlet hos os; jeg nævner kun Eleonora af Guienne, Isabella af Frankrig, og denne Løvinde af Anjou, den herskesyge Margarethe. Det tykkes mig, at en engelsk Dame mere end en fremmed, skulde egne sig til at vinde det engelske Folks Hjerte.“ — „Maaskee nedstammer den Dame, I har udkaaret Eder, fra det engelske Fyrstehuus?“ — „Dette fordrister jeg mig ei til at sige; men hun udspringer fra en berømt Slægt i Frankrig, ja, hendes Moder kunde gjøre Krav paa Slægtskabsbaand med selve den engelske Throne; hvad hende selv angaaer, da er hun et skjønt Indbegreb af Alt, hvad der kan kaldes kongelig Værdighed og qvindelig Elskværdighed, og jeg tør frit opfordre hele Frankrigs Rige, om det kan fremvise en Dame, der er denne Hæder mere værdig end Elisabeth Woodville.“

„Alle Helgene! og, er dette Mynster af en Qvinde ei en Datter af den rænkefulde Jaqueline

St. Pol, den samme ydmyge Dame, der en Tidlang gjorde Opvartning hos Dronning Margarethes Person for hun ægtede John Gray, en simpel Junker, der den ene Dag blev slagen til Ridder, og den næste Dag faldt ved St. Albans? Hun er bleven opfostret i Had til vort Huus, og vilde bringe Dig en Morgengave af Forbandelser med sin Kjærlighed." — „Fæst ei Troe til saadant," sagde Eduard, „hun vil vorde mig en elskende, trofast Huustro." — „Jeg veed," gjensvarede Hertuginden, „at hun er en kjærlig Moder og en bedrøvet Enke; men hun er sandeligen ikkun slet skikket til at vorde en glad Brud. Det var i Oldtidens Dage et helligt Bud, at en Levit ikkun maatte ægte en reen Jomfrue, og vil Englands Monark nedlade sig til at fæste en Qvinde, hvis Hjertes Kilde er bleven udtørret i Suk og Taarer over en anden Kjærlighed?" — „Lovet være alle Helgene! Madame, jeg er ingen Levit: men en freidig Konning af England, hvis Pligt det er at aftørre Enkens Taarer og være de Faderløses Beskytter." — „Da tykkes det mig, at Du vilde gjøre vel i at gjenopreise Elisabeths Lucy's jomfruelige Rygte" — „Nei, Madame! jeg vil ikke give Eder en saa letfærdig Dame til Datter." — „Men Du vil hellere adoptere en Gray's oprørske Blod. Skal hendes Børn gaae i Rang med Dine?" — „Nei, Madame! hendes Børn træde i mines Sted, som fødte i et lovligt Ægteskab, hvorimod mine for Tiden ei have nogen Rang uden ved Elskovshoffer; men vore fælleds Børn

skulle arve Moderens Vid og Faderens Rige. Og Madame! ihvormegen Misgunst I end kan have for Elisabeths Woodvilles Moder, da vil I dog ikke kunne andet end elske Eduards Plantagenets Søn, naar han fremstammer en Bøn om sin Grandmamas Velsignelse.“

Her tabte Hertuginden al Fatning, og udbrød med Heftighed: „Ingen Biskop eller Præst skal fordriste sig til ægteskabeligen at forene Eder med Elisabeth Woodville, saalænge I har givet Eders kongelige Ord til en Anden!“ Men efter dette heftige Udbrud, lagde hun Tvang paa sig selv, og tilføiede med Kraft: „Hvis det ei er Himlens Villie skal ei al menneskelig Magt sætte det igjennem;“ — og vedblev, i det hun glattede Rynkerne paa sin Pande: „Eders Høihed er i muntert Lune; jeg burde ikke have forstyrret Eder ved min trættende Tale. Kom, kjære Søn! og lad mig see de festlige Lege, hvormed man hilser den lifligc Mai!“ — Og efter disse Ord tvang hun sig til at vise sig artig og høflig imod Hertuginden og hendes Datter, hvilke hun nu først opdagede i Salen, og med huldrige Smiil og kløgtige Ord stræbte hun at faae Kongen til at glemme hendes Overilelse. Eduard lod sig fra sin Side heller ikke mærke med det mindste, men gjengjeldte hendes Adfærd med sømmelig Fiinhed, og da hun reiste sig for at tage bort, fulgte han hende ned til hendes Portechaise, svang sig paa sin skjønneste Ganger og reed i kort Gallop ved hendes Side, med tydelige Kjendetegn paa sønlig Ærefrygt, medens han i sit

Hjerte bestandig grublede over hine skjæbnesvangre Ord, den havde undsluppet hendes Læber: „Ingen Biskop eller Præst skal ægteskabelig forene Eder med Elisabeth Woodville!" thi da han vel mindedes at have gjort Lady Lucy de skjonneste Løvter, begyndte han at fatte sin Moders rænkefulde Plan, der ikke kunde være nogen anden, end at opstille en forud indgangen Forbindelse som Skranke for hans Forening med den Elskede; hvorfore han, efterat have vundet Forspring for alle sine Ledsagere, traadte ind ad en hemmelig Vei, og søgte Elisabeths Værelse. Men han fandt hende ikke; thi hun havde, i dyb Grublen over hvad der var foregaaet, trukket sig tilbage paa sit Lonkammer, og aftalde der i hemmeligt Samqvem med sin Frænke, under hvilken Forklædning hun kunde liste sig ud af England, og søge Skjul i et fremmed Kloster, eftersom hun vel indsaae, at hun enten vilde blive forladt af Eduard, eller at han vilde blive indviklet i Vanheld for hendes Skyld; og da hun derhos bemærkede, at hendes Forældre af al Magt søgte at befordre Forbindelsen, og smigrede sig med Forhaabninger, der maaskee vilde blive falske, kunde hun ikke finde nogen bedre Udvei end at bønfalde om hendes høie Mødrenefrændes Beskyttelse. „Ak!" udbrød hun. „jeg seer kun altfor klart, hvorlidet det sømmer sig for Spurvehøgen at flyve omkap med Ørnen. Altfor længe har jeg lyttet til hans honningsøde Ord, indtil hans Billede er blevet indgroet i mit Hjerte. Min Fader er blændet af det ligesaa farlige som glimrende Drømmesyn; thi

enten vilde Navnet af Eduards Frille plette min Modreneslægts Ære, eller den høie Rang af Eduards Gemalinde bringe Ødelæggelse over min Faders Huus." — Med disse Forestillinger fattede hun den Beslutning at reise, og gik derpaa ind i Kapellet, for at udruste sig med Styrke ved Bønnen. Men det varede ei længe, førend hun blev skræmmet op fra sin fromme Pligt, ved sin Moders Rost, der forlangte at indlades, og da dette var skeet, indtraadte hendes Fader, Grev Rivers, hendes Skriftefader, en gammel fransk Præst, og tilsidst Kong Eduard, der med faa Ord erklærede sin Mistanke om hans Moders Hensigt, til hvis Tilintetgjørelse han bønfaldt Elisabeth om at samtykke i et hemmeligt Ægteskab, eftersom ingen Biskop havde Magt til at opløse en Eed, der engang var givet for Alteret, ja, ikke Paven selv, med mindre der var forbudne Slægtsskabsbaand imellem dem. Medens Kongen talde, fæstede Elisabeth sit Blik paa Jorden, lod sit Slør falde, for at skjule sine Taarer, og stod som forstenet, i sørgelig Overraskelse; men da hendes Fader befalede hende at modtage og erkjende Kong Eduard som hendes Gemal og Ægteherre, udbrød hun: „Nei, nei! jeg indseer kun altfor vel, at en saadan Forbindelse vilde være utilladelig, og om dette end ei var Tilfældet, vilde jeg kaste Tvedragtens Fakkel imellem min Konge og mit Fædreland." — „Samtyk da i det mindste i", svarede Eduard, „at denne Præst forener vore Hænder, inden vore Fjender reise Hindringer og Forfølgelse imod os. Modtag min Troskabsed, jeg sæt-

ter til Gjengjeld min kongelige Ære i Pant paa, ikke at nærme mig Eders Seng, førend I offentligen er erkjendt for min lovlige Dronning." — Endnu svarede Elisabeth ikke; men Grev Rivers tog hende til en Side, og besvoer hende ikke at træde i Veien for hendes Faders og Families Lykke. Og hendes Moder tilhviskede hende kjærlige Bønner, som hun, sandt at sige, ikkun var lidet tilsinds at modsætte sig, saa megen Magt havde, trods hendes faste Forsæt, Eduards lidenskabelige Overtalelser havt over hendes Hjerte. I det hun saaledes stiltiende gav sit Samtykke, veeg hun ei tilbage, da Kongen traadte nærmere. Hertuginden holdt hende indesluttet i sine Arme, i et moderligt Favnetag; Greven tog den ægteskabelige Ring af sin egen Finger; og den engang begyndte hellige Ceremonie, var hurtig fuldbyrdet. Men nu, da Præsten havde læst Velsignelsen, skrækkedes Elisabeth, og udbrød: „O vee mig! jeg har gjort en Eed, aldrig at ægte Nogen af den Yorkske Slægt — og see! jeg har brudt min Eed! Alle gode Helgene forhindre, at det Onde, som deraf vil flyde, maa træffe nogen Anden end mig selv." — „Vær ved freidigt Mod, Elisabeth!" udbrød Eduard, med Værdighed, „den, der er Alles Behersker, tilhører intet Huus og ingen Slægt i Særdeleshed. Du har forenet Dig med Yorks Hoved og Hjerte, og desforuden med Englands Kroning desaarsag er Du ingen Meenederske." — „Paa min Samvittighed", sagde Præsten, „den ædle Dame syndede langt mere ved at aflægge Eeden, end ved at bryde den, og vel sømmer det sig, at hun

derfor gjør Bod paa et helligt Sted, paa det at ingen Sorg skal hvile over denne nye kirkelige Forbindelse." — „Hvis saa maa være", udbrød Eduard, „saa ville vi gjøre Bod tilsammen." — „Det er ei saaledes meent, min Konge og Herre; thi da kunde hun aldrig blive absolveret, eftersom hun med Eder aldrig kunde angre noget, der er skeet Eder selv til Behag. Dog kan denne Bod, naar den øves med Strænghed, paa en vis Maade være gjensidig; thi jeg er vis paa, at Eders Kongelige Høihed ikke vil finde større Behag i at holde Samqvem med Biskopperne, end Lady Elisabeth i at bede med de fromme Nonner."

Ved disse Ord tog Kongen, der mærkede den ærværdige Faders Hensigt, Afskeed, og Elisabeth erholdt hans Tilladelse til at begive sig hen til det gamle Kloster Bermondesey, i Nærheden af London, hvor hun besluttede at forblive, indtil hun offentligen blev erkjendt for Kong Eduards lovlige Gemalinde. — Men det syntes at ville vare længe, og det varede virkeligen endnu længere, inden dette saa heftigt nærede Forsæt kunde vorde iværksat; thi da Hertuginden af York havde tilskyndet Lady Lucy til at gjøre en foregaaende Forbindelse gjeldende, saae Biskopperne sig nødsagede til at erklære, at de ei fordristede sig til at erkjende Kongens sidste Ægteskab for gyldigt, forinden det forrige Baand var løst; og i Sandhed var det et subtilt Punkt, og mange vare de, der stode i den Formening, at Hertuginden aldrig i sit Hjerte ønskede, at Lady Lucy's Krav maatte

vorde gjeldende, uden forsaavidt det kunde tjene til at bringe hendes Søn Georg, Hertug af Clarence, Fordeel, og faae Successionen bragt over paa hans Afkom.

Men jeg vil her forlade Statssager, og vende tilbage til Elisabeth, der nu havde et velsignet Paulun i Klosteret Bermondesey, hvor hun levede paa en Kongelig Fod, og boede i de pragtfulde Værelser, der havde tilhørt den forelskede Dronning Catharine Tudor, den nærværende Konges Stammoder, og hvor hun heelt ofte hilste sin elskede Eduard, og adskillige Gange modtog ham i den skjønne Hauge, hvortil der lettelig haves Adgang fra Floden, naar Kongen forklædt som en lystig Baadsmand, uden Ledsager, roede derhen i en simpel Baad; og undertiden listede han sig derhen, gynget i sin seraarede Lystbaad, med Musik af Hoboer, Fløiter og Clarinetter, for at hilse paa sin Herskerinde, og hver Dag sendte Elisabeth ham, enten en betydningsfuld Sonnet, eller en øm Sang, eller et smigrende Anagram, Alt kunstigen sammensat af den ømmeste Kjærligheds Indskydelse, og hun forfærdigede ham et Skjærf, hvori der med hendes kunstfærdige Fingere var broderet hans eget Navn og et Motto, der var taget af Englands Krone: „Ich dien'!" (Jeg tjener;) og hun broderede et Kors paa den ene Side og et gyldent Hjerte paa den anden, for at tilkjendegive, at enten hans Kjærlighed eller Klosteret skulde være hendes Lod for evig; ei heller undlod

hun at afskjære en Lok af sit lange, mørke Haar, hvoraf hun slyngede en Amulet, som han skulde bære nærmest sit Hjerte, og da hun bemærkede, at han var en Ynder af Musik, pleiede hun at spille paa Luth, og at bøie sin søde Stemme saaledes, at den kunde aande himmelsk Melodie. — Paa den Tid søgte hun ogsaa Samqvem med lærde Klerker og berømte Geistlige, efter hvis Tilskyndelse hun aflagde en Eed, at hun, hvis hun nogensinde skulde blive Dronning af England, da, til Lærdoms Fremme vilde stifte en adelig Høiskole i Oxford; thi Kongen brød sig kun lidet om andet end Krig og Kjærlighed. Alt omkring hende syntes paa den Tid at bære Glædens Præg — Alt aandede Munterhed og Fornøielse; selv det ærværdige Abbedie syntes forvandlet til et Glædesbuur; thi ei alene vare Murene i de Kongl. Værelser drapperede med Gyldenklæde; men Gallerierne, som førte dertil, vare behængte i Festoner med Krandse af naturlige eller kunstige Blomster, og den Vellugt, de sidste savnede, blev paa en mangfoldig og kunstig Maade, saa rigeligen erstattet ved aromatiske Vande, der besvangrede den omgivende Luft, at det Hele syntes at ligne en orientalsk Hauge, der udaandede Dufte af Virak, Cassia og Myrrha; og der var umiddelbart i Nærheden et Aviarium, eller Fuglehuus, hvori Fuglene qvidrede som i Vaaren; og til Øiets Forlystelse var der ophængt forskjellige kunstige Malerier. Paa Lofterne vare malede adskillige Steder af den bibelske og græske Historie, Trojas Beleiring var at see i vævede Tapeter paa Trappegangen, og Salomons

Herlighed var malet i Refectoriet. Ei heller savnedes Solvkurve eller Bakker, med Specerier, der udbredte en saadan Vellugt, at den trængte ind i de andægtige og angergivne Nonners Celler, som her levede i hellig Eensomhed. Og saaledes levede Elisabeth i mange Maaneder, indtil, enten ved Magt eller Ret, Kongens Sag blev den seirende, og da Lady Lucy havde frafaldet sin Paastand paa den foregivne Forbindelse, var der ei længer nogen Hindring i Veien for Eduards Ægteskab; thi endog Hertuginden af York satte sig, som en klog Fyrstinde, ei længer derimod; og Elisabeth forberedede sig nu alt i Løn til at forlade Klosteret, ledsaget af sin Moder Jaqueline, med hvem hun frydeligen mødte Kong Eduard ved Clerkenwell, hvorfra hun siden ledsagedes med kongelig Pragt til Tower, og derpaa offentligen og høitideligen blev erkjendt og hyldet som Dronning. Og nu priste og opløftede alle Mennesker, selv dem, der ikke undte hendes ærgjerrige Huus en saadan Lykke, Elisabeth Woodvilles Dyd og Klogskab, og i Særdeleshed priste Fruentimmerne hendes Held, fordi hun havde overvundet Seierherren, og gjort den Mægtige til sin Fange. Men fremfor Alle var Hertuginden, hendes Moder, betagen af overmodig Glæde, og dette saa meget mere, som hendes Mand var bleven udnævnt til Marquis af Dorset, og som Lord High-Constable skulde føre Overbestyrelsen over Høitidelighederne ved hans Datters Kroning. Fra mig, hendes ydmyge Frænke, der saalænge af min ganske Hu havde deeltaget i hendes Skjæbne, havde

hun ikke været adskilt saalænge hun opholdt sig paa Bermondsey; og saaledes tilstædede man mig at see hendes Kroning i Westminster, ti Maaneder efter at jeg havde været Vidne til hendes hemmelige Formæling paa Grafton. Jeg saae hende i hendes kongelige Dragt, saa glimrende og prægtig, at hun næsten blændede Øiet, klædt i Purpur og Fløiel, med Hermelins Kant; om hendes glatte Pande slyngede sig et Diadem af kostelige Stene; hendes Haar, kunstigen flettet og omsnoet med Guldtraade, slyngede sig i lange Lokker under et Net, indvirket med Guld, som paa en vidunderlig Maade drog Øiet til sig ved sin Skjønhed. Hvorsomhelst hun kom forbi, blev hun hilset af skjønne Børn, der vare klædte som Engle, og sang Hymner til hendes Priis. I Kirken blev hendes Krone baaren af Lady Margarethe, Kongens Søster, siden Hertuginde af Burgundien, og hendes Slæb af en qvindelig Descendent af John of Gaunt, Lady Margarethe, der i nogen Tid var Grevinde af Richmond, og Moder til hiin lykkelige Prinds, som dengang laae i Svøbet og nu fører Scepteret. Foran den nye Dronning gik hendes Fader, Lord Constablen, og bagefter ham, hendes Broder, Grev Rivers, medens Hertuginde Jaqueline, hvis Øine funklede af Henrykkelse, sad som Tilskuerinde og betragtede Toget. Hvad mig selv angik, saa var det Hele for mig et Syn, der ligesaa meget opfyldte mig med Skræk, som med Forundring; thi ved at erindre mig hendes forrige Eed, aldrig at ægte Nogen af den Yorkske Slægt, og de Bønner, hun havde gjort

for Udryddelsen af Lancasters Fiender, kunde jeg ikke undlade at føle en indre Gysen, ved at betragte denne vidunderlige Storhed; og da jeg saae, at den svære Krone blev sat paa hendes Hoved, og at Scepteret blev lagt i hendes Hænder, ja selv da jeg lyttede til den høitidelige Lovsang, der blev sjungen til hendes Hæder, og var Vidne til de forsamlede Pairers Hylding, forekom hun mig, som En, der for evig har taget Afskeed fra sin Ungdoms Venner og Glæder; og høitideligt var dette Syn, og mit Hjerte blev tungt og bedrøvet, som om hun havde aflagt det strænge Klosterløvte for Herrens Alter. Men da Alt var forbi, og hun havde holdt Middagstaffel, siddende i sin kongelige Stoel i Hallen, og berørt med sine Læber det gyldne Bæger, og smagt den gyldne Hippocras, og da Heroldерne havde proklameret Uddelingen af Gaverne, og Mængden sloges om de Penge, der bleve udkastede i den nye Dronnings Navn, — da ledsagede jeg Hertuginde Jaqueline til Dronningens Kammer, hvor hun, uden Krone og Purpurkaabe, modtog sine Venners og Slægtningers Lykønskninger; og det var et smukt Syn, at see Moderen forsøge paa at vise Dronningen Kjendetegn paa Lydighed, og Datteren at modsætte sig dette, indtil de begge indesluttede hinanden i et ømt Favnetag, hvornæst Elisabeth huldrig bad om sin Moders Velsignelse, men Jaqueline udbrød med Glædestaarer: „Siden jeg har seet Dig med den kongelige Krone, døer jeg med Glæde!" Og hendes Fader traadte hen til hende, og sagde: „Jeg ønsker, at Eders Kongelige Høihed

vil befale over ham, I har været vant til at adlyde." Dernæst kom hendes Broder. Men Elisabeth, der nu bemærkede, at Kongen var kommen ind, sprang frem, og overrakte ham det Skjærf, hvorpaa hun havde indvirket det Valgsprog: „Ich dien'" (jeg tjener), i det hun med en sød og dæmpet Røst tilføiede: „Tre Gange velkommen, min Herre og Konge! — mit Hjertes Souverain, hvem det er min Pligt at vise Lydighed." — Herpaa svarede Eduard med Munterhed: „Vel talt, skjønne Dame! men hvilket Pant har I at give mig paa Eders Troskab? Maaskee skal jeg kræve en eller anden Hylding; men Dronningens Sprog har I saa godt i Eders Magt, at I vel kan udtyde Souverainens." — „Hvad mener min Eduard?" — „See her", og han pegede paa hendes Børn, som han hemmeligen havde ladet bringe derind — „see det Pant, jeg kræver, at I vil anbetroe mig, indtil I med Himlens Velsignelse engang har givet mig og Englands Folk en bedre Sikkerhed. Jeg har en Arvepart til Enhver af dem. Hvad ham angaaer, min gamle Legekammerat", vedblev han, i det han tog den lille Dreng paa Armen, der havde været hans Glæde paa Grafton, „saa kommer jeg vel til at gjøre ham til Biskop, som en Bod, fordi jeg har hindret hans Moder i at blive Nonne, og Du maa sige mig, hvilke af alle disse Du elsker meest, paa det at jeg kan paalægge dem en eller anden trykkende Byrde af Domainer eller Hæderstegn, som de maae bære for Din Skyld. Og nu, Elisabeth, har jeg ikke gjort Dig til Dronning?

Du nægter det, og sandelig Du har Ret; thi uden Biskoppens Olie, eller Heroldens Trompet, har Du allerede længe i Forveien været Hjerternes Dronning; og om jeg end skulde miste mit Rige i Morgen, vilde Du dog ikke have en Undersaat mindre derfor." — Elisabeth svarede kun med Smiil, og de søde klare Taarer, der overtydede mig om, hvor langt mere Kongen huede hende end Kronen; thi aldrig saae hun saa elskværdig ud, som naar hun betragtede ham, med Blik, der udtalde Huustroens Kjærlighed og lønlige Haab. — Saaledes hengik denne mindeværdige Dag og al dens brogede Glæde og Høitidsfærd, og hvis Alt var fortfaret saaledes som det begyndte, hvor velsignet fremfor alle Qvinder, havde Elisabeth Woodville da ei været! —

Det var min Agt at følge hendes Historie Skridt for Skridt; men ak! den er en forvirret Labyrinth; alene dette vil jeg tilføie, at jeg Natten efter min Frænkes Kroning blev vidunderligen angreben af en Drøm, som jeg efter 25 Aars Forløb føler mig dreven til at fremkalde af Glemsel. Det forekom mig, at jeg saae Dronningen i sin Kroningsdragt siddende imellem sin Fader og sin Broder, da pludselig den vilde Greve af Warwick løftede sit Spyd, og Marquien af Dorset og Greven af Rivers hovedløse styrtede om paa Gulvet; derpaa traadte Eduard og hans Broder af Clarence i Kamp paa Liv og Død, og Kongen ihjelslog Hertugen, endskjøndt Elisabeth syntes at gaae i Forbøn for ham;

derpaa forvandlede Alt sig til en Scene af toileløs Lystighed, Eduard dandsede med letfærdige Damer paa Strandbredden, indtil de alle vare opslugte af Bølgerne; og see! derefter viste sig mange Gravhvælvinger, oplyste af en eneste Lampe, og spøgelseagtige Skikkelser svævede omkring dem, og jeg saae Elisabeth i en Enkes Sørgedragt, lænket liig en anden Andromacha, jamrende over en myrdet Søns Tab. Ved dette sørgelige Syn, græd jeg saa høit, at jeg vaagnede i Forskrækkelse, saa dybt havde hine Udtryk af dræbende Smerte, rørt min Sjæls Inderste. — Jeg vil ikke blande det Bittre med det Søde, eller undersøge disse Ulykkers dybe Afgrund; men kun korteligen melde dette: Jeg forlod Elisabeth lykkelig og omstraalt af Hæder; 25 Aar efter kom jeg tilbage og fandt Riget i Fred — London blomstrende — Elisabeths ældste Datter som Dronning, og hende selv, o, den Arme! lænket — som jeg havde seet hende i min Drøm — som en sørgelig Fange, til Bermondeseys Kloster. Og hvilken Haand bibragte hende dette Saar? Ikke den vilde Warwick, der havde ihjelslaget hendes Fader, ikke den ubarmhjertige Richard, der havde berøvet hende hendes Sønner; men den Svigersøn, der burde have været hendes første Beskytter — den Prinds, som hun tilforn havde begunstiget og elsket, og som skyldte hende en Gjeld, han aldrig var istand til at betale. Og af hvilken Grund blev denne Udaad begaaet? Under et grusomt Foregivende. Man opdigtede, at hun opoffrede sine Børn til Voldsherskeren, som om hun, der ei havde nogen Magt til at modstaae

hans Villie, skulde paabyrdes hans Forbrydelser — som om Moderen, hvem han havde berøvet hendes Sønner, af egen Drivt skulde have overleveret ham sine Døttre — eller at Dronningen, hvis Loyalitet han havde anklaget, skulde attraae at forøge hans Hæder. Maatte man ei snarere troe, at hun, forraadt og forladt af sin Gemals Venner, søgte Raad hos sin Slægt og sin egen Frygt? — Her er hun en Fange, berøvet Alt hvad hun engang besad. Fornægtet af eet Barn — forladt af et andet — skyet af de ældre — ukjendt af de yngre — uden Venner eller Smigrere, græder hun ikke; thi hendes Taares Kilde er udtømt — klager hun ikke; thi ingen hører hendes Suk. Hun sørger; men føier sig villig i sin Skjæbne, saa dybt er det indpræget i hendes Sjæl, at hun, da hun ægtede Kong Edvard, paa en frygtelig Maade havde brudt tidligere, gjentagne Eder.

Den danske Sømand til Havet.

Jeg elsker høit det sølvblaa Hav,
Den Mark er let med Kiøl at pløie;
Og skiøndt den ingen Frugter gav,
Det ta'er Matrosen ei saa nøie,
Dens Dale vexle brat med Høie;
Og blev den end min visse Grav,
Jeg siger med et muntert Øie:
Jeg elsker høit det sølvblaa Hav!

Jeg agter høit det store Vand,
Som mellem Verdens Dele rinder,
Der, som en Flydebro, forbinder
Selv China med mit Fædreland.
Jeg svømmer let fra Strand til Strand,
Som Fisken, jeg i Vandet finder.
Skiøndt intet Mærke har dets Minder,
Jeg agter høit det store Vand.

Mit Hierte slaaer for aabne Sø,
Hvorhelst den møder mine Blikke;
Endskiøndt paa den jeg finder ikke
Den vakkre Hustrue, vene Mø.
Endskiøndt den skiænker intet Frø,
Selv ei en Draabe Vand at drikke,
Min største Fryd er dog at stikke
Med Skuden i den aabne Sø.

Naar Vand og Himmel skiule Jord,
Naar hist og her kun trætte Fugle,
Sig i det sorte Tougværk smugle,
Og, uden Pas, gaae med ombord;
Naar Solens røde Skive stor
Bortjager Maanens blege Kugle,
Naar Stormen hyler som en Ugle,
Og Skummets Kæmpelilie groer;

Da føler Siælen fordums Roes!
Oldtids Bedrift bli'er ei forgiettet;
End er mig Dannebrog forjettet,
Og Æren er sin egen Lods.

Saa vidt som denne Jord beboes.
Og bli'er mig end ei Krandsen flettet,
Og surres end mit Liig til Brættet —
Jeg døer dog som en dansk Matros!

Oehlenschläger.

En Dandsebod i Madrid *)

Lavassie er det Sted i Madrid, hvorfra Circus faaer sine Tyrefægtere, Damerne af de høiere Klasser deres Beaux, og de lavere deres Slagsbrødre.

Sandoval gik hen til dette Sted for at søge en Tjener, og kom ind i et smalt Stræde, hvor han hørte Klimpren af Guitarer og Lyden af Stemmer, som sang de livlige Dandse, der føre Navn af manchegas, og bemærkede nogle Fruentimmer, der gik ind i det Huus, hvorfra disse lystige Toner lode. Han skyndte sig derhen, og bad paa den sædvanlige Maade om at blive indladt: „Vil De vel vise mig den Gunst at lade mig deeltage i Deres Fornøielser?" „Særdeles gjerne," sagde en gammel Sybille, der aabnede Døren for ham, og gav ham derhos, i deres almindelige pudseerlige Stiil, fornøden Anviisning, for at han ikke skulde tage feil af Veien. Den første Gang var imidlertid saa mørk, at han var nødt til

---

*) Fra: „Sandoval, or the Freemason, a historical novel." London 1826.

at famle derigjennem, som om han havde havt Bindsel for Øinene; hans Hoved stødte nu og da imod Loftet, hvorfra Kalkstumper rullede ned og bedækkede ham med Støv, medens hans Fødder fra Tid til anden bleve siddende fast i Gulvets Huller og Revner, hvorfra han kun med megen Besvær igjen kunde faae sine Støvler ud. Efterat have naaet et lille Gaardsrum, kunde han noget bedre skjelne Veien, baade ved Hjelp af Tusmørket, som laante ham sin svage Lysning, og ved den Støi og Tummel, der lød fra det Værelse, hvor man dandsede. Da han kom ind i den anden Gang, hørte han tydeligere den høirøstede Latter og lydelige Røst af Mandfolkene, der smykkede hvert andet Ord med en Eed, eller et liderligt Udtryk, og Fruentimmernes skingrende og gjennemtrængende Røst, i det de sang deres Manchegas, og spasede med hinanden, i Forening med den forvirrede Lyd af Cymbler, Guitarer, Violiner og en kraftig Stampen med Foden. Han var næsten fristet til at vende om igjen; men det Haab at finde hans Tjener der, vandt Overmagten, og han gik hen imod Værelset, hvori han opdagede en enkelt Lampe hængende under Loftet, og som netop udbredte Lysning nok til at de kunde see hinandens Ansigter. Døren til dette Værelse var saa lav, at han var nødt til at bukke sig saa dybt, at hans Hoved berørte Knæene, og da han skulde ned gd et Trin, som han ikke lagde Mærke til, kom han ind i Værelset paa Hovedet, ved at støde en Kulbøtte. „Hei min Kjære! lad os slukke Lyset, thi Herren der, er gaaet

i Seng," sagde et af Fruentimmerne, i det hun vendte sig om til en Ven. En skingrende Latter fulgte paa dette Indfald, medens den forvirrede Sandoval gjorde sig Umage for at vikle sig ud af sin Kappe og igjen komme i en opreist Stilling. „Det er Skik her, min Allerkjæreste, at vi betale for den Seng vi ligge paa", sagde en Anden, der nærmede sig til ham, med den ene Haand i Siden og den anden udstrakt, og maalte ham fra Top til Taa, medens hun dreiede Hovedet til den ene Side, nikkede med et næsviist, uforskammet Ansigt, og slog Takt med Fodderne mod Gulvet. „Nu, og hvad skal I da vel have derfor?" spurgte han. „Jo mere I vil give os, min Hjerte, desbedre er det," sagde hun, „men vi ville være fornuftige og tage det i det rette Maal; jeg troer I holder af Valdepenas; nu vel da, løs op for Eders Pung, saa skal jeg sende Bud efter noget Viin." Sandoval ansaae det for klogest, ikke at indvende noget derimod, tog en Sølvmynt frem, og gav hende den. Hun tog derimod, og bad ham sætte sig ned paa en af de Træbænke, der stod op til Muren, hvorefter hun, da hun engang var kommen i Aande, gav en Strøm af Vittigheder frit Løb, hvilke hun af og til krydrede med en Eed, for at gjøre dem mere udtryksfulde.

Værelset var alt for lidet for Selskabet, der beløb sig til omtrent 60 Personer, af hvilke nogle sadde paa Hug paa Gulvet, rundt omkring en Bota*)

*) En Læderbunk eller Flaske, hvori de pleie at have Viin.

som de fra Tid til anden løftede op til deres Læber, og kyssede med from Iver. En anden Gruppe havde optaget en Bænk, hvor der sad en blind Violinspiller, hvem de accompagnerede med deres Guitarer, og nogle af de ved Siden af dem staaende Piger lode deres Røst og Cymblers Lyd forene sig med de i Midten af Værelset Dandsendes talrige Castagnetter, i det disse med de gracieuse Stillinger, der ere særegne for dette Slags Folk, udførte deres Manchegas saaledes, at 4 Personer af begge Kjøn hørte til hver; og alle forenede med en virkelig smuk Skabning og veldannede Lemmer, den yderste Elegance i deres Bevægelser, og livlige og udtryksfulde Ansigter. Hvert af Fruentimmerne havde en Mantilla fæstet ved den store Haarfletning, de bare paa den ene Side af Hovedet, og de lode den falde med en vis Gratie saaledes, at den ene Ende af den hang ned over Halsen og den anden over den ene Skulder og Arm. I Haaret og mellem Folderne af Mantillaen sad en Rose eller Neglik, saa stor som muelig. Deres Livstykker vare tæt tilsnørede, og over dem bare de en tætsluttende Silkespencer, med Silke- og Sølvfryndser, besat med Knapper af samme Farve, over Skuldrene og i Pufferne. Deres Skjørter af forskjellig Farve og Stof naaede kun ned over Læggen, og viste smukke Strømper af overordentlig Hvidhed, medens deres smaae Fødder vare indesluttede i meget smaae Skoe, alle af couleurt Silke, smykket med store Sloifer, og som ikke sluttede længer end over Tæerne. Deres Øine, hvis skjelmske Blik

være et saadant Udtryk af Bevidsthed om deres Magt, at de næsten blive uimodstaaelige, vare store, mørke og livlige, deres Ansigter ovale og regelmæssigt dannede, og deres Ansigtsfarve, skjøndt bruun, dog særdeles smuk og fri for det gule Teint, der viser Mangel paa Sundhed og Umaadeligheds Virkninger i et sydligt Clima. Hvad Mandfolkene angaaer, da svarede deres Dragt næsten ganske til Fruentimmernes.

Neppe havde Sandoval endt sin Mynstring, førend en lille pjaltet Dreng, uden Skoe og Strømper, kom løbende ind med en Bota fuld af Viin, som han lagde for Fødderne af den før nævnte Manola, efterat have hvidsket hende noget i Øret, hvorpaa hun svarede, at hun vilde gjøre det. Derpaa tog hun Botaen, og tilføiede, med et Nik til Sandoval: „Her er til Dig, min Hjerte!“ og rakte ham derefter Læderflasken, for at han skulde følge hendes Exempel. Sandoval tog den, men rakte den til en Pige, der stod ved Siden af ham, og kaldte derpaa endnu paa et Par Stykker, for at de skulde hjelpe til at tømme den. Disse hidkaldte igjen deres Cortejos, og efterat være gaaet ikke fulde to Gange rundt, gav Læderflasken sit sidste Suk. Imidlertid var der begyndt en Trætte imellem tvende af Fruentimmerne, om hvem der skulde have Forrangen næste Gang naar der blev drukket rundt. Den ene af dem svor paa, at hun vilde qvæle den anden, hvis hun vilde prøve paa at tage Flasken først, og hendes Modstanderinde tog til Gjenmæle, med den Erklæring, at hun, om

hendes Opponent endogsaa havde ligesaa mange Öine som hendes Spencer havde Knapper, hellere vilde rive dem alle ud, end staae og see paa, at hun drak först. Paa disse Trudsler fulgte Stiklerier og Ögenavne, og paa disse igjen Skjældsord og Beskyldninger, hvorefter de begge satte sig i en truende Stilling. De kastede deres Mantillaer tilbage over Skulderen, satte Næverne i Siden, rystede med Hovedet og viste deres hvide Tænder, i det de fordreiede Munden af Raserie, og kastede saa funklende Blikke paa hinanden, at deres Öine syntes at gnistre. Endelig floi de lös paa hinanden, ligesom to Vildkatte, og deres hoit skrigende Röst lignede disse Dyrs Skrig naar de ere i en dödelig Kamp.

Sandoval, der havde reist sig for at dæmpe disse Bachanalier, troede at gjöre en Barmhjertigheds Gjerning, ved, förend han forlod dette Sted, at adskille de to Furier, hvis Mantillaer nu hang i Pjalter om Halsen paa dem, ligesom ogsaa deres övrige Klæder vare sonderrevne. „Tilside!" raabte et Par af de Omkringstaaende, i det de grebe ham om Armen; „lad de gode Sjæle slaaes saalænge de lyster, hvis I ikke har Lyst til at erfare hvor dybt vore Negle kan gaae i Eders Ansigt." — Da han vidste, at disse Damer aldrig have for Skik at gjentage deres Trudsler, stod han stille, og oppebiede Udfaldet af Kampen, med ganske andre Fölelser end de övrige Tilskuere, der omringede de Kjæmpende, og i det ene Öieblik ved Bifaldsraab roste deres Mod, og i det andet tilskyndede dem at blive ved. Endelig raabte en af Tilskuerne: „For Satan! skal

I staae der og slaaes som gemene Kjærlinger, og kan I ikke gjøre kort Proces i Striden med Eders Knive?" — Ved disse Ord greb en af de Kjæmpende, der huskede paa, at hun havde en hos sig, sin Modstanderinde fat om Struben, greb i Lommen, oplukkede i et Dieblik Kniven, og gjorde et dybt Snit i Halsen paa sin Fiende, der udstødte et gjennemtrængende Skrig, og derpaa styrtede om paa Gulvet, bedækket med Blod. Ved Synet heraf foer den Skyldige hen til Døren, og man opløftede det Skrig: „Mord! Mord!" Alle Tilskuerne styrtede nu ud af Værelset, som om hver af dem havde været Gjerningsmanden, og Sandoval fulgte Strømmen, hvis Magt det var ham umueligt at modstaae. Men da han havde naaet den yderste Dør, kom den samme Dreng, der havde bragt Læderflasken ind, løbende og raabte: „la justicia!" I denne Nød stod Sandoval ved Døren, i Uvished om hvad Vei han skulde tage, og ængstelig for at træffe paa Politiet, da han vel vidste at Manolaerne, naar de saae ham i deres Kloer, ei toge i Betænkning at skylde ham for Gjerningen, for at frelse en af deres egne Folk. Medens han saaledes stod i Tvivlraadighed, nærmede den samme Manola, der havde siddet ved hans Side, sig bagfra, gav ham et dygtigt Slag paa Skulderen og raabte: „Naa, Hjerte! har Du Lyst til at blive hængt?" som om hun kunde gjætte de Tanker, der gjennemkrydsede hans Hjerne. „Hvis det er Din Agt at undgaae det kjære Politie," tilføiede hun, „saa følg med mig og jeg skal skjule Dig for en Timestid. Din Gav-

mildhed og Din smukke Opførsel skal ikke blive ubelønnet."

Med disse Ord tog hun ham ved Armen, og førte ham med hurtige Skridt, igjennem et Par krumme og snevre Stræder, til et Huus, der just ikke havde noget indbydende Udseende. De gik derpaa i Mørke en Trappe i Veiret, og Manolaen aabnede en Dør, og bad Sandoval at træde ind. Da dette var skeet, sagde hun, at hun vilde være hos ham paa Øieblikket, da hun blot vilde gaae bort, for at tænde Lys; hvorpaa hun forlod ham, efter i Forveien at have lukket Døren i Laas — en Forsigtighed, som han fandt ufornøden, og just ikke syntes meget godt om. Da der imidlertid ikke var noget at gjøre derved, famlede han omkring i Værelset, indtil han snublede over en Træstoel, paa hvilken han satte sig, for at oppebie hendes Tilbagekomst. Efterat have ventet en halv Timestid, begyndte han at blive utaalmodig. Han lyttede opmærksom, om han ikke kunde høre Nogen; men Alt var tyst og stille som Graven; han stod op, gik hen til Døren, som han søgte at støde op, men den var altfor godt lukket, og modstod baade hans Hænder og Fødder. Han begyndte derpaa igjen at famle omkring i Værelset, for at opdage, om der ikke var noget Vindue, hvorfra han kunde raabe, eller slippe ud; og i det han følte med Hænderne hen ad Muren, traf han paa et Søm, længer hen et Stykke løst hængende Papiir, og endnu længere henne en Revne, eller et Hul. I samme Øieblik syntes Muren imidlertid paa een Gang at forsvinde for hans Haand, han snublede over en Planke eller et Trin, faldt ned, og

slog Hovedet imod en Seng, og hans udstrakte Hænder grebe fat om et nøgent Been, der stak ud af Sengen, og som var ganske stivt og koldt.

En Gysen foer igjennem hans Lemmer, ved denne Berørelse, da han ikke tvivlede om, at det var en Myrdet, der, ligesom han, var bleven lokket ind i hiin mørke Bolig, for at blive udplyndret og dræbt af nogle af det Udskud af Mennesker, der beboede denne Deel af Byen. I nogle Minutter forblev han i samme Stilling, udstrakt paa Gulvet, med Panden, der var bedækket med en kold Sveed, støttet mod Sengen, og alle hans Lemmer rystede af den Bevægelse, hvori han var kommen, uden at han var istand til at røre sig fra den Plet, hvor han laae. Endelig vendte hans naturlige Mod gradviis tilbage, han dreiede Hovedet om, og bemærkede ligefor sig en lang Sprække, hvorigjennem der glimtede Lys, og han sluttede heraf, at der var en Dør, som førte ind i et andet Værelse. Han reiste sig hurtig, styrtede hen imod den, og stødte saa heftig til Døren, at den fløi op, slog imod Muren og tilbage imod ham, med en saadan Magt, at han nær var bleven slaaet omkuld, han stødte den imidlertid op igjen for at undflye af denne Mordergrube; men aldrig saasnart var han traadt ind i det Værelse hvor der var Lys, før han forblev staaende, som naglet til Pletten, stirrende med ufravendt Blik paa en Gjenstand, der var ligesaa rædselfuld, som den, han ønskede at undvige; midt paa Gulvet stod nemlig en meget lang Liigkiste, hvori der laae et, i en Fransiskaner-Dragt indsvøbt Liig, hvis hvide Ansigt blev endnu mere synligt

ved tvende Voxlys, der brændte paa hver Side af det. Hvor stor hans Rædsel end var ved dette Syn, steeg den dog endnu langt høiere, da han saae, at Liget reiste sig langsomt op af Kisten, og aabnede sine Øine, der syntes at blive større og større, i det Personen hævede sig i Veiret, og med et spøgelseagtigt Blik stirrede hen paa Sandoval. Da Spøgelset endelig stod opreist, saae han næsten ud, som om han var af en overnaturlig Størrelse, da Hovedet var nær ved at berøre Loftet. Han gik derpaa med afmaalte Skridt henimod Sandoval, standsede et Øieblik ved hvert Skridt, og stak Hænderne ned i Sidelommerne af Kappen, som var bunden om Livet med et tykt Reeb. Da han var kommen hen til Sandoval, trak han begge Hænderne pludselig op af Lommen, satte ham to store Pistoler for Panden, og sagde, paa en laconisk Maade, men med en dyb Gravrøst: „Min Herre! Deres Pung." — Vor Helt var ikke seen med at opfylde dette Forlangende, og fik, da dette var skeet, Tilladelse til at søge Flugten.

Catacomberne i Kjew.*)

De berømte Catacomber i Kjew bestaae af underjordiske Labyrinther, af stor Udstrækning, som ere ud-

*) Fra: „Biblical Researches and Travels in Russia, including a Tour in the Crimea and the Passage of the Caucasus &c., by E. Henderson." London 1826.

gravede i den høie og steile Skrænt langsmed Flodbredden. Disse mærkværdige Gravboliger ere inddeelte i to Klasser: de nærliggende og de fjernere; og Afstanden regnes fra Hovedkirken indenfor Klosterets Territorium, ved hvis Sydkant de tvende Kapeller ligge, hvorfra man gaaer ned i disse underjordiske Hvælvinger. Vi fulgte med en ung Munk, der skulde være vor Veileder, og som viste sig særdeles tilbøielig til at tilfredsstille vor Nysgjerrighed, og gik ud fra Klosteret igjennem en lille Gitterport i den massive Steenmuur, der omgiver det; derfra kom vi igjennem et lidet, steilt nedløbende, brolagt Stræde, til en bedækket Gang, eller et Gallerie af Træ, af omtrent 500 Fods Længde, der førte os til et pragtfuldt Kapel med tre forgyldte Taarne, indviet til „det hellige Korses Ophøielse", og bestemt for deres Andagt, der nedstige i de underjordiske Boliger. Medens vor Veiviser og Tjenerne antændte de Lys, vi maatte medtage i de mørke Huler, betragtede vi et stort Malerie paa Muren af Vestibulen, der forestillede en broget Gruppe af gode og onde Aander, der vogtede paa de Døendes Afskeed fra Verden, for at føre deres Sjæle til Lyksalighedens eller Fordømmelsens Regioner. De sidste vare malede, omgivne af gloende Flammer, og da Erke-Djævelen var gjort mere kjendelig end nogen af de andre Figurer i Scenen, foer en Dreng, der stod ved Siden af os, rasende over at see ham, hen og gav ham nogle dygtige Slag med den skarpe Læderskygge af sin Hue. Ved at tage hans, og nogle af de i Nærheden af

ham værende Djævles Hoveder i nærmere Betragtning, viste det sig, at dette ikke var det eneste Exempel paa en saadan Behandling. Da vi havde faaet Lys, gik vi ned i den Gang, der førte til de Catacomber, som ere bekjendte under Navn af St. Antonius's, efter Klosterets Stifter, hvis hellige Levninger opbevares i et Cubitorium i den yderste Ende af Labyrinthen. Denne Gang er omtrent sex Fod høi; men saa overordentlig snever, at to Personer kun med Vanskelighed kunne komme forbi hinanden. Ligesom alle de andre Aabninger og underjordiske Gallerier, hvortil den fører, er den skaaren ud af Bakken, der synes at bestaae af en Blanding af Sand og Leer, som er i høi Grad sammenklæbende, men altfor blød til at kunne kaldes Steen. Siderne og Loftet ere forstørstedelen sorte, formedelst Røgen af de Fakler, der uophørlig bæres herigjennem, og hvor der er noget Hjørne eller nogen Dreining i Gangen, ere de fremstaaende Kanter tildeels glattede og afslidte af den Friction, de talrige Selskaber af Besøgende have foranlediget. Vi havde ikke vandret længe, førend vi kom til en Nische, paa den høire Side af Gangen, hvori der stod en Liigkiste uden Laag, med en Mumie, der var en af Helgenenes Liig, indhyllet i et Silkesvøb, med en af de stivnede Hænder lagt i en saadan Stilling, at den uden Vanskelighed kunde kysses af dem, der besøge Gravhvælvingen i fromme Hensigter. Dette Andagtstegn skjænkede vor Veiviser ikke alene disse Helgen-Reliquier, men alle dem, vi kom forbi, hvis Antal alene i denne Hvælving

beløber sig til 82. Efterat vi havde gaaet endnu en 20 Alen frem, i en nordvestlig Retning, dreiede vi pludselig om imod Østen, ad en temmelig vidtløftig Gang, og gik derpaa igjen imod Norden. I det vi passerede forbi, bemærkede vi de talrige Nischer paa begge Sider, som indeholdt de døde Legemer, eller Dele af disse, af Mennesker, der havde erhvervet et helligt Navn, ved den Grad af Strænghed og Kjødets Spægelse, de havde opnaaet ved at følge den ascetiske Disciplins Regler. Foruden disse Nischer, stødte vi nu og da paa særskilte Gjemmesteder i Siderne af Hvælvingen — smaae Kamre, der vare udskaarne i Sandet efterat Ligene der vare indsatte, og igjen tillukkede ved en tynd Muur, der løber parallel med Siden af Galleriet, og i hvilken der, omtrent fire Fod fra Jorden, er sat et lille Glasvindue, hvorigjennem man, ved at holde et Lys for Ruden, kan see den Døde i sin Liigdragt. I et af disse smaae Kamre, viste man os Levningerne af en stræng Ascetiker ved Navn Johannes, der, efter Legenden, selv indrettede sit Liigkammer; og efterat have bygget sig ind, ved at opføre en Muur for sig med et lille Vindue, som det ovenfor beskrevne, indtil den naaede ham til Brystet, udførte han i denne Stilling sin Andagt, indtil Døden lod ham blive i Besiddelse af det Gravsted, han selv havde bygget. Gjennem den lille Aabning seer man en Figur, der skal være ham; men om det er hans Mumie, eller blot hans udskaarne Billede, kunde vi ikke skjønne. Et andet af disse Gravsteder, siges at indeholde de hellige Levninger af de 12

Munke, der først paa dette Sted helligede sig til det strængeste Klosterliv, et af Protomartyren Steffens's Been, og nogle af de bethlemitiske Børn, der bleve myrdede efter Kong Herodes's Befaling. Efterat have naaet den nordlige Udkant af disse Dødens Boliger, kom vi til det Gravsted, der gjemmer Nestor, den russiske Histories berømte Fader, som levede i det Petcherskoiske Kloster fra omtrent Midten til Slutningen af det 11te Aarhundrede, og var samtidig med Ari Frode, den første islandske Historieskriver. Denne Munk synes at have været begavet med megen naturlig Forstand; og, at dømme efter Stilen i hans Skrivter, maa han have været fortrolig med den hellige Skrivt; thi han citerer den ikke alene ofte, men synes at have antaget dens fortællende Stiil til Mønster for sine egne Skrivter. Hans Forbindelse med den regjerende Slægt, hans Bekjendtskab med de byzantinske Historieskrivere, den Leilighed han havde til at samle de gjængse gamle Sagn, som han hørte af sine Landsmænds Læber, og de talrige historiske Monumenter, som Kjew og dens umiddelbare Omegn fremstillede for hans Blik: alt dette skjænkede ham Fordele, hvoraf han med Held vidste at benytte sig; og han har derved efterladt os Kundskab om vigtige historiske Kjendsgjerninger, der staae i Forbindelse med Ruslands ældre Historie, og ellers vilde have været tabte i Tidens Løb. Af hans Annaler er en sand kritisk Udgave i det originale slavoniske Sprog, som er ledsaget med forskjellige Læsemaader, med en tydsk Oversættelse og gode historiske Commentairer.

udgivet af Professor Schlözer i Göttingen, i Aarene 1802 til 1809. — Fra Nestors Gravsted, dreiede den skumle Gang af, i det den gradviis gik ned ad imod Borysthenes; og efterat have ført os forbi et Antal Liig, bragte den os til to underjordiske Kapeller; det første, som kun ligger i en kort Afstand fra Floden, er helliget St. Antonius, som her ligger i en Kiste med Sølvlaag, og det andet, nærmere ved Indgangen, er helliget Jomfruens Renselse. Begge ere rigt udsmykkede, og der læses Messe i dem paa visse bestemte Festdage. Vi vendte nu tilbage til det Sted, hvorfra vi vare stegne ned, og vare glade ved at bytte den indesluttede Luft og det sørgelige Mørke i denne Gravlabyrinth, med den friske Kuling fra Floden, og den livlige Udsigt, det omliggende Landskab skjænker. — I en kort Afstand mod Syden ligge de „fjernere", eller „Theodosius's Catacomber"; men de ere hverken saa slyngeformede, eller af saa stor Omfang, som de første; ikke heller ere de Helgene, hvis Liig de indeholde, af saa stor Berømthed, som de, der ere begravede i Antonius's Hvælvinger. Foruden Stifterens Kapel og Grav, besøgte vi to Kapeller, der ere indviede til den hellige Jomfru og Korsets Ophøielse; men fandt intet mærkeligt, efter hvad vi havde seet i de andre. Det Antal af døde Legemer, eller Dele af disse, der i de sidste Catacomber tilbedes som Reliquier med undervirkende Magt, beløber sig til 45.

En Scene af den franske Revolution.

Skildret af en Englænder *)

Ved den franske Revolutions Udbrud, i 1789, havde jeg netop fyldt mit 21de Aar, og forlod Universitetet i Cambridge, for at foretage en Reise paa Fastlandet. Stolt af at være født i det eneste frie Land i Europa, med Grækernes og Romernes Bedrifter i frisk Erindring, og en Indbildningskraft, der var vildledet af Drømmesyner om ideal Fuldkommenhed og Lyksalighed, hilste jeg med Henrykkelse hvad jeg ansaae for Frihedens første Daggry i Frankrig, opgav enhver Tanke om at reise videre, og begav mig ufortøvet til Paris, for som Øievidne at studere et Folks mægtige Færd, som jeg havde skildret mig at være i Begreb med, ved en pludselig og høi Anstrængelse, at afryste Despotismens og Uvidenhedens Jernlænker.

De talrige Introductionsbreve, med hvilke jeg var forsynet, skaffede mig Adgang til det bedste Selskab, og jeg havde fuld Leilighed til at blive bekjendt med de forskjellige Partiers Følelser, i hvilke Hovedstaden paa den Tid var deelt. Størstedelen af Adelskabet og Klerisiet, bemærkede jeg, vare grebne af en panisk Skræk. Den vantroe Spot, hvormed de mødte de første Yttringer af den offentlige Følelse, veeg snart for hiin Frygt og ulykkelige Vak-

---

*) Fra: „The Amulet, or Christian and Literary Remembrancer." London, 1827.

len, som betegnede deres Forhold under alle Revolutionens gradvise Fremskridt. Uklogt vovede de den ene Dag en svag Modstand, og ansaae den næste Dag Alt for tabt, medens en moderat og villig Eftergivenhed i Begyndelsen, forenet med en passende og værdig Fasthed, vilde have befriet dem for yderligere Forulempelse. Den mindre Deel, der for det meste
[illegible] f Mænd, som i „l'ancien regime", ubemær-
[illegible] de have ført deres overdaadige og ørkesløse
[illegible] ilede nu til Folkegunst og Ny paa deres
[illegible] gheders Bekostning; kun faa viste Oprigtighed.
[illegible] f „le haute noblesse" følte en sand uhyklet
[illegible] ng over deres Monarks Tilstand, og skjulte
[illegible] er en skinhellig Iver for Thronen, deres
[illegible] er at tabe hine trykkende Privilegier, som de
[illegible] seet for deres hellige og uforkrænkelige Ret.
[illegible] lede sig dristig om deres Konges Person, og
[illegible] ed priisværdig, men sletbetænkt Varme, ham
[illegible] Familie til Forholdsregler, der fremførte
[illegible] elæggelse. Paa den anden Side, var der
[illegible] som af en medfødt Kjærlighed til Frihed,
[illegible] ig til Folkets Rækker. Nogle af disse var
jeg saa lykkelig at lære at kjende. Med ufravendt Opmærksomhed har jeg betragtet deres glimrende, men korte og stormfulde Løbebane, seet dem først at være Pøbelens Afguder, og siden Gjenstande for dens Foragt, først ædelmodigen at ofre Hæderstegn og Formue paa Frihedens Alter, og siden at maatte plette det med deres eget Blod. Men Ingen vakte i saa høi Grad min Deeltagelse som den unge Greve

Eugène St. George. Jeg saae ham førstegang hos en af de styrende Medlemmer af Constituent-Forsamlingen, hvor jeg hørte ham med Sandhedens og Veltalenhedens hele Styrke at udvikle Regjeringens Forurettelser, forfølge ethvert af Despotismens Spor, og opfylde hver Barm med den Flamme, som blussede i hans egen.

Siden hiin Tid ere 36 Aar henrundne over mit Hoved, og have efterladt Spor af deres Løb. De Forandringer, jeg har seet, og de Gjenvordigheder, som ere faldne i mit Lod, have kjølnet mine Følelser, men skjøndt en mørk Erfaring nu har gjort mig klogere, tør jeg dog sige, at jeg aldrig, selv ikke i mine Barndoms Dage, og under mit Fædrenetag, har oplevet et saa behageligt Aar, som hiint. Min Ungdoms Phantasier syntes at ville gaae i Opfyldelse; jeg saae en stor Nation lykkelig og fri, besjælet af ny Kraft; jeg troede at see det hele Frankrig, forenet i een Sjæl, at lægge den evigvarende Grundvold til Fremtids Lyksalighed. I denne feberagtige Tilstand glemte jeg Forældre, Venner og Fædreland, og hang med Liv og Sjæl ved det berusende Bæger, der henrev et heelt Folk til en vild og henryksfuld Glæde. Men denne Lyksalighed var ligesaa kort, som den var heftig i sit Udbrud. Jeg saae min Ven blive en af de Styrende for det populaire Partie, og nød hans Triumph, som om det havde været min egen. Men snart begyndte den lyse Udsigt, vi havde fremtryllet os, at forsvinde; Splid, Ærgjerrighed og Partiaand underminerede

snart den skjønne Feebygning, der skulde have staaet i Aarhundreder. Men hvorfor gjentager jeg, hvad jeg ønskede at kunne glemme for evig? — Tre Aar henrandt, og det næste saae Frankrigs Konge i Fængsel, og hans Liv overgivet til en rasende og vild Pøbels Egenraadighed. Min Ven gjorde et frugtesløst, sidste Forsøg paa at frelse ham; han forudsagde, med en næsten prophetisk Aand, de Onder, der truede hans Fædreland, de Nædsels- og Blodsdage, der vilde komme; men de blodtørstige Uhyrers Skrig dovede hans Røst.

Kongens Blod var udgydt paa Skafottet, og kort efter indesluttede Fængslerne hans Forsvarere. Min Ven blev sat i St. Pelagie; der saae jeg ham, og han brændte endnu af den samme Kjærlighed til sit Fædreland, men et dybt Tungsind fyldte hans Hjerte, og da han havde tabt alt Haab om at bidrage til Frihedens Gjenfødelse, higede han alene efter den Hæder at blive en af dens Martyrer. — I samme Fængsel traf jeg de Mænd, jeg engang havde beundret i Paris's glimrende Cirkler. Med dem tilbragte jeg mangen sørgelig og glad Time, og undertiden glemte vi næsten Stedet, hvor vi vare. Men de faldt fra, den ene efter den anden. Raden kom ogsaa til Eugene, og man underkastede ham et skjændigt Forhør, i den samme Sal, hvor hans Navn engang var bleven gjentaget med Bifaldsraab. — Han talde, og for et Øieblik syntes hans mandige Røst, hans kraftfulde Appel til den samlede Mængdes bedre Følelser, at indgyde hans Dommere Ærefrygt, og udsætte hans

Skjæbne. Men det var kun for et Dieblik. Han hørte ligegyldig sin Fordømmelse, og samlede al sin Energie til det sidste Udbrud af Veltalenhed, han udkastede en rædselfuld Skildring af det Anarkies- og Blods-Herredømme, der havde tilintetgjort hvert Frihedshaab, og ødelagt hans Fædreland; han afslørede for Frankrigs Blodtyranner den store Gjengjeldelse, der ventede dem, og forudsagde dem Efterverdenens Forbandelse og Guds Hævn, hvis Altere de havde kuldkastet.

Tidlig den næste Morgen gik jeg til Fængselet; han modtog mig med et muntert Blik. „Jeg har nu betalt Fædrelandet min Gjeld", sagde han, „og jeg døer tilfreds. Jeg seer nu mine Vildfarelser. Franskmændene vare ikke skabte til Frihed. Gid de snart maae angre deres Blindhed, og vende tilbage til hine velgjørende politiske Tvangsbaand, uden hvilke Anarkie bestandig vil herske under Navn af Frihed, og oversvømme Landet med Blod. Jeg har længe forudseet min Skjæbne, og kunde have undgaaet den, ved at søge et Tilflugtssted i England; men jeg kunde ikke leve udenfor mit Fædreland. Reis, min Ven, forlad dette lastefulde, dette ulykkelige Land: vend tilbage til Deres Fædreland! Det eneste jeg beklager ved at forlade Verden er, at jeg ikke har kunnet gjøre mit hvad Deres er — stort, ærefuldt og frit."

Det var i hiin ulykkelige Tid en Sædvane, at alle Fængslets Beboere, hvergang et Offer skulde føres til Døden, kom sammen, og ved et festligt Gjæstebud søgte at glemme deres Vens visse Skjæbne, og deres egen Skjæbnes Uvished. Fængslets dunkle

Mure bleve nu skjulte med Blomster, og et stort Bord dækkedes med de faa Overflodighedsartikler, Fangevogterens Gjerrighed var bleven fristet til at tilveiebringe. Eugene sad overst ved Bordet. Det var rørende at see hine Fanger af hver Alder, hvert Kjøn og hver Stilling, alle ved fiintfølende og kjærlig Opmærksomhed at bestræbe sig for at opmuntre de sidste Timer af hans Tilværelse. Trods deres Stilling, gjennembrod den nationale Vivacitet Sorgens Skyer, og deres blege og af Kummer furede Kinder, oplivedes af Glædens flygtige Glød. Istedetfor et Sørgemaaltid, syntes det som om man feirede en Fest, for at hilse en dyrebar og længe savnet Vens Tilbagekomst. Vittighedsfunker, Sange og Musik lode Timerne henflye med Lynets Hurtighed, paa en Maade, som vil være ubegribelig for dem, der ikke have været Dievidner til den Ligegyldighed for Døden, som Revolutionens Offere næsten altid viste.

Skilsmissens Time kom. Eugène, som indtil dette Dieblik havde været den Livligste i Selskabet, og hvis Munterhed endogsaa havde forledet mig, en Englænder, til en øieblikkelig Glemsel af hans saa nær forestaaende Skjæbne, gik nu over til hiin gudhengivne Resignation, der bedst egner sig for en saadan Stund. Han tog rort Afskeed med Alle, bad et Par af sine Venner besørge nogle faa Commissioner for ham, uddeelte nogle Penge blandt Tjenerne og de vrantne Sluttere, der for et Dieblik glemte det brutale Sprog, Dagens Patrioter førte, og hulkede høit, i det han traadte op i de Fordømtes Vogn. Jeg bad Municipa=

litets Officianten om Tilladelse til at ledsage ham, og fik den. Jeg bestræbte mig for at efterligne den muntre Hengivenhed, der udtalde sig af min Vens Blik, og at qvæle mine Taarer, indtil han ikke længer skulde see dem; men en uventet Prøvelse, der var haardere end selve Døden, forestod ham. Vi havde netop forladt Fængslet, da vi hørte et Fruentimmers Skrig, der søgte at bane sig Vei igjennem en Sværm af Mænd og Qvinder, som, paa deres egen plumpe, men velmeente Viis, bestræbte sig for at berolige og trøste hende. Hun rev sig imidlertid løs fra dem, foer hen imod Vognen, sprang op paa den, og klyngede sig tæt til St. George. Det var hans Søster. Hun havde forladt Paris, for at reise til England, i det Haab, at hendes Broder snart vilde følge efter hende. Han havde ofte sagt til mig, at den Tanke, at den eneste Overlevende af hans Slægt var i Sikkerhed, havde borttaget for ham al Dødens Bitterhed. Men hun hørte, at hendes Broder var bleven fængslet; hun fløi tilbage til Paris, og efterat hun forgjæves havde søgt at faae Adgang i Fængslet, havde hun, med Fortvivlelsens Fasthed, ventet i adskillige Dage paa sin Broder ved Porten, naar de Fordømtes Vogn sædvanlig kjørte til Retterstedet. Hiin Dag havde hun, som sædvanlig, indfunden sig der, og da hun gjenkjendte sin Broder, var hun styrtet efter Vognen, og klyngede sig nu krampagtigt op til ham.

En saa uventet Afbrydelse af den sørgelige Taushed, der sædvanligen herskede under disse Optoge, mildnede Soldaternes barske Træk. Ogsaa

Qvindespersonerne, der ikke syntes at have bibeholdt andet af deres Kjøns Følelser, end en Receptivitet for instinctmæssige og pludselige Udbrud af Følsomhed, der ofte udtrykte sig i et plumpt, men energisk Sprog, toge nu hendes Partie, og sagde, at skjøndt hun var en Søster af en af Folkets Fiender, saa var hun dog altfor ung og smuk til at gaae til Guillotinen. — St. George betragtede med stum Rædsel sin elskværdige Søster, der næsten var falden i Afmagt i hans Arme, og bad endelig, hulkende som et Barn, de der vare omkring ham, at bringe hende bort. De forsøgte at rive hende fra ham, men hun holdt sig fast ved Vognen med Fortvivlelsens hele Kraft, kastede sig derpaa i Skarnet, for Fødderne af de skjændige Uslinger, der udgjorde hans Eskorte, og omfavnede deres Knæe: „O frelser ham! frelser!" raabte hun; „men nei! hans Skjæbne er afgjort! Saa lad mig døe med ham!" — Municipalitets-Officianten sagde til hende, at hun ikke havde begaaet nogen Forbrydelse. — „Nu," sagde hun, „saa vil jeg tvinge Eder til at lade mig døe med ham!" og hun fyldte Luften med det Skrig: „Vive le roi!" Ved dette afskyede Navn forsvandt den øieblikkelige Deeltagelse, hun havde vakt. Hun blev overvældet med de meest oprørende Skjeldsord af de samme Qvindespersoner, der tilforn havde taget hendes Partie. Den sørgelige Procession drog videre. Hun slyngede sin Arm om sin Broders Hals, med et Blik, der næsten syntes at funkle af Glæde.

I hine Rædselsdage saae Paris ud som en stor Stad, der var lagt øde af en frygtelig Pestilentse, eller forladt af Indvaanerne. Hvert Vindue, hver Boutik var lukket paa den Vei, der førte til Guillotinen. Man hørte ikke en Lyd, intet Væsen forstyrrede ved sine Fodtrin den Dødsstilhed, der herskede i hine forladte Gader. Denne frygtelige Stilhed blev alene afbrudt af de vilde og skjændselsfulde Skabninger, der daglig, med Eder og Forbandelser, ledsagede Slagtofrene til deres sidste Marterscene. Disse samlede sig nu om Vognen, og forhaanede med vild Glæde Fangerne, i det disse, een efter een, stege op ad Trinene til Skaffottet. Et af disse Uhyrer spyttede St. Georges Søster i Ansigtet, og frarev hende med Voldsomhed det Tørklæde, som bedækkede hendes Hals. En svag Rødme farvede hendes blege Træk; hun vendte sig om til hiin Qvinde, og sagde til hende, med et engleblidt Smiil: „Min gode Kone, forhaan mig saameget hun vil; men stil ikke min Person til Priis: giv mig Tørklædet tilbage!" og Furien blev greben af Ærefrygt for hendes milde Værdighed, og lagde uden at sige et Ord, Shavlet om hendes Skuldre.

Da alle Fangerne vare paa Skafottet, omfavnede de hinanden. St. George trykkede taus min Haand. hans Søster rakte mig sin, som jeg trykkede til mit Hjerte. Det sortnede for mine Øine — jeg saae ikke mere hvad der foregik — — men, o hvilken Rædselslyd, den toner endnu i dette Øieblik for mine Øren! — — jeg hørte intet mere, og jeg vilde have sun-

ket til Jorden, hvis ei en Soldat, der var mere menneskelig end de øvrige, havde holdt mig opreist. En Strøm af Taarer lindrede endelig min Qval — jeg kom igjen til Bevidsthed — og jeg flyede fra hiint rædselsfulde Syn, og forlod Dagen efter for evig et Land, hvor Friheden blev traadt under Fødder af alle muelige Forbrydere, der med Frækhed misbrugte dens hellige Navn.

Vreden.

En Satire.

Vor gode Stax jeg seer saa rød om Næsen;
Han skjænder jo som opbragt Herremand!
Han ellers er sagtfærdig i sit Væsen,
Og til grundløseste Fadæse kan
Opfinde snart et Ja, en Bifaldsmine.
Er Dyrestegen da maaskee forbrændt?
Kom han idag uventet til sin Trine,
Og saae der . . ? Hvilken Ulykke er hendt?
Er Statens Vel i Fare?
„Nei, men Manden
„Idag har truffet et satirisk Digt:
„Derfor han støier, bander høit, at Fanden
„Maa plage den, der tør frembringe sligt!
„Han paastaaer, Politiet har forlænge
„Taalmodig hørt paa ondskabsfulde Snak;
„At vor Lovgivning høit og snart kan trænge
„Til Skjærpelse mod det forvovne Pak."

Ja saa! Men Manden har da sine Grunde.
Hans Svaghed man maaskee har haardt berørt
Med dristig Haand? En stakkels Mand da kunde
Jo let opirres; sligt man før har hørt.
„Nei, gode Ven! Du tager feil af Tingen;
„Paa sligt ei spildte han saa mange Ord.
„I hiin Satire der opdager Ingen
„Af hele Mandens Færd det mindste Spor.
„Jeg troer endog, naar jeg betænker Sagen,
„Maaskee vor Stax blev den Forfatter huld,
„Som lystig lunet fandt det værdt Umagen
„At tegne Publikum hans skieve Nul.
„Læs selv! Ei sees eet Ord om dum Philister,
„Der krøb og sneg og giftede sig frem,
„Og blev tilsidst betroet et Register
„Paa det som andre Folk forrette, hvem
„Han plager nu med vrøvlende Fadæser,
„Imens han æder sig meer feed og dum,
„Og med en vigtig Mine for Os hvæser
„Om Nyheder, som Ingen skiøtter om."
Holdt! det jeg veed! Men siig mig dog omsider,
Hvorfor er Manden da saa vandsat vred?
„Ja, Kiere! det er det, jeg neppe gider,
„Thi det os røber just hans Usselhed.
„Seer Du, imod den mægtige Minister,
„Som har hans Held og Stigen i sin Haand,
„Har hiin Satire viist sig noget bister;
„Og derfor skiænder Stax med ivrig Aand.
„Du saae jo nok tilstæde nu Personen,
„Som ofte kommer i Magnatens Huus;
„Han, haaber Stax, fortæller nok Patronen
„Den Iver, den Veltalenhedens Ruus,
„Hvormed han tager sig af Herrens Fare,
„Hvormed han ivrer sig for Statens Ro,

„Hvormed han kiek og villig vil forsvare
„For os den sande, legitime Tro."
Jeg fatter Sagen. Beed ham holde Munden!
Han gior sig dog kun til besværlig Nar.
Den rette Stormand lider slet i Grunden
Utidig Iver, hvor ei Fare var.
Jeg ingen seer. Lad dem mod Manden skraale,
Som staaer i Fyrstens Gunst og Folkets Agt.
Han er godmodig nok, til taus at taale
Uvenligt Ord, som muntert Digt har sagt.
Utidig Støi det Onde kun forlænger,
Og gior den slette Sag kun meer bekiendt.
Og sæt Personen til et Forsvar trænger
Han med det slette kun er ilde tient.
Satiren leve! Beed ham tie stille!
„Beed Du ham selv! hans Kone Dig er kier."
Kom, lad os gaae! lad ham sin Rolle spille,
For Nar og Usling gaae han, som han er.

Cosmus Humanos.

Napoleon Buonapartes Død og Jordefærd.*)

(Efterfølgende interessante Fortælling om Napoleon Buonapartes Død og Jordefærd, er skrevet af en engelsk Officier, der paa den Tid hørte til Garnisonen paa St. Helena, i Breve til hans Moder. De indeholde en Dagbog over Begivenhederne,

*) Fra: „The Mirror of literature amusement and instruction." Vol. VII, 1826.

og da Forfatteren havde den bedste Leilighed til at iagttage Alt, og der aldeles ingen Grund er til at tvivle om hans Sanddruhed, kan denne Beretning ansees for at være en af de omstændeligste, og meest authentiske, der endnu har seet Lyset, om denne store Mands sidste Øieblikke og Jordefærd.)

St. Helena, den 6te Mai 1821.

Min elskede Moder!

Før dette Brev kommer Dem ihænde, vil De alt være underrettet om, at General Buonaparte befinder sig særdeles slet; thi for faa Dage siden afgik et Krigsskib med Depescher derom. Det var mig umuligt at skrive med denne Leilighed, da Skibet afgik saa pludselig. Napoleon har i lang Tid været syg; men omtrent for en Uge siden opgav Lægerne ham (det var den Gang hiint Skib blev afsendt), og det andet Krigsskib blev beordret til at holde sig færdigt. Han var uden Bevidsthed Aftenen den 2den dennes; men Morgenen den 3die fik han igjen sin Samling, og kjendte de Folk, der vare om ham; han henfaldt derpaa igjen i et Slags død Ufølsomhed, og blev gradviis kold indtil i Gaar Morges den 5te, da der omtrent Kl. 11 blev givet Signal fra Gouverneuren til Admiralen, at han laae i sit sidste Aandedræt (og at der skulde blive givet et nyt Signal naar han døde). Medlemmerne af Raadet havde alt den 3die faaet Ordre, at holde sig færdige til at begive sig til Longwood, for at overvære hans Død, og Gouverneuren havde næsten alt opslaaet sin Bolig i det nye Huus. Saaledes stode Sagerne indtil omtrent 2 Mi-

nutter før Kl. 6 om Aftenen, da han døde, netop i det Øieblik da Solen gik ned. Den franske Commissair, Admiralen og Raadet, vare øieblikkelig forsamlede for at see Liget, og Arbeidsfolk beskjæftigede med at behænge Værelset med Sort; der blev sendt Bud om parisisk Gibs, for at tage en Büste af ham; men da der formodentlig ikke er nok paa Øen, forsøger man paa at bruge romersk Cement. Dagsbefalingen bekjendtgjør hans Død, og at han skal begraves paa Longwood, med militair Honneur. General Grev Montholon har overtaget Arrangementet af hans Jordefærd; Liget ligger paa Parade, og vi skal i Aften hen at see det; jeg skal da være istand til at fortælle Dem noget om denne vidunderlige Mand, der i saa lang Tid satte hele Verden i Oprør, og som nu er en død Leerklump, og ei engang har en Person af sin Slægt i Nærheden af sig. Hvilken Forvandling har ei Overskjærelsen af hans Livstraad voldet her paa Øen; Folk, der havde oplagt Vareforraad til Troppernes Fornødenhed, have disse nu ihænde uden Nytte; Heste, der vare 70 Pd. Sterling værd, ville nu neppe udbringes til 10 Pd. Sterling; de Hytter, som vi have været nødsagede til at bygge, for at anbringe vore Tjenere, og som koste os 6 til 10 Pund hver, ere nu uden mindste Nytte; thi denne Deel af Øen vil blive ubeboet, naar vi have forladt den, saa at vi alle, i stør [illegible] indre Grad, ville føle Virkningen af hans [illegible] -get gaaer, at vi skulle modtage Forstærk [illegible] et 66de Regiment, (der skal gaae tilbage ti [illegible])

og herfra gaae til Bombay og seile op i den persiske Bugt. Han, Napoleon, har udvalgt sig en ganske særegen Plads, hvor han vil begraves, i det Tilfælde han ikke skulde blive bragt til Europa, og det er paa et Sted, som kaldes Djævelens Punschebolle, noget ovenfor den alfare Landevei.

Jeg har seet ham ligge paa Parade; det var et høist sorgeligt Syn; vi samledes paa Longwood omtrent Kl. 4; der var næsten alle de Officerer og Privatmænd, som ere paa Øen; det varede en kort Stund inden vi bleve indladte; det første Værelse var tomt, med Undtagelse af en af Tjenerne; i det andet var Grevinde Bertrand; hun saae forfærdelig slet og bleg ud, hendes Øine vare røde og opsvulmede; jeg blev hos nogle Officierer, som hun kjendte og som talde til hende; hun sagde, at hun var glad over at den Sygdom hvoraf han var død, var af en saadan Beskaffenhed, at det var umuligt, han kunde være bleven frelst, eller at et andet Klima kunde have havt Virkning paa ham. (Det var en Kræftskade i Maven, hans Fader døde af det samme). Hun sagde, at hun haabede, man vilde tillade hende at tage hjem, nu da Alt var overstaaet. Kort efter gik jeg igjennem dette Værelse (hvori han døde), og blev indført af Capitain Crohat, den jourhavende Officier. Napoleon var klædt i fuld Uniform, grøn med røde Rabatter, Beenklæder og lange Støvler, han havde mange Ordener paa Brystet, Sværd ved Siden, trekantet Hat og Sporer; han laae paa den Jernfeldtseng, han altid havde ført med sig, og hvorover

hans militaire Kappe var udbredt, paa hvilken han hvilede; Grev Bertrand stod ved hans Hoved, klædt i Sort, Præsten knælede ved hans Side, tilligemed en Tjener, den eneste Person i Værelset, der syntes at have Liv, og som blot viste det ved at jage Fluerne bort; hans Ansigt var alvorligt og roligt, det var naturligviis indfaldent; hans Træk vare smukke og dristige; hans Haand meget fiint bygget og lille, og af en smuk Farve; et Crucifix laae paa hans Bryst; hans Næse var særdeles smuk; de havde ved at vende ham paa Sengen, qvæstet den en Smule.

At see en Mand, der har sat Europa og hele Verden i saa megen Bevægelse, liggende i et lille Værelse paa sin militaire Kappe og sin Feldtseng, iført sin fulde Uniform, kun med tvende af hans fornemste Officierer ved Siden, var et høitideligt Syn; det greb mig saaledes, at jeg kunde have betragtet ham i flere Timer, at jeg kunde have grebet hans Haand og kysset den; men jeg kunde neppe trække Veiret medens jeg saae paa ham; jeg forestillede mig ham i de forskjellige Stillinger hvori han havde været. — — I Sandhed, omendskjøndt jeg var neppe to Minutter i Værelset, overvældedes min Sjæl af flere Ideer, der forjagede hinanden ligesaa hurtig som de dannedes, end jeg i Aften kunde nedskrive. I det jeg gik ud, dvælede jeg længe ved Betragtninger over Støvets Forgjængelighed og den ringe Nytte, hans Erobringer nu gjorde ham. Hvad vilde ikke mange tusinde Mennesker have givet for at see hvad jeg har seet! Han vil blive lagt i Kisten,

indsvøbt i sin Kappe, netop saaledes som vi saae ham; den første Kiste skal være af Tin, den anden af Blye, den tredie og fjerde af Træe. Jeg skal have Vagt i Morgen, og vil da igjen forsøge at faae ham at see. Jeg har været saa lykkelig at forskaffe mig noget af hans Haar, og et Stykke Linned dyppet i hans Blod, vist nok synderlige Ting at gjemme paa; men enhver Ting, der har tilhørt en saa stor Mand, er værd at opbevare. Jeg vil slutte dette Brev paa Vagten, saavelsom besvare Deres sidste. — Lev vel.

Longwood Vagt, den 7de Mai, Kl. $7\frac{1}{2}$ Eftermiddag.

Jeg har hele Dagen igjennem havt megen Uleilighed med Folk, der ønskede at see Buonaparte. Jeg er nu bleven dem alle qvit, og vil for en liden Stund have Tid til at tale med Dem, min kjære Moder! — Jeg gik derop imorges, kort efter at jeg var staaet op, og traadte, efter at have udbedet mig Tilladelse dertil, ind i Værelset; han laae netop som i Gaar, hans Ansigt var noget mere indfalden; der var kun Præsten, en Tjener og jeg i Værelset. Jeg tog hans Haand og holdt den i nogen Tid, i det jeg betragtede Fingrene og hans Ansigtstræk; den Haand, som Konger havde kysset, og som havde bragt saa Mange til at skjælve. Jeg har aldrig i mit Liv seet et mere alvorligt eller roligt Ansigt: han syntes at hvile i en dyb Slummer, hvis ei hans Læbers og Kinders forteyule Farve havde givet andet Vidnesbyrd; paa hans venstre Bryst sad en Stjerne og tvende andre Ordener; disse vare alle de Prydelser

han havde paa sig; hans Hat var aldeles simpel med et sort Baand og en lille trefarvet Kokarde. Jeg gik siden ind med vore Folk, og da der kun vare tvende Officierer, Rea og jeg, stod jeg ved Foden af Sengen, medens Folkene passerede igjennem Værelset; deres Ansigter bare et smerteligt Udtryk medens de betragtede den Døde — et Udtryk, der ikke lader sig beskrive, idet mindste ikke med Ord; Liiglugten begyndte paa denne Tid at blive noget stærk, og jeg var glad ved at komme bort, saasnart Folkene vare gaaede. Siden sendte en af Doctorerne Bud efter mig, og viste mig hans Hjerte og hans Mave, som laae i en Sølvurne ved hans Side; i Maven viste man mig det Hul, der havde foraarsaget hans Død; et Hul saa stort, at jeg kunde have stukket min lille Finger derind. Jeg havde derpaa Leilighed til at betragte hans Sværd, som var lidet, noget gammelt og glatslebent, med et Guld- og Perlemors Hæfte, og et simpelt hvidt Gehæng, formodentligen det han sædvanlig bar. Grevinden sad i det næste Værelse, da jeg kom ud; efter at jeg havde talt noget med hende, raadte hun mig at vende om og see ham en Gang endnu, da det var den sidste Gang jeg vilde faae denne store Mand at see. Jeg gjorde det, tog ham ved Haanden og tilstammede ham et Farvel. Jeg var derinde endnu en Gang, da de toge Masken af hans Hoved; men Liiglugten var saa stærk, at jeg ikke kunde blive derinde. Doctor Burton tog Masken, tilligemed de franske Doctorer; omtrent Kl. 4¼ kom Gouverneuren ridende og beordrede Capitain Crohat at være ombord paa Heron, og afseile med Depescher ved Solens Nedgang; følge-

lig maatte han omtrent paa den Tid, Kl. 6¼, begive sig bort i største Hast. Vi skulde begrave Napoleon Buonapartes jordiske Levninger, i Djævelens Punschebolle, Kl. 11 paa Onsdag, den 9de Mai. Hans Hjerte og Mave ville blive satte i en tilloddet Sølvurne ved hans Side, for at kunne bringes til Europa, hvis man siden skulde finde det passende; vi skulde begrave ham med militair Honneur; det vil visselig blive et sørgeligt Syn, men mere herom siden; jeg maa fortælle Dem noget om hvad der er givet i Præsent. Man viste mig i Gaar en særdeles skjøn Tobaksdaase, som Grevinden har faaet efter ham; paa Laaget var Napoleons Miniaturportrait, rundt besat med de største Diamanter, jeg nogensinde har seet; det lignede ham særdeles godt, saaledes som han var i sin Sundhedstilstand. De kan ikke gjøre Dem nogen Forestilling om, hvor eensom jeg føler mig i Aften paa Vagten; jeg veed ikke hvorledes det er, men det er saaledes; jeg har netop udsat den sidste Skildvagt, jeg rimeligviis nogensinde vil komme til at sætte for hans Person; jeg kan ikke forjage Synet af hans Ansigt fra min Sjæl; det foresvæver mig bestandigt, og Liiglugten forfølger mig overalt. Jeg tør sige, at denne Begivenhed vil gjøre stor Opsigt i England nogen Tid før dette Brev kommer Dem for Øine, og De vil undre Dem over, at jeg ikke har skrevet med Skibet, som medbringer Depescherne; dette er imidlertid lettere sagt end gjort — jeg troer ikke, at noget Menneske kan komme til at skrive med dette Skib.

Torsdagen den 10de Mai.

I Gaar begravede vi Buonapartes jordiske Levninger med militair Honneur. Jeg vil beskrive Liigbegjængelsen saa godt jeg kan. For det første maa jeg gjøre Dem bekjendt med Beskaffenheden af Landskabet i Nærheden af Longwood. Den bestaaer ialmindelighed af høie og snevre Klipperækker, der løbe, eller rettere gjennemskjære Landet, fra Dianas Park til Kysten, hvor de ende sig i steile, frygtelige Fjeldskrænter; de imellem disse Klipper liggende Dale ere meget dybe. Longwood ligger paa en af Klipperyggene; og det Sted Napoleon havde udvalgt til sit Hvilested, var i Dalen, imellem Longwood og St. Jacobs Dal, hvor Byen er, og som paa Grund af sin cirkelmæssige Form (i det mindste i Nærheden af dens øverste Ende, som jeg tilforn har sagt) kaldes Punschebollen; den Deel deraf, som er nærmest Havet, kaldes derimod Roberts Dal. For at komme ned til Graven, var der skaaret en Sidevei, fra den offentlige Landevei, der, som jeg har glemt at bemærke, netop slynger sig rundt om Punschebollen, i faa Fods Afstand fra Toppen af Bakken, hvorfra den løber ned i Dalen, og tager sin Begyndelse fra den Side hvor Longwood ligger. Tropperne, der omtrent vare 1600 i Tallet, bleve opstillede fra Longwoods Vagthuus paa Bakken over Veien, efter deres Anciennitet — 20de Marine = Regiment, 66de St. Helena Artillerie-Regiment, og Volonteurer paa venstre Side; 11 Kanoner af det Kongl. Artillerie skulde fyre over Graven. Vi stode med aabne Geleder,

opstillede i Parade, medens Musikcorpset spillede Sørgemarschen. Efter en kort Stund lod Processionen sig see og drog ud af Porten. Først kom Præsten og Henry Bertrand, bærende Rogelsekarret, efter dem Doctor Arnot og den franske Doctor, dernæst Marschallerne og efter dem Liget. Man havde taget Overvognen af hans egen Eqvipage, og saaledes indrettet denne til et Slags aaben Liigvogn, der blev trukken af 4 af hans egne Heste med Kudske i hans keiserlige Livree. Kisten var simpel, og af Mahogni, og istedetfor Liigklæde var hans Kappe kastet over den; ovenpaa den laae en stor Bog, hvorover hans Sværd var lagt. Napoleon Bertrand og den første Kammertjener gik hver paa sin Side af Vognen; 6 af vore Grenaderer, uden Vaaben, marscherede ligeledes paa hver Side. Efter Liget kom Livhesten med et smukt Skaberak over sig; ved Siderne af den, Greverne Bertrand og Montholon; efter dem en Vogn, med Grevinden og to af hendes Børn — alle de Franske vare klædte i Sort — derpaa fulgte Søe-Officierer, og Officiererne af Staben; og saasnart den hele Procession var passeret forbi Linien, sluttede vi den. Tropperne marscherede ikke ned i Dalen, men formerede Linie paa Landeveien, umiddelbar over Graven i samme Orden, medens Ceremonien varede. Da vi naaede det Sted hvor Veien dreier af og gaaer ned i Dalen, blev Liget taget ud af Vognen og baaren af Grenaderer af det 20de og 66de Regiment under Commando af Lieutenant Comnor.

Jeg skal nu beskrive Graven, der var bestemt at optage ham. Den Plet, han havde valgt sig, er det hoieste Sted i en lille Hauge, der tilhorer en Hr. Torbet; det er i et Rum af omtrent 30 Yarder i □ eller mere, overskygget af 5 til 6 Taarepile; paa den ene Side udspringer der en Kilde, med det bedste Vand man har paa Øen, hvorfra han hver Dag pleiede at hente Vand; den løber ned i Dalen, men danner ikke nogen synlig Bæk. Nær ved Graven er Fugtigheden netop stærk nok til at holde Jorden bestandig grøn og Stedet kjøligt. Her var Graven opkastet, den var 12 Fod dyb, 8 Fod lang og 6 Fod bred; og overalt omgivet af en Muur af omtrent 3 Fods Tykkelse, og belagt med romersk Cement; omtrent 2 Fod fra Bunden, og hvilende paa Steenblokke, blev Steenkisten lagt, af Form som en stor Kasse med aabent Laag, der hvilede paa Randen; over Graven var der lagt Bjelker og Reeb til at nedheise Kisten. Jeg maa imidlertid forklare det noget nærmere. Ved hver Ende af Graven var der opreist en Treangel, og en Bjelke var lagt fra den ene til den anden. Reeb, Bjelker og Spil var overtrukket med Sort, Graven var ved Randen beklædt med sort Klæde, ligesom ogsaa Jorden i tre Fods Omkreds var beklædt dermed; det øvrige var grøn Græstørv. Da Trækisten var bleven nedsænket i Steenkisten, lod man Laaget falde, og Saluten blev affyret. Derpaa holdtes de catholske Ceremonier. En Subaltern Vagt blev derpaa beordret at bevogte Graven og tre Telte bleve opslagne til dens Beqvemmelighed. En umaa-

delig Mængde Mennesker havde samlet sig, for at see Ceremonien, og Punschebollen havde Udseende af et umaadeligt Amphitheater. Jeg maa berigtige den Beretning, jeg før gav Dem om Kisterne; den første er af Tin, den anden af Mahogni, den tredie af Tin, den fjerde af Mahogni, og den femte af Steen. De havde isinde at begrave med ham et Sølv-Vandbæger, en Tallerken, Kniv, Gaffel og Skee, tilligemed nogle af hans Mynter; men de vare nødte til ei alene at lade Bæger og Brød, men ogsaa Sværd og Kappe blive tilbage, da der ei var Plads dertil. Sir Hudson vilde ikke tillade, at der blev sat nogen Inscription paa Kisten, saa den er ganske glat. Kort efter at Vagten afgik, marscherede vi bort. Jeg skal have Vagt der i Morgen. De Franske have udlagt Buonapartes Sølvtøi, Vaaben, Klæder &c. for at vi skulle see det; vi gaae derop om en Times Tid, for at tage det i Øiesyn. — For Øieblikket lev vel.

Fredagen den 11te Mai.

Igaar, kjære Moder, gik vi op for at see denne store Mands Effecter. Hans Sovekammere vare ordnede netop saaledes som de pleiede at være da han beboede dem, det er to Værelser, omtrent 14 Fod og 10 hver; de udgjorde en af Husets Fløie, og stode i Forbindelse med hinanden ved Enderne, det ene, der var nærmest den øvrige Deel af Huset, gik ved en Glasdør ud til Haugen. Han havde i hvert Værelse portable Jern-Sengesteder, der nøiagtigt lignede hinanden, med Messingfjedre, hvor-

paa Sengen skulde hvile. Værelserne vare behængte med Hvidt; over Kaminen, i den yderste Ende af det indre Værelse, hang hans Moders, Josephines og Jeronimus's Portrait, og tvende Portraiter af hans Søn, aftagne i forskjellige Aldere; en Sopha stod i Nærheden, hvorover der hang et smukt malet Portrait af Marie Louise og hendes Barn. Saavidt jeg kunde erfare, pleiede han at skjule sin nedslagne Stemning; men naar om Aftenen Alle havde forladt ham, og han troede sig ubemærket, yttrede den sig, og han gik da fra Sophaen til den ene Seng, og fra denne til den anden, og tilbage til Sophaen; saa at han neppe hvilede fire Timer uafbrudt. Hans Klæder vare alle lagte ud i samme Værelse; Kjoler, Beenklæder, Hatte, Skjorter, Strømper, Skoe og Støvler, Kikkerter, Geværer, Pistoler, Kapper, Handsker ꝛc.; Kjolerne vare simple Uniformer af forskjellige Farver, uden andre Zirater, end Stjerner og Epauletter. Jeg proberede en af hans trekantede Hatte, han maa have havt et overordentligt stort Hoved, thi den vilde ikke passe mig naar jeg satte den fiirkantet paa (som han altid bar den) men kun naar jeg tog den paa skjons. Pistolerne vare de skjønneste, jeg nogensinde har seet; der var kun en Kasse, som indeholdt to Par, smukt indlagte med Sølv og Guld. Hans Ridetøi var der ogsaa; Skarlagens, kantet med brede Guldgalloner. Geværerne vare Bøsser af forskjellige Sorter, den ene var sendt ham fra vor Konge. I det andet Værelse var Sølvtøiet og Porcelainet; der var et complet Service af Sølv,

et Service af Guld-Knive, Gafler og Skeer, uden Tallerkener eller andet meke; Ørnen med Kronen paa Hovedet og Lynstraalen i Kloen saaes naturliigviis overalt. Der var et Dessert- og Kaffee-Service af Porcelain, det skjønneste troer jeg, der vel nogensinde er forfærdiget; paa hvert Stykke forestilledes en Daad af Napoleon; men det besynderligste af dem alle var et med Frankrigs Kort paa; hvert Landskab og hver Figur, der var forestillet, taalte den noiagtigste Undersøgelse; paa hver Sauceskaal saaes Büsten af En eller Anden. Jeg har hidtil glemt at nævne hvorfra det er jeg har skreven. Jeg veed, at De holder meget af nogle af de Navne, vi give Stederne, og derfor vedføier jeg dette.

Grav-Vagten, den 13de Mai.

Klokken er nu næsten ni; Vinden hviner frygteligt over Punschebollen, og suser over den arme Napoleons Grav. Jeg har en Skildvagt spadserende paa hver Side af den; den er endnu ikke færdig. To Franskmænd kom idag for at besøge den; de beklagede meget hans Død, og bad mig om en Qvist af Pilen, der hænger over Graven. Jeg kunde ikke nægte en gammel Tjener dette; han deelte den med den Anden; de lagde den i deres Hattepul, takkede mig meget varmt, og forsikrede, at den var dem mere værd end Guldkroner; derpaa toge de sig en Drik Vand ved hans Kilde.

Den 20de Mai.

Dette Brev haaber jeg vil komme paa Posten iaften; jeg maa derfor snart slutte. En Miniaturma-

ler, en Hr. Rutize, har aftaget et meget heldigt Portrait af Napoleon efter hans Død; han har i Sinde at tage det hjem og lade det stikke. Jeg har subscriberet paa 5 Expl., som jeg har bedet, maae blive aflagte til min Fader, hos Hr. R. B —; Jeg haaber, at de ville finde Deres Behag. Det blev taget den anden Dag efter hans Død, førend Masken af hans Hoved blev aftaget. Napoleon har efterladt til Dr. Arnot, en af vore Læger, der gik til ham, en Guld-Snuustobaksdaase og 600 Napoleonsdorer, alle nette, nye, gule smaae Krabater. Jeg har kun Tid til at bede Dem forsikre min kjære Fader og mine Bedstefædre i Skotland og Irland om min oprigtigste Kjærlighed; ligesom jeg, min dyrebareste Moder, altid vil forblive Deres kjærlige Søn.

D. C. D.

Asbjørn og Thora.

(Træsnit.)

Høstsolen blinker lifligt, frisk blæser Østenvind,
I Ulvesund en Snekke stolt og herligt stryger ind,
Med broget Skjold i Masten, med gyldne Fløi paa Top
Den skyder gjennem Bølgeskum sin stærke, slanke Krop.

Hvor Kulsbjerget hæver sin grønne Spids i Sky,
Mens Foden sig gjemmer luunt i Skovkrandsens Ly,
Hvor Bølgen slaaer mod Klinten, og Bækken gaaer deri,
Den giver op sit Seil, og lægger roligt bi.

Den Viking staaer paa Toft, og skuer ind mod Land,
Han kneiser med sit Hoved, den vældige Mand;
Hans Øie luer venligt, men kraftig er hans Færd,
Op skyder han sin brede Hat, og støtter sig paa Sværd.

„Langt oppe hist i Skoven der staaer et Bondehuus,
„Af Bøge rundt beskjermet mod Vinterstormens Suus,
„Og Bondens rige Lader bag Toppen kan I see;
„Den Mand vil jeg nu giæste to Dage eller tre.

„I Lasten ligger Øl og Miod og røget Flesk og Kiød,
„Og giæster I en Bonde, betal ham for hans Brød;
„Men den, som røver Kid og Lam, skal snart i Helheim boe,
„Ved Thor! det sværger **Asbjørn**, og ham kan I troe!"

Søgutterne forstaae ham, de løfte deres Hat,
Saa bliver han i Jollen flux til grønne Strandbred sat;
Den milde Sommervind omkring hans Kinder slaaer,
Han aander Skovens friske Luft, og op ad Banken gaaer.

Glad hører han paa Fuglene, de synge dog saa dansk,
Saalænge har han hørt dem at qviddre velsk og fransk;
Mens Odins Øie luer mellem Bøgenes Top,
Han trænger giennem Krattet, og jager Haren op.

Han hører Hunden glamme, og snarligt han staaer
Med bankende Hierte ved Bondens Urtegaard,
Der leirer sig om Huset med Hække rundtomkring,
Og ender sig ved Høien, hvor Bækken gjør et Sving.

Hvi banker da hans Hierte? — Ak! han seer sin Fæstemøe,
Den fuldeste Rosenblomst paa hele Siellands Øe;
Alt fra den spæde Alder var **Thora** ham bestemt,
Sex Aar han drog i Leding; hvis hun ham nu har glemt?

Der staaer hun nu i Haugen, som den rankeste Vaand,
Og strækker mellem Grenene den flittige Haand,
Hun hæver sig paa Taaen, og plukker Æbler ned,
Og lægger dem i Kurven af det hvide Pileved.

Med sine trinde Fingre hun reder Træets Blad
Af de guldgule Lokker, og skiller dem ad;
Da seer hun Ungersvenden, som kiger skjult derind,
Da isner hendes Hjerte, da blegner hendes Kind.

„Hist lurer jo en Viking bag Pilehækkens Væg,
„Saa rank som et Straae og saa stærk som en Eeg,
„Ved høire Hofte Øxen med Sølverblomst indlagt,
„Det brede blanke Sværd ved den venstre holder Vagt."

„Hvor mon han vel har røvet den gyldenblanke Ring,
„Som slynger sig om Armen med Bugter og med Sving?
„Og Hornet af Sølv? — Men hvor vil jeg dog hen!
„Det er jo Asbjørn Bonde, min høitelskede Svend!"

„For sex Aar siden vi legede i Eng,
„Af Mod han var en Kjæmpe, af Alder kun en Dreng;
„Nu er han sex Aar smukkere! Eia! hvor er han smuk!
„Ih! Freia mig bevare! mon han hørde det Suk?"

„Men at skræmme mig saaledes! naa, bie du mig kun!"
Med Fingren lagt paa Kinden hun grunded' en Stund,
Saa iilde hun til Laagen, og lukkede den op,
Og vinkede ad Manden over Hasselbuskens Top.

„Hvis ei du er en Viking med vildt og blodigt Sind,
„Saa træd igiennem Haugen med mig i Hallen ind;
„Min Fader er til Skovs; men det er Skik i hans Huus,
„At hver en Vandringsmand skal lædskes af hans Kruus."

førde ham i Stuen, lagde Hyndet paa Bænk,
akde ham i Hornet den første Velkomstskjænk,
bredte Dug paa Enden af det lange Egebord,
itte Fadet frem med Skinken trind og stor.

sysled' hun omkring ham; men han saa stille sad,
ørde ikke Haanden til Drik eller Mad.
Hans Øie hende fulgde, ihvor hun monne gaae,
En brændende Længsel udi hans Blikke laae.

„Men see, du vil ei smage hverken Suul eller Brød,
„Saa spiis af denne Frugt, du kan troe den er sød,
„Og vil du ikke dette, saa fortæl mig da,
„Hvor gaaer vel din Vei? og hvor kommer du fra?"

„Saa vidt om alle Land jeg paa Bølgerne drog,
„Hist hviler sig min Snekke fra det vildsomme Tog,
„Med Kong Regner har jeg vovet i Frankland en Dyst,
„Og mine Sværd har blinket paa Grækenlands Kyst."

„Nu vil jeg Plougen tømre i min rolige Boe,
„Hvor Bøgene værne, og hvor Axene groe;
„I Høsten vil jeg bede i Skov den vilde Soe,
„Om Vintren vil jeg tømme mit Mjødhorn i Roe."

„En trofast Ven mig fulgde paa Havets stærke Flod,
„Han fulgde mig, ihvor jeg saa gik eller stod;
„Han hedder **Asbjørn Bonde**, og han sendte mig afsted
„At bringe dig god Hilsen, — og Smykker har jeg med!"

Han sagde det saa hurtigt, og drog saa et Suk,
Og tømde saa et Mjødhorn med vældige Sluk;
Men Pigebarnet rødmede, hun smilde og loe,
Og bukkede sig hastigt, og spændte sine Skoe.

„Ak! ja jeg kan nok huske ham, vi legede i Eng
„For sex Aar siden, da han endnu var en Dreng;
„Nu kjendte jeg ham ikke, det troer jeg bestemt,
„Og mig har han vist ogsaa for længe siden glemt?"

„Nei, frisk dit Minde leved i hans Hjerte overalt,
„I den fredelige Bugt, og hvor Slyngeregnen faldt,
„I duftende Lunde, blandt Roser og Jasmin,
„I Kamp, naar Sværd opstemde de frygtelige Hviin."

„Saa tidt har Freia hørt hans forelskede Ord,
„Dit Navn han ofte satte mellem Odin og Thor,
„Hans Troskab er saa grøn, som Bøgetræet hist,
„Og aldrig vil den visne, det kan du troe forvist."

„Vel mangen faver Qvinde ham sendte søde Blik,
„Men aldrig ham berusde den stærke Luedrik;
„I Myklegaard de vrimle, som Foreller i en Aae,
„Men aldrig fik de Ungersvendens Hjerte til at slaae."

„De ere slanke Svaner med krumme Ørnenæb,
„Gazellens frække Øie, Paafuglens stolte Slæb;
„Ei Morlandets brunrøde Rose blev ham kjær,
„Kun du, hans danske Lilie med Morgenrødens Skjær."

Med søde Smiil paa Læben hun hørde hvert hans Ord,
Og lænede den hvide Arm paa mørke Egebord,
Hun sagde: „Ak, nu hører jeg, du er da vist en Skjald?
„Du øver dine Kunster, og følger Bragurs Kald!"

„Hvad du har sagt om Asbjørn, det er jo grumme smukt,
„Men i mit Hjerte bærer det dog ingen liflig Frugt.
„Hvi reisde han saa vide bort, mens jeg var end et Barn?
„Ak, nu har Freia fanget mig udi et andet Garn."

Det sagde hun med Liste; — men bleg som en Væg
Han strog sig varsk med Haanden om det krusede Skjæg,
Og reisde sig fra Bænken, og tog til sin Hat,
Ned ad den lange Halle han skyndte sig brat.

Da hørde han: „Ak! Asbjørn!" fra hendes Læber lød,
Ham foer igjennem Hjertet en Glædeszittren sød,
Som naar en kjølig Luftning i stille Sommernat
Heel pludseligt hensvæver i det gysende Krat.

Han vendte flux sit Hoved, han læsde hendes Blik,
Der laae en reen Forklaring, han ingen anden fik;
De favnedes saa kjærligt, de trykked Mund paa Mund,
Saa tæt som Tvillingmuslingen paa Havets tause Bund.

Den gamle Thorkil feired saa stolt en Bryllupsfest,
Og alle Asbjørns Gutter de vare med til Gjæst;
Heel lystig Leeg blev drevet med Dands og med Sang,
Mjødhornet stod ei stille, mens Harperne klang.

Den tredie Dag til Stranden gik det hele Bryllupstog,
Hvor Snekken utaalmodig laae i Bølgerne, og slog;
Med rige Skjænk og Gave blev Ruffet fyldt paastand,
Sidst førde man den bedste Skat ud fra den grønne Strand.

Høstsolen blinker liflig paa Himmelspeilet klart,
Da bugne sig de hvide Seil, og Snekken tager Fart;
Hvem fører Vestvinden vel af Ulvesundet ud?
Ak! det er Asbjørn Bonde og Thora, hans Brud!

Christian Winther.

Literair-Noticer fra Sverrig.

(Af et privat Brev.)

— — Tegnér har for længere Tid siden fuldendt sine „Minnen från Lund," men endnu er dette med Længsel ventede Poem utrykt. Man sagde en Tid, at den store, elskede Skjald agtede at samle og udgive sine Digte; men troværdigere er et andet Rygte, som paastaaer, at Frithiofs Sanger ved en Leilighed har yttret, at det var hans Agt, at efterlade sine digteriske Arbeider til Arv for sine Børn. Maaskee besidde faa Digtere en saa elskværdig Characteer, et saa godt og aabent Hjerte som Biskop Tegnér, og da han unægtelig derhos er den lærdeste Digter i Sverrig, er det Skade, at han ei mere kan opoffre sig til sin Kunst. Hans vigtige Embede i Staten optager Meget af hans Tid og Kræfter. — Professor Geijers Sangmoe er forstummet; men den geniefulde Mand gaaer frem paa en anden, ligesaa ærefuld Bane. Geijer er udentvivl større Historiker end Digter. Om ei hans „Viking" havdeført hans Navn til Udødeligheden, vilde hans „Svea-Rikes Håfder" sætte ham ved Siden af en Celsius eller Lagerbring. „Idunna," som skylder ham Livet, ligger i Dødskamp. — I forrige Sommer indtraadte Atterbom i et lykkeligt Ægteskab, og man mener saaledes, at han snart skulde være færdig med den anden Afdeling af „Lyksalighedens Ö" Men dertil høres endnu intet. For megen Lyksalighed gjør maaskee Mennesket uvirksomt. — Saavidt jeg veed er „Julie de St. Julien, eller Frihedsbilden," det sidste Digterværk af Franzéns Haand Som Secretair i det svenske Akademie og Sognepræst i Stokholm har Dr. Franzén virkelig ingen Tid tilovers, men den Skjald der besang Creutz, taber intet ved sin Lyre. — Du veed maaskee alt, at Nicander har vunden den store

Priisbelønning i det svenske Akademie for f. A., for sit Digt: „Tassos Död," efterat han i 1825 har vundet den mindre for „Fosterlandskänslan" Man regnede i Begyndelsen Nicander til den saakaldte nye Skoles Medlemmer, og troede altsaa, at han ei skulde kæmpe om det akademiske Guld, helst siden Akademiet, i Nationens Øine, har tabt meget af sin gamle Majestæt; men Guld og Hæder ere lokkende, og Nicander vil maaskee tilvinde sig en Plads blandt Sveas Skjalde. — Siden saavel det Italienske som det Engelske Sprog er begyndt at studeres med mere Iver, ere Tassos Værker ei ukjendte for Svenskerne. Hans „Gerusalemme Liebrata" er oversat af H. E. Grev Skjöldebrand. — I det Theologiske Fag er et Arbeide udkommet, som isærdeleshed fortjener Omtale: „Förnuft och Uppenbarelse", en ypperlig Afhandling af Adj. Bergqvist. Den er fornemmelig stilet imod de Wettes Bog: „Religion und Theologie"; og da Bergqvist er en Elev af afdøde Schartau, eller rettere en Discipel af den store Mester, Jesus af Nazareth, saa kan man ogsaa vente sig meget af ham. Den nævnte Afhandling er at betragte som et skjønt Malerie, hvis Grundfarve er ægte bibelsk Christendom, og hvis Figurer vise sig i rene philosophiske Dragter: over hele Stykket svæver en poetisk Glands. Den udkom kort før sidste Aars Præstemøde i Lund, hvorved ogsaa viste sig, at idetmindste en Deel af det svenske Præsteskab elsker sine Studier, og kappes i Dannelse og Kundskaber med hvilketsomhelst Lands Kleresie. Ved Præstemødet oplæstes en Mindesang over den fortjente Schartau, af Mag. Lindeblad, som optoges med meget Bifald.

En af vore første Prosaister er Hr. Palmblad i Upsala. Hans „Palæstina", hvoraf 2det Oplag er udkommet, indtager udentvivl den første Plads blandt hans Arbeider. Hans „Geografi för Ungdom", er til sin Hensigt ganske fuldstændig, og desuden det nyeste Arbeide i dette

Fag, som vi for nærværende Tid eie. — Blandt flittige Literatorer indtager ogsaa Thomæus en fortjent Plads. Det er især deleshed Historien, han gjør til sit Studium, og han har i denne Videnskab udgivet flere gode Afhandlinger. „Christna Kyrkans Historia i Sverige" er berømt, og eier saameget desstørre Værd, som Forfatterens eget Hjerte rører sig i sand Christendom, hvorpaa selve Bogens Aand er et Beviis. For ikke lang Tid tilbage har Thomæus indbuden til Subscription paa tvende Arbeider, som laae færdige til Trykken. Det ene er et svensk Literatur-Lexicon, omtrent som det Nyerup har skjænket Danskerne. Sverrig eier mange fortjente Mænd, som med Held have betraadt Forfatter-Banen, og i et Slags Pantheon maae vi vel ihukomme dem. — Vor berømte Zoolog Nilsson hjemkom i Efteraaret fra en videnskabelig Reise i Norge og over Sverrig, og Resultaterne heraf vente vi i en snart udkommende Deel af hans „Svenska Fauna." — Prof. Lidbeck i Lund holder ei, som sædvanligt, akademiske Forelæsninger i indeværende Halvaar. Endnu agter han dog ikke at hvile sig paa sine Laurbær, men vil anvende denne og de følgende Semestrer til at fuldføre Bygningen af Sangens Tempel. Hvilken æsthetisk Bygmester han er, det veed man ogsaa i Danmark. Den unge Lundblad, som nu bestrider det æsthetiske Hverv, er virkelig en theoretisk Æsthetiker, og Carolinas Ungdom hører ham gjerne. — En ung Præstemand fra Biskop Tegnérs Stift har i et halvt Aars Tid gjort megen Opsigt i Stokholm ved sine Prædikener. Hans ualmindelige Nidkjærhed og Popularitet samlede en utallig Folkemængde omkring hans Prædikestol. Et Rygte sagde, at han snart skulde forlade Hovedstaden, og strax havde et Antal Borgere i Stokholm en Supplik færdig til Kongen, hvori de anholdt om at Hr. Nyman — saa er Prædikantens Navn — maatte blive hos dem et Aar endnu: de vilde selv bekoste hans Ophold.

i Hovedstaden, hvor man trængte til ham for det mindre dannede Folks Skyld. Imidlertid udnævntes Nyman til Præst ved Vanås Fæstning i Vestergothland.

Som et Bidrag til Literaturens Historie i Sverrig, maa jeg nævne, at der næsten i de fleste af Rigets Stæder er indrettet Læseselskaber. I disses Bibliotheker, som staae aabne for Alle, er, foruden Romanerne, Adgang til gode historiske Værker, og der savnes ei udenlandske Arbeider. Saaledes har jeg f. Ex. seet Oehlenschlägers og Baggesens Værker at staae ret fredeligt tilsammen paa een og samme Hylde i en saadan Bogsamling.

Om et Poem, som ikke findes i fierde Bind af Prams udvalgte digteriske Arbeider.

Præfulgebat eo ipso quod non visebatur.
Tacitus. Ann. libr. 3 c. 76.

Intet Stykke af alle dem, der findes i Samlingen af min forevigede Vens Digte, har sysselsat mig mere at efterspore, intet været mig ubehageligere ikke at kunne komme paa Spor af, end en Cantate af ham i Anledning af Enkedronning Juliane Marias Jordefærd. Jeg har gjennemsøgt hans efterladte Papirer, efterseet Minervaregisteret og øvrige deslige Efterretninger, giennemstøvet forskiellige Samlinger af den Tids Flyveblade og Tidsdigte; alt forgiæves; og dog bares det mig saameget mere levende for, at der maatte være noget deslige til, da jeg kun alt for vel erindrede mig, at der var forefaldet en liden Ord-

vexling mellem os derom, i det han nemlig yttrede sig utilfreds, at jeg ikke med den Redebonhed, han fandt sig beføiet at forudsætte, var kommet et henkastet Ord af ham om Plads til det i Minerva, imøde, og det i en Tone, som jeg endnu mindes. Hvad jeg herpaa svarte, og om jeg har svart, veed jeg ikke; indrykket i Minerva blev det ikke, og at der har været indsendt dertil, skulde jeg saameget mere omtvivle, som det, da det i disse Dage kom mig for Øie, var mig aldeles nyt; ligesom jeg og, da jeg al Søgen uagtet ingensteds fandt det, fuldt og fast troede, at han havde opgivet, eller i det mindste ikke udført dette Arbeid, saameget mere, som jeg ved min Eftersøgning troede mig forvisset om, at det ikke var blevet offentlig brugt.

Men neppe er Bindet udkommet, før jeg ved at giennemløbe i anden Hensigt Maanedsskriftet Iris og Hebe for 1796, i Novemberhæftet finder denne Cantate aftrykt med følgende Note: „Dette Stykke blev til for at opføres i et Selskab her i Staden, hvis Musikdirection havde anmodet Forfatteren om at forskaffe noget passende til at afsynges paa Sørgefesten i Anledning af Dronningens Død. Uforudseete Hindringer giorde imod samme Directions Ønske, den bestemte Anvendelse deraf umulig. Da imidlertid adskillige havde faaet at vide, at en af mig forfattet Cantate havde været bestemt til, den Gang at gives, hvilke ikke ere underrettede om de Aarsager, der uden min eller nogen andens Brøde, hindrede dens Opførelse, saa har jeg troet, at jeg, for at forekomme vrange Domme, skyldte mig selv at lade den trykke, hvilket herved skeer, da Hr. Hofboghandler Poulsen fandtes villig til her at give den Plads, uagtet jeg villig erkiænder mig enig med dem, som maatte troe, at der, om den var bleven utrykt, intet havde været tabt for Læseren. Den Læser, som saa troer, beder jeg om Forladelse for Spilden af det Par Blade, som herved efter deres Tykke unyttigen opfyldes." Saa glad som

Jeg blev ved uventet at finde hint forlorne Faar, hvorom Jeg allerede havde opgivet Haabet, saa betænkelig giorde iden nys afskrevne Note mig. Ikke, som om jeg fandt mig meent, eller i det mindste truffet, som en, der torde troe, at der intet havde været tabt for Læseren, hvis det var blevet utrykt; sikkerlig er det ikke, hvad man tiltroer mig at mene om et Prammianium, om jeg end ikke kiænder det; hvilket og den Umage, jeg har gjort mig, for at opspore dette, i det mindste for mig og min Samvittighed, noksom torde godtgiøre. Meget lidet maatte man derimod være bekiændt med den Aand, der for Dieblikket er tilorde i vor Døgnlitteratur, for at kunne drage i Tvivl, at blot een af dens Spyfluer behøvede at blive opmærksom, eller at giøres opmærksom paa, at denne Cantate her af mig var udeladt, for strax offenlig at anstille lærerige og opbyggelige Betragtninger, hvorledes og hvorfor det var skeet.

Jeg vil derfor skynde mig at forekomme det Hele, ved at erklære, at det er skeet af fuldkommen Uvidenhed, da jeg ikke kiændte, i det mindste ikke vist erindrede denne Cantates virkelige Existence, og det ikke faldt mig ind, i Maanedskriftet Iris og Hebe at søge et Arbeid af Minervas første Udgiver. At Pram lod den indrykke der, er uden tvivl foranlediget ved, at Hastes Cantate, brugt ved Sørgehøitiden i samme Anledning, stod indrykket i det forrige Hæfte, og at den ikke er bleven mig meddeelt, tør vel blot komme af den Omstændighed, at jeg just i denne Tidspunkt opholdt mig paa Landet i et nylig opdaget giestmild Vennely, hvor jeg søgte at undfly, — hvad man dog ikke undflyer,*) havde overladt Høgh = Guldbergs broderlige og nidkiære Omsorg min Tilskuer, og lod den just den Tid vel forsynede Minerva saa temmelig passe sig selv.

---

*) Qvis exsul se qvoqve fugit?

Horat.

Omstændighederne, som giorde, at denne Cantate ikke blev efter sin Bestemmelse opført i det Selskab, som den var skrevet for, ere mig nu aldeles ubekiendte, og vare mig vel neppe bekiendte nogensinde. Selskabet var udentvivl den endnu bestaaende Harmonie, hvor Pram altid var et meget nidkiært Medlem, medens jeg hverken var deri, eller, efter Tilskuerens Begreber om, hvad han kaldte Qvindeclubber, havde Interesse derfor. Jeg veed derfor hverken, om der nogen Fest i denne Anledning blev holdt, eller skulde været holdt; om Cantaten er forfattet til giort Musik, eller componeret, eller bestemt til at componeres, saalidet som hvad i Følge af alle disse Anledninger kan have været i Veien, eller være troet i Veien, som man efter Prams Note imidlertid snart skulde antage.

At Digteren havde Ret i, ikke at ville lade dette Poem utrykt, torde allerede den ewaldske Begyndelse være nok til at vise:

Atter dybe Sukke lyde,
Glæden tier, Taarer flyde,
Folk! din Kongeslægt i Sorg du seer.
Føl, og deel den elsktes Klage,
Femte Fredriks ædle Mage,
Juliane, er ei meer.

Ja femte Fredriks, ja den fredegodes,
Spørg, Yngling! Manden, som end ei har glemt,
Som aldrig glemme skal den gode Konge,
O spørg ham om, hvordan den Konge elsktes
Fra Elben op til Vardøhuus,
I hver en Vraa af gamle, og af Unge.
O nævn blot end hans Navn, og see
Endnu den Dag i Dag erkiændtlig Taare,
Uskrømtet, ved Erindringen fremlokket,
At glindse frem i sølvgraa Oldings Øie.
O blot for hans Skyld skulde ogsaa hun,

Hans Juliane,
Sit Liv igiennem have været elsket
Af Dannerfolket, og dets Taare rundet
Ved hendes Grav; at hun var hans Udvalgte,
Var dertil nok....

Dog det er ikke min Hensigt her, at meddele hele dette Sørgeqvad, der med hvad ellers hidtil kan være undgaaet mig af, hvad Digteren i en Række af henved et halvhundrede Aar med rund Haand udspredde, skal tillige med hans Stærkodder og hans Skuespil Drømmeren, blive meddeelt i det femte Bind, hvormed Samlingen sluttes. Det var blot for, som Digteren om sit Tilfælde siger, at forebygge vrange Domme af dem, der saa gjerne søge eller skabe onde Aarsager, hvor de ikke kiende den virkelige, jeg troede at burde, saasnart jeg giorde Opdagelsen, skynde mig, at giøre den offentlig bekiendt, hvorhos jeg tillige troer det ufornødent i sin Tid, hvor Digtet optages, enten at meddele Noten, eller sige noget videre i denne Anledning, der i al Fald kun for Eftertiden kunde faae Interesse ved det Onde, man søgte, eller lagde deri.

At jeg ikke i hiin Tid har afviist, eller vilde have afviist et Arbeid, jeg vil ikke sige fra saa kiær og nøie en Vens Haand, men fra saa udmærket en Digters og Borgers Pen, om end dets Indhold, i det Hele eller enkelte Deele havde været nok saa afvigende fra, ja stridig mod min Overbeviisning, derpaa troer jeg ikke længe for de Dage, her omhandles, i Anledning af de zetlitzske Epistler at have givet Beviis. At der i det her omhandlede Qvad aldeles Intet var, der kunde, jeg vil ikke sige, beføie, eller foranledige, men engang friste mig til at nægte det Plads, aldeles Intet, som jeg kunde have ringeste Betænkelighed ved, at lade en Mand, som Pram, under sit Navn sige i mit Tidsblad, om der end deri, som vel for

det meeste i Alt, hvad anden Mand skriver, var det, jeg ikke vilde underskrive, som jeg da naturligvliis, ved at indrykke det, heller ikke giorde, vil man ved den flygtigste Giennemlæsning erkiænde; og var især, hvad han til Slutning om Juliane Marie selv sagde, saa aldeles overeensstemmende med, hvad jeg i Minerva havde, med Bifald af Danmarks Suhm, sagt om hende, at imellem mine Hovedbeviis for mig selv, at jeg ikke har kiændt det pramske Poem, dette ikke er det svageste, at jeg ikke isteden for mine egne Ord, her hensatte følgende af ham:

Den Retfærds Tid — o! den skal ogsaa komme,
Som hæver Hædersdaad sin Ret til Priis;
Men ikkun Hædersdaad! den Samtids Lovsang,
Saa tit misbrugt, hvad Værd har den, hvad Hæder!
Nei! see, med Sandheds Fakkel i sin Haand,
Fremgaaer Historiens Camene. Agtsom
I sine Rulder hun har samlet, ordnet,
Og veiet paa Retfærdighedens Vægtskaal
Hver vigtig Daad af Julianes Dage.
Det vorde hendes Minde; det skal bygges
Ei nu — ei snart — men glemmes skal det ikke,
Og opbygt skal det staae, og trodse Tiden.

At det altsaa var høist uforsætlig, uvitterlig, og da jeg erfarede det, mig til særdeles Misnøie, jeg — for at vedblive ovenstaaende Allegorie — er kommet til at lægge et Øieblikks Dølgsmaal paa een af de Rulder, Camoenen til dette Minde har samlet og bevaret, at det, saasnart jeg blev det vaer, blev mig en hellig Pligt, ikke mindre mod min Ven end mod mig selv, ikke at lade nogen Mistanke hvile paa os, som om denne forsætlig var undertrykt, og at den indløbne ufrivillige Forsømmelse til sin Tid og paa sit Sted skal blive oprettet, tillader jeg mig herved at bekiændtgiøre.

Bakkehuset den 16de Martii 1827.

K. L. Rahbek.

Abschiedsgesang an das dänische Vaterland,

im November 1826.

(Von C. Baggesen.)

Lass, väterliche Leyer! deine Saiten,
Gestimmt von schwacher, ungeübter Hand,
Ein frommes Lied mit ernstem Klang begleiten,
Des Sohnes Abschiedsgruss an's Vaterland.
Und Du, der einst der Saiten Gold durchrauschte,
Bevor Du scheidend am Cypressenzweig
Sie aufgehängt — o Du, dem jede Grazie lauschte,
Wenn Du sie stimmtest — sel'ger Geist, o steig,
O neige Dich herab aus deinen lichten Höhen,
Und lehre mich, was meine Seele füllt,
Wovon die Brust mir, Sprache fordernd, schwillt,
Aushauchen in des Lieds klangvollem Wehen.
Lebt wohl, ihr hainumkränzten, meerumspühlten,
Gastfreundlich milden Fluren segensvoll!
Ach daß ich euch schon wieder meiden soll,
Wo meiner Kindheit erste Freuden spielten!
Und die mit mir die gleiche Trauer fühlten,
Ihr Guten und Ihr Holden! lebet wohl!
Dank Euch für jeden Trost, den wie vom Himmel nieder
Ihr rieft, für jede Thräne, jeden Blick,
Und jeden Händedruck, womit als Brüder
Und Schwestern Ihr die Liebe wieder
Mir botet, die mir raubte das Geschick.
Ihr gabet mir, indem in euren Herzen
Ihr Den, den ich im Leben nicht mehr sah,
Lebendig zeigtet, Lind'rung tiefen Schmerzen,
Als wär' in Euch Er wieder für mich da!

Ihr lehrtet mich, Er werde niemahls sterben
In seines Volkes Seele, weil die Lieder,
Die er gesungen ewig tönen wieder,
Und seiner Grüft stets frische Kränze werben.
Ihr zeigtet mir den Himmel offen schon,
Und Ihn, verklärt, dem Kerkerqualm entflohn,
Vereinigt mit den Seinen, höhrer Feyer
Entzückt anstimmen eine neue Leyer!

O lohn' Euch Gott den Trost. Er lohn' ihn Dir,
Vor allen, hohe, reine Königsblüthe!
Die Du mit milder Huld und frommer Seelengüte,
Wie stets zu Traurenden, Dich neigtest auch zu mir.
Der Blumenfluren Dänmarks schönste Zier,
Bist Du, so strahle lang und spende Labungsdüfte,
Rings um Dich her durch laue Frühlingslüfte;
Bis einst der ew'ge Gärtner Dich zum Lohn
Von hier verpflanzt auf einen höhern Thron!

Wie um die Lilie sich die kleinern Blumen neigen,
Doch jede schön, und jede reich an Duft,
Wie schattend um die Blumen Bäume steigen,
Die kräft'gen Aeste wiegend in der Luft,
So zeigt Erinn'rung mir im Bilde Dänmarks Garten;
O möge seiner stets der gute Gärtner warten!
Dann steigst Du höher stets, o königlicher Stamm!
Und breitest über Länder, Inseln, Meere,
Die segensvollen Zweige schützend aus:
Beschirmend jedes Landmanns nied'res Haus,
Und öffentlicher Wohlfahrt starken Damm
Gesetzes Kraft, und Vaterlandes Ehre.

Dann grünt der Lorber frisch in Herthas Hain,
Mit dän'scher Eichen Treu und Kraft vermählet,
Dann werden ihrer Ahnen würdig seyn
Die Söhne von der Helden Geist beseelet,
Dann komm' ein Feind! — sein Heer wird nicht gezählet —

Wo er gelandet, modert sein Gebein.
Und Du, des Seemanns Stolz, erhabnes Schiff,
O Dania! von neuem steht dir offen
Die langgewohnte Bahn zu Ruhm und Macht.
Dein ist die See — kein Eis, kein Felsenriff,
Nicht Wogenbrandung, nicht des Sturmes Nacht,
Schwächt deiner Männer Muth und kühnes Hoffen.
Du steurest durch — nichts ist dir unerreichbar —
Du bringst — der alten Feindin Albion vergleichbar —
In deiner Flagge Schutz, zum fernsten Strand
Des Reichthums Glanz, der Künste milde Klarheit,
Gesetze, Freyheit, Christenthumes Wahrheit,
Und knüpfst von Pol zu Pol mit deines Fluges Band
Die halbe Welt an's kleine Vaterland. — —
Verkündet solche Zeiten, dän'sche Sänger! —
Ihr, die mit edlem Schmerz beweintet, Der voran
Euch gieng der Lieder und des Todes Bahn' —
Eilt eure Zeit voraus! o säumt nicht länger
Dem höchsten Preis die Leyer ganz zu weihn,
Und Morgensterne selbst des neuen Tags zu seyn.
Denn nicht zum Spiel nur stieg vom Himmel nieder
In eure Brust die Gottesmacht der Lieder:
Der Thaten Richter gab Unsterblichkeit,
Euch zu vertheilen nach Gerechtigkeit.
Auch Scherz sey Lehre, jede Klag' Erhebung,
Das kleinste Lied der höchsten Kraft Belebung.
Der wahre Dichter ist in Lust und Schmerz
Der ganzen Menschheit hörbar schlagend Herz.
Ich aber, Vaterland! — Obgleich von Dir getrennt —
Doch immer so dich meine Seele nennt —
Will dort, wohin die höchsten Wolken ziehen,
Wenn vor dem Nord sie deinem Strand entfliehen,
Am Altar, den die Kräfte der Natur
Nach wilden Kampfe dem, der ihn geschlichtet,

Im Angesicht des Himmels aufgerichtet —
Hoch über jeder meerumspühlten Flur,
Hoch über allen Menschenwercke Spur,
Wo keines Sklaven Fus noch hingetreten —
Auf höchster Insel in der Lüfte Meere,
Wo freyer sich die Seele himmelan
Auf Andachtsflügeln schwingt — hinknien und beten
Für Dänmarks Heil, für Dänmarks Ehre,
Für Friederich und Christian.

Afskedssang
til det danske Fædreland,
i November 1826,
ved Carl Baggesen,
frit fordansket af K. L. Rahbek.

Jeg har maaskee saa meget mere Føie at giøre Undskyldning, at jeg lader denne min Fordanskning træde op tilligemed det Baggesenske Afskedsqvad, da jeg ikke usandsynlig derved har skilt det ved det Held, at oversættes af vor Poesies eleganteste Veltaler, Udgiveren af Baggesens Værker. Men ikke at tale om den særdeles Interesse, dette Poem, fra sin elskelige Forfatter, har for mig, begeistrede det mig og saaledes ved Apostrophen til vore Skialde, der hensatte mig i hine Dage, da jeg første Gang henreves af hans Faders skiønne Sidestykke dertil, i Slutningen af Fortællingen, Poesiens Oprindelse, at jeg ikke kunde modstaae Fristelsen at prøve mit Held paa, frit at fordanske det. At jeg med Ord og Udtryk har tilladt mig mere

Frihed end med Tankerne, (eet eneste Sted undtaget, hvis Undskyldning for danske Læsere neppe vil være vanskelig) veed jeg; men man tillade mig at anmærke, at Forfatteren, som Digter, forekommer mig endnu mere den udødelige Hallers Ætling, end Baggesens Søn.

R. R.

Lad faderlige Lyra! dine Strenge, skiøndt med svage,
Med ubevante Haand jeg stemte dem,
Med Alvorsklang mit fromme Qvad ledsage,
En sønlig Afskeed til mit Fædrehiem.
Du, som i deres Guld var vant at bruse,
Før du bortvandrende dem i Cypressen hang,
Hvem hver Charite lytted, som hver Muse,
Naar Strengene du stemte til din Sang,
Boi, Salige! dig ned fra Lysets Throner,
Hvad Brystet hæver, og paa Ord gior Krav
Hvad svulmende mit Hierte fyldes af,
Lær mig indaande Sangens veemodsfulde Toner.
Lev vel! i Haves Krands, i Lundes Ly,
Velsignelsens giæstvenlig milde Sæder,
Ak skal jeg da alt atter eder flye,
Hvor de har spøgt, min Barndoms første Glæder?
Og I, der deelte Sorgen med min Siæl,
I Gode, og I Hulde! lever vel!
Tak for hver Trost, jeg som fra Himlen fik,
Hver Taare, hvert et Haandtryk, hvert et Blik,
Hvormed I broderlig og søsterlig
Den Kiærlighed bød mig tilbage,
I Skiæbnen saae mig at fratage.
En Lindring skiænkte I min dybe Smerte,
Da ham, hvem det ei meer i Live undtes mig
At see, jeg leve saae i Eders Hierte,

Som han i Eder leved op for mig.
I lærte mig, han uddøer ingensinde
I Dannerfolkets Hierte, da hans Sang
Gientoner evig med fornyet Klang,
Og friske Krandse vil til Graven vinde.
I viste Himlen aaben, ham befriet
Fra Jordefængslets Støv, forklaret staae
I Sines Kreds, henrykt sin nye Lyra slaae
Til meer ophøiet Jubelsang indviet.
Gud lønne eder denne Trost! han lønne dig
For alle, Kongers Hæder, rene, høie,
Som altid til den sørgende, til mig
Med milde Hyldest der dig vilde bøie.
De danske Blomsterenges bedste Pryd
Du straale længe, og, i milde Foraarsluftning,
Rundt om dig du udgyde Qvægeduftning,
Til Paradisers Gud dig, lønnende din Dyd,
Omplanter til en meer ophøiet Thrones Pryd.
Som mindre Blomster sig om Liljen bøie,
Hver Blomst dog skiøn og hver dog riig paa Duft,
Om Blomsterne de Træer skygge høie,
Kraftfulde Grene vaiende i Luft,
Saa Danmarks Have sig afbilder for mit Minde;
Dig gode Gartners Haand forsage ingensinde!
Høit, Kongeeeg, du kneiser da i Sky,
Og over Øer, Lande, Have breder
De signerige Grenes Skiærm og Ly,
Om hver en Landmands lave Hytte freder
Og Almeenvellets stærke Værn at være,
Beskiærmer Lovens Kraft og Fædrelandets Ære.
Da grønnes Lauren frisk i Herthas Lund,
Med Dannereegens Kraft, og Troskab sig formæler;
De fordums Heltes Aand i Farens Stund
En slige Fædre værdig Æt besiæler.

Og kommer Fienden da, ei spørges om hans Tal,
Enhver kun hører Fædrelandets Kald.
Og du, Sømandens Stolthed! høie Stavn,
O Dania! end staaer dig herlig aaben,
Din Arildsvei til Magt, og Hædersnavn,
Dit Havet er; ei Farens Nødselsstemme,
Den true, som den vil, kan danske Søemand skræmme,
Frygt kiender ei hans Mod, umuligt ei hans Haaben!
Hvad er ei at opnaae, o Dan! for ham og dig?
Du, Albion din fordums Fiende liig,
I Skyts af Dannebrog til fiernest Strand skal bære
Rigdommens Glands, de milde Kunsters Ære,
Og Love, Frihed, Christi Sandhedslære.
Fra Pol til Pol dens Flugt forbinder da
Den halve Verden med det lidet Dania.
Forkynder slige Tider, danske Skialder,
I der med ædel Smerte ham begræd,
Der Sangens, Dødens Bane foranskreed,
Iil Eders Old forbi! hans Stemme Eder kalder,
Til høiest Priis at vie Lyrens Slag,
Selv Morgenstierner for den nye Dag!
Thi ei i Eders Bryst ikkun til Leeg
Fra Himlen Sangens Guddomsmagt nedsteeg,
Han, Gierningernes Dommer, skiænkte Eder
Med Retfærd at uddele Evigheder.
Selv Spøgen Lære, Siæls Opløsning Klagen blive!
Den mindste Sang lad høiest Kraft oplive,
Den sande Digter er i Lyst og Smerte,
Almenneskhedens lydelige Hierte.
Men jeg o Fædreland! — skiøndt skilt fra dig,
Bestandig saa du kaldes skal af mig —
Vil hisset, hvor sig høiest Sky hendrager,
Naar fra din Strand Nordvinden den forjager,
Ved Altret, som Naturens Kræfter har,

Da deres vilde Kamp tilende var,
I Himlens Aasyn taarnet Ham til Ære,
Hvis Almagtsvink vod Kampen endt være,
Høit over hver af Hav beskyllet Bred,
Høit over Menneskeidrætters Fied,
Hvor aldrig Slavefod hentræder,
Paa høiest Øe i Luftes Ocean,
Paa Andagtsvinger hvor meer frit sig Siælen kan
Mod Himlen svinge, knæler jeg, og beder
For Danmarks Vel, for Danmarks Hæder,
For Fredrik og for Christian.

Elisabeth Benger.

En biographisk Skizze.

(Da Udgiveren i nærværende Hefte har meddeelt Herthas Læsere den sidste literaire Artikkel („Elisabeth Woodville", fra Lit. Souvenir), der af denne agtede Forfatterinde i England har seet Lyset, anseer han det for passende, i Forbindelse dermed, her i Oversættelse at levere nogle kortfattede biographiske Noticer om hende, som fra en Venindes Haand, læses i Literary Gazette, No. 521, af 13de Jan. d. A.)

Den 9de Januari d. A. døde, efter en kort Sygdom, Elisabeth O. Benger, Forfatterinde af adskillige interessante og polulaire Værker, fornemmelig af biographisk og historisk Indhold.

Dette beundringsværdige og fortræffelige Fruentimmer — et sieldent Exempel paa qvindeligt Genie, der kjæmpede

sig frem for Dagen igjennem Hindringer, som selv kunde have neddæmpet en mandig Aands mere dristige Kraft — var født i Staden Wells, i 1778. Hendes Fader blev, da han alt var til Aarene, af et eventyrligt Hang drevet til at søge Ansættelse i Marinen, og blev endelig ogsaa Skatmester paa et Krigsskib. De Gjenvordigheder, af hvilke han blev hjemsøgt, voldte i en Række af Aar en sørgelig Vaklen i hans Kones og Datters Planer og Livs-Udsigter, og hans Død, der indtraf udenfor Fædrenelandet i Aaret 1796, efterlod dem endeligen i trange Kaar. I flere Aar efter denne Begivenhed opholdt Miss Benger sig hos sin Moder i Wilt-Shire, hvor hun havde mange hengivne Venner og Slægtninger, der viste en stadig Interesse for hende.

En heftig Begjærlighed efter at erhverve sig Kundskaber, og en lidenskabelig Higen efter engang at kunne optræde paa Literaturens Bane, aabenbarede sig alt i hendes tidligste Ungdom, og forlode hende aldrig. Hendes Forbindelser vare intet mindre end literaire; og baade hendes Kjøn og hendes Stilling udelukkede hende fra ethvert Middel til Aandsdyrkelse. Forfatterinden af denne korte Skizze har hørt hende fortælle, at hun, under det Savn af Bøger, som hun en Tidlang maatte lide, pleiede at stille sig hen udenfor Vinduet til den eneste Boghandlers Lade i den lille Bye, hvori hun dengang befandt sig, for at læse i de opslagne Blade af de nye Bøger, som der vare udstillede, og at komme igjen Dag for Dag, for at see, om ikke en lykkelig Hændelse skulde have vendt et Blad om i en af dem. Men hendes Sjæls Tilbøielighed var saa afgjort, at en fornuftig, skjøndt ulærd Ven, endelig formaaede hendes Moder til at føie sig efter den, og omtrent i sit 12te Aar blev Elisabeth sendt til en Drengeskole for at lære Latin. I sit 15de Aar skrev og udgav hun allerede et Digt, hvori der, ihvor ufuldkomment det

end maatte være, røbede sig Kjendetegn paa hendes frembrydende Genie.

Endelig, omtrent i Aaret 1802, formaaede hun sin Moder til at flytte til London, hvor hun, fornemmelig ved Miss Sarah Wesleys venskabelige Iver, der allerede havde vidst at opdage hende i hendes Eensomhed, næsten i samme Øieblik som hun var kommen, fandt sig indført i saadanne Forhold, hvor hendes Fortjeneste blev fuldkommen erkjendt, og hendes Tilbøielighed opmuntret med Varme. Den i den lærde Verden velbekjendte, nu afdøde Dr. George Gregory og hans agtede og fortræffelige Kone, hørte snart blandt hendes meest trofaste og hengivne Venner. Det var af dem hun blev indført til Mrs. Elisabeth Hamilton, om hvem hun mange Aar efter har leveret en saa interessant Memoire, og kort efter til Mrs. Barbauld og til afdøde Doctor Aikin, med hvis Familie og især deleshed med Forfatterinden af dette svage Minde over hendes Genie og Dyder, hun sluttede det fortroligste Venskab, der i en Række af over 20 Aar aldrig blev afbrudt, og hvis Baand ikkun Døden opløste.

Mange andre Navne, blandt hvilke Digteren Campbell, Architekten Smirke (i hvis Datter hun fandt en Veninde for sit hele Liv) og den bekjendte Forfatterinde Mrs Johanna Baillie, ei maae forglemmes, kan føies til Listen over de Personer, der fandt Interesse i hendes Selskab. Kredsen af hendes Bekjendtskab udstrakte sig med hendes Rygte, og hun var ofte istand til at samle omkring sit simple Theebord, Personer, hvis berømte Navne vilde have tildraget sig Opmærksomhed i Hovedstadens stolteste Salonner.

Tidlig paa sin literaire Løbebane fristedes Miss Benger til at grunde sit Haab om et Navn paa sin Virksomhed som dramatisk Forfatterinde, hvortil hendes Genie i mange Hense.'' der fortrinligt syntes at egne hende; men,

efterat hun tilfulde havde erfaret de mangehaande Krænkelser, Ubehageligheder og Mistrøstninger, der for Tiden nedslaae Modet hos enhver, der beiler til Ære paa denne Bane, henvendte hun sine Evner paa Forsøg i andre Fag, og udgav først sit Digt over Slavehandelens Ophævelse, og siden tvende Romaner, der udkom anonymt. Alle disse Productioner vare høist fortjenstlige, men manglede noget af den Regelmæssighed og det Præg af Fuldendelse, der røber Mesteren; og hendes Held var ikke afgjort før hun forsøgte sig i Biographien, og efterhaanden udgav sine „Memoirs of Mrs. Elisabeth Hamilton", „Memoirs of John Tobin" og „Notices of Klopstock and his friends", hvilke sidste ledsagede en engelsk Oversættelse af deres Breve; og endelig, idet hun hævede sig til Historiens Gebeet, sit „Life of Anne Boleyn", og sine „Memoirs of Mary Queen of Scots" og „Memoirs of Elisabeth Stuart, Queen of Bohemia." Alle disse Værker erhvervede fortjent Popularitet; og hun vilde sandsynligviis have forøget sin literaire Hæder ved de under hendes Pen værende „Memoirs of Henry IV of France", hvis ei Døden havde hindret dette Værks Fuldendelse.

Men for dem, der kjendte hende og nøde hendes Venskab, udgjorde hendes Skrifter, i hvor rige de end ere paa Veltalenhed og Skjønhed, den mindste Deel af hendes Værd og Tillokkelse. Med det varmeste, ømmeste og taknemmeligste Hjerte, der nogensinde er givet Støvet i Eie, forenede hun den høieste Delicatesse og Adel i sine Følelser, en virksom Velvillie, der ikke kjendte anden Grændse end hendes Evne, og en ubegrændset Enthusiasme for det Gode og Skjønne, hvor hun opdagede det. Hendes livlige Indbildningskraft laante hendes Samtale en uudsigelig Ynde, som forhøiedes ved en anskuelig Aabenbaring af Characteer, der i sig selv er sjelden, og bliver det endmere ved at være forenet med en saa opvakt Phantasie og en saa glødende

Følelse. I selskabeligt Talent, hvad enten dette krævedes for en alvorlig eller en munter Stund, vare kun Faa hendes Lige; og hendes fordringsfrie hjertelige Velvillie og almindelige Medfølelse gjorde hende yndet af begge Kjøn, af alle Klasser og Aldere. Med saa Meget, der fremkaldte Beundring og Kjærlighed, forenede hun Alt hvad der fortjener Agtelse. Der var i hendes Characteer intet Spor af Misundelse eller Skinsyge; hendes Oprigtighed, Sandruhed og strænge Æresfølelse, der, som hun taknemmelig erkjendte, havde deres Udspring fra en fortræffelig Moders tidlige Lærdomme, vare uovertræffelige. Skjøndt fri for Stolthed, var hendes Følelse for det Sømmelige og Værdige saa stor, at Ingen kunde paalægge hende den mindste Forbindtlighed, der var istand til at fornedre hende i Nogens Øine; og hendes ædelmodige Tilbøielighed til meest at søge dem, der trængte til hendes Venskab, gjorde hende i selskabeligt Samqvem oftere til den, der modtog, end til den, der gav en Forbindtlighed. Ingen kunde være mere retfærdig imod Andres Characteer; ingen mere frimodig; ingen mere værdig den største Tillid af enhver Art.

Ihvor længe og hvor smerteligt hendes Savn end maa blive beklaget af dem, der tilfulde kjendte hendes fortræffelige Egenskaber, saa ville de dog ei kunne nægte, at deres Sorg er egenkjærlig. Et følende Hjertes Smerter var i langt større Maal hendes Lod end dets Glæder: — hun blev prøvet af Bekymringer, Savn og feilslaget Haab, og ei sjeldent af ufølsom Ringeagt og utaknemmelig Ligegyldighed. Hendes svage Constitution gjorde hende Livet til en lang Sygdomstilstand. Alderdommen vilde have truffet hende eensom og uforsørget; nu har hun taget Duens Vinger, for at flyve bort og søge Hvile.

Tegnérs Afskeedstale

til de Studerende i Lund.

(Holden, ved de offentlige Forelæsningers Slutning, paa den Kongl. Carolinske Læresal i Lund, den 9de April 1824.)

Jeg slutter hermed mine Forelæsninger over Thucydides, og med det samme slutter jeg ogsaa det offentlige Læreembede, jeg i 12 Aar har beklædt ved Akademiet. Det er naturligt, at det Dieblik da man aftræder fra et Kald, som man i længere Tid har røgtet, hvorved man i større eller mindre Deel har fæstet sit Sind, maa forekomme Enhver vigtigt og betydningsfuldt. Man befinder sig saaledes ved en Afdeling af det menneskelige Liv, det er et Tidsskifte, et Slags Nytaar, som maa vække en Mængde Betragtninger hos ethvert ei aldeles sløvet Sind. Det Forgangne ligger bag os med alle sine Minder. Gives der nogle ubehagelige blandt dem, saa gjemme de sig i Skyggen: men de behagelige træde med usædvanlig Glands for Dagen; de staae som Frænder paa Bakkerne ved Stranden og vinke med Haanden en Afskeed til den Bortseilende. Det er som om man forlod et Fædreland, hvis Værd man først kjender naar man skilles derfra, eller som om man tog Afskeed fra en Omgangsven, til hvis Feil man har vant sig, hvis Fortjenester man aldrig agter høiere, end naar man staaer rede til at forlade ham. Og nu Fremtiden, de nye Forhold, den medfører, hvor dunkle, hvor usikre maae de ei synes os? Det er Lunde, seete i Frastand: hvo veed hvad der boer under deres Grene? I Sandhed, Vanen virker mægtig paa det menneskelige Sind, og hvilketsomhelst Kald fængsler os efterhaanden med tusinde Baand, fra hvilke man ei lettelig løsriver sig. Er man da tillige overtydet om, at dette Kald i sig selv er vigtigt, at det ei kan, eller i det mind-

ske ei burde være uden al Indflydelse paa menneskelig Dannelse: da maa det Dieblik, da man staaer rede til at forlade det for bestandig, paa eengang blive baade høitideligt og rørende. —

Det vilde være let, mine Herrer, at slutte mine Forelæsninger med det, hvormed mange begynde deres, med en Lovtale over deres Emne. Jeg skulde kunne sige Eder, at ei blot ingen akademisk Lærdom, men at i Almindelighed ingen høiere Dannelse er mulig uden Bekjendtskab med det græske Sprog. Jeg skulde for en saadan Paastand kunne anføre Vidnesbyrd af berømte Mænd, og dertil lægge Vægten af flere Aarhundreders Overbeviisning. Jeg skulde i Anledning heraf kunne ophøie dette Studium paa alle, eller idetmindste de fleste andres Bekostning. Men dette vilde udentvivl være en Eensidighed. Jeg erkjender tvertimod gjerne, at i Verdens nærværende Forhold megen Dannelse, ja endog megen virkelig Lærdom er mulig uden Kjendskab til de klassiske Sprog. Thi hvorfor kaldes de klassiske? Klassisk er et Sprog ikke blot ved sin egen indre Uddannelse, men ogsaa, og i Særdeleshed, ved sin Literatur. Men en saadan Literatur have nu flere andre af de levende Sprog. Den Masse af Ideer, som udgjorde de Gamles Dannelse, er efterhaanden overgaaet i den almindelige Tænkemaade; vi leve af de Fonds, som Fortiden har samlet. Saa maatte det ogsaa være; thi ingen Ting i Menneskeheden er afsondret, menneskelig Uddannelse er en fortløbende Kjæde; det nærværende Led er altid sammenheftet med et foregaaende, og dette atter med et andet lige tilbage til Skabelsesdagen. Den ene Generation arver altid den anden; Dannelsens Historie er en fortløbende Forklaring over Menneskehedens store Arvelov. Men en saadan Arv er egentlig blot materiel: det er kun raae Emner, som det ene Tidsløb modtager af det andet, for at forarbeide og anvende paa sin egen Viis; Formen maa

altid være afhængig af den nærværende Tid og dens tilfældige Omstændigheder. Paa denne Maade har vor Tid længe iforveien tilegnet sig alle de Gamles væsentlige Ideer, i Lovgivning, i Videnskab, i Belletristik. De ere ei længer nye, de ere let tilgjængelige for Enhver: i hvilketsomhelst Sprog kan man indsamle dem. Man veed for nærværende Tid ikke blot hvad de Gamle vidste, men i mange Henseender uendelig mere: de Materialier, de have efterladt, ere ei blot samlede, men endog paa mangfoldig Viis forøgede; Erfaringen, som hos dem var et Barn, er bleven fuldvoxen, og er nu en moden Mand. Man har altsaa Ret naar man paastaaer, at den klassiske Literatur i vore Tider, nemlig i denne materielle Henseende, kan ansees for undværlig. Men hos intet Folkefærd i Verden har det Materielle i Dannelse, selv Kundskabsforraadet, været saa nøie forenet og sammenvoxet med dets Form, som hos Grækerne. Selve Ideen var for dem blot det ene Element af Dannelsen: det andet, ligesaa væsentlige, var dens Udtryk og sandselige Fremstilling, efter de almindelige Love for det Skjønne. Deres ældste Philosophemer over Naturen, deres oprindelige historiske Minder, afrundede sig strax fra Begyndelsen til poetiske Gestalter; deres første Lovgivning var metrisk, selve deres Guder gave blot poetiske Orakelsvar. De raae, men betydningsfulde mythiske Gestalter, som de modtoge fra Orienten, omdannedes af dem til idel Skjønhedsmønstre, Olympen blev et Musæum, ligesom Nationalsagnene bleve et Epos. Med eet Ord, den ydre Form var for dem aldrig ligegyldig, Grækerne vare fødte Formalister. Hvad der især deleshed udmærkede dem i denne Henseende, det var en naturlig Sands for det Passende og Sømmelige i hver Ting, en medfødt Afsky for al Overdrivelse og Udsvævelse, i hvilkensomhelst Form, en ligesaa sand som fiin Følelse for det Forhold, det netop Tilstrækkelige, som er det virkelig Skjønnes Norm og Væsen.

Man taler i Æsthetiken om en Skjønhedslinie; om en saadan gives, saa kunde man sige, at det gamle Hellas laae indenfor dens Grændser: det var den, som adskilte Landet fra Barbarerne. Derfor er ogsaa den græske Smag hos alle dannede Folkeslag i mere end een Henseende bleven anseet som Normalsmag. Hvad der er derover, eller derunder, eller paa Siderne, det er Plathed, eller Overdrivelse, eller Forvirring. Fornemmeligst og almindeligst gjelder dette om de dannende Kunster. De Olympiske Gudeskikkelser staae efter saa mange Aarhundreder endnu stedse i høi, i uovertruffen Skjønhed; det menneskelige Kunstnergenie afmaaler endnu den Dag i Dag sin Fremgang ene efter Nærmelsen til de evige Mønstre. Men ogsaa ihenseende til Belletristik, det vil sige ihenseende til Poesie, Veltalenhed og historisk Kunst, har man længe anseet de græske Mønstre som de ypperste. Dette er ogsaa rigtigt, om man alene, som billigt er, gjør de Indskrænkninger, som Sagens Natur fordrer, Thi Belletristiken i Almindeligheb og Poesien i Særdeleshed er en saa universel, en saa verdensomfattende Kunst, at den nødvendigt maa udtrykke sig paa mangfoldige ulige Maader. Hver Tidsalder, selv den raaeste, har sin egen Poesie, ligesom hver Bæxt har sin egen Blomst. Jeg sætter høi Priis paa den græske Digtekunst: men jeg er langtfra at ansee den for den ene rigtige, eller lige meget for den ypperste i alle Henseender. Der gives poetiske Fortræffelighed, er hvorom Grækerne ei havde, eller kunde have nogen Ahnelse. Elske I Billederne af en ikke blot riig, men yppig Phantasie, glædes I ved de djerveste Phantasieflugter til Zenith og til Nadir, ville I see en poetisk Verden fuld af rosenfarvede Underværker: da maae I vende Eder til Østerlands Digtekunst, hvor alle Figurer optræde i Purpur, hver Blomst gløder som en jordfast Morgenrøde, og Tankens Ørn flyver bestandig paa gyldne Vinger imod Solen. Men foretrække I Sindrighedens

Dybde og Betragtningens Alvor, elske I de kjæmpemæssige, men blege Skikkelser, som gaae omkring i Tusmørket og hvidske om Aandeverdenens Hemmeligheder og om Altings Forgjængelighed, uden Ærens: — da maae jeg henvise Eder til det iisgraae, til det sagnrige Norden, hvor Vala qvad Skabelsens Grundtoner, medens Maanen skinnede paa Fjeldene, Bækken slog sin eenstonende Sang, og Droslen sad i Toppen paa den gulnede Birk og qvad en Sørgesang over den korte Sommer, over den døende Natur. — Eller behager Eder Følelsens Inderlighed, og en Længsel, som ikke trives paa Jorden, men bestandig seer op til det himmelblaae Stjernetelt, hvor Saligheden boer, hvor det bankende Hjertes Uroe stilles: da bør I vende Eder til Vestens Romantik, helst i Middelalderen, da Troubadouren sang om en overjordisk Kjærlighed, og Ridderen kjæmpede lige ivrigt for den hellige Jomfrues og sin Skjønnes Ære. — Men elske I derimod mere Ideernes Rigdom og Reflectionens Sandhed, ville I skue ind i Dybet af Menneskets Bryst, ville I see alle Hjertets Aarer blottede ligesom ved et Trylleslag: da maae I gaae til den moderne Poesies Heroer, til de Faa nemlig blandt dem, som have fulgt deres egen selvstændige Vei, og ei lyttet til andre Indskydelser, end Tidens og deres eget Genies. — Alt dette udgjør udentvivl fortræffelige poetiske Elementer: ingen klassisk Eensidighed bør hindre os fra at erkjende deres Værd. Men i hvilke tunge, forvirrede barbariske Former maae vi ei opsøge dem, ligesom man opleder Diamanter blandt de meest øde Kløfter. Hos Grækerne derimod finde vi deres Elementer maaskee blot sparsomt: men Alt hvad vi forefinde, det finde vi fortræffeligt ordnet og afrundet. Hvad Corinna sagde til Pindarus, som i sin Ungdom viste noget Anlæg til orientalsk Overdrivelse, at man nemlig bør saae med Haanden og ikke med den fulde Sæk, dette var græsk Nationalsmag, det var en staaende

Grundsætning i den hele græske Belletristik. Vi finde der en Poesie, som selv under Følelsens kraftigste Udbrud behersker sig selv: den glædes med Maade og sørger med Anstand: den er som Polyxena hos Euripides, der endnu i Døden bestræbte sig for at falde med Værdighed. Vi finde en Phantasie, som Grækerne symboliserede under Billedet af Pegasus, som ikke blot har Vinger, men ogsaa Tømme. Naar Perseus paa den fløi Olympen for nær, da nedstyrtedes han, skjøndt selv en Gudeson, af de vrede Guder. Vi finde en poetisk Forstand, som aldrig forglemmer sig, aldrig glemmer det Hele for nogen yndet Deel, aldrig taber Fatning, Klarhed og Oversigt, selv i Begeistringens meest stormende Øieblikke. Vi finde, i Henseende til Form og Fremstilling, et Instinkt imod det Udsvævende og Overlæssede, en Omsorg for det reent Skjønne, en Tugt og Ave over Stilen, som ikke henriver, men indtager, ikke ryster, men beroliger. Alt er saa let, saa utvungent, som om det var opvoxet vildt, uden Kunst og Omsorg: det er saa enkelt og naturligt, som om det slet ikke havde kunnet være anderledes. Man kan sammenligne den romantiske Poesie, i alle dens Arter, med en Eeg, der i vældige, men uregelrette Former, fremluder fra en Bjergrevne over den dunkle Dal; men den Græske derimod er smekker, uden Grene og rank som et Palmetræ, med sin rige, men symmetriske Krone, og en Nattergal sidder mellem Bladene og synger. Den græske Poesie er at betragte som Tungen paa Kunstens Vægtskaal: den viser den rette Ligevægt, som er blot et andet Ord for det fuldendte Skjønne, medens den orientalske eller occidentalske Romantik eensidigt kaster sine tunge Masser i en af Vægtskaalerne. Med eet Ord, er Spørgsmaalet om blot poetisk Naturkraft, om Riigdom i Opfindelsen, om Tankens Djervhed, om Følelsens Lue: da staae Grækerne maaskee efter, eller i det mindste ei over flere andre Folkeslag. Men er atter Spørgsmaalet om

Sammensætningens Kunst og Forstand og Sandhed, om Formens usminkede Skjønhed, da ere de endnu og forblive de evige Mønstre, da maa jeg henvise Eder, ikke blot til Homer og Sophocles, men ogsaa til Plato og Herodot og Xenophon, thi noget ypperligere, noget mere fuldendt i denne Henseende, har hidtil ikke, saa vidt jeg veed, viist sig paa Jorden. — —

Men just dette, hvori den græske Literaturs ypperste Fortjeneste bestaaer, just denne Formens Skjønhed er det, som for enhver, der vil fatte den, gjør græsk Sprogkundskab uundværlig. Hvad en græsk Forfatter omtrent har tænkt og meent, det væsentlige Indhold af hans Skrift, kan man fatte ved Hjelp af en Oversættelse. Men Udtrykkets egentlige Characteer og Aand, alle de særstilte, ofte blot linguistiske Egenheder i Fremstillingsformen, disse ere saa sammensmeltede med Sproget selv, at de umulig kunne løsrives derfra og fremvises særstilt. Enhver Oversættelse, selv den meest troe, kan derfor om Alt dette ikkun give et omtrentligt og ufuldstændigt Begreb. Iſærdeleshed gjelder dette om Digterne, hos hvilke ofte en heel Række af Associationer fæster sig ved et eneste Ord, som ikke i noget andet Sprog kan gjengives ved et fuldkomment tilsvarende. De gamle uddøde Sprog have ikke blot en fra de levende forskjellig grammatikalsk Bygning, men ogsaa en egen poetisk Symbolik, der ofte med et eneste Udtryk aabner et heelt Gallerie af Billeder, som næsten altid maae gaae tabte i Oversættelsen. Forholdet mellem en saadan Oversættelse og Originalen er for det meste omtrent som Forholdet mellem et topographisk Kort og et Landskabsmalerie: det sidste viser os Floder, Lunde og Bjerge i træffende Billeder, medens det første i det Sted kun giver os forvirrede, betydningsløse Streger: vi faae et dunkelt Begreb, istedetfor en levende Anskuelse. Altsaa, for at forstaae de Gamle, maa man begynde med at

forstaae deres Sprog. Det er i Sandhed ubeqvemt, at Veien til det klassiske Skjønne begynder med at gaae igjennem Grammatiken og Ordbogen; men der findes virkelig ingen anden; og den, som vil naae Maalet, maa ogsaa underkaste sig Reisens Besværligheder.

Vi befinde os altsaa nu paa et Punkt, hvor vi kunne afvise de sædvanlige Indvendinger imod den græske Literatur, ikke med Magtsprog, eller Paaberaabelse af gammel Hævd, men med virkelige Grunde. Vi have funden, hvorledes og hvorfor det Characteristiske af denne Literatur ei kan indsees, eller i det mindste kun ufuldkomment, uden Kjendskab til Sproget. Men at en saadan Indsigt i Almindelighed bør ansees for vigtig, det formode vi ikke, at Nogen drager i Tvivl. Den er vigtig i historisk Henseende. Thi Grækerne indtage en saa udmærket Plads i den menneskelige Dannelses Historie, deres Indflydelse paa Europas nærværende Kultur er saa aabenbar, al bedre og renere Smag iblandt os er saa tydelig en græsk Colonie, at et nærmere Bekjendtskab med vor Dannelses Stamfædre ei kan, eller bør være ligegyldig for Nogen, som vil oversee Menneskehedens Gang, og har Sands for Udviklingen af dens ædleste Kræfter. Den er endvidere vigtig for Belletristen, som endnu i Aartusinder kan studere de gamle Mønstre, uden at disse skulle befrygte at see sig overtrufne i det, som udgjør deres egentlige Storhed. Den er ogsaa vigtig for den, som uden Lyst eller Evne til at blive enten Skjald, eller Taler, eller Historieskriver, desuagtet har Sands for det Skjønne og Ædle i Almindelighed, og elsker deres klassiske Udtryk. Men især deleshed vigtig er den for Akademierne, der ei bør bære deres græske Navn forgjæves, der som Universiteter maae omfatte, om ei det Hele, saa dog i det mindste det Væsentlige af universel Dannelse. Just i det Forhold, som den klassiske Literatur har gjort sig selv undværlig, og derved draget sig tilbage af den almindelige og

nødtørftige Dannelses Gebeet, i samme Forhold bør den ogsaa finde et Tilflugtssted ved Læresæderne. Den er som Nilen, der, efterat den har gjort Markerne omkring sig frugtbare, drager sig tilbage inden sit oprindelige Leie. Men der bør den ogsaa rinde umuddret, en kongelig Flod, hvis Aarer aldrig udtørres, hvis Kilder ligge paa Menneskehedens Bjerghøider. Allerede een Gang tilforn har den klassiske Literatur frelst Europa fra Barbariet. Tilbagegangen dertil er ikke endnu umulig. Den nærværende Tid forsøger i det mindste allehaande Veie til dette Maal. En af de nærmeste vilde udentvivl være den, om det kunde lykkes at gjøre de gamle Græker ligesaa forglemte, ligesaa miskjendte, som man vil gjøre de nye. Men vi ville haabe, at begge skulle staae ved sig selv. Vi ville haabe, at endnu efter Aartusinder en dannet Slægt skal beundre de fordums Helleners Genie, og prise de nuværendes Bedrifter, ligesaa troligt som det er, at vor nærmeste Efterverden, med Foragtens Ligegyldighed, skal spørge om Begges Modstandere: hvad heed de?

Men Timen er alt forbi, og jeg maa slutte. Undres ikke, om jeg, saa silde jeg kan, forlader et Sted, hvor jeg saa gjerne dvælede. Lærerens Kald er visselig bo ansvarsfuldt og møisommeligt; men hvad der paa den anden Side gjør det behageligt, er den Omstændighed, at han stedse lever blandt en opvoxende Slægt, blandt Ungdommen, som for det meste har en aaben Sands, et friskt Mod og en uforbunklet Anskuelse af Livet. Pindar siger om de Salige, at de i deres Land ikke have nogen anden Aarstid end Vaaren; ogsaa Læresædet har i denne Henseende en vedvarende Vaar. Men Vaaren er en kjælen Aarstid, og Blomsterdagene kræve fordobblet Omsorg. Værer derfor varsomme; thi hvis Blomsten forsømmes, saa giver

Høsten ingen Frugter. Frygter Gud: thi Gudsfrygt er ikke alene Viisdommens Begyndelse, men ogsaa dens Fuldendelse, for den, som ret opfatter den. — Ærer Kongen, thi i vort Land er Kongen blot det personlige Billede af Folkets Majestæt, og naar vi hædre Ham, hædre vi med det samme os selv. — Agter Eders Lærere: thi det er dog for Eder de arbeide, og deres Kald er ikke saa let, som I maaskee forestille Eder det. Bekymring sidder ofte paa Lærestolen, og naar Timen er forbi, er Dagens Arbeide ikke derfor sluttet. — Værer flittige: thi Flid er Fremgangs Moder, Livet er kort, men Kunsten lang, den som har forspildt Tiden, han har bortspillet sin Arv, ihvor riig han iøvrigt kan være. Regner ei heller for meget paa en lettere Fatteevne, eller paa større Gaver, som skulle erstatte Forsømmelsen. De store Gaver skjænkes Faa, og de, som have erholdt dem, vide vel, at de trænge til at dyrkes. Geniet er en fornem Gjæst: det trives ikke gjerne i Ukyndighens Pulterkamre. — Værer ordentlige: thi Orden er Arbeidets Hævestang, som løfter med Lethed selv de tungeste Byrder; men Uorden er som et Uhr uden Viser: det gaaer og gaaer, og Ingen veed endda hvad Tid det er. — Værer glade: thi Glæden tilhører Eders Alder, Glæden er Livets Gevinst, den er Sjælens Vinger. Men vogter Eder for Overmod, for det Slags Mod især deleshed, som øver sine Heltegjerninger i Tusmørket. I ere kaldede at stride imod, men ikke i Mørket, hvor ingen Laurbær groe. Den rette Glæde kommer af Sjælens Alvor, men vogter Eder for det falske Alvor, som spiller paa Ydersiden, og har sit Skildt hængende i det suurmulende Aasyn. Det rette Alvor ligger, som de ædle Metaller, paa Dybet. Dets Pande er for det meste klar, men selv boer det i Hjertekamrene. Og gjelder det om noget Stort og Ædelt, spørges der om det Sande, det Rette, det Hellige, da springer det op, som en ung Løve af sin Kule, og griber sit

Nov, men slæber det ikke. — Værer selvstændige: thi Selvstændighed er ikke blot Underviisningens, men ogsaa Livets høieste Maal. Naar Barnet kan gaae, bortkaster det sin Faldehat, naar Sindet er udvoxet, forlader det Gangstolen. Hvad I lære af Andre, det er i sig selv ringe; den rette Læremester er Eders eget Aarsbarn, han boer inden i Eder, han er Eders bedre Menneske. Ingen Lærer kan gjøre mere end løsne Vingerne paa den bundne Ørn; ville I flyve, da maae I prøve Eders egne Vingers Senekraft. Lærdom er Sjælens Spise. Men det er omsonst at vi made Eder, om I ei selv kunne smelte Maden, og forvandle den til Marv og Næringssaft. Prøver derfor selv, fatter, forstaaer, tænker: thi da først bliver Videnskaben Eders Eie. Troen er Overbeviisningens Barn, ellers er den uægte. Siger derfor ei blindt efter hvad I høre; det er Lyd og ikke Sag: Mundsveir er ondt Veir. Den Selvstændige er vidnesfast overalt i Aandens Verden, selv om hans Gaver ere ringe; men den Uselvstændige bliver ved at være tilovers til sin Død, og hans Udsagn gjelder ikke for Domstolen.

Forsmaaer ei disse Advarsler. De indeholde intet Nyt; men det kommer deraf, at det Rette for det meste er gammelt. Mange kunde give dem bedre; men I tabe dog ikke ved at følge dem. Jeg forlader Eder nu. Jeg forlader en Plads, som har været mig kjær, jeg forlader en Ungdom, som jeg har elsket. Jeg veed ogsaa, at I elske mig igjen, og derfor takker jeg Eder idag med rørt Hjerte, thi noget bedre end Kjærlighed og Tillid kan det ene Menneske ei give det andet. Maaskee træffer jeg i Fremtiden endnu mange af Eder; men det skeer da under andre Forhold. I ere da Mænd i Staten, Eders Læreaar ere forbi, Ungdommens Blomsterduft er bortviftet, og Hjertet har trukket sig sammen. Men jeg haaber, at I altid skulle ansee mig som en Ven fra Eders Ungdom. Lever imidlertid lykkelige, arbeider, uddanner Eder, vandrer fremad!

Eders Fremskridt skulle være min Glæde, Eders Held skal jeg agte som min egen. Og naar vi saaledes gjensee hinanden, da ville vi mindes de Timer, vi tilforn have tilbragt sammen. Da ville vi ogsaa mindes denne Time, og glædes ved at dens Bitterhed er forbi. Farvel, farvel!

Literair-Noticer fra England.

I.

(Januar til Marts 1827.)

Det gaadefulde Slør, der saa længe har hvilet over Waverleys Forfatter, er, ifølge de nyeste Beretninger i engelske Tidsskrifter, nu løftet: Sir Walter Scott skal offentlig have vedkjendt sig at være „den store Ubekjendte", og man forsikkrer, at hans Navn vil komme til at staae paa Titelbladet af: „The Life of Napoleon Buonaparte, Emperor of the French." Dette Værk, der i over et Aar fra Tid til anden er blevet bebudet, og hvis Størrelse, istedetfor de oprindelig bestemte 5 Bind, nu angives til i det mindste 7 à 8, skal endelig, ifølge Forlagsboghandelens sidste offentlige Kundgjørelse, forlade Pressen inden Udgangen af Marts. Vist er det imidlertid, at det under 17de Marts endnu ikke var udkommet. — Foruden dette store historiske Værk, af hvilket ikke mindre end fem forskjellige Udgaver i Originalsproget (i Edinburgh, Paris, Brüssel Stutgard og Zwickau) ere bebudede, har den berømte Forfatter en ny historisk Roman under Arbeide, hvis Titel er angivet at skulle være: „The Chronicles of the Canongate", og som skal bestaae af flere i Forbindelse med hinanden staaende Fortællinger. Scenen er her atter lagt i Skotland. — Walter Scotts literaire Virksomhed ind-

skrænker sig imidlertid ingenlunde hertil. Medens han leverer „Descriptive Illustrations" til et pragtfuldt Kobberværk: „The Provincial Antiquities and Pictoresque Scenery of Scotland" (udk. i Hefter à 16 Sh.), der med det i indeværende (Marts) Maaned udkomne 10de Hefte er sluttet, har han tillige under Arbeide en kritisk Indledning til: „The Memoirs of Laroche Jaquelin" (i Constables „Miscellany of original and selected Publications in the various Departments of Literature, Science and the Arts") som er bebudet at skulle udkomme den 31te Marts. — Af hans samlede poetiske Værker er foranstaltet en ny Udgave (hvori tillige hans „Minstrelsy of the Border" er optaget) i 10 Bind med 20 Kobbere (6 L.); og en Lommeudgave, der dog blot indeholder hans originale Digterværker, i 8 Bind, med 20 Kobbere, er ligeledes nylig udkommen (3 L. 3 Sh.)

Det nyeste digteriske Arbeide, der har seet Lyset fra Englands store Lyriker, Thomas Moores Pen, er de i indeværende Maaned udkomne: „Evenings in Greece", et Bind Poesier med Musik.*) Af hans „Lalla Rookh"

*) Nedenstaaende Digt: „The two Fountains" kan tjene til Prøve paa denne Samling:

I saw, from yonder silent cave
    Two fountains running side by side,
The one was Mem'rys limped wave,
    The other cold Oblivions tide.
„Oh love!" said I, „in thoughtless dream,
    As o'er my lips the Lethe passed,
„Here in this dark and chilly stream
    Be all my pains forgot at last."

But who could bear that gloomy blank,
    Where joy was lost as well as pain?
Quickly of mem'rys fount I drank
    And brought the past all back again;

er nu 13de Oplag udkommet, og af hans „Life of Sheridan" det 5te. Under sit forhen brugte pseudonyme Navn: Thomas Brown the younger, agter han at udgive en Fortælling, under Titel af: „The Epicurean." Hans biographiske Værk om Byron, hvori tillige dennes Breve og blandede prosaiske Skrifter ville blive optagne, sees med Længsel imøde; man mener, at han hertil vil benytte Meget af Byrons ved ham tilintetgjorte Autobiographie. — Et andet Værk, hvori der bebudes interessante Oplysninger om Byron, er det hos Colburn udkommende: „Retrospective of the life of a man of Letters;" der loves endog, at det skal indeholde „the only genuine account" om denne berømte Digter; ligesaa er nylig udgivet tvende Bind „Original Anecdotes of Lord Byron" (1 L. 10 Sh.)

Laureaten Southey, der siden sin „Tale of Paraguay", 1825, ei har ladet høre fra sin digteriske Muse, har som Historiograph erhvervet sig nye Laurbær ved det, 807 Qvartsider store, andet Bind af sit Værk: „History of the Peninsular war" (2 L. 10 Sh.) Dette Bind, der aabnes med det Cataloniske og Arragoniske Felttog i Slutningen af 1808, og slutter med Massenas Campagne i 1810, roses i høi Grad af de engelske Kritikere, for den overordentlige Skarpsindighed og Færdighed, hvormed Forf. har vidst at benytte sine mangfoldige Materialier, og den Elegance og Interesse, han har vidst at lægge i Fremstillingen. Det er fire Aar siden at det første Bind udkom. — Fra Southeys Haand er endvidere bebudet: „Sir Thomas More, a Series of Colloquies on the Progress and Prospects of Society", 2 Vol., w. engr.

And said: „Oh Love! whate'er my lot,
Still let this soul to thee be true —
Rather than have one bliss forgot,
Be all my pains remembered too!"

Digteren Thomas Campbell, Udgiver af „The New Monthly Magazine", der nylig er bleven udnævnt til Lord Rector ved Universitetet i Glasgow, har under Arbeide 2den Udgave af sine: „Specimens of the British Poets, with biographical and critical Notices", 6 Vols. — Af den afdøde Robert Bloomfields samlede Digte er udkommet en cheap edition i 3 Bind (12 Sh.); og en fuldstændig Udgave af Wordsworths Digte er bebudet at skulle udkomme i d. M. — Blandt andre bebudede nye Skrifter tælles: „Mornings in Spring, or Retrospections, Biographical, Critical and Historical, 2 Vols., af den hæderlig bekjendte Veteran N. Drake; og en Samling Poesier af den northhamptonshireske Digter John Clare; og et newyorkst Tidsskrift har annonceret Udgivelsen af et efterladt Digterværk af den berømte Thomas Paine: „The Religion of the Sun", hvorimod der dog i engelske Blade er yttret Tvivl. — Den yndede Digterinde, Miß Landon (L. E. L.), hvis sidste digteriske Arbeide: „The Golden Violet", er optaget med stort Bifald, har i denne Maaned udgivet en Samling af sine „Poetical works" i 3de Bind (1 L. 11 Sh.) — Af B. Barton er udgivet: „A widows Tale and other Poems", (5 Sh. 6 P.) — Den af flere lignende Udvalg fra den italienske, tydske og hollandske Literatur bekjendte Bowring har under Arbeide tvende oversatte Samlinger af udvalgte Digte fra den polske og serviske Literatur. — En af John Johnstone foranstaltet Samling: „Specimens of Sacred and Serious Poetry from Chaucer to the present day, with Biographical Notices and Critical Remarks", stor 560 S., er valgt med Smag. — Blandt Udgaver af ældre Digtere indtage de, af den under 30te December f. A. afdøde Udgiver af Quarterly Review, Gifford, foranstaltede af Ford og Shirley, en høi Rang. Den første havde han netop endt før sin Død, og af den sidste vare fem og Halvdelen af det sjette Bind trykte. —

Hos Pickering er udkommet en smagfuld Udgave af Marlowes Værker, i 3de Bind.

Romanliteraturen, især den historiske, har i de sidste Maaneder havt adskillige interessante Productioner at opvise. Saaledes: „Dame Rebecca Berry", 2 Vols. (18 Sh.), af Miss Spencer, der indeholder den livligste Skildring af Scener ved Carl den 2dens Hof; „Elisabeth de Bruce, by the Author of Clan Albin", 3 Vols. (1 L. 11 Sh. 6 P.); Poul Jones, a Romance, by Allan Cunningham", 3 Vols. (1 L. 11 Sh. 6 P.) (i hvilken Helten er den navnkundige nordamerikanske Søe-Eventyrer). Af den sidstnævnte Forf. er bebudet „Sir Michael Scott, a Romance." — „Nordamerikanernes Walter Scott", den berømte Cooper, (af hvis samlede Værker nu en Udgave foranstaltes i Philadelphia, i 10 Vols.) har fuldendt en ny historisk Roman: „The Prairie", der med Forventning sees imøde. — Forfatteren af den fortræffelige Samling: „Highways and Byways", har en tredie Series af samme under Arbeide, der skal bestaae af 3de Fortællinger. Ligeledes ventes en tredie Series af den under Titel af „Sayings and Doings" udkomne Samling af lokale Characteerskildringer og Fortællinger. — Under Titel af „Truckleborough Hall" er udkommet en Roman i 3de Bind, (1 L. 8 Sh. 6 P.) der er af politisk Tendents og dreier sig om de forskjellige Partier i England og især deleshed om Valgene.

Forfatteren af den med stort Bifald optagne Roman „Tremaine, or the Man of Refinement", har under Pressen et Sidestykke dertil, under Titel af „De Vere, or the Man of Independence", 4 Vols, som vil udkomme i de sidste Dage af Marts. — En Samling: „National Tales", 2 Vols, der i Stiil og Behandling skal have Lighed med Boccaz's Decameron, er udgivet af Th. Hood (Forf. af „Whims and Oddities", og en af Medarbeiderne i de vittige „Odes and Addresses to great People") — Ligesom de skotske Romaner og Folkesagn fremkaldte irlandske (blandt hvilke Banims; „Tales of the O'Hara Family", hvoraf en 2den Series i 3 Bind nylig er udkommen (1 L. 11 Sh. 6 P.) og en i Februar d. A. udkommen Samling „Holland Tide, or Munster Popular Tales" (8 Sh. 6 P.) torde høre blandt de fortrinligste), saaledes er nu ogsaa Wales bleven Scenen for en Samling lignende romantiske Productioner: „Tales of Welsh Society and Scenery", 2 Vols. — Et Sidestykke til det i f. A. udkomne interessante Skrift: „London in the olden Times" er bebudet, og skal indeholde Fortællinger til Oplysning om Sæder, Forlystelser ꝛc. i London fra det 12te til det 16de Aarhundrede. Af lignende Tendents vil blive: „Tales of

an Antiquary", 3 Vols. — Medens saaledes det fordums London afgiver Stof til romantiske Skildringer, vedblive de i de sidste Aar i Mode komne Tales of fashionable life, der paa en, som oftest intet mindre end delicat Maade skildre Livet i de høiere Circler, og stille bekjendte Personer, der bevæge sig i disse, til Skue, at høre til Dagens Orden. Forfatteren af „Granby" har bebudet en saadan Fortælling i de sædvanlige 3de Bind, og paa den driftige Colburns Forlag er udkommen en Fortsættelse af „Vivian Grey", i 3 Vols (1 L. 11 Sh. 6 P.), ligesom han har bebudet en ny Roman „from the pen of a lady of high rank and fashion" under den pikante Titel: „Flirtation", og en lignende af Forf. til „A winter in London" (Hr. Surr). — Af Mudies interessante Skildring af londonske Sæder: „Babylon the Great" udkommer et nyt Oplag, der bliver forøget med et 2det Bind.

Blandt de i de første Maaneder af dette Aar udkomne Romaner og Fortællinger fortjene endvidere at bemærkes: „Tales of a Voyager", 3 Vols. (1 L. 8 Sh. 6 P.), „Head Pieces and Tail Pieces, by a travelling Artist", (6 Sh.), en Samling smagfulde og velskrevne Smaafortællinger, hvis unævnte Forfatter nu ogsaa har bebudet: „A Peep at the world, a moral Tale"; „The Zenona, or a Nuvahs Leisure Hours", 2 Vols. (1 L. 4 Sh.), en Samling Fortællinger til Oplysning om orientalske Sæder, af den fordeelagtigen bekjendte Forf. af „Pandurang Hari"; „Confessions of an old Bachelor (10 Sh. 6 P.), der skal udmærke sig ved humoristiske Fremstillinger, og hvortil som Sidestykke alt er bebudet: „Confessions of an old Maid." — Af „The odd Volume", en Samling Fortællinger, der skal være Productet af fire skotske Damers forenede Talenter, er 3die Oplag udkommet, og baade „Another odd Volume" og en Roman: „The busy bodies" ere bebudede fra samme Hænder. Af „Deaths Doings", en Samling tildeels særdeles interessante Digte og Fortællinger med tilhørende Carricaturer, de sidste af en Hr. Dagley, udkommer et nyt Oplag, forøget med nye literaire Bidrag og nye Kobbere. Under Titel af: „The Gondola" er udkommet en Samling velvalgte Miscellanea, der skal være foranstaltet af en Hr. Vandyck, der har leveret Bidrag til Bowrings hollandske Anthologie og nogle Lommebøger. Som Sidestykke til den med saa megen Interesse modtagne „Naval Sketchbock" er hos Colburn bebudet: „The military Sketchbock", 2 Vols. — Den tydske Literatur, der i de sidste tvende Aar har givet engelske Oversættere Stof til ikke mindre end sex forskjellige Samlinger af udvalgte Fortællinger, (blandt hvilke

Soanes, Roscoes og Gillies ere de vigtigste), har atter bragt til Marked i England: „German Romances, by the translator of Wilhelm Meister", 4 Vols (1 L. 16 Sh.); „Tales from the German" (7 Sh.); „Eccentric Tales, from the German, Part I., with Illustr. by G. Cruickshank, og en Oversættelse af v. d. Veldes „Arved Gyldenstjerne", ligesom ogsaa „The Stanley Tales", hvoraf nu 10 Parter, eller 4 Bind (à 5 Sh. 6 P.) ere udkomne, indeholdende 90 Fortællinger, for en stor Deel levere Oversættelser fra Tydsk.

Udkomne ere endvidere: „Richmond, or Scenes in the Life of a Bow-Street officier" (1 L. 8 Sh. 6 P.); „Two Hundred and Nine Days", 2 Vols. (18 Sh.): „The Living and the Dead, by a County Curate" (10 Sh. 6 P.); „The Seer of Tiviot dale, a Romance, by Louisa Sidney Stanhope", 4 Vols (1 L. 4 Sh.); „Falkland" (9 Sh. 1 P.); „Crockford House" (7 Sh.); „Hamel, the Obeah Man", 2 Vols. (18 Sh.); „Rosaline Woodbridge", 3 Vols.; „Rockavon, a Tale of the 13th Century, by St. Pierre Jones", 3 Vols.; „Tales of a Pilgrim, by the author of a Summer Ramble in the Highlands" (10 Sh. 6 P.); „The Wolfe of Badenoch, by the Author of Lochandhu", 3 Vols. (1 L. 4 Sh.); „Sir Roland, a Romance, by Hal Willis", 4 Vols. (1 L. 10 Sh.); „Stories of Chevalry and Romance" (6 Sh.); „The Valleys or Scenes and Thougths from secluded life", 2 Vols. (10 Sh. 6 P.); „Vagaries in quest of the wild and the whimsical, by Pierce Shafton", 2 Vols; „Nada (Nothing), a spanish Romance"; — og bebudede: „Elisabeth Evanspan, a sequel to the Novel of Truth"; „The Lettre de Cachet"; „The Aylmers, a Novel"; „George Godfrey, a Novel"; „The Youth and Manhood of Cyril Thornton", 3 Vols; „Tales of Passion, by the Author of Gilbert Earle"; „Mansie Wauchs Autobiography" (optrykt fra Blackwoods Magazine, tillægges af Nogle Galt, af Andre Hogg eller Wilson); og: „Keeper at Home", et Sidestykke til Kendals fortræffelige: „Keepers Travels in Search of his master."